

**KIRSAL ALANLARDA EKOTURİZM
POTANSİYELİNİN BELİRLENMESİ:
KIRKLARELİ İLİ KOÇAZ İLÇESİ ÖRNEĞİ**

Engin KABATAŞ

Yüksek Lisans Tezi

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

**Danışman: Prof. Dr. Tuğba KİPER
2020**

T.C.
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KIRSAL ALANLARDA EKOTURİZM POTANSİYELİNİN
BELİRLENMESİ: KIRKLARELİ İLİ KOÇAZ İLÇESİ ÖRNEĞİ**

Engin KABATAŞ

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: Prof. Dr. Tuğba KİPER

TEKİRDAĞ-2020

Her hakkı saklıdır.

Bu tezde görsel, işitsel ve yazılı biçimde sunulan tüm bilgi ve sonuçların akademik ve etik kurallara uyularak tarafımdan elde edildiğini, tez içinde yer alan ancak bu çalışmaya özgü olmayan tüm sonuç ve bilgileri tezde eksiksiz biçimde kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Engin KABATAŞ

İMZA

Prof. Dr. Tuğba KİPER danışmanlığında, Engin KABATAŞ tarafından hazırlanan “Kırsal Alanlarda Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi: Kırklareli İli Kofçaz İlçesi Örneği” başlıklı bu çalışma aşağıdaki jüri tarafından 18.06.2020 tarihinde Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliği/oy çokluğu ile kabul/red edilmiştir.

Jüri Başkanı : Prof. Dr. Murat ÖZYAVUZ

İmza:

Üye : Prof. Dr. Tuğba KİPER

İmza:

Üye : Doç. Dr. Fürtüzan ASLAN

İmza:

Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu adına

Doç. Dr. Bahar UYMAZ
EnstitüMüdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

KIRSAL ALANLARDA EKOTURİZM POTANSİYELİNİN BELİRLENMESİ:
KIRKLARELİ İLİ KOÇAZ İLÇESİ ÖRNEĞİ

Engin KABATAŞ

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Tuğba KİPER

Tez çalışması; *"Kırsal alanlar; nüfus yoğunluğu, üretim biçimi, yerel peyzaj karakteri gibi doğal ve sosyo-kültürel değerleri ile özgünlük taşırlar. Aynı zamanda "bu özgünlükler ekoturizmin kaynağını oluşturur"* hipotezi üzerinde kurgulanmıştır. Bu çerçevede tez kapsamında; Kırklareli İli Koçaz İlçesi'nin (16 köy ve 1 ilçe merkezi) yerel doğal ve sosyo-kültürel değerlerine yönelik olarak ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla tez çalışmasında, 5 aşamalı bir yöntem izlenmiştir. Birinci aşamada çalışmaya ilişkin amaç ve kapsam belirlenmiş, ikinci aşamada alana ilişkin envanter ve veri tabanı oluşturulmuştur. Literatür taramaları ve arazi çalışmaları ile desteklenen ikinci aşamada; konu ile ilgili genel kavramlar tanımlanmıştır. Üçüncü aşamada; alanın doğal ve sosyo-kültürel peyzaj değerlerine ilişkin olarak; CBS ortamında haritalar oluşturulmuştur. Dördüncü aşamada, ekoturizm olanakları spektrum yöntemi (ECOS) ile alanın ekoturizm potansiyeli ortaya konulmuştur. Ekos Yöntemi çerçevesinde; erişilebilirlik, turistik altyapı olanakları, turistik üstyapı olanakları, doğal peyzaj çekiciliği, ekonomik yapı çeşitliliği ve sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği ana bileşenlerine ilişkin 19 değerlendirme faktörü ve 27 alt kriter belirlenmiştir. Tüm bileşenler ekoturizm uygunluk durumuna göre 1'den 4'e (1 en az, 4 en çok) kadar puanlama yapılarak, uygunluk haritaları oluşturulmuştur. Gerçekleştirilen değerlendirmeler sonucunda da, sentez paftası oluşturularak ekoturizm faaliyetleri için uygun alanlar belirlenmiştir. Çalışma sonucunda, alanın % 89'unun ekoturizm faaliyetleri için uygun, % 6'sının çok uygun olduğu belirlenmiş ve ekoturizm etkinliklerine yönelik çeşitli öneriler geliştirilmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlar; planlama, uygulama ve karar alma süreçlerinde, yerel yönetimler ve benzer konularda araştırma yapan diğer kişiler için yarar teşkil edecektir.

Anahtar kelimeler: Kırsal turizm, Alternatif turizm, Ekoturizm, EKOS, Koçaz

2020, 217 sayfa

ABSTRACT

MSc Thesis

DETERMINATION OF ECOTOURISM POTENTIAL IN RURAL AREAS: CASE OF
KIRKLARELİ PROVINCE KOÇAZ DISTRICT

Engin KABATAŞ

Tekirdağ Namık Kemal University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Department of Landscape Architecture

Supervisor: Prof. Dr. Tuğba KİPER

Thesis; "Rural areas have originality with their natural and socio-cultural values such as population density, mode of production, local landscape character. It is also constructed on the hypothesis that "these authenticities constitute the source of ecotourism". Within this framework, within the scope of the thesis; It is aimed to determine the ecotourism potential of Koçaz District of Kırklareli Province (16 villages and 1 district center) in terms of local natural and socio-cultural values. For this purpose, a 5-step method was followed in the thesis study. In the first stage, the purpose and scope of the study were determined, and in the second stage, inventory and database related to the area were created. In the second phase supported by literature surveys and field studies; General concepts related to the subject have been defined. In the third stage; Regarding the natural and socio-cultural landscape values of the area; Maps were created in the GIS environment. In the fourth stage, the ecotourism potential of the area is revealed by the ecotourism possibilities spectrum method (ECOS). In the frame of the Ecos Method; 19 evaluation factors and 27 sub-criteria were determined for the main components of accessibility, tourist infrastructure facilities, tourist superstructure facilities, natural landscape attraction, economic structure diversity and socio-cultural landscape attraction. All components are scored from 1 to 4 (1 minimum, 4 maximum) according to ecotourism eligibility status and conformity maps were created. As a result of the evaluations, suitable areas for ecotourism activities were determined by creating a synthesis map. As a result of the study, it has been determined that 89% of the area is suitable for ecotourism activities, 6% is very suitable and various suggestions for ecotourism activities have been developed. Results obtained from the study; In planning, implementation and decision making processes, it will be beneficial for local administrations and other researchers.

Key words: Rural tourism, Alternative tourism, Ecotourism, ECOS, Koçaz

2020, 217 pages

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
ÇİZELGE DİZİNİ	v
ŞEKİL DİZİNİ.....	vii
KISALTMALAR	x
TEŞEKKÜR	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Kaynak Özetleri	4
2. KURAMSAL TEMELLER.....	16
2.1. Kırsal Alan Kavramı	16
2.1.1. Kırsal Alan Tanımı	16
2.2. Turizm Kavramı.....	20
2.2.1. Turizm Kavramının Tarihi, Tanımı Özellikleri ve Sınıflandırılması	20
2.3. Kitle Turizmi ve Alternatif Turizm	25
2.4. Ekoturizm Kavramı	30
2.4.1. Ekoturizm Tanımı ve İlkeleri.....	30
2.4.2. Ekoturizmin Diğer Turizm Türleri ile İlişkisi	43
2.4.3. Ekoturizm Aktivitelerinin Sınıflandırılması	49
2.4.4. Ekoturizmin Etkileri	50
2.4.5. Ekoturizm Planlamasına Yönelik Geliştirilen Teknikler ve Yöntemler.....	51
Taşıma kapasitesi (Carrying capacity)	53
2.4.6. Dünya’da Ekoturizm.....	61
2.4.7. Türkiye’de ekoturizm	66
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	68
3.1. Materyal.....	68
3.2. Yöntem	71
4. ARAŞTIRMA BULGULARI.....	82
4.1. Çalışma Alanı ve Yakın Çevresinin Doğal Peyzaj Özellikleri	82
4.1.1. Topoğrafik yapı	82

4.1.2. İklim yapısı	86
4.1.3. Toprak özellikleri.....	87
4.1.4. Jeoloji.....	92
4.1.5. Su varlığı.....	92
4.1.6. Doğal bitki örtüsü	94
4.1.7. Fauna (yaban hayatı).....	97
4.2. Çalışma Alanı ve Yakın Çevresinin Kültürel Peyzaj Özellikleri	99
4.2.1. Tarihi gelişim.....	99
4.2.2. Demografik yapı	101
4.2.3. Sosyo-ekonomik yapı	105
4.2.4. Ulaşım ve erişebilirlik durumu	108
4.2.5. Geleneksel yaşam biçimi	113
4.2.6. Festival, şenlikler ve inanç merkezleri	143
4.2.7. Tarihi turistik ve arkeolojik değerler	147
4.3. Ekos Yöntemi Çerçevesinde Uygunluk Analizleri.....	170
4.3.1. Erişebilirlik analizi.....	171
4.3.2. Doğal peyzaj çekiciliği analizi.....	171
4.3.3. Sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği analizi.....	176
4.3.4. Ekonomik yapı çeşitliliği, turistik üst ve alt yapı olanakları analizi.....	176
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	179
KAYNAKLAR.....	190
EKLER	205
ÖZGEÇMİŞ.....	209

ÇİZELGE DİZİNİ

Sayfa

Çizelge 2.1. OECD ülkeleri, ortakları ve OECD-AB tipolojileri içerisinde ülkelerin kırsal alan tanımında kullanmış oldukları temel kriterler	16
Çizelge 2.2. Türkiye’de nüfusun alansal dağılımı	20
Çizelge 2.3. 19. yüzyıl öncesi turizmin tarihsel süreçteki değişimi	21
Çizelge 2.4. Turizme ilişkin tanımlamalar	22
Çizelge 2.5. Turizm türleri sınıflandırılması	24
Çizelge 2.6. Alternatif turizm kavramının tarihsel gelişimi.	25
Çizelge 2.7. Kitle turizmi ve alternatif turizm farkları	28
Çizelge 2.8. Ekoturizm kavramının gelişmesini sağlayan farklı görüşler	32
Çizelge 2.9. Ekoturizm kavramı ve tanımındaki farklılıklar	38
Çizelge 2.10. Ekoturizm ve diğer turizm türleri arasındaki ilişki	44
Çizelge 2.11. Kitle turizmi – Ekoturizm özellikleri	45
Çizelge 2.12. Sürdürülebilir turizm ve ekoturizm farkları	47
Çizelge 2.13. Ekoturizm aktivitelerinin sınıflandırılması	49
Çizelge 2.14. Ekos kapsamında ekoturistlerin sınıflandırılması	60
Çizelge 2.15. Turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesine yönelik geliştirilmiş projeler	67
Çizelge 3.1. EKOS yönteminde temel alınan değerlendirme kriterleri	74
Çizelge 3.2. EKOS yöntemine ilişkin değerlendirme ölçütleri	78
Çizelge 4.1. Kofçaz ilçesi uzun yıllar iklim değerleri (1980-2018).	86
Çizelge 4.2. Arazi kullanım yetenek sınıflarının alansal dağılımı	89
Çizelge 4.3. Çalışma alanı ve yakın çevresinde yer alan bitki türleri	95
Çizelge 4.4. Kofçaz ilçesi kuş türleri.....	98
Çizelge 4.5. Kırklareli bölgesinde yayılış gösteren kelebek türleri.....	98
Çizelge 4.6. Kofçaz ilçesi ve köylerinin yıllara göre nüfus durumu	102
Çizelge 4.7. Nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı	103
Çizelge 4.8. Kofçaz İlçe nüfusuna kayıtlı olup ilçe dışında ikamet eden kişiler.....	104
Çizelge 4.9. Kofçaz ilçesi şimdiki alan kullanımını ve alanları	106
Çizelge 4.10. Kofçaz 2013- 2018 yılı tarımsal üretim miktarları.....	107
Çizelge 4.11. Kofçaz ilçesi 2013-2018 yılları hayvancılık faaliyetleri	108
Çizelge 4.12. Kofçaz ve köyleri arasında ki mesafeler	112
Çizelge 4.13. Kofçaz köyleri geleneksel mimarisi	140

Çizelge 4.14. Kofçaz inanç merkezleri	147
Çizelge 4.15. Kofçaz ilçesi Dolmenleri	150
Çizelge 4.16. Kofçaz ilçesi Tümülüsleri	154
Çizelge 4.17. Kofçaz ilçesi Nekropol alanları	166
Çizelge 4.18. Kofçaz kula manastırı	166
Çizelge 4.19. Kofçaz kale kalıntıları	167
Çizelge 4.20. Malkoçlar tavla binası	167
Çizelge 4.21. Eski mezalıklar, Türbeler, Menhirler ve Cami hazireleri.....	168
Çizelge 4.22. Karşılaştırmalı enterpolasyon teknikleri	172
Çizelge 5.1. Ekoturizm olanağına ait değer aralıkları ve Kofçaz İlçesi ekoturizm gelişim durumu.....	183
Çizelge 5.2. Kofçaz ilçesi yerleşim merkezleri ve yakın çevresinde gerçekleştirilebilecek etkinlikler.....	188

ŞEKİL DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 2.1. Turizm çeşitleri	26
Şekil 2.2. Potansiyel turizm tehditleri	27
Şekil 2.3. Turizm içerisinde alternatif turizm ve kitle turizminin yeri	29
Şekil 2.4. Ekoturizm kavramının gelişmesinde önemli süreçler	31
Şekil 2.5. Ekoturizmin sağladığı fırsatlar	35
Şekil 2.6. Turizm türlerinin gelişimi	43
Şekil 2.7 Ekoturizm ve diğer turizm türleri arasındaki ilişki	45
Şekil 2.8 Ekoturizm kavramı ve sürdürülebilirlik ilişkisinin gelişimi.....	47
Şekil 2.9. Kosta Rika önemli ekoturizm bölgeleri.....	62
Şekil 2.10. Ekvador ve Galapagos Adaları önemli ekoturizm alanları	63
Şekil 2.11. Guayana önemli ekoturizm bölgeleri	63
Şekil 2.12. Kenya önemli ekoturizm alanları	64
Şekil 2.13. Palau önemli ekoturizm alanları.....	65
Şekil 2.14 Vietnam önemli ekoturizm bölgeleri.....	65
Şekil 2.15. Kamboçya önemli ekoturizm alanları	65
Şekil 3.1. Çalışma alanının konumu.....	69
Şekil 4.1. Yükseklik gruplarının alansal dağılımı	82
Şekil 4.2. Kofçaz ilçesi yükseklik grupları haritası	83
Şekil 4.3. Eğim gruplarının alansal dağılımı	83
Şekil 4.4. Kofçaz ilçesi eğim grupları haritası	84
Şekil 4.5. Kofçaz ilçesi bakı haritası	85
Şekil 4.6. Çalışma alanı bakı durumunun alansal dağılımı	85
Şekil 4.7. Kofçaz ilçesi büyük toprak grupları haritası	88
Şekil 4.8. Kofçaz ilçesi arazi kullanım yetenek sınıfları haritası	89
Şekil 4.9. Kofçaz ilçesi erozyon haritası	90
Şekil 4.10. Kofçaz ilçesi toprak derinliği haritası	91
Şekil 4.11. Kofçaz ilçesi diğer toprak özellikleri haritası.....	91
Şekil 4.12. Kofçaz ilçesi jeoloji haritası	92
Şekil 4.13. Kofçaz-Kocayazı-Kula köyleri vadiler ve dereler.....	93
Şekil 4.14. Kofçaz ilçesi hidrolojik yapı haritası.....	93
Şekil 4.15. Istranca Dağları önemli doğa alanları bitki örtüsü haritası	94

Şekil 4.16. Kofçaz ilçesi meşcere haritası	95
Şekil 4.17. Erken demirçağ yol rotaları	100
Şekil 4.18. Ergene havzası kuzey koridoru	101
Şekil 4.19. Kofçaz nüfusuna kayıtlı kişilerin ikamet ettikleri illerin dağılımı	105
Şekil 4.20. Kofçaz ilçesi şimdiki alan kullanım haritası	106
Şekil 4.21. Marmara ulaşım haritası	109
Şekil 4.22. Kırklareli ve yakın çevresindeki yerleşimlerin uzaklıkları	110
Şekil 4.23. Kofçaz ve yakın çevresindeki yerleşim uzaklıkları.....	111
Şekil 4.24. Kofçaz ve köyleri ulaşım haritası	112
Şekil 4.25. Ahlatlı köyü genel görünümü.....	116
Şekil 4.26. Ahlatlı köyü vaziyet planı	117
Şekil 4.27. Ahmetler köyü vaziyet planı	118
Şekil 4.28. Ahmetler köyü genel görünümü.....	118
Şekil 4.29. Aşağıkanara köyü vaziyet planı	119
Şekil 4.30. Aşağıkanara köyü genel görünüm.....	120
Şekil 4.31. Beyci köyü genel görünüm	120
Şekil 4.32. Beyci köyü vaziyet planı	121
Şekil 4.33. Devletliğaç köyü genel görünümü.....	122
Şekil 4.34. Devletliğaç köyü vaziyet planı	122
Şekil 4.35. Elmacık köyü genel görünüm	124
Şekil 4.36. Elmacık köyü vaziyet planı	124
Şekil 4.37. Karaabalar köyü vaziyet planı	125
Şekil 4.38. Karabalar köyü genel görünüm	126
Şekil 4.39. Kocatarla köyü genel görünüm	126
Şekil 4.40. Kocatarla köyü vaziyet planı	127
Şekil 4.41. Kocayazı köyü genel görünümü.....	128
Şekil 4.42. Kocayazı köyü vaziyet planı	129
Şekil 4.43. Kula köyü vaziyet planı.....	130
Şekil 4.44. Kula köyü genel görünüm	131
Şekil 4.45. Kula köy evi	131
Şekil 4.46. Malkoçlar köyü vaziyet planı	132
Şekil 4.47. Malkoçlar köyü genel görünüm	133
Şekil 4.48. Taştepe vaziyet planı	134
Şekil 4.49. Taştepe köyü genel görünüm	134

Şekil 4.50. Tatlıpınar vaziyet planı.....	135
Şekil 4.51. Tatlıpınar köyü genel görünüm	136
Şekil 4.52. Terzidere köyü vaziyet planı	137
Şekil 4.53. Terzidere genel görünüm.....	137
Şekil 4.54. Topçular köyü vaziyet planı	138
Şekil 4.55. Topçular köyü genel görünüm	138
Şekil 4.56. Yukarıkanara köyü vaziyet planı.....	139
Şekil 4.57. Yukarıkanara köyü genel görünüm	139
Şekil 4.58. Elmacık köyü bahar şenliği	145
Şekil 4.59. Kırklareli tarihi yol rotaları ve tarihi kalıntılar.....	148
Şekil 4.60. Kofçaz ilçesi kültür varlıkları haritası	149
Şekil 4.61. Erişebilirlik haritası	173
Şekil 4.62. Kofçaz ilçesi ve yakın çevresi iklim haritaları	174
Şekil 4.63. Doğal peyzaj çekiciliği haritası	175
Şekil 4.64. Sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği haritası	177
Şekil 4.65. Ekonomik yapı çeşitliliği, turistik üst ve alt yapı olanakları haritası	178
Şekil 5.1. Ekoturizm uygunluk haritası	184

KISALTMALAR

AIEST	: Uluslararası Bilimsel Turizm Uzmanları Birliği
BAKA	: Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı
IPARD	: Katılım Öncesi Kırsal Kalkınma Aracı
IUCN	: Dünya Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (International Union for Conservation of Nature)
KKP	: Kırsal Kalkınma Planı
Km ²	: Kilometrekare
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (Organization for Economic Co-operation and Development)
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UKKS	: Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi
UNWTO	: Dünya Turizm Örgütü (World Tourism Organization)

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamın oluşturulması ve geliştirilmesi aşamalarında her türlü soru ve sorunuma karşı yapıcı çözümler üreten, her zaman yanımda olan ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, lisans eğitimimden bu yana kendimi geliştirmem adına sağladığı katkılardan dolayı değerli danışman hocam Prof. Dr. Tuğba KİPER'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışma alanı ile ilgili verilerin elde edilmesinde sağladığı katkılardan dolayı önceki dönem başkanlarından Kofçaz Belediye Başkanı Mehmet BALCI'ya, Kırklareli İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'ne, Kofçaz İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü'ne, Kofçaz Orman İşletme Şefliği'ne, köyler hakkında detaylı bilgiler paylaşan köy muhtarları ve çalışmanın devam etmesi için gerekli her türlü desteği sağlayan Kofçaz Belediye Başkanı Ziya KARATAŞ'a teşekkür ederim.

Lisans eğitimime başladığım 2013 yılından lisansüstü eğitimim boyunca kendimi geliştirmeme büyük katkı sağlayan sayın Prof. Dr. Aslı BAYÇIN KORKUT ve Prof. Dr. Murat ÖZYAVUZ hocalarıma, Kırklareli Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümünde görevli sayın Doç. Dr. Füzüzan ASLAN, Dr. Öğr. Üyesi Oğuz ATEŞ, Dr. Öğr. Üyesi Özlem ERDOĞAN ve Arş. Gör. Nehar BÜYÜKBAYRAKTAR hocalarıma deneyim ve tecrübelerini benimle paylaştıkları için ve her zaman yanımda olduklarını hissettirdikleri için teşekkürü bir borç bilirim.

Tez haritalarımın CBS ortamında oluşturulmasında sağlamış olduğu katkılardan dolayı Dr. Öğr. Üyesi Oğuz ATEŞ hocama teşekkür ederim.

En büyük destekçilerim değerli annem Fatma KABATAŞ, babam Saadettin KABATAŞ, abim Serhat KABATAŞ ve can içim Ece LAÇINKAYA'ya her zaman yanımda olup bana güvendikleri ve kendimi geliştirmem adına yapmış oldukları fedakârlıklardan dolayı teşekkür ederim.

Haziran, 2020

Engin KABATAŞ

Araştırma Görevlisi

1. GİRİŞ

Kırsal alanlar, tarımsal üretimin ağırlıkta olduğu, nüfus oranının kentsel alanlara oranla daha düşük olduğu, kendilerine ait gelenek ve görenekler ile o bölgeye ait sivil mimari örneklerinin bulunduğu, insan eli ile değişimin kentsel alanlara oranla daha az olduğu yaşam mekânlarıdır. Günümüzde dünya genelinde %50'lere çıkan kentleşme oranının 2050'li yıllarda %70'lere ulaşacağı tahmin edilmektedir (Anonim, 2016a). Artan kentleşme ile birlikte kırsal alanlarda yaşam sürdüren bireylerin sayısının önemli ölçüde azaldığı ve giderek bu sayının daha da azalacağı tahmin edilmektedir. Kentleşme ile birlikte meydana gelen aşırı nüfus artışı, kentsel alanlarda fiziksel, çevresel ve ekonomik açıdan taşıma kapasitesinin aşılmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda mekânsal kalitesi düşük, güvenilirliği zayıf niteliksiz kentsel yaşam alanları oluşmuştur. Özellikle tarımda modernizeye gidilmesi, iş gücünün azalması, tarımsal üretimin yeterli kazancı sağlamaması gibi sorunlar sonucunda yöre halkı doğal özelliklere sahip arazilerini, yaşam alanlarını ve kültürlerini terk ederek, kentsel alanlara doğru yönelmişlerdir.

Bununla birlikte, kırsal alanlar; sahip oldukları doğal ve kültürel peyzaj özellikleri, geleneksel yaşam tarzları ile bütünleşik bir yapıya sahiptirler. Nasıl ki her kentin sahip olduğu değerler onu diğer kentlerden ayırarak, tanınırlığını arttırıyor, tercih edilme sebebini oluşturuyorsa, her kırsal alanında kendine ait doğal kimlik bileşenleri, yapay kimlik bileşenleri ve sosyo- ekonomik kimlik bileşenleri bulunmaktadır. Her kırsal bölgenin sahip olduğu eşsiz bu değerler, gün yüzüne çıkarılmalı ve yok olmalarının önüne geçilmelidir. Sahip olunan bu değerler, kırsal alanların kalkınmalarını sağlayacak stratejilerin temelini oluşturmaktadır.

Kırsal alanların sahip olduğu bu değerlerin gün yüzüne çıkarılması ve var olan potansiyelleri doğrultusunda geliştirilmesi, hem bölge halkına istihdam sağlamış olacak hem de var olan kimlik bileşenlerinin yok olması önlenmiş olacaktır. Böylece kırsal alanların kalkınmasına yönelik önemli veriler gün yüzüne çıkarılacaktır. Bu verilerin değerlendirilmesinde uygulanacak yöntem ve stratejilerin temelinde sürdürülebilirlik olan çalışmalardan birisi de ekoturizm potansiyelini saptama çalışmalarıdır. Ekoturizm temelinde sürdürülebilir kırsal kalkınma vardır. Ekoturizm, doğa-insan ilişkisinin tekrar kurulmasını sağlarken, alanın sahip olduğu doğal, kültürel ve tarihi değerlerin gelecek nesillere bozulmadan aktarılmasını ve yerel halka istihdam sağlamayı hedefleyen sürdürülebilir turizm çeşididir. Bu bağlamda kırsal alanların son yıllarda artan çekiciliği doğa-insan ilişkisinin tekrar kurulması isteğini fırsata çevirmede önemli yere sahip ekoturizm planlamaları ile kırsal alanlarda

yapılacak kimlik araştırması çalışmaları ile bölgenin sahip olduğu potansiyeller gün yüzüne çıkarılacaktır. Kırsal alanların kalkınmalarına olumlu yönde etki oluşturulacaktır. Kalkınmanın temelinde var olan kırsal-kentsel alan olanaklarının eşitlenmesi amacına önemli katkı sağlayacaktır.

İnsan eliyle müdahalenin kentsel alanlara oranla daha az olduğu, kırsal alanların sahip olduğu potansiyeller bu alanların kalkınmasında büyük fırsatları barındırmaktadır. Temel fırsat önceden verilmiş yanlış kullanım kararlarını düzeltmek yerine, doğru kullanım kararlarının bilimsel araştırmalarla ortaya çıkarılmasıdır. Bu fırsatları koruma-kullanma dengesi dâhilinde ortaya çıkararak alanın kullanım amacına en uygun biçimde değerlendirilmesiyle sürdürülebilir kırsal alan gelişmesi sağlanacaktır. İnsan müdahaleleri sonucu, doğal alanlarda meydana gelen tahribatın kendini onarması bozulması kadar kolay olmadığı için bu alanların potansiyelleri ve koruma kullanma dengesi içerisinde değerlendirilmesi gerekir. İnsan müdahalelerinin yoğun olmadığı kırsal alanlarda kalkınma çalışmalarında, doğa temelli turizm modeli olan ekoturizm önemli kalkınma aracıdır.

Bu çerçevede tez çalışması; ***"Kırsal alanlar; nüfus yoğunluğu, üretim biçimi, yerel peyzaj karakteri gibi doğal ve sosyo-kültürel değerleri ile özgünlük taşırlar. Aynı zamanda bu özgünlükler ekoturizmin kaynağını oluşturur"*** hipotezi üzerinde kurgulanmıştır. Bu kapsamda; çalışmanın temel hedefi; bölgenin sahip olduğu, eko turizme kaynak oluşturan doğal ve sosyo-kültürel peyzaj değerlerinin saptanarak, yere özgün karakteristiklerin belirlenmesidir. Öyle ki Kiper vd. (2015)'in de belirttiği gibi; bir yörenin turizme açılması öneriliyorsa, turizm bileşenlerinin iyi bir şekilde analiz edilmesi ve turizme yönelik arazi kapasitesinin etkin olarak belirlenmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda; Kırklareli İli Kofçaz İlçesi örneğinde; yere özgü doğal ve sosyo-kültürel peyzaj değerlerinin saptanarak, çalışma alanının ekoturizm potansiyeli ortaya konmuştur.

Ülke ölçeğinde yapılan birçok üst ölçek plan kararlarında; özellikle Sekizinci ve Dokuzuncu Kalkınma Plan kararlarında ekoturizme yönelik ibareler yer almakla birlikte, Onuncu ve Onbirinci Kalkınma Planlarında da sürdürülebilir turizmin ve kırsal alanların gelişiminde ekoturizm yer almıştır. Dokuzuncu Kalkınma Planı döneminde Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (UKKS) çerçevesinde kırsal ekonominin güçlendirilmesine yönelik olarak da ekoturizm öngörülmüştür. Bununla birlikte; Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planının temel hedefini oluşturan sürdürülebilir turizm yaklaşımı doğrultusunda da ekoturizm

bölgelerinin oluşturulması yer almıştır (DPT, 2000; DPT, 2007; T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2013, T.C. Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2019).

Ayrıca; On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023) çerçevesinde turizm özel ihtisas komisyonu oluşturulmuştur. Bu komisyon raporunda da ekoturizme yönelik hedefler arasında; "ekoturizm bölgelerinin belirlenmesi ve bu alanlara yönelik taşıma kapasitelerinin tespit edilmesi" ile "ekoturizm bölgelerinin planlı gelişiminin sağlanması" yer almıştır (T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2018).

Bununla birlikte çalışma alanı, Trakya Bölgesi Turizm Master Planı, 1/25000 ölçekli Kırklareli İl Çevre Düzen Planı, Kırklareli İli Tabiat Turizmi Master Planı gibi pek çok çalışmada da ekoturizm açısından önem taşıyan yer olarak önerilmiştir. Aşağıda verilen üst ölçek planlara özgü öngörüler çerçevesinde; çalışma alanı, kırsal peyzaj değeri, yerel kültür özellikleri, özgün yöresel ürünleri ve doğal kaynak değerleri ile ekoturizme katkı sağlayacak boyuttadır.

Trakya Kalkınma Ajansı ve Boğaziçi Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Uygulama ve Araştırma Merkezi (TUYGAR) işbirliği ile hazırlanan 2013-2023 TR21-Trakya Bölgesi Turizm Master Planı içerisinde "Kuzey Trakya Eko-Agro Turizm Koridoru" içerisine girmekte ve Kofçaz İlçesinin doğa sporları (su sporları, trekking, kuş gözlemciliği, bisiklet vb.) ve koruma-kullanma dengesi çerçevesinde eko-agro turizm, yeme-içme turizmi ve kültür turizmi geliştirilmesine uygun bir alan teşkil ettiği belirtilmektedir (Trakya Bölgesi Turizm Master Planı 2013-2023, 2013).

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü I.Bölge Müdürlüğü-Kırklareli Şube Müdürlüğü tarafından oluşturulan Kırklareli İli Tabiat Turizmi Master Planı (2016-2019) içerisinde yer alan Kofçaz İlçesinin; doğa yürüyüşü, kampçılık, izcilik, fotosafari, sportif olta balıkçılığı, tescilli avlak sahası, orman altı flora tanıma gezi imkânları vb. olanaklara sahip olduğu belirtilmiştir (Kırklareli İli Tabiat Turizmi Master Planı, 2016).

1/25000 ölçekli Kırklareli İl Çevre Düzen Planı'nda ise; Kofçaz ilçesi; 4. kademe merkez olarak geliştirilerek, bu merkezlerde tarımsal üretimin desteklenmesi ve tarımsal faaliyetlerin de eko-turizmle ilişkilendirilmesi gerekliliği öngörülmüştür. Bu anlamda da ekolojik tarım ve ormana bitişik köylerde orman içi tıbbi-aromatik bitki yetiştiriciliğinin desteklenmesi hedeflenmiştir. Aynı zamanda; yayla turizmi, dağ ve doğa yürüyüşleri, mağara

turizmi, kamp-karavan turizmi, bitki inceleme ve kuş gözleme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi gerekliliği öngörülmüştür (ÇDP, 2011).

Trakya Kalkınma Ajansı tarafından gerçekleştiren, Kofçaz Kentsel Strateji Çalışmayı kapsamında da; Kofçaz'ın; organik tarım ve hayvancılık potansiyeli, doğa yürüyüşü, doğa fotoğrafçılığı gibi turizm aktiviteleri potansiyeli, Alevi-Bektaşî, Pomak, Boşnak, Muhacir ve Gacal kültürünün turizm amaçlı kullanımı, Trak, Bizans ve Osmanlı kültürü, geleneksel festivaller (Topçubaba, Gülbaba, Elmacık, bal, ceviz, fasülye) varlığı, ceviz reçeli gibi orman ürünlerinin işlenmesine yönelik ticari girişim potansiyeli ile kırsal yerleşimlere ilişkin sivil mimari yapı dokusu gibi değerlere sahip olduğu belirlenmiştir (Karaman, Arabul, Özer, Gündüz ve Güneş, 2012).

Bu kapsamda tez çalışmasında; doğal ve kültürel kaynak değerleri ve sosyal yapısıyla önem taşıyan çalışma alanında, *ekoturizme uygun alanlar saptanmıştır. Ekoturizme yönelik gerçekleştirilen potansiyel saptama çalışması ile turizm faaliyetlerinin henüz yoğunlaşmadığı bir alanda, plansız gelişmeyi önleyecek, alana ilişkin özgün karakteristikleri ve alanın gelişimine yönelik öneriler sunabilen kararlar* geliştirilmiştir. Çalışma sonucunda; *üst ölçek plan kararlarının öngördüğü hedeflerle paralel olarak, ekoturizm gelişim alanı olarak öngörülen bir alanda, yere özgü doğal ve sosyo-kültürel peyzaj değerlerinin saptanarak, ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi* sağlanmış olacaktır.

1.1. Kaynak Özetleri

Arslan (2005)'ın Erdek ve Çevresinin Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi adlı çalışması kapsamında; Dünya Turizm Örgütü tarafından 2002 yılının ekoturizm yılı ilan edilmesi ile birlikte popülerliği artan ekoturizm kavramı Erdek ve çevresinde ele alınarak incelenmiştir. Erdek ve çevresinin sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj özellikleri ekoturizm ilkeleri doğrultusunda değerlendirilmiş, alan kullanımlarına yönelik ileriye dönük plan ve programlar oluşturulmuştur.

Yalçınalp (2005) Trabzon'da Bazı Turizm Merkezleri Ölçeğinde Yayla Turizminin Ekoturizm Kapsamında İncelenmesi adlı yüksek lisans tezi kapsamında; popülerliği giderek artan ve ülkemizde uygulama alanları bakımından önemli bir bölge olan, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yer alan yaylaların, sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj değerleri ekoturizm kapsamında ele alınmış ve incelenmiş. Çalışma alanını geleneksel yaşamın devam ettirildiği ve

Trabzon’da da turizm merkezi ilan edilmiş beş yayla oluşturmaktadır. Haziran-Ekim ayları arasında çalışma alanın oluşturan bölge içerisinde yer alan dikkat çekici özellikteki bitkilerin tespiti, bu bitkilerin mevsimsel değişimi, doğal yaşam ve kültürel peyzaj özellikleri korunarak kullanılmasını hedeflenmiş ve ziyaretçilerin ve bölge halkının yayla turizmine karşı tutumlarının değerlendirildiği anket çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu veriler ışığında yayla turizmi ekoturizm kapsamında incelenerek çalışma alanına yönelik sürdürülebilirlik temelli öneriler maddeler halinde sıralanmıştır.

Benzer Kılıç (2006) Bolu-Göynük ve Yakın Çevresi Doğal ve Kültürel Kaynaklarının Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi adlı doktora tez çalışmasında; ülkemizin kuzeybatısında yer alan Bolu ilinin Güneybatı bölümünde bulunan Göynük ve yakın çevresinin potansiyel ekoturizm alanları saptanmış ve sürdürülebilir kalkınma stratejileri geliştirilmiştir. Alanın sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj özellikleri belirlenmiş ve CBS teknikleri ile analizi gerçekleştirilmiştir. Esinlenen “Çevreye Duyarlı Turizm Planlama Modeli” çalışma alanına uyarlanmış ve “önemli özellikler”, “çelişki alanları”, ve “uygun aktiviteler” belirlenmiş. Yerel halk ve potansiyel turistlere anket çalışması uygulanmıştır. Bölgenin sahip olduğu doğal ve kültürel değerlerin turizmde sürdürülebilir bir biçimde kullanılmasına yönelik öneri ve stratejileri kapsayan bölgeleme planı geliştirilmiştir.

Kiper (2006) Safranbolu Yörökköyü Peyzaj Potansiyelinin Kırsal Turizm Açısından Değerlendirilmesi isimli doktora tez çalışması kapsamında; Yörökköyü’nün bilinen kültürel değerlerinin yanı sıra sahip olduğu diğer potansiyellerinin (doğal ve tarımsal değerler) sentezlenerek ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu kapsamda, çalışma alanının sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj özellikleri veri tabanı oluşturmak amacı ile CBS ortamına işlenmiş, yerel halk ve ziyaretçilere yönelik anket çalışması yapılmış. Alanın sahip olduğu potansiyeller doğrultusunda tarımsal turizm, kültür turizmi ve doğa turizmi olmak üzere 3 farklı alan kullanım tipi belirlenmiş. Belirlenen alan kullanım tipleri CBS aracılığı ile önem sıralarına göre; en uygun (3), uygun (2) ve uygun olmayan (1) şeklinde puanlandırılarak haritalar oluşturulmuş. Bu haritalar ve yapılan anketler neticesinde yerel halk ve katılımcı ölçeğinde doğal ve kültürel yapıya en uyumlu rekreasyon alternatiflerini içeren öneri sentez paftaları oluşturulmuştur.

Polat (2006) Karapınar İlçesi ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kullanımları Yönünden Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma doktora tezi kapsamında; Karapınar İlçesinin ve yakın çevresinin sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj özellikleri, doğal

çevreye zarar vermeden bölgeye ekonomik fayda üretecek ekoturizm planlaması ile turizm sektörüne kazandırılması hedeflenmiştir. Bu kapsamda sırasıyla SWOT, Görsel Kalite Analizi, Anket Çalışması, Delphi Tekniği ve etkinlik haritalarının oluşturulmasını kapsayan yöntemler sırasıyla kullanılmış. Potansiyeller doğrultusunda geliştirilecek ekoturizm etkinlikleri Coğrafi Bilgi Sistemleri, yerinde gözlem ve anket çalışmalarının sonucunda oluşturulmuştur. Sonuç olarak çalışma alanı ve yakın çevresine yönelik öneri ekoturizm etkinliklerine yönelik uygun alan tespiti ve uygulama önerileri geliştirilmiştir.

Polat ve Önder (2006) Karapınar İlçesi ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kullanımları Yönünden Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma adlı çalışmalarında; kitle turizmine alternatif olarak çıkan ve 1980'li yıllardan günümüze hızla gelişen ekoturizmin doğal ve kültürel alanlara yönelik yapılan, bölge halkına sosyo-ekonomik yapısına katkı sağlamayı amaç edinen, katılımcıların bilgi edinmesini amaçlayan bir etkinlik olduğu belirtilmiş. Karapınar ilçesi ve yakın çevresinin yukarıdaki ilkeler ışığında ele alınarak sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj özelliklerinin ekoturizm planlaması ile turizme kazandırılması hedeflenmiş. Ekoturizme kaynak teşkil eden etkinlikler Coğrafi Bilgi Sistemleri, yerinde gözlem ve anket çalışmaları ile ortaya çıkarılmış ve uygun ekoturizm etkinliklerine yönelik tespitler yapıp haritalandırılmış ve etkinliklerin uygulanmasına yönelik öneriler oluşturulmuştur.

Bekiroğlu (2008) Uçmakedere'nin (Tekirdağ) Doğal ve Kültürel Özelliklerinin Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi adlı yüksek lisans tezi çalışması ile; Tekirdağ ili Şarköy ilçesine bağlı Uçmakedere köyünün sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj özellikleri sürdürülebilirlik ilkesi ile bağdaşan ekoturizm kapsamında ele alınmış ve alanın sahip olduğu ekoturizm potansiyelinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaçla, Çalışma alanının sahip olduğu doğal ve kültürel değerler doğrultusunda ayrıntılı olarak sörvey ve analiz çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Ayrıca yerel halk ve ziyaretçilere yönelik ekoturizm aktivitelerinin belirlenmesi için anket çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Orhan (2008) Uzundere İlçesi ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Sınıflandırılması adlı yüksek lisans tez çalışmasında; Erzurum ilinin Çoruh Havzasında yer alan Uzundere İlçesi'nin sahip olduğu, doğal ve kültürel peyzaj özelliklerini koruma-kullanma dengesi çerçevesinde kullanılarak bölge ekonomisine katkı sağlaması temelinde ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi ve sınıflandırılması amaçlanmıştır. SWOT analizi tekniği ile yörenin ekoturizm açısından güçlü, zayıf yanları ile fırsatlar ve tehditleri

belirlenmiştir. SWOT analizi, arazi gözlemleri ile mevcut turizm etkinlikleri olarak, inanç turizmine yönelik faaliyetler, Tortum Şelalesi ve Yıkıklar (Yedi Göller) odaklı etkinlikler, piknik aktiviteleri, festival ve şenlikler olarak belirlenmiştir. Potansiyel turizm etkinlikleri olarak ise Botanik Turizmi, Kuş Gözlemciliği, Kelebek Gözlemciliği, Yaban Hayatı Gözlemciliği, Trekking, Manzara Seyri gibi etkinliklerin olabileceği saptanmıştır. Sonuç olarak, bölgenin sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj özellikleri bakımından önemli ekoturizm potansiyellerine kaynak teşkil ettiği saptanmıştır.

Kuter ve Ünal (2009) ekoturizmin çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel etkileri çalışması kapsamında; sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir turizm kavramlarını, ekoturizm kavramı ve gelişimini, ekoturizmin amaç ve ilkelerini, ekoturizmin çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel açıdan ne tür etkilere sahip olduğu açıklamıştır. Sonuç olarak yeni bir kavram olan ekoturizm faaliyetinin gelişmekte olan ülkelere sağlamış olduğu faydalar, doğa-bölge-yerel halkın birlikte düşünüldüğü, tükenmekte olan doğal ve kültürel peyzaj değerlerinin ekoturizm ile koruma-kullanma dengesi altında kullanılabilmesi ve ekoturizmin amacına uygun bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için nelerin yapılabileceği belirtilmiştir.

Nayir (2009), “Isparta Yöresi Korunan Doğal Alanlarında Ekoturizm Talep ve Eğilimlerinin Belirlenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde; Isparta ilinin korunan doğal alanlarının sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj özellikleri incelenmiş, bölgenin sahip olduğu potansiyel doğrultusunda talepler ve önceliklerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma alanının sahip olduğu ekoturizm potansiyelinin ortaya çıkarılması amacıyla SWOT analizi ve sıralama tekniği kullanılmıştır. Talep ve eğilimlerin saptanması için bölgede korunan 4 farklı doğal alanda (Kızıldağ Milli Parkı, Gölcük Tabiat Parkı, Kovada Milli Parkı, Yazılı Kanyon Milli Parkı) her alan için 50 ziyaretçi ve 50 uzman deneğe basit örnekleme yöntemi ile anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Yapılan anket çalışmaları SPSS ve Excel ortamında değerlendirilmiştir. Tüm bu değerlendirmeler sonucunda çalışma alanının sahip olduğu ekoturizm potansiyeli doğrultusunda geleceğe yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Orhan ve Karahan (2009)’ın Uzundere ilçesi ve yakın çevresinin ekoturizm potansiyelinin değerlendirilmesi çalışmaları kapsamında; çalışma alanının sahip olduğu ekoturizm potansiyeli, SWOT analizi yöntemi ile belirlenmeye çalışılmıştır. SWOT analizi, nitel ve nicel gözlemler doğrultusunda ekoturizme kaynak teşkil eden mevcut ve potansiyel etkinlikler belirlenmiş ve haritalandırılmıştır. Çalışma kapsamında coğrafi, ekolojik ve sosyo-

kültürel açıdan haritalandırılmış değerlerin ilgili kurum ve kuruluşların desteklemeleri doğrultusunda bölgede önemli bir ekoturizm merkezi oluşturacağı belirtilmiştir.

Yalçınalp (2010) “Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi’nin Biyotop Haritalaması ve Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi” başlıklı doktora tezi kapsamında; Trabzon ili Çaykara ilçesi yakınlarında bulunan Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesinin ekoturizm potansiyelinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu kapsamda nesnel veriler oluşturabilmek amacıyla öncelikle alanın EUNIS sınıflandırma sistemine göre biyotopları tespit edilmiştir. Tespit edilen biyotoplar CBS ile sayısal ortama aktarılmıştır. Bölgenin ziyaretçi profili ve ziyaretçi karakterini saptayabilmek için 2 yıl boyunca yılın her döneminde alana anket çalışmaları gerçekleştirilerek öncelik sıralaması oluşturulmuştur. Oluşturulan 20 adet alan belirleme kriterleri ve daha önce oluşturulan üç farklı ziyaretçi profili CBS ile değerlendirilerek önceliklere göre ekoturizm potansiyeli haritaları oluşturulmuştur. Bölgenin ekoturizm planlamasına yönelik önemli bir altlık teşkil edecek zonlama yaklaşımı, bunlara bağlı sonuç ve öneriler geliştirilmiştir.

Gültekin (2010) “Düzce Uğursuyu ve Aksu Havzaları Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Peyzaj Yönetimi” adlı yüksek lisans tezinde; Anadolu’nun kuzeyinde Batı Karadeniz Bölgesinde yer alan Düzce Uğursuyu ve Aksu Havzaları çalışılmıştır. Çalışmanın içeriğini ekoturizm kavramının temelini oluşturan, doğal ve kültürel peyzaj değerlerinin sürdürülebilirlik ilkesinde değerlendirilerek, yerel halkın çıkarlarının ön planda tutulduğu potansiyel saptama çalışması oluşturmaktadır. Bu kapsamda yerel halkın çıkarlarının ön planda tutulduğu ekoturizm faaliyetinde alanda bölge halkı hakkında fikir elde etmek için muhtarlaraya yönelik anket çalışması ve bölge halkı hakkında detaylı bilgiler (halkın kültürel yapısı, eğitim düzeyleri vb.) elde edilmiştir. Yönetim faktörünün çok önemli olduğunu vurgulayan bu çalışmada alana yönelik peyzaj yönetim modeli ile sürdürülebilir ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

Akkirpik (2011) “Hatay İli Samandağ İlçesi Ekoturizm Kullanımına Yönelik Peyzaj Potansiyelinin Saptanması “ başlıklı yüksek lisans tezi; doğal ve kültürel peyzaj özelliklerinin sürdürülebilir kullanımı turizmin geleceği açısından büyük bir öneme sahip olduğu vurgulanmıştır. Alana ilişkin doğal ve kültürel peyzaj özelliklerine ait veriler toplanmış, potansiyel ziyaretçiler ve bölge halkına anket çalışması ve yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Bölgeye ait verilerin toplanmasına yönelik Hızlı Kırsal Değerlendirme Çalışması gerçekleştirilmiştir.

Çakır (2011) “İğneada ve Çevresinde Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Kırsal Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi” başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında; örnek alanın sahip olduğu ekoturizm potansiyelinin ortaya çıkarılması, çıkarılan potansiyellerin faaliyete geçirilmesi ve bölgede kırsal kalkınmayı desteklemek amacıyla ekoturizmin araç olarak ele alınması hedeflenmiştir. Yapılan anket çalışması sonucunda bölgeye ziyaretlerin sadece denize girmek amacıyla yapıldığı tespit edilmiştir. Bu yüzden bölgenin sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj özelliklerini ekoturizm etkinlikleri ile ortaya çıkarılması hedeflenmiştir. Anket çalışmaları ve bunların SPSS programı ile değerlendirilmesi sonucunda; bölgenin sahip olduğu ekoturizm potansiyeli ortaya çıkarılmış ve çeşitli ekoturizm etkinlik rotaları oluşturulmuştur.

Demir (2011) “İğneada’nın Ekoturizm Potansiyelinin Saptanması” başlıklı tez çalışmasında; İğneada Beldesi’nin ekoturizm potansiyelini belirlemiştir. Bu önerilerin geliştirilmesinde alanın sahip olduğu doğal ve kültürel veriler CBS ile ortaya çıkarılmış, güçlü, zayıf, fırsat ve tehditlerini gösteren SWOT analizi ile nitel veriler elde edilmiştir. Elde edilen nitel verilerin Analitik Hiyerarşi Süreci (AHS) ile değerlendirilmesi sonucu nicel veriye dönüştürülmüş ve mevcut potansiyeller doğrultusunda ekoturizm aktiviteleri belirlenerek çeşitli öneriler geliştirilmiştir.

Doğan (2011) “Mengen ve Çevresinin Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi” çalışması ile bölge ve yakın çevresinin sahip olduğu ekoturizme kaynak teşkil eden doğal ve kültürel verilerin, ekoturizmde kullanılabilirliğine yönelik değerlendirmeler yapmıştır.

Kiper ve Cengiz (2011) “Trakya Bölgesinde Ekoturizm Olanaklarının Geliştirilmesi” başlıklı çalışmalarında; orman, kıyı, kumul, dağ, deniz, göl ve dere gibi birçok farklı ekosistemi barındıran Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerini kapsayan Trakya Bölgesi’ni ekoturizm potansiyeli açısından değerlendirmiştir. Bu kapsamda Bölgenin sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj özelliklerinin ekoturizm gelişimi bakımından saptanmasında “Bölgenin ekoturizm gelişimi açısından sahip olduğu fırsatlar ve tehditler nelerdir? ve “Yerleşimlerde eko turizme temel olacak faaliyetler ve bu faaliyetleri etkileyen unsurlar nelerdir? sorularına cevap aramışlardır. Çalışmanın sonucunda Trakya Bölgesi’nin ekoturizm imajının yaratılması, ekoturizme yönelik tematik gelişim koridorlarının yaratılması, tıbbi ve aromatik bitkilerin agro-eko turizm kapsamında değerlendirilmesi ve tarımsal üretim potansiyelinin ekoturizm aktiviteleri ile bütünleştirilmesi gibi birbiri ile bütünleşen stratejileri oluşturularak paydaşların da görevlerinin belirtildiği bir eylem planı hazırlanmıştır.

Koçan (2011) “Murat Dağı’nın Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışması kapsamında; Murat Dağı’nın sahip olduğu ekoturizm faaliyetlerine kaynak teşkil eden doğal ve kültürel veriler ortaya çıkarılmış, mevcut ve potansiyel ekoturizm etkinlikleri haritalandırılmıştır. Sonuç kısmında bölgenin sahip olduğu potansiyellerin geliştirilmesine yönelik önerilere yer verilmiştir.

Sezen, Yılmaz ve Külekçi Akpınar (2011) “Ekoturizm İçin Öneri Alanlarıyla Bayburt” çalışması ile Bayburt’un sahip olduğu doğal ve kültürel değerler doğrultusunda gerçekleştirilebilecek çeşitli alternatif turizm aktivitelerini belirlemiştir.

Surat, Yılmaz ve Surat (2011), “Yusufeli ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Kullanım Potansiyeli Üzerine Bir Araştırma” başlıklı çalışmalarında; bölgenin sahip olduğu ekoturizm potansiyelini saptamak ve bilinçli kullanıma yönelik stratejilerin oluşturulması hedeflenmiştir. SWOT analizi, gözlemler ve bölgede gerçekleştirilen arazi çalışmaları kapsamında mevcut turizm ve potansiyel ekoturizm etkinlikleri incelenerek sınıflandırılmıştır.

Khabbazi Aliasghari ve Yazgan (2012) “Kırsal Peyzaj ve Ekoturizm” adlı çalışmalarında; ekoturizm kavramının tanımı, ilkeleri, çevresel etkileri, çeşitleri ve kırsal-ekoturizm ilişkisini çeşitli dergi, makale, kitap ve tezlerde bulunan bilgilerden yararlanarak açıklamıştır.

Külekçi Akpınar (2012) “Oltu ve Olur (Erzurum) İlçeleri Doğal ve Kültürel Kaynaklarının Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi” adlı doktora tezinde; Oltu ve Olur ilçeleri sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj değerleri kapsamında ele alınarak, bölgede en uygun ekoturizm etkinliğinin saptanması amaçlanmıştır. İlk olarak çalışma alanı ile ilgili gerekli literatür taraması ve veri toplama şeklinde gerçekleştirilmiş. Devamında uzmanlardan görüş alınarak yerel halk ve ziyaretçilerin beklentileri ve isteklerini ortaya çıkarabilmek için geleneksel dağ şenlikleri kapsamında etkinliğe katılanlara anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Anketlerin uzman değerlendirmesi 5’li Likert tipi sorularla değerlendirilerek SWOT Analizi gerçekleştirilmiş ve en uygun ekoturizm etkinliklerini saptamak için çok ölçütlü karar verme tekniklerinden AHS (Analitik Hiyerarşi Süreci) Yöntemi kullanılmıştır. Sonuç olarak bölgenin en uygun ekoturizm etkinliği “Geleneksel Ürünler ve Gastronomi (Yemek) Turizmi” olarak belirlenmiştir.

Ün, Tutar, Tutar ve Erkan (2012)’nin “Ekonomik Kalkınmada Kırsal Turizmin Rolü: Türkiye Örneği” adlı çalışmalarında; kırsal turizmin ilkeleri ve ülke ekonomisine sağladığı

katkıları, ülkemizde uygulanan kırsal turizm projeleri, IPARD programı çerçevesinde ülkemizde uygulanabilecek kırsal turizm olanakları ve ülkemizde kırsal turizm potansiyelinin SWOT analizi ile değerlendirilmesi konularına değinilmiştir. Sonuç olarak kırsal turizm ile kırsal kalkınmanın ilişkisi ortaya konulmuş ve kırsal turizmin kırsal kalkınmaya yönelik sağlayacağı faydalar belirtilmiştir.

Gültekin (2014) “Uğursuyu ve Aksu Havzalarında Peyzaj Planlama ve Ekoturizm Odaklı Kırsal Kalkınma” adlı doktora tezi kapsamında; Batı Karadeniz Havzası sınırları içerisinde yer alan Uğursuyu ve Aksu havzalarında ekoturizm odaklı kırsal kalkınma stratejilerinin geliştirilerek sürdürülebilirlik temelinde ileriye dönük peyzaj plan kararlarının ve ekoturizm yönetim modelinin oluşturulması hedeflenmiştir. Bu kapsamda 3 aşamada gerçekleştirilen çalışmanın ilk aşamasında alana ilişkin veriler toplanarak veri tabanı oluşturulmuş. İkinci aşamasında ekoturizm potansiyelinin ortaya çıkarılması için uygunluk analizi kapsamında Çevresel Koridor Yöntemi, Ekoturizm Olanakları Spektrum Yöntemi ve kültürel peyzaj analizi bir arada değerlendirilmiştir. Böylece hem uzman hem de kullanıcıların değerlendirmesine dayalı görsel peyzaj analizini gerçekleştirilmiştir. 1999 ve 2008 yılı uydu görüntülerine uygulanan kontrollü sınıflandırma işlemi ile peyzaj deseninde meydana gelen değişimler belirlenmiş ve belirlenen değişimler leke-koridor-matris kuramı kapsamında peyzaj fonksiyonları başlığı altında incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Katılımcı eksenli bir planlama oluşturmak amacı ile paydaş analizi oluşturulmuştur. Üçüncü aşamada ise gerçekleştirilen analiz ve değerlendirmeler doğrultusunda çalışma alanına yönelik ekoturizm odaklı kırsal kalkınma yönetim modeli için peyzaj planı ve stratejiler oluşturulmuştur.

Morgül (2014) “Kırklareli İlinde Eko Turizm Olanakları” adlı çalışmasında; günümüzde meydana gelen hızlı gelişme sonucu doğa-doğallık kavramlarının giderek önem kazanması, bu kavramların ekoturizm aktivitesi ile bütünlük kazanması nedeniyle Kırklareli ilinin sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj değerleri saptanmış ve bölgenin sahip olduğu ekoturizm potansiyeli ortaya çıkarılmıştır.

Tekin ve Kasalak (2014) “Ekoturizm Girişimciliğinin Bölgesel Kalkınmadaki Rolü” çalışması ile Gayri Safi Milli Hasılda turizm sektörünün önemli katkı sağladığını ve bu kapsamda ülkelerde geliştirilecek turizm sektöründeki başarılı yaklaşımların bölge kalkınmasına önemli olumlu etkiler oluşturacağı belirtilmiştir. Kitle turizmine tepki olarak gelişen, doğal ve kültürel değerlerin sürdürülebilirlik ilişkisi ile kullanımını ön gören turizm

çeşidi olan ekoturizmin bölgesel kalkınmada araç olarak kullanılmasının gerekliliği açıklanmış, ekoturizm girişimciliğinin oluşturduğu fayda ve önerilere yer verilmiştir.

Kasalak ve Akıncı (2015)'nin "Ekoturizmin Yerel Halk Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi" adlı çalışması kapsamında; tek tip turizm çeşidi yerine turizmi çeşitlendirmenin faydaları belirtilmiştir. Bu kapsamda 1990'lı yıllar ile dikkat çeken alternatif turizm çeşidi olan ekoturizmin çevreye ve yerel halka sağladığı faydalardan bahsedilmiş, yerel halka yönelik çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel etkiler ve bu etkilerin yarattığı olumlu-olumsuz sonuçlar değerlendirilmiş ve ekoturizmin yerel halka sağladığı fırsatlar hakkında öneriler sunulmuştur.

Kasar (2015) "Rumkale Arkeolojik Sit Alanı ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Potansiyelinin Peyzaj Mimarlığı Açısından Değerlendirilmesi" başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında; Gaziantep ilinin Nizip ilçesinde yer alan Rumkale'nin sahip olduğu doğal ve kültürel değerler ekoturizm kapsamında ele alınmıştır. Ekoturizm potansiyelinin saptanması ziyaretçi ve bölge halkının katıldığı anket çalışması ile gerçekleştirilmiştir. Uygulanan anketler Excel ve SPSS 13.0 (Statistical Program for the Social Science) istatistik programı ile değerlendirilerek alanın sahip olduğu doğal ve kültürel verilerin ekoturizm potansiyeli peyzaj mimarlığı açısından değerlendirilmiştir.

Kiper, Uzun ve Üstün Topal (2016) "A Method Approach for Identifying Thematic Footpaths in Ecotourism: Kıyıköy Pabuçdere and Kazandere Basins" başlıklı çalışmaları kapsamında; Kıyıköy özelinde ekoturizm kapsamında mevcut yürüyüş güzergâhlarına alternatif olarak yeni izlerin belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu süreç doğal ve kültürel peyzaj değerlerinin ekolojik temelli analiziyle ve katılımcı bir süreçle sağlanmıştır. Bu kapsamda çalışmada noktasal ölçekli ekoturizm planlaması yerine, doğal ve kültürel kaynakların ekoturizm değerleri de dikkate alınarak, tematik rotalar dâhilinde birbirine bütüncül bir şekilde bağlanması ile kırsal yerleşimlerin, orman yollarının, tarihi yol izlerinin, kültürel ve tarımsal aksların içinden geçen ekoturizm gelişim koridorlarının oluşturulması amaçlanmıştır. Sonuçta doğal-kültürel ve tarihsel kaynak değerleri ile ön plana çıkan her biri farklı isimlerle adlandırılmış 11 adet tematik rota geliştirilerek, ekoturizme yönelik güçlü bir turizm güzergâhı ve varış noktası olabilecek, alan içinde zayıf kalan yerleşimlerin sürdürülebilir kırsal kalkınmalarını sağlayacak öneriler geliştirilmiştir.

Kiper, Uzun, Özdemir ve Üstün Topal (2016); “Orman Köylerinde Ekoturizm Planlama Sürecinde Turistlerin Rolü: Kıyıköy Örneği” başlıklı çalışmalarında; ekoturizm planlama sürecinde en önemli aktör gruplardan biri olan turistlere yönelik, farkındalık yaratılması, rollerin tanımlanması ve ekoturizme yönelik algı ve tutumun ölçülmesi amaçlanmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde; % dağılımı, crosstabs ve ki-kare testlerini içeren istatistikî yöntemler kullanılmıştır. Sonuç olarak, ziyaret ettikleri bölgenin doğal özelliklerini, kültürünü ve yaşam biçimini öğrenmek ve deneyim kazanmak isteyen bir ziyaretçi profili ortaya çıkmıştır.

Kiper, Korkut ve Üstün Topal (2017), “Implementation of Visual Landscape Analysis Regarding Eco Tourism Planning In Turkey” başlıklı çalışmalarında; Kıyıköy’ün, ekoturizm planlamasına altlık oluşturmak amacıyla, farklı peyzaj karakterlerine sahip çalışma bölgelerinde, alanları temsil eden kaynak değerlerinin görsel peyzaj kalitesinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda, görsel peyzaj analizi ile yörenin ekoturizm planlamasına katkıda bulunabilecek stratejilerin saptanması hedeflenmiştir.

Kiper, Uzun ve Üstün Topal (2017); “Rural Development Oriented Ecotourism Planning on Catchment Basin Scale: The Case of Pabuçdere and Kazandere Catchment Basins” başlıklı çalışmalarında; ekoturizm faaliyetlerinin planlanması ve uygulanmasında ekolojik temelli peyzaj planlama yaklaşımlarının gerekliliği ve karar alma süreçlerinde ilgili paydaşların görüşlerinin önemi ortaya konulmuştur. Çalışmada 3 aşamalı bir yöntem izlenmiştir. İlk olarak alana ilişkin envanter ve veri tabanı Coğrafi Bilgi Sistemleri ortamında oluşturularak mikro havzalar belirlenmiştir. İkinci aşamada, uygunluk analizleri 6 temel bileşen, 15 değerlendirme faktörü ve 24 alt kritere göre Ekoturizm Olanakları Spektrumu (ECOS) yöntemi temel olarak gerçekleştirilmiştir. Üçüncü aşamada ilgili analiz ve değerlendirmeler sonucunda çalışma alanına ilişkin sentez paftası oluşturularak, ekoturizm potansiyelinin uygun olduğu mikro havzalar belirlenmiş ve alanda yapılan hızlı kırsal değerlendirme ve ziyaretçi anketleri de kullanılarak ekoturizm odaklı kırsal kalkınma stratejileri geliştirilmiştir. Makalede, 1 tablo ve 5 şekil kullanılmış olup 49 yayına atıf yapılmıştır.

Tanlı Keserci (2017) “Doğal ve Kültürel Peyzajın Korunmasına Yönelik Ekoturizm Odaklı Bir Peyzaj Planlama Yaklaşımı-Van Örneği” adlı yüksek lisans tezinde; doğal ve kültürel peyzaj değerlerinin peyzaj planlama ilkesi ile kaynakların doğru bir biçimde kullanılmasının gerekliliğini vurgulamıştır. Peyzaj planlama ile ekoturizm değerlendirilmesinin ele alındığı bu çalışma kapsamında alana en uygun ekoturizm aktiviteleri ve kentin ekoturizm master planı oluşturulmuştur. Bu kapsamda Van ilinin sahip olduğu doğal ve kültürel değerleri

koruma-kullanım dengesi içerisinde ekoturizm odaklı kullanmak amacı ile Peyzaj Planlama kapsamında ele almış ve mevcut kaynakların sürdürülebilir kullanımı için koruma stratejileri oluşturmuştur.

Ankaya Ünal, Yazıcı, Balık ve Aslan Gülgün (2018) “Dünyada ve Türkiye’de Ekoturizm, Sosyal-Kültürel ve Ekonomik Katkıları” adlı çalışmada; Ülkemizin turizm sektörü içerisinde önemli bir yere sahip olan ekoturizm faaliyetinin çevreye ve ülke ekonomisine katkılarından ve ekoturizmin uluslararası turizm gelirindeki payını arttırmasını hedefleyen politikalar açıklanmıştır.

Seçkin (2018) “Sürdürülebilir Kentleşme Bağlamında Eko-kent Önerisi: Kayseri Gesi Örneği” yüksek lisans tezi kapsamında; alanın eko-kent potansiyelinin saptanması hedeflenmiştir. İlk olarak Gesi Mahalleleri’nin sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj özellikleri Netcad programında tanımlanmıştır. Sonrasında Avrupa Birliği sürdürülebilirlik göstergelerine göre bölgenin eko-kent potansiyeli değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmeler kapsamında çalışma alanının eko-kent olma potansiyeli saptanmıştır ve ekolojik peyzaj planına ilişkin plan kararları, hedefleri ve stratejileri oluşturulmuştur. Tüm bu çalışmalar kapsamında bölgenin sürdürülebilir kentleşmesine yönelik 1/25.000 ölçekli Ekolojik Peyzaj Planı geliştirilmiştir. Konut alanları arasında yer alacak açık yeşil alanların ekoturizm faaliyeti ile değerlendirilmesi hedeflenmiş ve bölgede yer alan tescilli yapıların varlığından dolayı bu yapılara yönelik ekoturizm koridoru oluşturulmuştur.

Kahyaoğlu, Güvendi, Karahan ve Ertuğrul (2019) “Gümüşhane İlini Ekoturizm Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi” adlı çalışmalarında; doğal çevreye oluşturulacak zararın minimum olduğu alternatif turizm çeşidi olan ekoturizm başlığı altında Gümüşhane ilinin ekoturizm potansiyeli değerlendirilmiştir. Bölgenin sahip olduğu doğal ve kültürel veriler ekoturizme kaynak teşkil edecek biçimde değerlendirilmiş ve sonuç olarak Gümüşhane ilinde uygulanabilecek öneri ekoturizm etkinlikleri oluşturulmuş ve haritalandırılmıştır.

Sevinç (2019) “Ekoturizm Potansiyeli İzmir Çiçekli Köy Örneği” adlı yüksek lisans çalışmasında; İzmir Çiçekli köyünün ekoturizm potansiyelinin değerlendirilmesi ve mevcut turizm faaliyetlerinin kullanımının pozitif ve negatif etkilerinin neler olduğu, sürdürülebilirlik temelinde alanın kullanımının nasıl devam etmesi gerektiği sorularına cevap aramıştır. Alanın sahip olduğu doğal ve kültürel değerler göz önünde bulundurularak, sahip olduğu ekoturizm potansiyelinin ortaya çıkarılması için potansiyel belirleme tablosu oluşturulmuş ve ekoturizm

potansiyeli ortaya çıkarılmıştır. Sonuç kısmında alanın sahip olduğu doğal ve kültürel değerlerin yerel halk, yerel yöneticiler ve diğer paydaşların katılımları ile katılımcı yaklaşımli planlama yaklaşımının oluşturulması önerisinde bulunulmuştur.

Meydan (2020) “Küre Dağları Milli Parkı’nın Kastamonu İl Sınırlarında Ekoturizm Potansiyelinin Ecos Yöntemi ile Belirlenmesi” adlı yüksek lisans tezi kapsamında; çalışma alanının sahip olduğu ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi ve bu kapsamda ileriye dönük olarak sürdürülebilir kalkınma yaklaşımlarına ilişkin stratejiler geliştirilmesi hedeflenmiştir. Ecotourism Opportunity Spectrum/Ekoturizm Fırsat Spektrumu (ECOS) yöntemi aracılığıyla 55 köyün sahip olduğu ekoturizm potansiyeli ortaya çıkarılmıştır. ECOS yönteminin alanın özelliklerine göre uygulanabilmesi amacıyla 5 ana bileşenden oluşan (doğal peyzaj çekiciliği, ulaşılabilirlik, turistik alt yapı olanakları, turistik üstyapı fırsatları ve sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği) değerlendirme kriteri geliştirilmiş olup bu potansiyeller doğrultusunda ileriye dönük stratejiler geliştirilmiştir.

Tez kapsamında, yukarıda belirtilen tüm çalışmaların ilgili bölümlerinden; kuramsal temeller, amaç ve kapsam ile yöntem çerçevesinin belirlenmesi aşamaları doğrultusunda yararlanılmıştır. Literatür taramaları kapsamında, *çalışma alanı özelinde alanın ekoturizm potansiyelinin belirlenmesine yönelik bir çalışma yapılmadığı* gözlemlenmiştir. Bu çalışma bu açıdan önemlidir. Bununla birlikte, tez çalışmasında, diğer çalışmalardan farklı olarak; **EKOS Metodu, çalışma alanı özelinde çeşitli değişiklikler ve uyarlamalar** yapılarak kullanılmıştır.

2. KURAMSAL TEMELLER

2.1. Kırsal Alan Kavramı

2.1.1. Kırsal Alan Tanımı

Dünya genelinde fiziki coğrafyaların kentsel ve kırsal alan olarak tanımlanmasında nüfus yoğunluğu, nüfus kaybı ve nüfus artış oranları ile yerleşim büyüklükleri, yerel ekonomik yapı ve yerel peyzaj karakteri gibi farklı değişkenlerin ele alındığı istatistiki değerlendirme yöntemlerine göre değişmektedir (Çizelge 2.1). Ayrıca, farklı bilim alanlarında (coğrafya, sosyoloji, şehir bölge planlama, iktisat vb.) çalışan araştırmacıların, uzmanlıkları doğrultusunda geliştirdiği ve geliştirilmekte olduğu kırsal alan tanımları bulunmaktadır. Yasal ve uluslararası kırsal alan tanımlamalarında temel belirleyicileri nüfus ve yoğunluk oluşturmakla beraber, en genel anlamda kırsal alan “kentsel olmayan” şeklinde tanımlanmaktadır (KKP, 2011; Kutlar, 2015; Ceylan ve Somuncu, 2018).

Çizelge 2.1. OECD ülkeleri, ortakları ve OECD-AB tipolojileri içerisinde ülkelerin kırsal alan tanımında kullanmış oldukları temel kriterler (Copus ve Hopkins, 2018)

OECD ülkeleri	Toplam nüfus	Belirli bir alan içindeki nüfus oranı	Nüfus yoğunluğu	Adres yoğunluğu	Arazi kullanımı/altyapı ile ilgili kriterler	Ekonomiye ilişkin kriterler (örneğin istihdam)	Belirli yönetici alanları veya konumu
Avustralya	✓	✓	✓		✓		
Avusturya	✓		✓		✓	✓	
Belçika						✓	
Brezilya							✓
Kanada	✓		✓		✓	✓	
Şili	✓				✓	✓	
Çin	✓						
Çek Cumhuriyeti	✓						
Danimarka	✓		✓				
Estonya							✓

Çizelge 2.1.OECD ülkeleri, ortakları ve OECD-AB tipolojileri içerisinde ülkelerin kırsal alan tanımında kullanmış oldukları temel kriterler (Copus ve Hopkins, 2018) (devam)

Finlandiya	✓	✓					
Fransa					✓	✓	
Almanya	✓						✓
Yunanistan	✓						
Macaristan							✓
İzlanda	✓				✓		
İrlanda	✓						
Hindistan	✓		✓		✓	✓	✓
Endonezya			✓		✓	✓	
İtalya		✓	✓		✓		✓
Japonya	✓		✓		✓		
Kore	✓	✓					✓
Letonya	✓						✓
Meksika	✓		✓		✓	✓	
Hollanda				✓			
Yeni Zelanda	✓		✓				
Norveç	✓			✓			
Polonya					✓		✓
Portekiz	✓	✓	✓		✓		
Slovenya	✓				✓	✓	✓
Güney Afrika					✓	✓	✓
İspanya	✓						
İsveç	✓				✓		
İsviçre	✓		✓			✓	
Türkiye	✓						

Çizelge 2.1.OECD ülkeleri, ortakları ve OECD-AB tipolojileri içerisinde ülkelerin kırsal alan tanımında kullanmış oldukları temel kriterler (Copus ve Hopkins, 2018) (devam)

<u>Birleşik Krallık</u>							
<u>1-İskoçya</u>	✓		✓	✓			
<u>2- İngiltere ve Galler</u>	✓			✓			
<u>3- Kuzey İrlanda</u>	✓	✓					✓
Amerika Birleşik Devletleri	✓		✓		✓		
OECD Bölgesel Tipoloji	✓	✓	✓				
Avrupa Birliği: Kentleşme derecesi	✓	✓	✓				
Avrupa Birliği: Kent-kır tipolojisi	✓	✓	✓				

OECD tarafından geliştirilmiş ve AB tarafından da kullanılmakta olan tanıma göre; kırsal alan nüfus ölçütüne göre değerlendirilmiştir. Buna göre; kırsal alan, "idari sınırlar içerisinde nüfus yoğunluğunun km² başına 150 kişiden az olduğu yerler" şeklinde tanımlanmıştır (KKP, 2011). Ayrıca bu tanım kapsamında, bölge tipolojilerinin kırsal nüfus büyüklüklerine göre; çoğunlukla kırsal, ara bölge ve çoğunlukla kentsel bölge şeklinde olmak üzere 3 temel kısma ayrılmıştır (KKP, 2011; OECD, 2011a).

1. Nüfus yoğunluğu km² başına 150 kişinin altında ise; yerel birimler (Bölgesel Seviye 3' ten daha düşük coğrafi düzeydeki idari varlıklar) kırsal olarak sınıflandırılmaktadır.

2. Oluşturulan yerel birimlerin bölgesel seviye 3 bölgelerine toplanır ve kırsal yerel birimlerde yaşayan nüfusun yüzdesi kullanılarak bölgesel seviye 3 şu şekilde sınıflandırılır: **Ağırlıklı olarak kentsel**; kırsal yerel birimlerde yaşayan nüfusun payı %15'in altında ise **Orta**; kırsal yerel birimlerde yaşayan nüfusun payı %15 ile %50 arasında ise **Ağırlıklı olarak kırsal**; kırsal yerel birimlerde yaşayan nüfusun payı %50'den yüksekse olarak sınıflandırılırlar.

3. Son olarak, üçüncü adımda bölgesel seviye 3 bölgelerinde yer alan şehir merkezlerinin büyüklüğünü dikkate alır ve sınıflandırma aşağıdaki kurallara göre yapılır:

- Adım 1 ve 2 ile ağırlıklı olarak kırsal olarak sınıflandırılan bir bölge, bölge nüfusunun en az % 25'ini temsil eden 200.000'den fazla nüfusa sahip bir şehir merkezi (Japonya ve Kore için 500 000) içeriyorsa ara bölge olarak sınıflandırılır.

- b. Adım 1 ve 2 ile ara bölge olarak sınıflandırılan bir bölge, bölge nüfusunun en az % 25'ini temsil eden 500.000'den fazla nüfusa sahip bir şehir merkezi (Japonya ve Kore için 1000 000) içeriyorsa ağırlıklı olarak kentsel hale gelir.

NOT: Ulusal düzeyde yapılan herhangi bir analitik çalışmada, bölgesel birimin seçimi birincil derecede önemli olduğunu savunan OECD her üye ülkede iki düzeyde coğrafi birim sınıflandırmıştır.

Yüksek seviye (Bölgesel seviye 2 [TL2]) 362 daha büyük bölgeden, alt seviye (Bölgesel seviye 3 [TL3]) ise 1794 daha küçük bölgeden oluşmaktadır. Tüm bölgesel birimler ulusal sınırlar içinde tanımlanmıştır ve çoğu durumda idari bölgelere karşılık gelir. Ülkemizde 26 TL2 (bölge) ve 81 TL3 (şehir) vardır (OECD, 2011b).

Ülkemizde kırsal alan tanımları farklı kamu kurumlarınca uygulanan faaliyetlerin amacı ve kapsamına göre değişkenlik göstermesine rağmen kır-kent ve köy-şehir ayrımı üzerinde yoğunlaşmaktadır (KKP, 2011).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından oluşturulan kırsal alan istatistiklerinde iki farklı tanım kullanılmaktadır (KKP, 2011; BAKA, 2014; UKKS, 2014-2020; IPARD, 2014).

Yerleşim yerinin konumuna bağlı olan bu tanım kapsamında; bir yerleşim alanının idari statüsü dikkate alınmaksızın, il ve ilçe merkezleri kentsel alanlar olarak adlandırılırken bunlar dışında kalan tüm yerleşmeler (beldeler dâhil) kırsal alan olarak kabul edilmektedir.

İkinci ve yaygın biçimde kullanılan kırsal alan tanımında odaklanılan kriter, nüfustur. Kırsal alanları kentsel alanlardan ayırmak için nüfusu 20.000'den az olan yerleşim alanları kırsal alan olarak tanımlanmıştır.

TDK' ya göre kırsal alanlar; “ Üretim faaliyetlerinin tarıma dayalı olduğu, hayvancılık faaliyetlerinin yapıldığı, kırsal nüfusun yaşadığı ve çalıştığı alan ” şeklinde tanımlanmaktadır (Anonim, t.y.k).

En sade şekliyle kırsal alanlar; kentsel yerleşmeler haricinde kalan alanları temsil etmekle birlikte sahip olduğu tanımlayıcı somut-nesnel öğeleri aşağıda verilmiştir (DPT, 2000);

- Yaşam ortamında ve ekonomik aktivitelerde doğal üretim kaynaklarının kullanımı ve değerlendirilmesi baskındır.

- Kırsal alanlarda meydana gelen ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişme ve değişim süreci, yavaş ilerlemektedir.
- Teknolojik gelişmelerin kırsal alanlarda yaşam ve üretime etkisi görece olarak gecikmeli olmaktadır.
- Yaşam biçimleri ve kurallar, gelenek ve törelerin baskın etkisiyle şekillenir.
- Geleneksel yaşam ve tüketim biçimi söz konusudur.
- Yüz yüzelik insan ilişkilerinde yaygın biçimde hissedilir.

Ülkemizde 6360 sayılı kanun ile Büyükşehir belediyelerinin sınırlarını pek çok köyü içerecek şekilde genişlemesiyle ortaya çıkan tanımlama sorunu doğrultusunda TÜİK EuroStat tanımlarını benimseyerek, kırsal alan tanımını tekrar düzenlemiş fakat istatistiklere resmi olarak henüz yansıtamamıştır. İlçe temelli (Yerel Yönetim Birimi Düzey 1) yeni tanıma göre; Türkiye’deki tüm ilçeler 300 den az kişinin yaşadığı 1 km² lik alanların kümelenmesi ve Ulusal Arazi Örtüsü 2006 tanımına dayandırılarak yoğun, orta derecede yoğun ya da düşük nüfus yoğunluklu olmak üzere sınıflandırılmıştır (Çizelge 2.2)(IPARD, 2014).

Çizelge 2.2.Türkiye’de nüfusun alansal dağılımı (IPARD, 2014)

Nüfus yoğunluğu	İlçe sayısı	Nüfusun ilçelere dağılımı (%)	Coğrafi bakımdan dağılım (%)
Düşük	794	40	90
Orta derece	55	7.2	4
Yüksek	121	52.8	6

2.2. Turizm Kavramı

2.2.1. Turizm Kavramının Tarihi, Tanımı Özellikleri ve Sınıflandırılması

Birçok araştırmacı turizm kavramının ilkçağlara dayandığını kabul etmektedir. Turizm olgusunun ortaya çıkışı, toplumsal gelir düzeyinin yükselmesi ile yakından ilgilidir (Tuna, 2007). Bu sebepten dolayı tarih boyunca insanlar çeşitli nedenlerle seyahat hareketi gerçekleştirmişlerdir (Çizelge 2.3).

Çizelge 2.3. 19. yüzyıl öncesi turizmin tarihsel süreçteki değişimi (Tuna, 2007; Swain, 2008)

Dönem	Turizm Faaliyetleri
İlk çağ	İlk çağlardaki seyahatlere ait bilgiler; Robert W. Meintogn Tourism, Principles,, Practises, Philosophies adlı kitabında yer almaktadır. Sümerler; parayı, yazıyı ve tekerleği icat ettiklerinden dolayı seyahati ilk keşfedenlerinde onlar olduğu kabul edilmektedir. Fenikeliler; tüccar olarak bir yerden başka bir yere seyahat eden ilk seyyahlardır. Doğuda (Çin ve Hindistan’da) seyahatler ticaret amacıyla gerçekleştirilmiştir.
Eski Yunan	M.Ö 700’lü yıllarda olimpiyat oyunlarının başlatılmasıyla müsabakalara katılmak ve izlemek için günümüz sportif turizm faaliyetinin benzeri gerçekleşmiştir.
Roma	Roma asilleri Mısır’a, Yunanistan’a ve Anadolu’ya yaygın bir şekilde seyahat gerçekleştirdiklerinden dolayı literatürde; zevk için seyahat gerçekleştiren ilk turistler olarak kabul edilmektedirler.
Ortaçağ	Eski Yunan ve Roma dönemlerinde zevk için gerçekleştirilen, eğlence ve dinlenme turizminin yerini dini turizm hareketi almıştır. Müslüman ve Hıristiyanlar tarafından kutsal sayılan yerlere seyahatler gerçekleştirilmiş ve bunun bir sonucu olarak kitle turizmi kavramı ortaya çıkmıştır.
Rönesans	Doğaya dönüş ana temayı oluşturmaktadır. 17. ve 18. yy da asil sınıfında yer alan ailelerin çocukları, diğer ülkeleri tanınmaları ve iletişim kurmaları gibi amaçlarla “Grand Tour” diye adlandırılan seyahatlere çıkarılmış. Rönesans hareketi ile İtalya’da meydana gelen kültürel gelişmeler doğrultusunda her yıl çok sayıda sanatçı, bilim adamı ve öğrencinin Roma ve Floransa’ya gelmesine neden olmuştur.

Modern anlamda turizmi yaratacak teknik, ekonomik ve sosyal faktörlerin etkisi I. ve II. Dünya savaşı arasında oluşmaya başladığı için modern anlamda turizm kavramı 19. Yüzyılın sonlarında önem kazandığı görüşü kabul edilmektedir. Modern turizm kavramı bu dönemde aşağıda belirtilen birbirine bağlı 3 olgu arasındaki ilişkiler sonucunda oluşmuştur (Tuna, 2007);

Sanayileşmenin gelişmesi ve yayılması sonucunda;

- Verim artışı, buna bağlı olarak satın alma gücünün artışı, çalışma sürelerinin azalmasına bağlı olarak meydana gelen boş vakit kavramı,
- Meydana gelen çevre sorunları ile toplum yaşamında oluşan problemler,
- Toplum yaşamında meydana gelen değişimlerle değişen psikolojik tatminler, ihtiyaçlar ve doğal kaynaklara dönüş isteği vb. gibi olgular modern turizm kavramı anlayışının ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Toplum yaşamında meydana gelen değişim ve gelişimler sonucunda oluşan modern turizm kavramının ortaya çıkışı ile Almanya’da Nasyonel Sosyalistlerden Bormann ve Glücsckmann, İtalya’da Angelo ve Giovanni Mariotti, Fransa’da Peyromaure-Debord, Macaristanda Markos, Çekoslovakya’da Cerny ve Charvat, Avusturya’da Strander gibi araştırmacıların öncülüğünde, turizm konusunda bilimsel çalışmalar faaliyet göstermiştir. Bu araştırmacıların konuya yaklaşım açıları ve konuya ilişkin önem verdikleri unsurların farklı olması turizm kavramının da farklı tanımlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur (Çizelge 2.4). Ekonomistlere göre bir endüstri ya da sektör, pazarlamacılara göre pazar, çevre bilimcilere göre çevre üzerinde meydana gelen etkiler üzerinde, toplum bilimciler ise insan davranışlarını ön planda tutmaktadır (Olalı, Nazilli, Kırıcıoğlu ve Sümer, 1983; Tuna, 2007; Kozak, Kozak ve Kozak, 2010).

Çizelge 2.4. Turizme ilişkin tanımlamalar

Yazar	Tanımı
E. Guyer-Freuler (1905)	Turizm, insanların gittikçe artan dinlenme ve hava değişimi gereksinimine, doğal güzelliklere karşı bir sevginin doğup gelişmesine, doğa içinde duyulan mutluluk ve zevke, fakat aynı zamanda ticaretin, endüstrinin gelişmesinin ve ulaşım araçlarının geliştirilmesinin sonucu olarak insan ve toplumlar arası ilişkilerinde gelişmesine dayanan modern bir olaydır.
Edmond Piccar (1910)	Tanımda turizm kavramının ekonomik yönüne dikkat çekilmekle birlikte; seyahati gerçekleştirenlerin gittikleri bölgelerde yaptıkları harcamalar ile ekonomiye katkı sağlayan faaliyetler olarak tanımlanmıştır.
Uluslararası Turizm Sözlüğünde (1955)	Serbest biçimde zevk için gezi ve seyahat arzusunu kapsayan ve bu arzuların gerçekleşmesi için yapılan beşeri faaliyetler ile bu faaliyetlerin gerçekleşmesi için gerekli ihtiyaçların karşılanmasını sağlayan endüstridir.
Walter Hunziker ve Kurt Krapf (1959)	Sürekli kalma eylemine dönmek ve gelir sağlayacak hiç bir mesleki faaliyette bulunmamak koşuluyla, faaliyeti gerçekleştirenlerin seyahat ve konaklamalarından oluşan olay ve ilişkilerin tümüdür.
Marc Boyer (1966)	Ekonomik değerler (maddiyat) ve kültürel değerler (estetik doğal, tarihsel,) arasında bir yer değiştirme olarak tanımlanmıştır.
Gustav Zedek (1970)	Piknik, seyahat gibi amaçla gelinen yerdeki yabancıların kaldıkları yerlerde devamlı olarak kalmamaları ve gelir elde etmemeleri şartıyla boş zaman değerlendirmesi, insanların birbirleriyle etkileşime girmeleri ile meydana gelen faaliyetler bütünüdür.
AIEST (1980)	Devamlı ikamet edilen, çalışılan ve ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışına seyahatleri ve çoğunlukla turizm işletmeleri tarafından üretilen mal ve hizmetlerin talep edilmesiyle geçici konaklamalardan doğan faaliyetlerdir.

Birinci dünya savaşı ve devamındaki yıllarda (1914-1918), genel olarak turizm faaliyeti sadece ekonomik yönden ele alınmıştır. Bu dönemde turizm bir yerden başka bir yere varış olarak görülmektedir. Daha sonra ticari ve mesleki seyahatlerde turizm hareketliliği olarak kabul edilmiştir. 1970'li yıllarda boş zaman değerlendirme gibi kavramlar turizm tanımında yer almıştır (Tuna, 2007).

Turizm tanımının içermesi gereken özellikler (Olalı vd., 1983; Bahar ve Kozak, 2008 ; Kozak vd., 2010;);

- Turizm, esas olarak insanların çeşitli amaçlarla belirli bir süre dâhilinde gerçekleştirmiş oldukları yer değiştirme - seyahat (en dinamik eleman) hareketidir.
- İnsanların sürekli buldukları ortamlardan, başka ortamlara olan seyahat ve konaklama (en statik eleman) faaliyetini içerir.
- Seyahat edilecek yer, seyahat aracı, konaklama yerinin seçimi etkinliği gerçekleştirecek kişi ya da kişilerin seçimine göre şekillendiği için liberaldir (alternatif seçenekleri vardır.).
- İnsanlar turizm faaliyeti ile birlikte, sürekli ikamet ettikleri ve çalıştıkları yerlerin dışına iş, merak, din, sağlık, ziyaret, spor, kültür vb. amaçlarla seyahat etmektedirler.
- Turizm faaliyetinde; kişi ya da kişilerin geçici süre ile konaklamaları zorunludur, yani seyahat sonunda yaşadığı yere geri dönüş söz konusudur.
- Gerçekleştirilen seyahat kapsamında gidilen yerde çalışmak, iş yapmak vb. amaçlar doğrultusunda çalışarak bir gelir elde edilememektedir.
- Turizm konaklama ve seyahatin yanında sosyal bir olaydır. İnsanların bir araya gelerek iletişim kurmasına yardımcı olur.

WTO' ya göre turizm; insanların kişisel veya mesleki amaçlarla ikamet ettikleri ortamlarının dışındaki ülkelere veya yerlere hareket etmesini gerektiren sosyal, kültürel ve ekonomik bir olgudur (Anonim, t.y.f).

Bireyler ikamet ettikleri çevrelerinden, gönüllü olarak başka bir çevreyi ziyaret ettiklerinde turist olurlar. Bu bireyler, ziyaret edecekleri ortamın ne kadar yakın veya ne kadar uzak olduğuna bakmaksızın, genellikle farklı faaliyetlerde bulunurlar. Bu nedenle, turistler

ziyaretçidir ve başka bir yeri ziyaret ederken yaptıkları aktiviteler turizm olarak kabul edilir (Camilleri, 2018).

Turizm; sürekli konaklamamak şartıyla insanların sürekli yaşadıkları yer dışına maddi gelir elde etmemek, politik ya da askeri amaç olmaksızın merak, din, sağlık, spor, dinlenme, iş, kültür, deneyim kazanma vb. amaçlarla veya aile ziyareti yapmak, seminer, kongre gibi etkinliklere katılmak gibi nedenlerle kişisel olarak ya da grup şeklinde gerçekleştirdikleri seyahatlerden, gittikleri yerde konaklamaları ve bu durumdan ortaya çıkan ilişkileri kapsayan bir tüketim olayıdır (Olalı vd., 1983).

Turizm kapsamında gerçekleştirilecek etkinlikler, turizmin gerçekleştirilme amacına yönelik şekillenmektedir. Birey ya da bireyler hangi amaç ile seyahate karar verdiyse o amaca uygun turizm çeşidi kendini göstermektedir. Bu sebepten dolayı turizm birey ya da bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmektedir. Örneğin sağlık amacıyla kaplıcalara seyahat gerçekleştirilmesi sağlık turizmi çeşidine girmektedir. Turizm kavramı ihtiyaçlar doğrultusunda şekillendiği için kesin bir gruplandırma söz konusu olmamakla birlikte kişilerin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak oluşturulmuş gruplandırma Çizelge 2.5'te verilmiştir (Olalı vd., 1983).

Çizelge 2.5. Turizm türleri sınıflandırılması

1. Turistin Geldiği Yere Göre	2. Turist Sayısına Göre	3.Seyahat Zamanı Seçimine Göre	4. Konaklama Süresine Göre	5. Turistik Sosyal Seviye ve İsteklere Göre	6. Amacına Göre
- Dış turizm - İç turizm	- Kitle - Kolektif - Bireysel	<u>Turizm</u> <u>Sezonuna göre</u> - Sezon - Yarı Sezon - Sezon Dışı <u>Mevsime göre</u> - Yaz - Kış <u>Konaklama süresine göre</u> -Günlük -Hafta sonu - Haftalık - Aylık	<u>Kısa süreli</u> - Günlük - Hafta Sonu <u>Uzun süreli</u> <u>-12 aydan az</u>	Sosyal Turizm Geleneksel Turizm Lüks Turizm	Dinlenme Turizmi Kültür Turizmi Sağlık Turizmi Ticaret Turizmi Kongre Turizmi Spor Turizmi Eğlence Turizmi Sosyal Turizm

		<u>Mesafeye göre</u> - Kısa mesafeli - Uzun mesafeli - Transit			Macera Turizmi
--	--	---	--	--	----------------

2.3. Kitle Turizmi ve Alternatif Turizm

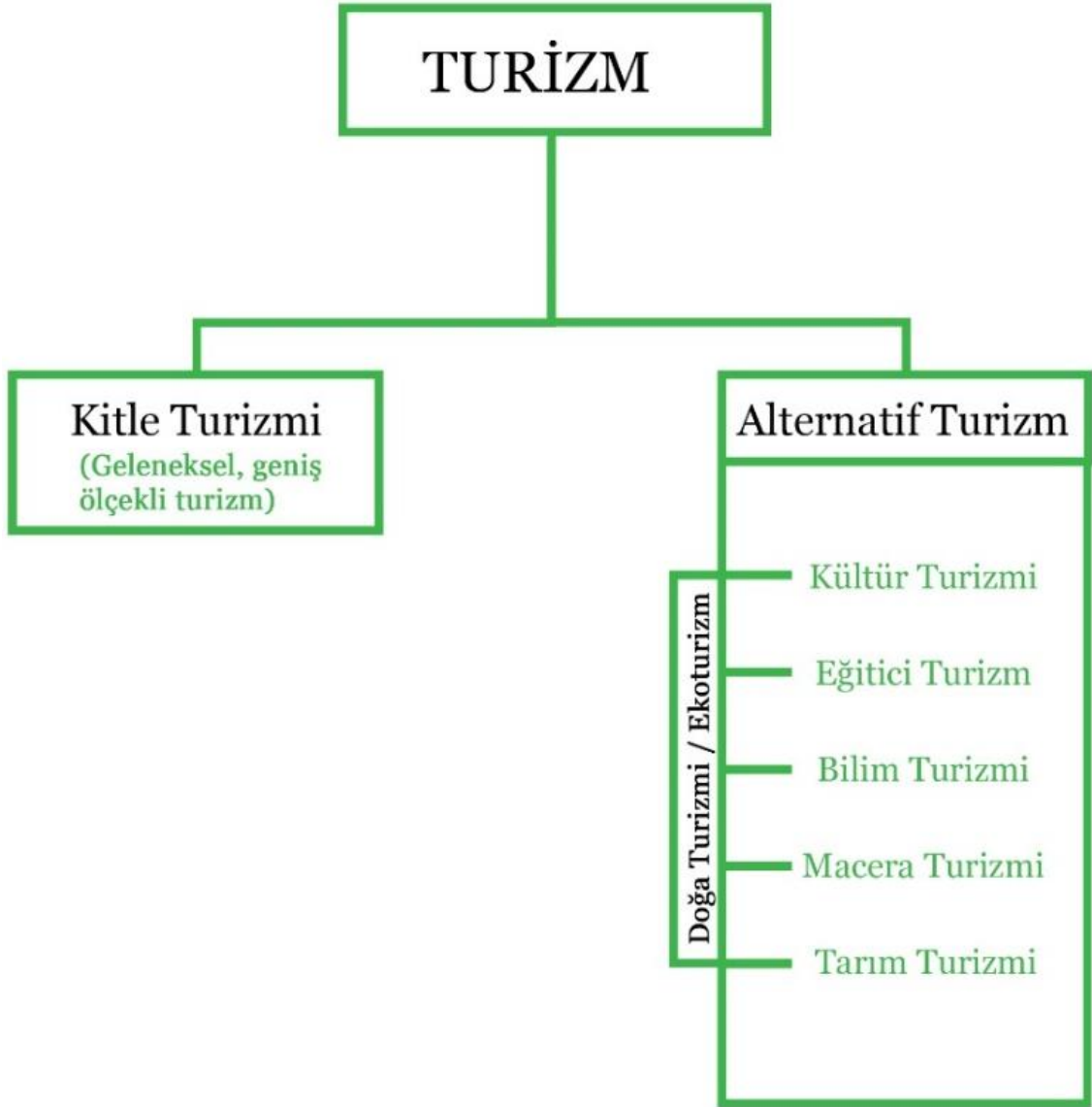
1960'lı yıllarla birlikte gelişim göstermiş kitle turizmi; kısa vadeli, serbest piyasa ilkelerinin hâkim olduğu ve elde edilecek gelirin maksimum seviyede tutulmasına odaklı geleneksel turizm biçimidir. Bu turizm türünü başlangıçta ülkelerin ve bölgelerin arzu etmeleri beklenmiş ve nispeten temiz bir endüstri olarak gelişim göstermiştir. Döviz kazancı, yarattığı istihdam alanları ve ulaşım ağları gibi altyapı gelişimindeki faydaları bakımından doğru bir tercih sayılabilir. Fakat 20 yıl gibi kısa bir süre içerisinde arzu edilen bu turizm türüne bakış değişmiş ve yaratmış olduğu aşırı tüketim olgusuna bağlı olarak canavar olarak nitelendirilmeye başlanmıştır (Çizelge 2.6). Bu kapsamda araştırmacılar turizmi kitle turizmi ve alternatif turizm olmak üzere 2 ana gruba ayırmışlardır (Şekil 2.1) (Pratiwi, 2000; Orams, 2001; Swain, 2008).

Çizelge 2.6. Alternatif turizm kavramının tarihsel gelişimi (Weaver, 2001 bilgilerden oluşturulmuştur).

Dönem	Olay
1960'lar	Turizmde, eleştirel olmayan bir şekilde çoğu bölgede ekonomik bir fayda olarak görme eğiliminde olan savunucu platform hâkimdir.
1970'ler	1970'li yıllarda savunucu platforma karşı kitlesel turizmin yol açtığı olumsuzluklar nedeniyle eleştirel bir açıdan ele alan uyarıcı platformu destekçileri oluşuyor.
1980'ler	1980'lerin başında, kitle turizmine daha iyi bir alternatif olarak "alternatif turizm" kavramı uyumluluk platformu tarafından oluşturulmuştur.

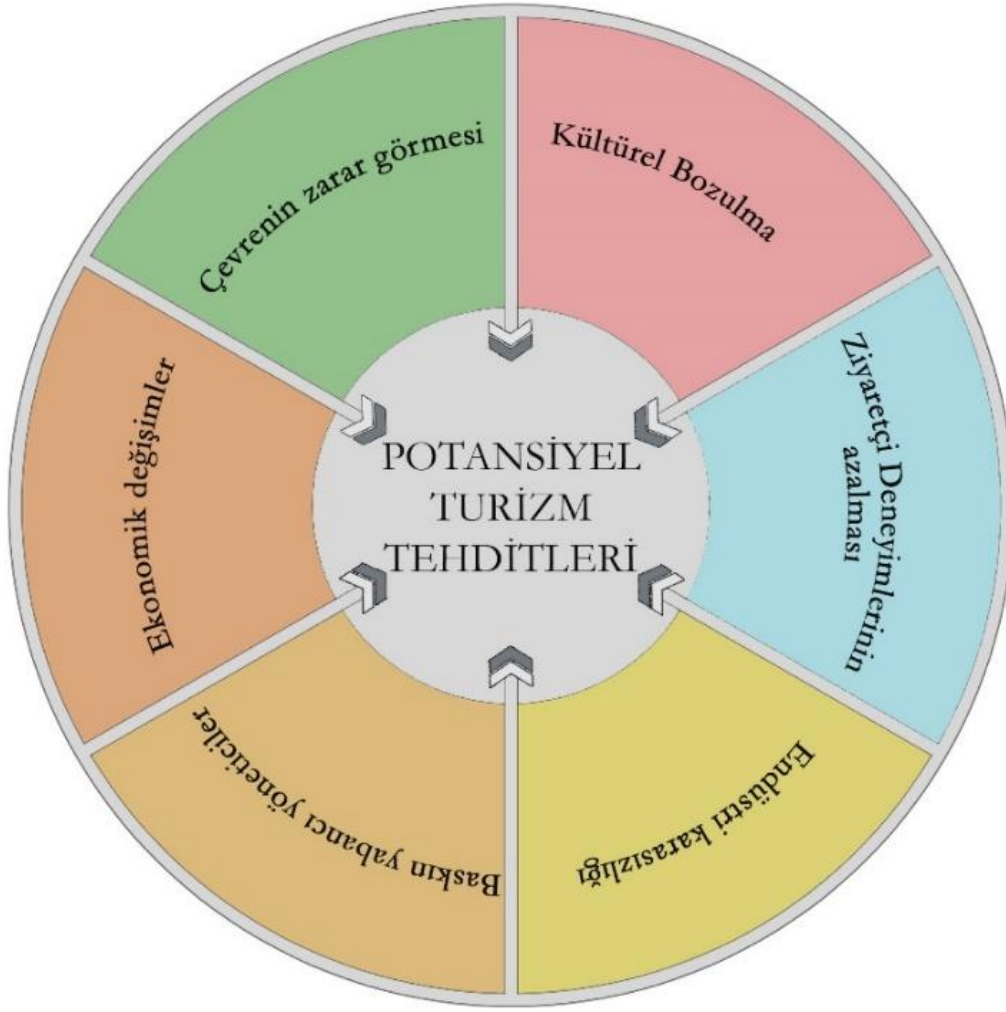
Kitle turizminin çevre konusunda oluşturduğu kaygıların sonucu oluşan memnuniyetsizlikler, alternatif arayışlara olan talebin artmasına neden olmuştur (Weaver, 2001). Fennell'e göre alternatif turizm bir tür turizm stratejilerini kapsayan genel bir terimdir. Örneğin; uygun, eko, sorumlu, küçük ölçekli, kontrolü, yazlık vb. şekilde geleneksel kitle turizmine alternatifler oluşturmayı hedeflemektedir (Orams, 2001). Alternatif turizm; doğal, sosyal ve toplumsal değerlerle tutarlı olarak ortaya çıkan, hem bölge halkının hem de

ziyaretçilerin olumlu etkileşimlerini ve deneyimlerini paylaşmaya olanak veren turizm türüdür (Wearing ve Neil 1999).

Şekil 2.1. Turizm çeşitleri (Wearing ve Neil, 1999)

Modern turizm literatüründe yoğun olarak zararlarından bahsedilmesine karşın, ekonomik bir kurtarıcı olarak sömürücü biçimde gelişmediği bölgeler var olmasına rağmen kitle turizminin sorunlara yol açtığı gerçeği inkâr edilemez (Şekil 2.2) (Orams, 2001).

Şekil 2.2. Potansiyel turizm tehditleri (Drumm ve Moore, 2002)

Artan turizm faaliyetleri sonucu, ekonomik faydanın temel amaç olarak görülmesi ve sosyal etki hususlarında meydana gelen eksiklere bağlı olarak; kontrolsüz, örgütlenmemiş, plansız büyüme ve gelişme göstermiş turizm tesislerinin çevre ve toplum üzerine neden olduğu problemler alternatif turizm kavramının gelişimine neden olmuştur. Alternatif turizm kitle turizminin oluşturduğu olumsuz etkilere karşı koymaktır (Pratiwi, 2000). Kitle turizmi ve alternatif turizmin karşılaştırılmalı olarak farkları Çizelge 2.7’de verilmiştir.

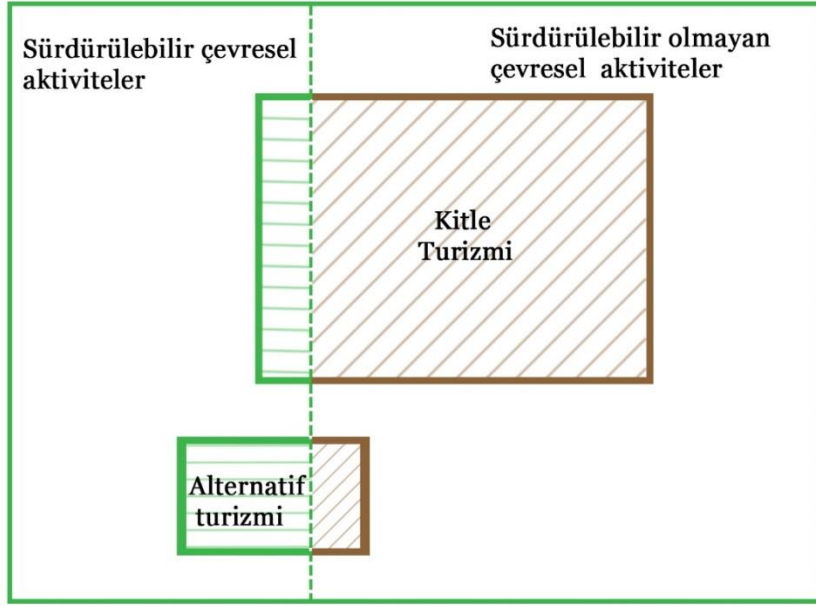
Çizelge 2.7. Kitle turizmi ve alternatif turizm farkları (Wearing ve Neil 1999; Swain, 2008 birleştirilerek).

Kitle turizmi	Alternatif turizm
Paket turlar şeklinde, yüksek katılımlıdır.	Bireysel düzenlemelerle düşük katılımlıdır.
Mevsime bağlı olarak katılım yoğunluğu farklılık gösterir.	Mevsim odaklı değildir.
Turistik bölgelerde yoğunlaşır.	Alanın tümüne dağılır.
Yerel olmayan büyük işletmeciler vardır.	Yerel topluluklara ait küçük işletmeciler vardır.
Yapılar modern tarzdadır.	Yapılar bölge kimliğine uygun ve otantikdir.
Mevcut ekonomik ilkelere dayanan, batılı rasyonalist yaklaşım içinde değişim vardır (en uygun olanın hayatta kalması) .	Mevcut turizm endüstrisi dışında, kooperatiflere ve toplum temelli yaklaşımlara yönelim vardır.
Toplumsal düzeni koruyarak, mevcut turizm sistemlerini sorgulamaz.	Sosyal sistemleri dönüştürerek, yapısal çatışmaları ve çelişkileri analiz eder ve doğayı temel alır.
Mevcut turizm sistemlerinin daha fazla verimliliği, dolayısıyla artan kârlılık vardır.	Turizm sisteminin ötesine geçebilecek daha adil ve eşitlikçi sistemler yaratır.
Uyum ve uzlaşmayı sürdürmenin yollarına odaklanır.	Toplumsal idealler ve gerçeklik arasındaki çelişkileri göstermeye ve hafifletmeye çalışır.

Alternatif turizm, sürdürülebilir bir yaklaşım izlemesi anlamında üç temel özelliğiyle geleneksel turizmden (kitle turizmi) farklıdır (Witt, 2011);

- Çevrenin kalitesini korumak,
- Yerel toplulukların yaşam kalitesini artırmaya çalışmak,
- Turistlere yüksek kaliteli bir deneyim yaratmak için ekonomik verimliliği sağlamak.

Alternatif turizm kavramı, kitle turizmine rakip olarak görülmesine karşın turizme tamamlayıcı bir yaklaşım olarak da görülmektedir. Çünkü var olan bir şeyin alternatifi olur yani kitle turizmi olmadan alternatif turizme sahip olmak mümkün değildir. Bu sebepten turizm gelişiminin olgunlaşan anlayışının ve güçlü, zayıf yönlerinin doğal bir sonucu olarak alternatif turizm geliştirilmiştir (Orams, 2001; Swain, 2008). Turizm içerisinde alternatif turizm ve kitle turizminin yeri Şekil 2.3'te verilmiştir.

Şekil 2.3. Turizm içerisinde alternatif turizm ve kitle turizminin yeri (Ormams, 2001)

Alternatif turizmin olumlu özellikleri: (Benzer Kılıç, 2006; Fennell, 2008; Swain, 2008)

- Bölgenin çevresi ve kültürel mirasının bozulmamasına önem verir,
- Turizme kaynak teşkil eden potansiyelleri korur ve iyileştirmeyi hedefler,
- Yerel halkın yaşam kalitesini artırmak ve ziyaretçileri bölgeye çekmek için yarımların artmasını sağlar,
- Çevre üzerinde meydana gelebilecek aşırı büyüme ve artan baskıların oluşmasını kontrol altına alır,
- Alternatif turizm alanlarındaki çevresel değerler ve kültürel miras için gerekli olan bakım, koruma, iyileştirme çalışmalarına gelir artışı sağlar,
- Alternatif turizm kapsamında; el sanatları, hizmet işleri, vb. yeni iş olanaklarının yaratılması ekonomik kalkınma için katkı sağlar,
- Gerek yerel halk, gerekse turistlerin çevre eğitimi almaları bilinçli nesillerin gelişimine katkı sağlar,
- Alanın kullanımına yönelik, karar verme ve yönetim senaryolarının gelişimini destekler,
- Yerel halkın yaşam kalitesine olumlu yönde etki eder.

- Ziyaretçiler ve yerel toplum için çevre dostu tesislerin oluşturulmasına katkı sağlar,
- Ev sahibi ülke için turizm gelirlerinin ülke dışına sızmasını önlemeye yardımcı olur,
- Uluslararası, bölgeler arası ve kültürler arası insan ilişkilerinin gelişimine katkıda bulunur.

2.4. Ekoturizm Kavramı

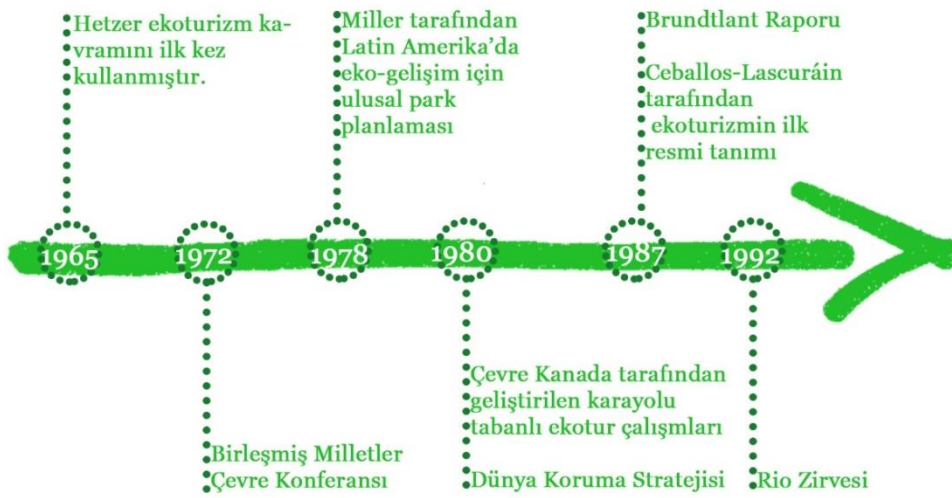
2.4.1. Ekoturizm Tanımı ve İlkeleri

Yirminci yüzyılın sonlarında, çevre bilincinin hızla artması turizm endüstrisini önemli ölçüde etkilemiştir. Hem turizm işletmeleri, hem de turistler, çevre koruma ihtiyacı konusunda bilinçlenmiştir. Geleneksel turizm diye tabir edilen kitle turizminin yaratmış olduğu problemler alternatif olarak ekoturizm gibi doğa temelli turizm türlerinin oluşmasına neden olmuştur (Witt, 2011).

Ekoturizm, doğal alanlar ve farklı kültürler hakkında deneyim ve bilgi edinmek isteyen turistlerin yollarını ortaklaşa yönlendirmek ve ortaklıklar kurmak için bir platform olarak ortaya çıkmış, alternatif turizm türünün gelişmekte olan bir alt türüdür (Drumm ve Moore, 2002; Swain, 2008). Ekoturizm kavramının birçok tanımında sürdürülebilir kalkınma, çevrenin korunması, kültürel koruma, toplumun güçlendirilmesi ve eğitim gibi farklı kaygıları ele almaktadır. Fakat ekoturizm kavramı açıkça tanımlanmadığından dolayı hem birçok geliştirme türü ile karıştırılmış hem de kavramın konuyu çalışan araştırmacıların her birinin önceliklerine bağlı olarak değişkenlik göstermiştir (Alampay ve Liposada, 2003).

Fennell'e göre; ekoturizm kavramının kökeninin tam olarak nereye dayandığı bilinmese de, dört 'temel' veya sorumlu turizm ilkeleri; çevresel etkileri en aza indirmek, ev sahibine saygı göstermek, yerel halkın faydalarını en üst düzeye çıkarmak ve turist memnuniyetini en üst düzeye çıkarmak olarak tanımlayan Hetzer (1965), kavramı ilk kullananlardan biri olarak kabul görülmektedir. Bu ilkelere ilki "ekolojik turizm" ekoturizmin en ayırt edici özelliği olarak kabul edilmektedir. 1978'li yıllarda Miller tarafından Latin Amerika'da, eko-gelişim için ulusal park planlaması ve 1970'lerin ortalarından başlayarak 1980'lerin başına kadar Çevre Kanada tarafından geliştirilen, karayolu tabanlı ekotur çalışmaları ekoturizm ile ilgili yapılmış ilk çalışmaları oluşturmaktadır (Blamey, 2001; Swain, 2008).

Artan çevre kaygısı ve kitle turizmi ile ortaya çıkan memnuniyetsizlik, doğa temelli alternatiflere olan talebin artmasına neden olmuştur. Az gelişmiş ülkelerde, doğa temelli turizm faaliyetlerinin odunculuk ve tarım gibi faaliyetlerden daha az tahrip edici alternatif oluşturma aracı olduğu farkına varılmasına rağmen bazı gruplar, koruma bilinçli gezginleri gerçekte olumsuz çevresel ve sosyal etkilere neden olabilecek doğa turizmi programlarına çekmek için bu terimi kötüye kullandığı da görülmektedir. 1980’li yılların ortalarında bazı ülkeler ekoturizmi hem koruma hem de kalkınma hedeflerine ulaşabilmeleri için bir araç olarak tanımlamışlar (Blamey 2001; Drumm ve Moore, 2002). Ekoturizm kavramının tarihsel süreç içerisinde gelişimi Şekil 2.4’te verilmiştir.

Şekil 2.4. Ekoturizm kavramının gelişmesinde önemli süreçler (Walsh ve George, 2019’dan değiştirilerek)

Ekoturizm, kitle turizmi olarak adlandırılan geleneksel turizmin gerek çevreye gerekse kültür üzerine olumsuz etkilerin artması ve 1980’li yılların sonunda insanlarda artan toplum bilinci ile kitle turizmine tepki olarak geliştirilmiş olup 1990’lı yıllarda popüler hale gelerek topluma, çevreye sağladığı olumlu katkılar ile doğa temelli bir turizm biçimidir. (Wearing ve Neil, 1999). Bu terim, doğal alanları ziyaret eden turist sayısının büyümesini bir pazarlama aracı olarak kullanmak, koruma ve kalkınma hedeflerini entegre eden bir turizm gelişimine atıfta bulunmak gibi birçok amaç için kullanılmıştır. 1990’lı yılların ortalarına gelindiğinde dört farklı grup kendi yaklaşımlarına göre hedefler ekleyerek kavramın gelişmesine katkıda bulunmuştur (Çizelge 2.8)(Pratiwi, 2000).

Çizelge 2.8. Ekoturizm kavramının gelişmesini sağlayan farklı görüşler

Grup 1	Turizm sektörü ekoturizmi; ziyaretçileri doğal ve kültürel alanlara çekmek için etkili bir pazarlama aracı olarak görmüştür.
Grup 2	Ekonomik kalkınma uzmanları ekoturizmi; farklı kaynak geliştirme biçimleri olmayan alanlarda istihdam sağlama aracı olarak görüyorlardı.
Grup 3	Koruma ve kaynak yönetimi uzmanları ekoturizmi; koruma programlarını finanse etmek için gelir elde etmenin bir yolu ve koruma programlarını teşvik etmek için bir eğitim aracı olarak görmüştür.
Grup 4	Turizm gelişiminin çevre üzerindeki olumsuz etkileri konusunda endişe duyanlar ; turizm kaynaklarının ve kalkınmanın sürdürülebilirliğinin desteklenmesi gerektiğini gördüler.

Ekoturizm kavramının, ilk resmi tanımının Ceballos-Lascuráin (1987) tarafından oluşturulduğu kabul edilmektedir. Bu tanıma göre ekoturizm; nispeten zarar görmemiş veya kirletilmemiş doğal alanlara eğitim, hayranlık ve zevk alma gibi özel amaçlar ile doğal çevre üzerinde yer alan yabancı bitki hayvanların yanı sıra mevcut kültürel varlıkları da (hem geçmiş hem şimdiki) görmek amacıyla seyahat etmektir (Blamey 2001).

Ceballos-Lascuráin'e (1987) ve Boo (1990) ekoturizm tanımlamalarında, turistler tarafından aranan özellik olarak kabul edilen; doğa temelli deneyime odaklanırken, daha yeni tanımlar sürdürülebilir kalkınma kavramı ile ilgili çeşitli ilkeleri vurgulamaktadır. Wight'ın belirttiğine göre; sürdürülebilir ekoturizm, doğa temelli turizm olmasının yanında eğitici bir rolü olduğunu da vurgulamaktadır. Ekoturizm kavramına yönelik çok fazla tanım olsa bile, kavramın temeli üç madde ile açıklanabilmektedir (Blamey 2001; Gale ve Hill, 2009);

- Doğa temelli,
- Çevre eğitimi,
- Doğal ve kültürel kaynakların sürdürülebilir yönetilebilmesi.

Ross ve Wall'a göre ekoturizimin beş temel işlevi bulunmaktadır. Bunlar (Blamey, 2001; Swain, 2008);

- Doğal alanların korunması,
- Eğitim,
- Maddi gelir sağlama,

- Kaliteli turizm ,
- Yerel katılımdır.

Son üç madde, yukarıda verilen doğal ve kültürel kaynakların sürdürülebilir yönetilebilmesi ilkesinin alt başlıklarını oluşturmaktadır. Bu ilkeler ve tanımlamaların birçoğunda değinilmeyen ama olması gereken diğer bir ilke, ekoturizmin küçük ölçekli olmasıdır. Oluşan bu dört temel madde klasik ekoturizm kavramının tanımını meydana getirmektedir (Blamey 2001).

Ekoturizm kavramının farkındalığı ve deneyimi arttıkça, daha kapsamlı ve ayrıntılı tanımlara duyulan ihtiyaçta artmıştır. Bu kapsamda; Honey'in 1999 yılında geliştirmiş olduğu ekoturizm tanımı; doğal özelliklerini kaybetmemiş kırılğan, bozulmamış alanlara düşük etki ve küçük ölçekli gerçekleştirilen seyahattir. Ziyaretçileri eğitmeyi yardımcı olur, koruma için gelir sağlar, yerel toplulukların ekonomik kalkınmasına ve güçlenmesine doğrudan fayda sağlar, farklı kültürlere ve insan haklarına saygılı olmayı içerir (Drumm ve Moore, 2002).

Belirli kuruluşların (Doğa Koruma dâhil) fikir birliği doğrultusunda, Dünya Koruma Birliği (IUCN) tarafından 1996 yılında kabul edilen tanıma göre ekoturizm; doğanın, geçmiş ve şimdi devam kültürel özelliklerin korunmasını teşvik edip, zevk alma ve deneyimlemelere olanak sağlayan, çevreye karşı sorumlu seyahat ve ziyaretlerdir. Bu ziyaretler, düşük ziyaretçi etkisine sahiptir ve yerel halkların faydalı sosyo-ekonomik katılımını sağlar (Drumm ve Moore, 2002).

Birleşmiş Milletler, 2002'yi Uluslararası Ekoturizm Yılı olarak ilan ederken, "ekoturizmin evrensel bir tanımı olmadığını" kabul etti. Ancak genel özelliklerini aşağıda verildiği şekliyle tanımlayarak bazı parametrelerin oluşmasını sağlamıştır (Alampay ve Liposada 2003) ;

- Temel kaynağını, doğanın gözlemlenmesi ve deneyimlenmesini içeren tüm doğa temelli turizm biçimleri ve doğal alanlarda hâkim olan geleneksel kültürler oluşturur,
- Eğitim ve yorumlama özelliklerini içerir,
- Genellikle, özel ve küçük yerel işletmelerin küçük gruplar için organize edilmesidir,
- Farklı büyüklükteki yabancı operatörler, genellikle küçük gruplar için ekoturizm turları düzenlemekte, işletmekte ve veya pazarlamaktadır,

- Doğal ve sosyo-kültürel ortam üzerindeki olumsuz etkileri en aza indirmeyi hedefler,
- Doğal alanları koruma amacıyla yöneten ev sahibi topluluklar, kuruluşlar ve yetkililer için ekonomik faydalar üretmeyi hedefler,
- Yerel topluluklar için alternatif istihdam ve gelir fırsatları sağlamayı hedefler,
- Yerli halk ve turistler arasında doğal ve kültürel varlıkların korunması konusunda farkındalığın artmasını hedefler.

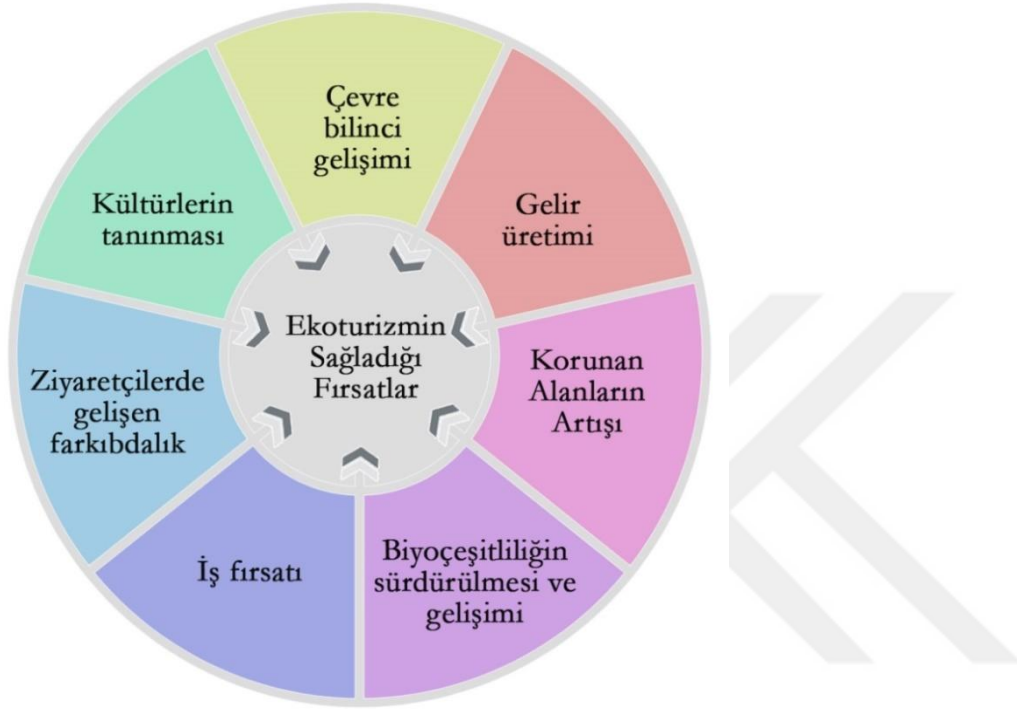
Ekoturizm, doğa temelli turizm çeşidinin bir alt başlığı olarak hem yerel halka hem de söz konusu korunan alanlara fayda sağlayan, çevresel ve kültürel anlayışı, deneyimi ve farkındalığı teşvik eden alanlara zarar vermeden cazibe merkezleri olarak kullanılabilen sürdürülebilir bir kalkınma stratejisinin ideal bir bileşenidir (Drumm ve Moore, 2002; Alampay ve Liposada, 2003). Ekoturizm doğa temelli olduğu için birçok kesimin ilgisini çeken popüler bir kavramdır. Temelinde doğa olan, öğrenme ve eğitime istekli kişilerin katılımıyla çevrenin korunmasına ve bölgedeki toplumun gelişimine odaklanan bir turizm yaklaşımıdır (Chandel ve Mishra, 2016).

Evrensel olarak kabul edilmiş bir tanımlanmamasına rağmen ekoturizm gerçekleştirmek amacıyla yapılan faaliyetlerin temelinde, ziyaret edilecek bölgenin doğal ortamını incelemek, deneyimlemek gibi amaçlarla nispeten bozulmamış veya insan etkisinin düşük olduğu doğal alanlara seyahatlerini içermelidir. En basit ifadeyle ekoturizm genellikle ziyaret edilen çevreyi ve kültürleri koruma, anlama ve ziyaretçinin çeşitli deneyimlere şahit olduğu, çevrede oluşturulacak etkilerin minimal düzeyde olduğu turizm çeşididir. Sosyal, kültürel eğitim ve farkındalık yaratmak için bir motivasyon aracı olarak görülen insan etkisinin varlığının az olduğu doğal çevrelere seyahat içeren özel bir turizm alanıdır (Wearing ve Neil 1999).

Geleneksel turizmin olumsuz etkilerini en aza indirmeye çalışan ekoturizm kavramını Wood;

- Doğal alanlara ziyaret amaçlı seyahat,
- Çevrenin kültürünü ve doğal tarihini anlamak,
- Ekosistemin bütünlüğünü değiştirmemeye özen göstermek,
- Doğal kaynakların korunmasını yerel halk için faydalı kılan ekonomik fırsatlar üretmek şeklinde tanımlamıştır (Doan, 2000).

Ekoturizm faaliyetinde; minimum etki, koruma temelli deneyimler ve ziyaret edilen çevre ile kültürlerin değerinin anlaşılması aranır. Ekoturizm doğal alanlara sehayat içeren ya da insan etkisinin alanda minimum olduğu, turizmin bilgi gerektiren özel bir alanıdır (Wearing ve Neil, 1999). Ekoturizm etkinliğinin sağladığı fırsatlar Şekil 2.5'te verilmiştir.

Şekil 2.5. Ekoturizmin sağladığı fırsatlar (Drumm ve Moore, 2002)

Seyahat ve turizm, dünya genelinde en hızlı gelişen endüstri alanları arasındadır ve gelişmekte olan birçok ülke için ekonomik kazanç kaynağıdır. Dünya Turizm Örgütü'ne göre (WTO); uluslararası turizmden alınan gelirlerin 1988-1997 yılları arasında, yıllık ortalama % 9 oranında artış gösterdiği bildirilmektedir. Turizm endüstrisinin artan ekonomik önemi birçok ülkenin dikkatini çekmiştir. Turizm sektöründe meydana gelen bu küresel büyüme biyolojik çeşitlilik için ve kültürel açıdan önemli bir tehdit oluşturmaktadır. Ekoturizm, önemli bir sürdürülebilir kalkınma aracı olma potansiyeli ile turizm sektöründe gelişim gösteren bir pazardır. Ekoturizm, turizm endüstrisinin diğer bölümlerinden oldukça farklı bir şekilde faaliyet gösterir, çünkü ekoturizm doğal alanların korunması, ziyaretçilerin sürdürülebilirlik hakkında eğitilmesi ve yerel halka fayda sağlanması şeklinde sürdürülebilir kalkınma odaklı tanımlanmaktadır (Wood, 2002).

Ekoturizmin tanımı 4 temel unsur içermelidir (Wearing ve Neil 1999; Witt 2011);

- Ceballos-Lascurain'a göre; bir yerden bir yere deneyimlemek amaçlı hareket veya seyahat kavramını içerir (Wearing ve Neil, 1999). Eko-turistler genellikle uzaklığı, sükûneti ve doğaya yakınlığı deneyimleyebilecekleri alanları ziyaret etmeyle motive olurlar. Ekoturizmin temel odak noktası doğal alanlara gerçekleştirilen deneyimler olduğu için bu seyahat nispeten bozulmamış ya da korunan alanlarla kısıtlanmalıdır. Sürdürülebilir doğal yaşamla karşılaşmayı deneyimlemek isteyenler için en iyi alanlar korunan ya da bozulmamış doğal alanlardır.
- Swanson'a göre; Ekoturizm doğa temellidir. İş seyahati, şehirlere seyahat, geleneksel plaj tatilleri ve spor tatilleri gibi aktivitelerin odakları öncelikle ziyaret edilen bölgenin doğal ortamına dayanmadığından dolayı ekoturizm olarak düşünülemez. Ekoturizm, genellikle gelişmekte olan ülkelere, bir bölgenin flora, faunası, jeolojisi ve ekosistem özellikleri gibi doğal peyzaj özelliklerinin yanı sıra yakın çevrede yaşayan insanlar ile onların ihtiyaçları, kültürleri ve bölgedeki ilişkileri ile ilgilenen, çalışma, zevk veya gönüllü yardım için nispeten bozulmamış ya da insan etkisinin çok az olduğu doğal alanlara seyahat etmektir. Fakat ekoturizmin sadece nispeten bozulmamış doğal alanlarla sınırlı olduğu anlamı oluşmamalıdır. Ekoturizm ile insan aktivitesi nedeniyle bozulmuş doğa parçaları yenilenebilir ve alanların rehabilitasyonu ile çevreye ve yerel topluma doğrudan bir fayda sağlanabileceği için ekoturizm çalışması olarak sınıflandırılabilir.
- Ekoturizm korumaya öncülük eder. Turizm endüstrisinin bir parçası olarak ekoturizm, 'yok olan kültürler ve ekosistemler için artan küresel endişenin' bir sonucu olarak ve korunan bir alan ve etrafında meydana gelebilecek beklenmeyen ekonomik, sosyal veya çevresel özelliklere sahip 'uygun olmayan turizm gelişimine' tepki sonucunda ortaya çıkmıştır. Ekoturizm, küçük insan gruplarını fiziksel, sosyal ve kültürel çevreler üzerinde minimum etki yaratacak şekilde doğal veya korunan alanlara götürmeyi amaçlamaktadır. Koruma kavramına ek olarak, ekoturizmin gerçekleşeceği yer için ekonomik geri dönüşler veya gönüllü yardım şeklinde "sürdürülebilir bir geleceğe katkıda bulunma" düşüncesi vardır. Ekoturizmde insanlarda doğal kaynakların önemine dair farkındalığı artırarak doğal kaynakların korunmasını teşvik etme potansiyeli bulunduğu için **koruma kavramı** ekoturizm tanımında yer almalıdır.

Ekoturistler, genel bir kural olarak, kitlesel turistlere göre çevresel etkilerle daha çok ilgilenirler ve bu nedenle ekoturizm “kültürlere, mirasa ve doğal çevreye daha büyük bir anlayış ve saygının gelişimini teşvik eder ve insanlar genellikle saygı duyduklarını korurlar”. Ekoturizm deneyimleri hem çevre hem de yerel toplulukların nüfusu, kültürleri, ihtiyaçları ve arzuları açısından sürdürülebilirdir.

- Ekoturizmin eğitici rolü vardır. Ekoturistler, yolculuklarında doğa hakkında güçlü bir bilgi edinme isteği bulundurlar. Doğa deneyimlerinin tesadüfi olduğu diğer turizm biçimlerinin aksine ekoturizmde, doğal çevre ile etkileşimlerden elde edilen bir eğitim ihtiyacı oluşmaktadır. Ekoturizm operatörlerinden bu nedenle, genellikle uygun niteliklere sahip rehberlerin kullanılması ve yolculuk öncesinde ve sırasında çevresel bilgilerin sağlanması yoluyla uygun düzeyde çevresel ve kültürel yorum sağlamaları beklenebilir. Ekoturistler, aktif katılımlarıyla doğal ve kültürel korumanın önemini kavramaları için eğitilirler. Ekoturizm, çevre ile etkileşime girmek isteyen ve çeşitli bilgi, farkındalık ve deneyim geliştirerek insanları cezbetmektedir. Ekoturizm, yerel halka turistlerin ziyarete geldiği bölge ve turistik yerleri öğrenme ve kullanma fırsatı da sunar. Bölge halkı için ekoturizm, turistlerin gösterdiği ilginin bir sonucu olarak “benzersiz kendi kültürel geleneklerinin” yeniden değerlendirilmesini de sağlayabilir.

Valentine’e göre ekoturizm aktivitesi ve özellikleri (Wearing ve Neil 1999; Pratiwi, 2000);

- Ekoturizm, doğaya odaklanır ve doğanın daha fazla bilgi ve farkındalığını içerir. Bu yüzden ekoturizm faaliyetine katılacak turistler, öğrenmeye ve deneyimlemeye istekli olmalıdır.
- Ekoturizm, genellikle doğal veya insan etkisinin çok az olduğu alanlarda yapıldığı için kaynakların kullanım sınırlamaları söz konusudur. Bir alanın esnekliği ve toplulukların etkileri absorbe etme kabiliyetleri aşırsa veya biyolojik çeşitliliği ve fiziksel görünümü önemli ölçüde değiştirilirse ekoturizm fırsatları yok olacaktır.

- Ekoturizm aktivitelerinin hedef bölgedeki veya ev sahibi topluluğun korunmasına olumlu katkıda bulunması gerekir. Bu yüzden oluşturulacak tesislerde çevre dostu teknolojiler ve yerel kaynaklar kullanılmalıdır.
- Ekoturizmin gelişiminde, ekonomik büyüme ve koruma hedeflerinin bir kombinasyonuna izin verildiği için diğer bir temel özelliğide sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir gelişmeyi desteklemesidir.

Ekoturizm kavramı, turizm sektöründe doğaya dayalı bir turizm biçimi olarak tanımlanmış olmasına rağmen 1990'dan itibaren sivil toplum kuruluşları, kalkınma uzmanları ve akademisyenler tarafından sürdürülebilir bir kalkınma aracı olarak tanımlanmış ve incelenmiştir. Araştırmacıların yapmış oldukları tanımlardan yola çıkarak ekoturizm kavramında vurgulanan temel özellikler Çizelge 2.9' da verilmiştir. Ekoturizm terimi, hem bir dizi prensip altındaki bir kavramı hem de belirli bir pazar segmentini ifade ettiği için çok farklı şekilde tanımlanmıştır. 1991 yılında Uluslararası Ekoturizm Topluluğu (TIES) (daha önce Ekoturizm Topluluğu (TES) olarak biliniyordu) "Ekoturizm, çevreyi koruyan ve yerel halkın refahını sürdüren doğal alanlara seyahat etmek." Olarak tanımlamıştır (Wood 2002).

Çizelge 2.9. Ekoturizm kavramı ve tanımındaki farklılıklar

Araştırmacılar	Ekoturizm tanımlayan anahtar ifadeler															
	Doğa temelli turizm(çevreye uyumlu)	Korunmayı destekler	Öğrenme ve değer bilmek	Yerel bölgenin sosyo ekonomik gelişimi	Yerel kültüre saygı ve destek göstermek	Yerel halkın katılım göstermesi	Nispeten bozulmamış alanlar	Düşük negatif etki	Ekolojik sürdürülebilirlik	Çevreye duyarlı turizm	Doğal hayatı gözlemlemek	Tüketim yok	Küçük ölçek	Korunmuş alanlara seyahat	İnsan haklarını destekler	Gönüllü yardım
Ziolkowski (1990)			✓		✓		✓	✓								
Boo (1991)	✓		✓				✓				✓	✓				
Farrell ve Runyan (1991)	✓	✓														
Place (1991)		✓		✓		✓							✓			
Boeger (1991)		✓			✓					✓						

Çizelge 2.9. Ekoturizm kavramı ve tanımındaki farklılıklar (Devam)

Hunt (1992)	✓	✓			✓		✓									
Williams (1992);	✓	✓	✓		✓		✓			✓						
Ecotourism Association of Australia (1992)		✓	✓						✓							
Scace vd. (1992)	✓	✓			✓											
Figgis (1992)	✓		✓		✓			✓								
Valentine (1993)	✓						✓	✓	✓							
Boyd and Butler (1993)	✓	✓			✓					✓						
Richardson (1993)	✓	✓	✓	✓					✓							
Tickell (1994)	✓	✓			✓											
Allcock and Evens-Smith (1994)	✓	✓	✓	✓												
Buckley (1994)	✓	✓	✓						✓							
Norris (1994)		✓		✓												
Ballantine and Eagles (1994)	✓		✓													
Mc Cormick (1994)	✓	✓	✓	✓												

Çizelge 2.9. Ekoturizm kavramı ve tanımındaki farklılıklar (Devam)

Blamey (1995)	✓		✓		✓		✓			✓					
Ceballos-Lascurain (1996)	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓					
Wallace ve Pierce (1996)	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓				✓
Black (1996)	✓	✓	✓	✓	✓				✓						
Brandon (1996)		✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓					
Goodwin (1996)	✓	✓		✓				✓							
Lindberg and McKercher (1997)	✓	✓							✓						
TIES (1998)	✓	✓		✓						✓					
Honey (2008)		✓	✓	✓	✓		✓	✓				✓	✓	✓	
Embratour (1999)	✓	✓	✓	✓											
Weaver (2001)	✓		✓	✓	✓										
Fennell (2003)	✓		✓	✓		✓		✓			✓	✓			
Nistoreanu vd. (2011)	✓	✓	✓	✓	✓			✓							
Cristureanu (2006)	✓				✓										
Donohoe (2011)		✓	✓	✓	✓	✓			✓						
Sâmbotin vd. (2011)	✓	✓	✓	✓	✓	✓									
Roxana (2012)		✓		✓		✓									
Baral (2014)	✓		✓	✓		✓		✓							

Çizelge 2.9. Ekoturizm kavramı ve tanımındaki farklılıklar (Devam)

Hunt vd. (2015);	✓	✓		✓		✓										
Carrascosa -López vd. (2014);		✓		✓		✓			✓							
Silva (2015)	✓	✓		✓		✓			✓			✓				
Das and Chatterjee (2015)	✓	✓		✓		✓										
Cobbinah (2015)	✓	✓	✓	✓	✓	✓										
IUCN (2017)	✓		✓		✓				✓			✓	✓			
Camilleri (2018)	✓	✓		✓	✓		✓	✓		✓		✓	✓			
Toplam	34	33	25	25	20	14	11	11	11	6	4	6	6	1	1	1

Ekoturizm kavramına yönelik yapılan tanımlamalarda en çok vurgu aşağıda verilen kavramlara yapılmıştır;

- Doğa temelli turizm (34 araştırmacı)
- Korumayı desteklemesi (33 araştırmacı)
- Eğitim ve Kıymet bilme (25 Araştırmacı)
- Yerel halkın kalkınması (25 Araştırmacı)
- Yerel kültüre saygılı göstermek (20 Araştırmacı)

Ekoturizm, doğal alanlar için uygun şekilde uygulandığında ideal bir sürdürülebilir etkinlik oluşturan ve sürdürülebilir yönetim stratejisi olarak görüldüğü için uygulandığı alanlarda aşağıda verilen ilkelere bağlı kalınmalıdır (Drumm ve Moore, 2002; Witt, 2011; TIES, 2015; Lackey, Joyner ve Bricker, 2017; Swain, 2008; Wood 2002; Wearing ve Neil 1999; Satya, 2015; Alampay ve Liposada, 2003; Chandel and Mishra, 2016; IUCN, 2017).

- Meydana gelebilecek etkilerin izleri değerlendirilir ve yönetilir, çevresel anlamda hesap verebilirliğin güvenilir yöntemlerini geliştirerek herhangi bir olumsuz etkiye karşı çıkılmalıdır,
- Doğal kaynaklar korunmalıdır,

- Paydaş grupları (yerel halk, bireyler, ekoturistler, tur operatörleri, devlet kurumları, üniversiteler vb.) planlama, geliştirme, uygulama ve izleme aşamalarına dâhil edilmeli,
- Ekoturizm faaliyeti gerçekleştirilecek alanının, doğal kaynakların kullanımı ve rekreasyon teknikleri açısından seçilen faaliyetler bölge üzerinde düşük etkiye sahip olmalı,
- Eko-hedef haline gelmesi planlanan bölgeler veya doğal alanlar için grup büyüklüğünü ve / veya bir sezonda bir bölgeye götürülen grup sayısını sınırlandırılmalı, tasarlanmış ziyaretçi yönetim planları oluşturulmalı,
- Etkileri değerlendirmek ve en aza indirmek için çevresel ve sosyal çalışmalarının yanı sıra uzun vadeli izleme programları oluşturulmalı,
- Ekoturizm, oteller ve diğer konaklama tesisleri, restoranlar ve diğer gıda hizmetleri, ulaşım sistemleri, el sanatları ve rehber hizmetleri gibi yerli endüstriler teşvik edilmeli,
- Yerel halkın kalkınmasına yönelik hedefler oluşturulmalı,
- Turizm destinasyonlarının dinginliğine ve huzuruna büyük ölçüde zarar veren doğa ve kültür üzerindeki olumsuz etkilerin en aza indirilmeli,
- Biyoçeşitliliğin korunmasının önemi konusunda gezginlere eğitimin yaygınlaştırılmalı,
- Alan kullanımı için yerel sakinlerle işbirliği içinde araştırmacılar tarafından belirlenen kabul edilebilir değişikliğin sosyal ve çevresel sınırları aşılmamalı,
- Çevre ile uyum içinde altyapının geliştirilmesi için fosil yakıt kullanımını en aza indirebilecek, doğal ve kültürel çevreyle harmanlanmış doğanın korunmasına yardımcı olabilecek seçenekler tercih edilmeli,
- Yenilenemeyen kaynakların mümkün olduğunca en düşük düzeyde kullanılmalı,
- Doğal ve korunan alanların korunması ve yönetimine doğrudan gelir sağlanmalıdır,
- Bir yorumlama / öğrenme deneyimi içermeli bu yüzden turiste korumanın önemi öğretilmeli ve bilimsel veya doğal tarihin yorumlanması konusunda eğitilmiş rehberler tercih edilmeli,
- Doğal alanların, kültürel sistemlerin ve ziyaretçilerin katılımının ve bu sistemler üzerindeki oluşabilecek etkilerin farkındalığı ve anlayışı arttırılmalı,
- Doğa ile etkileşim için fırsat sağlanmalı,

- Yerel kültürü (gelenekler, yemek, müzik) deneyimleme fırsatı sunulmalı,
- Tüketim çevreye zarar vermeyecek şekilde sürdürülebilir olmalı,
- Ev sahibi ülkelerin siyasi, çevresel ve sosyal kimliklerine duyarlılığı arttırılmalı,
- Düşük etkili, bölge kimliğine uygun tesisler tasarlanmalı, inşa etmeli ve işletmeli.

2.4.2. Ekoturizmin Diğer Turizm Türleri ile İlişkisi

Ekoturizm kavramı, literatürde ve turizm endüstrisi tarafından 1980’li yılların ortalarından bu yana kullanılmaya başlamıştır. Bu süre zarfında doğaya dayalı turizm, macera turizmi, alternatif turizm, tüketim dışı turizm ve sürdürülebilir turizm gibi turizm türleri ile eş anlamlı olarak kullanılmıştır (Şekil 2.6).

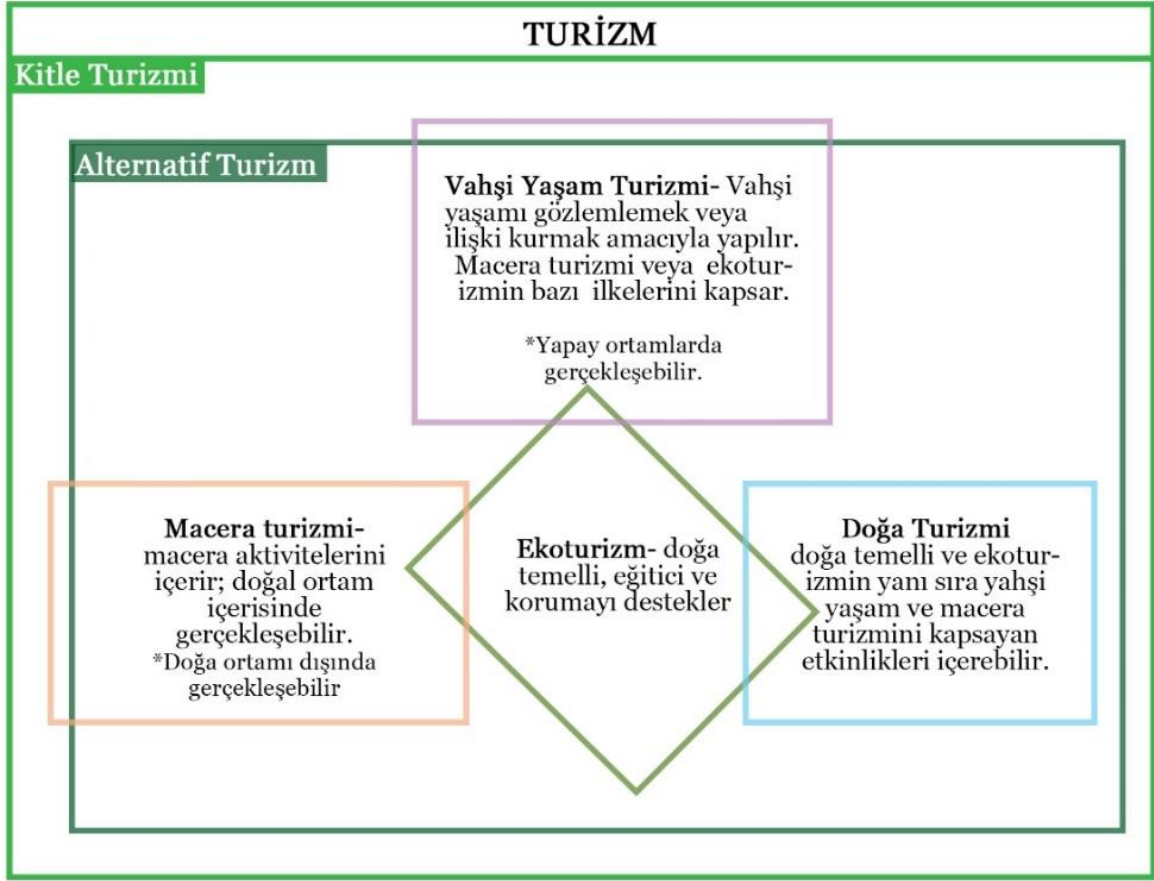

Şekil 2.6. Turizm türlerinin gelişimi (Pratiwi, 2000).

Bu yaklaşım, ekoturizmin gelişmesine engel yaratan bir karışıklık oluşturmaktadır. Aynı zamanda ekoturizm, 3S (deniz, kum, güneş) turizm ve kitle turizmi birbirlerini dışlayan turizm türleri olarak görülmektedir. Ekoturizm ve diğer turizm türleri arasındaki ilişki Çizelge 2.10 ve Şekil 2.7’de verilmiştir. Bu kapsamda ekoturizmi daha iyi anlamak için diğer turizm türleri ile arasındaki ilişki anlaşılmalıdır (Weaver, 2001; Chandel ve Mishra, 2016).

Çizelge 2.10. Ekoturizm ve diğer turizm türleri arasındaki ilişki

	Ortak yönleri	Farkları	Turizm içerisindeki yerleri
Ekoturizm ve kitle turizmi	Ekonomik refahın iyileştirilmesi, gelir üretimi, istihdamının ve bilgi edinme açısından toplumun ilerlemesini içeren ortak hedefleri bulunur,	Çevrenin korunması ve uzun vadeli kalkınma veya sürdürülebilir kalkınma durumunda ters düşen yaklaşımlar olabilir.	
Ekoturizm ve sürdürülebilir turizm ilişkisi	Koruma ve kalkınma hedeflerini toplumun katılımıyla desteklemesi, Doğal ve kültürel kaynakların geri dönüşü olmayan bir şekilde zarar görmesini engellemeyi amaç edinmeleri	<u>Turist türü:</u> Sürdürülebilir turizm turist profili özel olarak tanımlanmamıştır, <u>Etkinlik:</u> Turist profilindeki fark, gerçekleştirilen etkinliklerde farka yol açar, <u>Geliştiği yer:</u> sürdürülebilir turizm kavramı her yerde uygulanabilir.	
Ekoturizm ve doğa temelli turizm ilişkisi	Doğanın nispeten bozulmamış bir alanına yapılan etkinlik söz konusu olduğu için iki turizm türü benzerlik göstermektedir.	Doğa turizmi bir alanın doğal kaynaklarının kullanılmasını içeren eğlence amaçlı seyahattir. Bu yüzden 3S tipi kitle turizmi, macera turizmi, trekking ve hatta ekoturizm etkinliklerini kapsayabilir.	
Ekoturizm ve Macera turizmi ilişkisi	Macera turizmi etkinlikleri altında; doğa gözlemi, doğal yaşamı izleme vb. ekoturizm etkinlikleri yer alabileceği için benzerlik göstermektedir.	- Turizm deneyimi aşamasında bir risk unsuru bulunur. - Katılımcı yüksek fiziksel çaba sarf eder. - Katılımcıların özel becerilere sahip olmaları gerekir.	
Ekoturizm ve 3S turizm ilişkisi	Deniz-kum-güneş kaynak tabanlı 3S turizm, doğaya dayalı turizm kategorisindeki etkinlik türleri(deniz altında gözlem yapmak amaçlı dalış vb.) ile ekoturizmle benzerlik gösterir.	Ekoturizm, çevrenin sürdürülebilirliği ve ekolojik bütünlüğüne net bir fayda sağlayan etkinlikleri kapsadığı için farklıdır.	
			<p>Ekoturizm, sürdürülebilir AT'ye benzer ve kitle turizminin diğer sürdürülebilir kesimlerini de kapsayabilir (Mahravan, 2012).</p>

Şekil 2.7 Ekoturizm ve diğer turizm türleri arasındaki ilişki (Gale ve Hill, 2009)

Ekoturizm ve kitle turizmi

Her iki turizm türünde; ekonomik refahın iyileştirilmesi, gelir üretimi ve istihdamının ve bilgi edinme açısından toplumun ilerlemesini içeren ortak hedefleri bulunmasına karşın, her ikisinin de çevrenin korunması ve uzun vadeli kalkınma veya sürdürülebilir kalkınma durumunda ters düşen çıkarları bulunur. (Çizelge 2.11)

Çizelge 2.11. Kitle turizmi – Ekoturizm özellikleri (Jin, 2017)

Kitle turizminin özellikleri	Ekoturizmin özellikleri
Ziyaretçi gruplarının sayısı yüksektir.	Küçük ziyaretçi grupları tarafından gerçekleştirilir.
Çoğunlukla kentsel alanlarda gerçekleştirilir.	Doğal alanlarda gerçekleştirilir.
Katılımcılar ortalama ücretler ödemektedirler.	Katılımcı yoğunluğunu azaltmak için yüksek fiyat talep edilir.

Çizelge 2.11. Kitle turizmi – Ekoturizm özellikleri (Jin, 2017) (Devam)

Doğal çevre üzerine olumsuz etkiler oluşturmaktadır.	Doğal çevre üzerinde olumsuz etki çok azdır.
Makroekonomik ilkelere dayalı hedefler benimsenir.	Yerel halkın kalkınmasına yönelik ekonomik hedefler benimsenir.
Ziyaretçiler ve yerel topluluk arasındaki ilişki düşüktür.	Ziyaretçiler ve yerel topluluk arasında kişisel ilişkiler gelişmektedir.
Davranış odaklı boş zaman etkinlikleri / eğlence, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin destekleyicileri	Doğal çevreye uygun davranış için ziyaretçi eğitimi bulunur.
Turizm tesisleri yoğun bir şekilde gelişmiş ve modern çok katlı yapılardan oluşur.	Turizm tesisleri az yoğunlukta ve bölge kültürüne uygun yapılardan oluşur.

Ekoturizm - sürdürülebilir turizm ilişkisi

Turizmde sürdürülebilirlik kavramı, çok daha önce belirtilmiş olmasına rağmen sürdürülebilir turizm teriminin ortaya çıkışı 1987 yılında sürdürülebilirlik kavramını yaygınlaştıran 'Brundtland Raporu'nun yayınlanmasını izlemiştir (Weaver, 2001). Sürdürülebilir turizm, sürdürülebilir kalkınma kavramının bir parçasıdır ve Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) tarafından; “ziyaretçilerin, endüstrinin, çevrenin ve ev sahibi toplulukların ihtiyaçlarını karşılamak için mevcut ve gelecekte meydana gelebilecek ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri tam olarak dikkate alan, turizm” olarak tanımlamıştır (Anonim, t.y.f; Witt, 2011).

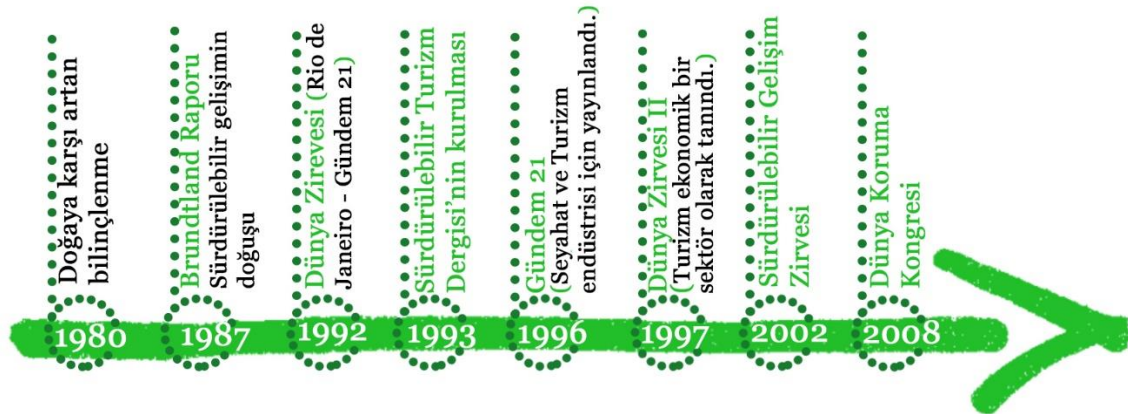
Turizm faaliyetleri sonucu çevrenin ve toplumun üzerinde meydana gelen olumsuzlukların artması sürdürülebilir turizm yaklaşımlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Sürdürülebilir turizm koruma ve kalkınma hedeflerini toplumun katılımıyla desteklemesinin yanı sıra doğal ve kültürel kaynakların geri dönüşü olmayan bir şekilde zarar görmesini engellemeyi amaç edinmektedir. Sürdürülebilir turizmde temel amaç alanların gelişimine katkı sağlarken kaynakları korumak olduğu için ekoturizm hedef ve yaklaşımlarına benzerlik göstermesine rağmen aralarında 3 temel farklılık vardır (Çizelge 2.11) (Pratiwi, 2000).

Tanımların belirgin biçimde ayrımlarının yapılmamasından dolayı ekoturizm, sürdürülebilir turizmin bir parçası olarak kabul edilir. Gunn'a göre sürdürülebilir kalkınmanın mevcut bir ifadesine, ekoturizm denilmektedir. Bu ifade ile ekoturizm, özellikle doğal ve / veya

korunan alanlarda gelişen turizme uygulanan sürdürülebilir turizm kalkınma yaklaşımının bir parçası olarak kabul edilmiştir (Şekil 2.8) (Pratiwi, 2000).

Çizelge 2.12. Sürdürülebilir turizm ve ekoturizm farkları (Pratiwi, 2000)

1-Turist türü	Sürdürülebilir turizm, turist profili özel olarak tanımlanmamış olsa da, ekoturist, doğal ve kültürel alanlara seyahat etmeyi seven, yerel kültürü ve çevreyi öğrenmek ve deneyimlemek isteyen turist olarak açıkça tanımlanmaktadır.
2-Etkinlik	Turist profilindeki fark, gerçekleştirilen etkinliklerde farka yol açar. Hem sürdürülebilir turizm geliştirme hem de ekoturizmin amaçlarından biri çevreyi korumak olsa da, çevre eğitimi sürdürülebilir turizm gelişiminde özel olarak desteklenmemektedir.
3-Geliştiği yer	Sürdürülebilir turizm kavramı her yerde uygulanabilir, ancak ekoturizm genellikle doğal alanlarda veya kültürel ortamlarda, özellikle korunan alanlar, insan etkisinin az olduğu doğal alanlar ve bunların yakınında geliştirilir.

Şekil 2.8 Ekoturizm kavramı ve sürdürülebilirlik ilişkisinin gelişimi (Witt, 2011)

Uzun vadede turizm bölgesinin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel bütünlüğünü tehdit etmeyen bir turizm türü olduğu için turizm sektörünün büyük zorunluluğu olarak ortaya çıkmıştır. Alternatif turizmin bir alt kümesi kabul edilen ekoturizm, sürdürülebilir turizmin bir alt kümesini oluşturmaktadır (Weaver, 2001). Ekoturizme çok yakındır ancak ekoturizm kavramının tüm kriterlerini taşımaz. Örneğin yağmur ormanı boyunca ziyaretçi taşıyan bir teleferiğin kanopisi kişilere koruma açısından fayda sağlayabilir ve ziyaretçilerin eğitilmelerine olanak verebilir. Ancak maliyetli bir mekanizasyonu temsil ettiği ve ziyaretçi ile doğa arasında engel teşkil ettiği için uygun olmayan bir ekoturizm faaliyetidir (Drumm ve Moore, 2002).

Ekoturizm - doğa temelli turizm ilişkisi

Ekoturizm kavramını ilk tanımlayanlar genelde doğaya dayalı, doğaya yönelik veya doğa turizminden ayırt edilemez biçimde tanımlar yapmıştır. Doğanın nispeten bozulmamış bir alanına yapılan etkinlik söz konusu olduğu için iki turizm türü benzerlik göstermektedir. Ancak doğa turizmi bir alanın doğal kaynaklarının kullanılmasını içeren eğlence amaçlı seyahattir. Doğa temelli turizmin kapsamında 3S tipi kitle turizmi, macera turizmi, trekking ve hatta ekoturizm etkinlikleri vb. bulunabileceği için diğer bir farkı ölçek oluşturmaktadır. Ekoturizm doğal çevre ve kültürel sürdürülebilirliği ilkesiyle doğa temelli turizm türünden ayrılmaktadır (Weaver, 2001; Drumm ve Moore, 2002).

Ekoturizm - Macera turizmi ilişkisi

Macera turizmi etkinlikleri altında doğa gözlemi, doğal yaşamı izleme vb. ekoturizm etkinlikleri yer alabileceği için benzerlik göstermektedir. Fakat macera turizmi 3 önemli faktörle ekoturizmden ayrılmaktadır (Weaver, 2001)

- Turizm deneyimi aşamasında bir risk unsuru bulunur.
- Katılımcı yüksek fiziksel çaba sarf eder.
- Katılımcıların özel becerilere sahip olmaları gerekir.

Macera turizmi her ne kadar doğayla ilişkilendirilmiş olsa da bu turizm türü doğaya dayalı olmayan mekânlarla da bağlantılıdır. Ayrıca ekoturizmin temelinde eğitim amacı bulunurken macera turistlerinden beklenen risk ve fiziksel çaba sarf etmeleridir. Örneğin macera turisti için; dik dağ yamaçları, vahşi doğa ortamları ve beyaz su akıntıları, bilimsel ilgi alanları veya ilişkili vahşi yaşam türleri için değil, sundukları kişisel heyecan ve zorluklar için değerlidir (Weaver, 2001; Wood 2002).

Ekoturizm - 3S turizm ilişkisi

Deniz-kum-güneş kaynak tabanlı 3S turizm, doğaya dayalı turizm kategorisine doğrudan uyum sağlamaktadır. Genellikle motivasyon, etki ve ölçek bakımından turizm spektrumunun karşı ucunda bulunan ekoturizm ile bağlantısı haz almaya önem vermesi ve gözleme dayalı gerçekleştirilecek faaliyetlerin benzerliği ile ilişkilendirilebilir. Örneğin tüplü dalış, şnorkelli yüzme, denizaltı turları turistlerin denizi gözlemlemeleri için yapılabilecek faaliyetlerdir (Weaver, 2001).

2.4.3. Ekoturizm Aktivitelerinin Sınıflandırılması

Bir faaliyetin veya deneyimin ekoturizm olarak kabul edilmesi için çevrenin sürdürülebilirliği ve ekolojik bütünlüğüne net bir fayda sağlaması gerekmektedir. Burada geçen çevre kavramı sadece doğal çevreyi (flora fauna, yeryüzü şekilleri vb.) değil aynı zamanda sosyal, ekonomik ve bilimsel unsurları da içermektedir (Wearing ve Neil 1999).

Ülkemizde ekoturizm etkinlikleri, hangi amaçlarla gerçekleştirildiğine yönelik sınıflandırma çalışması Delphi Yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmada öğrenme, eğlenme ve dinlenme amacıyla yapılan etkinlikler 3 temel gruba ayrılmış ve ekoturizm etkinlikleri kapsamında yapılabilecek etkinlikleri ülkemizde peyzaj mimarlığı bölümlerinde akademisyen olarak görev yapan 100' e yakın araştırmacıya mail yoluyla gönderilerek bu etkinlikleri sınıflandırmaları istenmiş (Polat, 2008). Ayrıca Swain, 2008; Witt, 2011; Batur, Binboğa, Binboğa, Küçükahmetler, Yardımcı, Çolak ve Kocabaş, 2013; OGM, 2012; Anonim, 2013b çalışmalarında ekoturizm kapsamında yapılabilecek etkinlikler Polat (2008)'in sınıflandırması dâhilinde incelenerek oluşturulan ekoturizm aktiviteleri sınıflandırılması Çizelge 2.13'te verilmiştir.

Çizelge 2.13. Ekoturizm aktivitelerinin sınıflandırılması (Polat, 2008' den değiştirilerek)

Ekoturizm Etkinlikleri						
Öğrenme Temalı			Eğlence Temalı		Dinlenme Temalı	
Doğa ve Bilim	Kültür	İnanç	Macera ve Spor		Sağlık	Kamp Karavan Turizmi
<i>Botanik turizmi</i>	<i>Festival Turizmi</i>	<i>Kutsal sayılan yerlere seyahatler (tapınak, türbe vb.)</i>	<i>Safari turları</i>	<i>Trekking</i>	<i>İklim Konforu Turizmi</i>	
<i>Doğa fotoğrafçılığı</i>	<i>Gelenek-Görenek Turizmi</i>		<i>Dağcılık</i>	<i>Hiking</i>		
<i>Yaban Hayatı Gözlemciliği</i>	<i>Tarihi-Arkeolojik Alan Gözlemciliği</i>		<i>Balon Turizmi,</i>	<i>Bisiklet Turizmi</i>	<i>Termal Turizm</i>	
<i>Yerçekilleri Oluşumları Gözlemciliği</i>	<i>Kültür Yürüyüşleri</i>		<i>Rafting</i>	<i>Ath Doğa Yürüyüşü</i>		
<i>Gem Safari (Süstaşları Toplama Gezisi)</i>	<i>Tarım ve Çiftlik (Agro) Turizmi</i>		<i>Sualtı Dalış Turizmi</i>	<i>Yamaç Paraşütü vb.</i>		
<i>Yıldız gözlemi (astronomi)</i>			<i>İzcilik</i>	<i>Havacılık sporları</i>		
			<i>Orman Devriyesi</i>	<i>Yelken-Rüzgâr Sörfü</i>		
			<i>Oryantiring; Yön Bulma</i>			

2.4.4. Ekoturizmin Etkileri

Ekoturizmin sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel etkileri (Diamantis, 1999; Drumm ve Moore, 2002; Witt, 2011);

Olumlu çevresel etkiler;

Biyçeşitliliğin korunmasına katkı sağlar,
Çevre bilincinin gelişimini teşvik eder,
Korunan alanların genişletilmesine olumlu katkı sağlar,
Nesli kaybolma tehlikesinde bulunan canlıların çoğalmasına katkı sağlar,
Kaynakların sürdürülebilir kullanımını teşvik eder,
Alanların korunmasına yönelik gerekçelerin oluşmasına katkı sağlayabilir
Eğitim yoluyla ziyaretçilerin çevre üzerine bilgileri arttırılabilir.

Olumlu sosyo-kültürel etkiler;

Ziyaretçiler ve bölge halkının ilişkilerin sonucunda kültürel farkındalığın gelişmesine katkı sağlar,
Turizm faaliyetleri sonucu elde edilen gelir tarihi binaların korunmasına veya restorasyonunun gerçekleştirilmesine ve yerel mirasın korunmasına kaynak sağlar,
Farklı kültürlerden kişilerin bir araya gelmesi ile uluslararası barışın gelişimini teşvik eder.
Turizmin gelişmesine bağlı olarak oluşturulan yeni tesisler ve hizmetler ile yerel halkın alt yapı ve kamu hizmetlerinin gelişimine olumlu yönde katkı sağlar.

Olumsuz çevresel etkiler;

Yoğun gezilere bağlı olarak bitki örtüsünün gelişimini yavaşlatma, toprağın sıkışması ve tohum çimlenmesini engelleme, su tutma kapasitesini azaltma gibi olumsuzluklara yol açabilir,
Doğal kaynakların kullanımında oluşabilecek artış ve buna bağlı kaynak azalması
Taşımacılık, ulaşım vb. faaliyetler sonucu meydana gelebilecek kirlilik artışı,
Habitatların yok edilmesi, oluşabilecek yangılar, endemik bitkilerin koparılması gibi faaliyetler sonucu yaban hayatı üzerinde oluşabilecek olumsuzluklar.

Olumsuz sosyo-kültürel etkiler;

İş gücünün yerli halk tarafından karşılanması yerine kalifiye işçiler dışarıdan temin edilebilir,
Bölge halkının turizme karşı çıkmasına bağlı oluşabilecek sosyal huzursuzluklar
Turizm ihtiyaçları doğrultusunda yerel kültürde oluşabilecek değişimler, kültürün metalaşması gibi.
Ziyaretçilerin neden olabileceği bulaşıcı hastalıkların taşınması,

Olumlu ekonomik etkiler:

Gayri Safi Yurtiçi Hasılaya önemli katkısı ve uluslararası turistler aracılığıyla oluşan döviz kazancı,

Yerel halkın küçük işletmeler kurmasını sağlayarak istihdam yaratmayı teşvik eder,

Oluşturacak istihdama bağlı bölge halkının yaşam kalitesinin artması,

Yoksul bölgelerde meydana gelebilecek gelir artışı ile bölgede refahın artması,

Devletin turizmden elde ettiği gelirlerle bölgede oluşturulacak altyapı ve rekreasyon faaliyetlerine fon sağlanır.

Olumsuz ekonomik etkiler:

Turizm kaynaklı yaşam kalitesi ve mülk maliyetlerinde artış oluşabilir,

Mal ve hizmetlerin dış ülkelerden teminiyle oluşabilecek ekonomik kayıplar

Bölge üzerinde turizme karşı oluşabilecek aşırı bağımlılık. Herhangi bir doğal afet, saldırı, hastalık vb. nedenlerle bölge ekonomisi ani şekilde çökebilir.

Turizm alternatiflerinin mevsime bağlı olarak oluşturacağı yoğunluk değiştiği için geçici işlere yönelik sezonluk kazanç getirmesi.

2.4.5. Ekoturizm Planlamasına Yönelik Geliştirilen Teknikler ve Yöntemler

Ekoturizm faaliyeti, insan etkisinin çok az olduğu doğal alanlara yönelik yapıldığı için bu alanlar hassas ekosistemlere sahiptirler. Bu doğal alanlara yapılacak ekoturizm faaliyetleri ile bu bölgelerin tanınması ve bölgede yaşayan yerel halkın kazanç sağlaması hedeflenmektedir. Ekoturizm ancak faaliyetin gerçekleştirildiği alanın sahip olduğu eşsiz doğal ve kültürel kaynaklar ile varlığını sürdürebilir. Yani bölgenin sahip olduğu doğal ve kültürel kaynaklar sürdürülebilirlik kavramı kapsamında kullanılmalıdır (Wearing ve Neil, 1999). Bu kapsamda ekoturizm sürdürülebilir ekolojik kalkınmanın anahtarıdır (Satya, 2015). Bu yüzden ekoturizme kaynak teşkil edecek alanlara yönelik planlama ve tasarım çalışmalarında aşağıdaki ilkelere dikkat edilmesi gerekmektedir (Jin, 2017).

- Alanın sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj değerlerine saygı,
- Ekosistemin bozulmasının önüne geçilmeli,
- Çevre eğitimi için alanın kültürel özelliklerine uygun eğitim tesisleri oluşturulmalı,
- Yerel halkın planlama çalışmalarına dâhil edilmesi,
- Yerel halkın ekonomik kalkınmasına katkı sağlayacak kararların oluşturulması,
- Alanın aşırı kullanımının önüne geçecek kısıtlamaların oluşturulması,
- Ekoturizm için çevre dostu ulaşım araçlarının teşviki arttırılmalı,
- Doğal su kaynaklarının korunmasına yönelik önlemler alınmalıdır.

Doğal ve kültürel özelliklere sahip alanların, plansız bir biçimde rekreasyon ve turizm amacıyla kullanıma açılması genellikle olumsuz çevresel ve sosyal etkiler meydana getirir. Meydana gelecek olumsuz etkileri önleme, mücadele etme veya en aza indirmek amacıyla çeşitli planlama ve yönetim çerçeveleri geliştirilmiştir. Ekoturizm, olağanüstü güzelliği ve olağanüstü ekolojik ilgisi ile tanınan alanların turizmdeki artıştan yararlanmaya ve bunun faydalarını ev sahibi topluluğa geri getirmeye çalışır. Ekoturizm ile kullanıma açılan bu doğal ve kültürel varlıkların hayatta kalması ve gelişmesi sürdürülebilirlik ilkesinde kullanılmaları ile gerçekleşebilir. Bu sebepten turizm ve rekreasyon alanlarından kaynaklanan sorunların ele alınması için; Basit Yöntemler, Taşıma Kapasitesi (Carrying Capacity), Rekreasyon Fırsat Spektrumu (Recreation Opportunity Spectrum), Turizm Fırsat Spektrumu (TOS) Kabul Edilebilir Değişimin Sınırları (Limits of Acceptable Change), Ziyaretçi Etki Yönetimi (Visitor Impact Management) ve Ziyaretçi Faaliyet Yönetimi Süreci (Visitor Activity Management Process) ve ECOS (Ecotourism Opportunity Spectrum) gibi ziyaretçi yönetimi çerçeveleri ve prosedürlerini içeren kaynak değerlendirme yöntemleri geliştirilmiştir. Bu kaynak değerlendirme yöntemleri, bir ülkenin sahip olduğu doğal ve kültürel mirasın korunmasına, kaynakların kullanımını açısından toplumun bilinçlenmesi ve kaynaklar ile kullanıcılar arasındaki çatışmaların yönetilmesine yardımcı olmaktadır (Boyd ve Butler, 1996; Wearing ve Neil 1999; Swain, 2008).

Basit yöntemler

Potansiyel olarak alakalı kaynakların ön keşiflerini ve bunların turizm amacıyla potansiyelleri doğrultusunda sınıflandırılması ve kendi içinde önem derecesine göre sırlanmasını gerektirir. Bazı basit yöntemler nicel değerlendirmeleri ön planda tutuyorken, bazıları nitel ve tanımlayıcı analizlere vurgu yapabilir. Bu yöntemde ait veriler; yer keşifleri, uydu görüntüleri ve bunların kombinasyonlarından üretilir. Yöntemde uygulanan çalışmalar (Fagence, 2001);

- Kaynak envanteri,
- Bu kaynakların sınıflandırılması,
- Gelişme potansiyellerinin değerlendirilmesi,
- Örüntülerin, ağların, bağlantıların ve odak noktalarının tanımlanması şeklindedir.

Taşıma kapasitesi (Carrying capacity)

Stankey'e göre 1970'li yıllarda ortaya çıkan bu konseptin ana fikrini, çevresel faktörlerin bir bölgede yaşayabilecek nüfus miktarına sınır koymasındır. Bu sınırın aşılması ile çevre kalitesinde geriye dönüşü olmayan bozulmalar meydana gelmektedir. Bu dönemde, bir alanın doğal kaynaklarının kullanımına ne kadar izin verileceğini nesnel, biyolojik çalışmalarla ortaya çıkarılabileceğine inanılmaktaydı. İnanılan bu bilimsel temel bir eğlence ve turizm yönetimi konsepti olan Taşıma Kapasitesidir (Wearing ve Neil, 1999).

Turizm taşıma kapasitesinin üç ana unsuru vardır (Wearing ve Neil, 1999);

- Biyofiziksel (ekolojik) (doğal çevre ile ilgilidir.)
- Sosyo-kültürel (öncelikle ev sahibi nüfus ve kültürü üzerindeki etki ile ilgilidir.)
- Tesis (ziyaretçi deneyimiyle ilgilidir.)

Taşıma kapasitesi; mevsime, zaman içinde turistlerin ihtiyaçları, tesis tasarımı ve yönetimi, çevrenin dinamik karakterleri ve ev sahibi topluluğun değişen tutumlarına göre farklılık göstereceği için kararlılığını etkilemektedir (Wearing ve Neil, 1999). Öngörülen herhangi bir sınırlama veya eşik, uygun yönetim cihazlarının kullanılmasıyla gereksiz hale getirilebileceği için ekolojik, altyapı, sosyal ve diğer kapasite ölçütlerinin birleştirilmesi uygun olmayacaktır (Fagence, 2001).

Stankey'e göre taşıma kapasitesi varsayımlara ve değerlere bağlı olarak sonuç, tür ve kullanım seviyelerinin büyük ölçüde değişen kapasite tahminleri olduğundan dolayı ve sayısal olarak kaç kişi fazla beklentilerini karşılamadığı için çok kullanışlı olmamıştır. Yine kabul edilemez bir etkinin ne olduğu konusundan çok çeşitli değerleri ve algılamaların olması da taşıma kapasitesinin eleştirilmesine neden olmuştur. Parametrelerdeki karmaşıklıklardan dolayı kullanımı göz ardı edilmiş olmasına rağmen taşıma kapasitesi değerlendirmeleri, planlama çalışmalarının erken aşamalarında geçici tedbirler oluşturmak amacıyla olarak yararlı olabilir (Wearing ve Neil, 1999; Fagence, 2001).

Driver vd.' ne göre Kanada taşıma kapasitesi, sosyal yönleri görmezden geldiği eksikliğini ileri sürerek daha geniş tabanlı kavramlar geliştirilmesi gerektiğini savunmuş ve taşıma kapasitesinin geliştirilmesiyle Rekreasyon Fırsat Spektrumu (ROS) geliştirilmiş (Wearing ve Neil, 1999).

Rekreasyon olanakları spektrumu (The Recreation opportunity spectrum)

Taşıma kapasitelerini ortaya çıkarmak ve rekreasyon etkilerini yönetmek için geliştirilmiştir. Rekreasyon alanları için taşıma kapasitelerinin belirlenmesi, her fırsat türü için uygun kabul edilen kullanım koşulları belirleyerek değişen fırsat türlerinin bir sonucu olarak kullanıcı sayısını değerlendirmek için veri sağlar (Wearing ve Neil 1999; Young-Tae, Seok-Chool, ve Yang, 2013.).

Prosser'e göre ROS yaklaşımı, dikkati bir alanın olası kullanım türü ve miktarı yerine ortamın biyofiziksel, sosyal ve yönetsel özelliklerine odaklanmaktadır. Ayrıca doğal alan planlaması için birbiriyle ilişkili bir dizi mantıksal adım sağlamak üzere Kabul Edilebilir Değişimin Sınırları (the Limits of Acceptable Change LAC) sistemini geliştirilmiştir (Wearing ve Neil 1999).

Clark ve Stankey'e göre ROS, rekreasyonun gerçekleştiği alana odaklanır ve bir yerin değerini oluşturan fiziksel, biyolojik, sosyal ve yönetsel koşulların birleşiminden oluşur. Amacı taşıma kapasitelerini sunmak ve rekreasyonun olası etkilerini yönetmektir. ROS altında 4 geliştirme seviyesi veya yönetim sınıfı serisi vardır (Boyd ve Butler, 1996; Wearing ve Neil 1999). Bunlar; Yarı modern, Modern, Yarı ilkel ve İlkel olmak üzere 4 seviyeden oluşur.

Bu yönetim sınıfını tanımlamak için kullanılan faktörler; erişim, rekreasyon dışı kaynak kullanımları, yönetim, sosyal etkileşim, ziyaretçi etkinliklerinin kabul edilebilirliği ve kullanıcıların kabul edilebilir kontrol seviyeleri olmak üzere 6 kriterden oluşur.

Fennell'a göre ROS, açık hava eğlence yönetimi alanında nispeten başarılı olmasına karşın turizme özgü bir yaklaşımdan yoksun olduğu için turizmciler tarafından yaygın olarak kullanılmamıştır (Witt, 2011).

Kabul edilebilir değişikliğin sınırları (Limits of acceptable change)

Payne ve Graham'a göre ROS kavramının bir uzantısıdır ve rekreasyonel etkilerin hem sosyal hem de çevresel boyutlarını ortaya çıkarır. Hem kaynak yöneticilerini hem de paydaşları içermekle birlikte;

- Kabul edilebilir ve ulaşılabilir sosyal ve kaynak standartlarını belirlemek,
- Arzu edilen ve mevcut koşullar arasındaki boşlukları belgelemek,
- Bu boşlukları kapatmak için yönetim eylemlerinin tanımlanması,

- Yönetimin etkinliğinin izlenmesi ve değerlendirilmesi gibi faaliyetleri gerçekleştirir (Wearing ve Neil, 1999).

Stankey'e göre LAC planlama sistemi dokuz adımdan oluşur (Wearing ve Neil, 1999; Witt, 2011);

- Endişeleri ve sorunları belirleme.
- Fırsat sınıflarının tanımlanması.
- Kaynak ve sosyal koşulların göstergelerinin seçilmesi.
- Kaynak ve sosyal koşulların bir envanterinin çıkarılması.
- Kaynak ve sosyal göstergeler için standartların belirlenmesi.
- Alternatif fırsat sınıfı tahsislerinin belirlenmesi.
- Her bir alternatif için yönetim eylemlerinin belirlenmesi.
- Bir alternatifin değerlendirilmesi ve seçilmesi.
- Eylemlerin uygulanması ve izleme koşulu

McArthur'a göre LAC, ROS'a göre halkın katılım göstermesi için daha fazla olanaklar sunduğu için doğal alanların yönetimine ilişkin çoklu katılımcılarla uzlaşmaya varılan planlama yaklaşımının ortaya çıkmasına neden olmaktadır(Wearing ve Neil, 1999).

Stankey'e göre LAC, bir planlama sistemi olup hangi kaynak ve sosyal koşulların kabul edilebilir olduğunun belirlenmesini ve belirlenen koşullar dâhilinde yönetim eylemleri geliştiren sistematik bir karar alma aracıdır. LAC, rekreasyon-turizm-koruma arasındaki olası çatışmaları azaltarak farklı çevre koruma düzeyleri ile ilişkili olası etkileri tanımlar. Farklı türdeki rekreasyon fırsatları ile tutarlı, uygun ve kabul edilebilir çevresel değişimin boyutlarını oluşturmaya yardım eder. Koruma değerleri ile ilgili özel göstergeler ve standartlar geliştirerek, izleme ile yönetim müdahalesi gerekmeden önce izin verilebilecek etki seviyelerini tanımlayabilmektedir. LAC yaklaşımında ne kadar rekreasyon kullanımı fazla sorusu yerine kullanım-etki durumuna göre değerlendirme yapar. Bir alanın sahip olduğu kaynak ve sosyal koşulları asıl önemli olan konu olduğu için LAC kullanım etkilerinin yönetimi üzerine değerlendirme yapmaktadır (Wearing ve Neil, 1999).

Turizm olanakları spektrumu (Tourism opportunity spectrum)

Butler ve Waldbrook tarafından, Kanada'da turizm bağlamında kullanılmak üzere ROS'tan uyarlanarak geliştirilmiştir (Butler ve Boyd, 1996; Witt, 2011). Amaç; bölgede turizmin geliştirilmesi ve meydana gelebilecek değişikliklerin ortaya çıkararak karar vermeden önce izin verilecek ya da yasaklanacak faaliyetler ve geliştirilmesi gereken tesisler hakkında bilgi ve verilerin ortaya çıkarılmasıdır (Boyd ve Butler, 1996).

Ziyaretçi etki yönetimi (Visitor impact management)

Payne and Graham'a göre Ziyaretçi Etki Yönetimi süreci; mevzuat/politika incelemesi, bilimsel sorun tanımlama (sosyal ve doğal) ve analiz ile mesleki yorumlamanın kombinasyonlarından oluşur (Wearing ve Neil, 1999).

Graefe'ye göre Ziyaretçi Etki Yönetimi prensipleri (Wearing ve Neil, 1999);

- Ziyaretçilerin kullanım ve yönetiminin geliştirilmesi sonucunda meydana gelen kabul edilemez değişikliklerin belirlenmesi, ziyaretçi etkilerini kabul edilebilir düzeyde tutma stratejileri,
- Ziyaretçi etki yönetimini mevcut planlama, tasarım ve yönetim süreçlerine entegre etmek.
- Ziyaretçi etki yönetimini bilimsel anlayış çerçevesinde ve durum bilgisine dayandırmak.
- Sağlanacak rekreasyon deneyiminin türünü ve ulaşılacak kaynak koşulunu belirleyen yönetim hedeflerinin belirlenmesi.
- Ziyaretçi etki sorunlarını belirlemek için kabul edilebilir koşullar için standartları belirlenmiş zaman ve konumlardaki önemli etki göstergeleri ile karşılaştırmak.
- Etkileri azaltmak veya kabul edilebilir koşulları sürdürmek, kabul edilemez etkilerle ilgili olası kaynaklar ve aralarındaki ilişkiler hakkında bilgilerle yönetim kararlarının oluşturulması.
- Çok sayıda farklı alternatif yönetim teknikleri kullanarak ziyaretçi etkilerinin ele alınması.

- Herhangi bir doğal ortamda mevcut fırsatları deneyimlemek ve ortam çeşitliliğine uyum sağlamak için kabul edilebilir etki düzeyini içeren ziyaretçi yönetimi hedeflerinin oluşturulması.

LAC ve VIM, kabul edilemez etkileri göstergeler ve standartlara dayandırarak tanımlamakta ve alanın taşıma kapasitelerinin yönetimine yönelik kararların oluşturulmasını içerir. Fakat VIM, planlama ve politikalara atıfta bulunarak meydana gelebilecek olası etkilerin nedenlerini belirlemeyi içerirken LAC fırsat sınıflarının tanımlanmasına daha fazla önem vermektedir (Wearing ve Neil, 1999).

Ziyaretçi etkinlik yönetimi süreci (Visitor activity management process)

Rekreasyon dergilerinde az görülmesine rağmen ABD ve Kanada’da bu süreç hakkında yoğun yazılar yazılmıştır. Bu yöntem kaynağın kullanıcısı üzerine odaklanmış olup içeriği yorumlama ve ziyaret hizmetleri ile ilgilidir. Olası faaliyetleri aşağıda verilen maddelerle birleştirerek etkinlik profillerinin oluşturulması hedeflenmektedir (Wearing ve Neil, 1999).

- Katılımcıların sosyal ve demografik özellikleri,
- Aktivite belirleme gereklilikleri ve
- Etkinliği etkileyen eğilimler.

Graham’ a göre; VAMP, doğal kaynak yönetimi sürecine paralel çalışacak şekilde çalışmaktadır ve korunan alanların yönetimine entegre yaklaşımlara katkıda bulunabilecek esnek ve proaktif bir karar verme yaklaşımıdır. Böylece geleneksel kullanıcılar, paydaşlar ziyaretçiler ve ziyaretçi olmayanlar hakkında ah iyi bilgi geliştirme potansiyeli vardır. Bir tesisteki rastgele gelişimi haklı göstermek yerine ziyaretçi davranışını anlamaya ve gerektiğinde değişiklikler yapmaya yardım eder. Süreci yönlendiren sorular arasında ihtiyaçlar ve beklentiler, bir tesiste hangi yorumlayıcı hizmetlerin ve eğitim olanaklarının sunulması gerektiği, mevcut ve öngörülen kullanıma yönelik hizmet düzeyi ve ziyaretçi memnuniyeti yer almaktadır. Bu sistem ziyaretçiler tarafından kaynakların anlaşılmasını, takdir edilmesini ve kullanılmasını doğal kaynakların korunması kadar sistematik bir biçimde değerlendirilmesini sağlayan bir çevre sunmayı hedeflemektedir. Tek başına değil sosyal bilim verileri ile bir alanın yönetim planlama sürecine nasıl entegre edildiğini temsil ettiği için güçlü bir planlama ve yönetim bağlamında çalışır (Wearing ve Neil, 1999).

Turizm optimizasyonu yönetim modeli (Tourism optimization management model)

Manidis Roberts Consultants tarafından geliştirilmiş bu yönetim modeli, LAC sistemi üzerine kuruludur. Turizmi maksimum seviyelerden veya taşıma kapasitelerinden ziyade optimum sürdürülebilir performans arayışında izlemek ve yönetmeye dayalıdır (Wearing ve Neil,1999).

McArthur'a göre; TOMM aşağıdakileri içerir (Wearing ve Neil, 1999).;

- Stratejik zorunlulukların belirlenmesi (politikalar ve ortaya çıkan sorunlar gibi).
- Topluluk değerlerinin, ürün özelliklerinin, büyüme modellerinin, pazar eğilimlerinin ve fırsatlarının, konumlandırılması ve markalaştırılmaları ve bir bölgedeki turizm için alternatif senaryoların belirlenmesi.
- Optimum koşulları, göstergeleri, kabul edilebilir aralıkları, izleme tekniklerini, karşılaştırmaları, yıllık performansı ve öngörülen performansı belirlemek.
- Düşük performansın belirlenmesi, neden / sonuç ilişkilerinin araştırılması, turizm müdahalesi veya diğer sektör müdahalesini gerektiren sonuçların belirlenmesi ve düşük performansa yönelik yönetim seçeneklerinin geliştirilmesi.

Ekoturizm Olanakları Spektrumu (Ecotourism opportunity spectrum)

Ekoturizm ilk olarak 2 ile 5 arasında gelişen ülkelerde yoğunluk kazanmış olmasına rağmen son gelişmeler Avustralya ve kutup bölgeleri ile Kuzey Ontario, Kanada gibi gelişmiş bölgelerdeki daha az egzotik ılıman yerler de kendini göstermeye başlamıştır. Fakat artan bu popülerliğin sonucunda pazarlanabilecek yeni egzotik ve nadir ortamların sayısının azalabileceği gerçeğini kabullenmek gerekmektedir. Özellikle Kenya, Galapagos Adaları ve Tayland gibi erken ekoturizm alanları, artan turist sayısının bir sonucu olarak 1990'lı yıllarda olumsuz etkilere maruz kalmıştır. Bu yüzden sadece ekoturizme uygun alanların geliştirilmesi ve ekoturizm kriterlerinin bölgenin temel kaynak özellikleriyle uyumu zorunludur. Bu kapsamda ECOS Rekreatif Fırsat Spektrumu (ROS) ve Turizm Fırsatı Spektrumu (TOS) fikirlerini içeren ekoturizm planlamasının kendine özgü ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiş kaynak yönetimi alanında kullanılan bir değerlendirme yöntemidir (Boyd ve Butler, 1996; Fagence, 2001).

Bu yöntem ilk olarak Butler ve Boyd tarafından 1996 yılında geliştirilmiş bu değerlendirme yönteminin ekoturizm için önemli görülen sekiz temel faktörü aşağıda verilmiştir (Boyd ve Butler, 1996) ;

- Erişilebilirlik,
- Ekoturizm ve diğer kaynak kullanımları arasındaki ilişki,
- Bir bölgedeki turistik yerler,
- Mevcut turizm altyapısının varlığı,
- Kullanıcı seviyesi gerekli beceri ve bilgi,
- Sosyal etkileşim düzeyi,
- Etkilerin kabul edilme derecesi ve kullanım seviyesi üzerinde kontrol ve
- Alanların uzun vadede uygulanabilirliğini sağlamak için gerekli yönetim türü.

Yukarıda verilen faktörlerden İlk yedisi, üç farklı ekoturist tipi için; zor, orta ve kolay olarak sınıflandırılabilir değerlendirilmeye tabi tutularak üç farklı ekoturist tipi oluşturulabilir (Çizelge 2.14.). Yukarıda yer alan ilk dört faktör arazi çalışmaları kapsamında elde edilir iken kalan diğer maddeler turizm faaliyetine katılan turistlerden elde edilmektedir. Sekizinci faktör, ekoturizm için bir bölgenin yönetiminde yer alabilecek karar vericileri ve paydaş gruplarını birbirine bağlamaktadır (Boyd ve Butler, 1996; Young-Tae vd., 2013).

Eko-uzmanlar; bireysel ya da küçük gruplar halinde katılım gösteren, kendilerini bölgenin doğal ve kültürel çevresiyle bütünleştiren, minimal seviyede altyapı gerektiren ve genellikle minimum etkiye sahip, uzman bilgili kişilerden oluşan ekoturist grubudur. Eko-generaller; diğer ekoturist katılımcı sayısına göre bu grupta katılımcı sayısı daha yüksektir. Konforlu tesis altyapısına gerek duyulan bu gruptaki etkinlikler seyahat şirketleri aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Orta grup ise; bireysel olmaktan ziyade küçük gruplar halinde, temel ulaşım biçimlerini ve yerel altyapı ve hizmetleri kullanarak yerel tur hizmetlerine güvenmektedirler (Boyd ve Butler, 1996).

Çizelge 2.14. Ekos kapsamında ekoturistlerin sınıflandırılması

	1.Tip Ekoturist (Eko-uzmanlar)	2.Tip Ekoturist (Orta grup)	3.Tip Ekoturist Eko-generalist
ERİŞİM			
<i>-Zorluk</i>	Çok zor	Zor	Kolay
<i>-Ulaşım sistemi</i> Ulaşım yolları	Su yolu, patika	Stabilize yollar, orman yolları, deniz uçağı	Asfalt yollar
Piyasa/Pazaryeri	Arkadaş deneyimi	Yerel turizm operatörleri	Seyahat şirketleri
Bilgi Kanalları	Söylentiler	Reklamlar (yerel turizm broşürleri)	Seyahat acentesi
<i>-Taşıma araçları</i>	Yürüyüş, kano, atlar	Motorlu araçlar	Motorlu araçlar
DIĞER KAYNAKLARLA İLİŞKİLİ AKTİVİTELER			
<i>-İlişki</i>	Uyumsuz	Doğaya ve kapsamına bağlıdır.	Büyük ölçekte uyumlu
SUNULAN ÇEKİCİLİKLER			
	Doğal çevreye odaklı	Doğal çevreye odaklı	Kültürel ve kentsel yönlere odaklı
MEVCUT TURİZM ALTYAPISI			
Durumu	Gelişmemiş	İzole edilmiş bölgelerde gelişmiş	Orta düzeyde gelişmiş
Görünürlük	Yok	Öncelikle Doğal alan	Bariz değıŐken
KarmaŐa	KarmaŐık değıl	Artan karmaŐıklık seviyesi görülür	Artan karmaŐıklık seviyesi görülür
Tesisler	Yok	Arama kurtarma, kırsal konaklama (kamp, birkaç konforlu kulübe vb.)	Birçok konforlu tesis (oteller ve evler)
SOSYAL ETKİLEŞİM			
Diğek ekoturistler ile	İletiŐimden Kaçınılır ya da az iletişim vardır	Seyahat eden küçük grup içerisinde biraz iletişim var	Seyahat eden geniş grup içerisinde sık iletişim var
Yerel halk ile	Çok az iletişim	Temel hizmetlerin kullanımına yönelik biraz iletişim var	Sık ilişki var
BECERİ VE BİLGİ DÜZEYİ			
	Profesyonelve geniş	Kısıtlı	Minimum seviyede
KABUL EDİLEBİLİR ZİYARETÇİ ETKİLERİ			
Etki derecesi	Yok	Düşük - orta arasında	Yüksek
Etkinin yaygınlığı	Minimal veya az	Küçük alanlarda yaygın	Yaygın
Kontrol seviyesi	Yok	Minimum	Orta - sıkı kontrol

2.4.6. Dünya’da Ekoturizm

Koruma hareketinde köklü bir geçmişe sahip olan ekoturizm, korunmaya ihtiyaç duyan doğal alanlara son derece stratejik bir gelir kaynağı sağlamıştır (Wood, 2002). Filion vd.’ne göre; yapılan araştırmalar Avustralya ve Yeni Zelanda’da, ziyaretçilerin % 32’sinin gezilerinin bir parçası olarak manzarayı, yabani bitkileri ve doğal yaşamı aradığını ortaya çıkarmıştır. Kuzey Amerika’da, Avrupalı ve Japon gezginlerin% 69-88’i yaban hayatı ve kuş gözlemciliğini ziyaretlerinin en önemli özellikleri olarak görüyordu. Latin Amerika’da, ziyaretçilerin % 50-79’u korunan alanlara yapılan ziyaretlerin bu tür destinasyonların seçiminde önemli bir faktör olduğunu savunmaktadır. Amerika’da, 76.5 milyon kişi izleme ile ilgili olan ve 24.7 milyonu kuş gözlemciliği ile ilgilenen 100 milyondan fazla insanın doğal yaşam faaliyetlerine katıldığı iddia edilmiştir. Yıllık % 30’luk tahmini büyüme ile doğal yaşam ortamlarında turizmin, uluslararası turizm gelirlerinin toplam % 20-40’ını oluşturduğu tahmin edilmektedir ve yılda % 20-50 oranında artacağı tahmin edilmektedir (Diamantis, 1999). 2004 yılında eko- / doğa turizminin, küresel olarak turizm endüstrisinden üç kat daha hızlı büyüdüğü öne sürülmüştür (Gale ve Hill, 2009).

Ekoturizm, dünya çapında doğal kaynakların korunmasına katkıda bulunabileceğini vaat eden bir fikir olarak gelişim göstermiştir. 1980’lerin başlarında, yağmur ormanları ve mercan resifleri hem biyolojik çeşitlilikle ilgilenen biyologların sayısız çalışmasının hem de çok sayıda doğa filmi belgeselinin konusuna ev sahipliği yapmıştır. Bu ilgi, bilim adamlarının ve film yapımcılarının nitelikli uzak bölgelere gitmelerini teşvik etmiş ve çok çeşitli yerel küçük işletmelerin kurulmasına yol açmıştır. Bu küçük işletmeler Kosta Rika ve Ekvador gibi ülkelerde hızla gelişim gösterdikçe, süre içinde öncelikle kuş gözlemcileri ve doğa bilimcilerinden oluşan küçük turizm gruplarının ihtiyaçlarını karşılamak için turizm sanayisi gelişmiştir. Bu gelişim dünyanın birçok bölgesinde, öncü girişimciler yetişkin gezginler, öğrenciler ve gönüllüler için özel saha ziyaretleri ve çalışmaların oluşmasına neden olmuştur. Uluslararası doğa tabanlı işletmeler 1980’lerde, kamp ve yürüyüş için mükemmel yeni açık hava mekânları ve etkinliklerle açık hava seyahatine ve çevreye artan ilgiyle gelişmeye başladı. Kısa süre sonra, işlerini yürütmek için yerel halkı eğitip işe alarak faaliyetleri yürütmenin ve yerel halk için önemli faydalar yaratmanın mükemmel bir yolu olduğunu öğrendiler. Galapagos Adaları, Kosta Rika, Kenya ve Nepal’e geziler düzenleyen tur operatörleri bu hareketin ilk temsilcilerini oluşturmaktadır. Bu şirketlerden bazıları, gerçekleştirmiş oldukları faaliyetleri yaklaşık 20-30 yıldır ekoturizm ilkeleri kullanarak yaptıklarını savunmuşlardır (Wood, 2002).

Dünya’da önemli ekoturizm bölgeleri;

Kosta Rika: Dünyada ekoturizmi ilk benimseyen ve küresel eğilime öncülük ettiği kabul edilen ilk Orta Amerika’da yer alan ülkedir. Sektörün gelişimi 1980’lerin ortalarında başlayan sektör gelişimi ve ekoturizm 1990’larda hızlı büyüme göstermiştir. Ülkenin en büyük ihracatlarından biri turizmdir biridir ve Kosta Rika GSYİH’sının% 5,5’ini oluşturmaktadır. Ülkeye gelen turist ziyaretlerinin yarısı ekoturizm faaliyetlerinde bulunduğu tahmin edilmektedir (Anonim, 2020c). Ülkeye gelen bir turist ortalama 1.000 ABD doları harcama yaparken ekoturistlerin %46’sı Amerika ve Kanada, %16’sı AB ülkelerinden oluşmaktadır (Baka, 2012). Çevresel bütünlüğü koruma ve yerel kültürel gelenekleri geliştirme sorumluluğuna büyük önem veren ülkenin kullanmış olduğu Sürdürülebilir Turizm Sertifikasyonu (CST) programı Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) tarafından bölgedeki sürdürülebilir turizm uygulamaları için model olarak tanınmakta ve Güney Amerika’daki diğer birçok ülke tarafından kullanılmaktadır (Anonim, 2020c). Kosta Rika çevresinde yer alan önemli ekoturizm bölgeleri Şekil 2.9’ da verilmiştir.

Tabacón kaplıcaları

Volcano ulusal parkı

Tortugero ulusal parkı

Şekil 2.9. Kosta Rika önemli ekoturizm bölgeleri (Anonim, 2013b).

Ekvador ve Galapagos Adaları: 1980’li yıllardan itibaren hızla artan ve bugün yıllık 60.000 ziyaretçi sayısına ulaşan bu bölgedeki gezilerden ülke ekonomisine yıllık 100 milyon ABD Dolarının üzerinde gelir elde edilmektedir. Galapagos Adaları, sahip olduğu zengin bitki örtüsü ve faunası nedeniyle dünyanın en tanınmış doğa ve ekoturizm merkezlerinden biridir. Galapagos Milli Parkı Adaları’nın izlenmesi ve korunmasının desteklenmesi için turizmden gelir elde edilmesi esastır, ancak azalan gemi ziyaretlerinin yerini daha az sorumlu kabul edilen kara ziyaretçilerinin sayısı artış göstermektedir. Bu yüzden sahalarda ziyaretçi sayılarının sınırlandırılması, tekne rotalarının planlanması, Milli Park’a girişte ücret alınması, sadece rehberli ziyaretlere izin verilmesi ve kentsel kalkınma bölgelerinin oluşturulması gibi yüksek turizm sayılarını sınırlandırmak amacıyla önlemler uygulanmıştır (Baka 2012;Anonim, 2020c). Ekvador ve Galapagos Adaları çevresinde yer alan önemli ekoturizm bölgeleri Şekil 2.10’ da verilmiştir.

Las Latas Cascades

Baños and its awesome river

Mindo

Şekil 2.10. Ekvador ve Galapagos Adaları önemli ekoturizm alanları (Anonim, 2013b)

Guayana: Guayana 2018 yılında 286.732 ziyaretçi ile rekor sayılara ulaşmış ve her bir turist ortalama 105.000 Guayana doları (yaklaşık 504.27 ABD doları) harcama yaparak ekonomiyeye 30.1 milyar Guayana doları kazandırmıştır (Anonim, 2019a). Guayana turizm faaliyetleri ve programları boyunca sürdürülebilir destinasyon yönetimi, geliştirme ve pazarlamanın en iyi uygulamalarını benimsemek için büyük çaba sarf etmiştir. 2019 yılında ülke, dünyanın en büyük ticaret seyahat fuarı olan Berlin'deki ITB'den Yeşil Destinasyonlarda En İyi Ekoturizm Ödülü de dâhil olmak üzere önemli ödüller kazanmıştır. Guayana macera, doğa ve ekoturizm pazarına hitap eden Doğa ve Vahşi Yaşam, Kültür ve Miras, Aktif Keşif, Kuş Gözlemciliği ve Koruma gibi doğa temelli turizm faaliyetlerini öncelik vermiştir. (Anonim, 2020c). Bu kapsamda ziyaretçilerin doğa temelli ve maceracı gezgin seyahat başına ortalama 1,149 ABD doları, kültürel miras gezginleri seyahat başına ortalama 1,319 ABD doları ve sorumlu gezginler seyahat başına ortalama 1,749 ABD doları harcama yaptığı bilinmektedir (Anonim, 2019a). Guayana ve çevresinde bulunan önemli ekoturizm alanları Şekil 2.11'de verilmiştir.

Surama

Kaeteur national park

Shell beach

Şekil 2.11. Guayana önemli ekoturizm bölgeleri (Anonim, 2018)

Kenya: Turizm sektörü Kenya'ya yılda ortalama 1 milyar ABD doları sağlamaktadır ve 2015 yılında ülkenin GSYİH'sinin %9.9 unu oluşturmuş olup 2026 yılında %10.1'e ulaşacağı tahmin edilmektedir. Ayrıca turizm sektörü ülkenin toplam istihdamının %9.3'ünü oluşturmaktadır.

Ülkeye turizm aktivitesi için gelenlerin %61.53'ü sürdürülebilir turizm etkinliklerini %53.84'ü ise yerel topluma fayda sağlayacak etkinlikleri deneyimlediklerini belirtmiştir (Sustainable Tourism Report, 2016).

Ekoturizm ve sürdürülebilirlik kavramları; çevrenin korunması, eğitim ve güçlendirme, sosyal sorumluluk ve kültürel mirasın korunması olarak dört ilke üzerine kurulu olduğu Kenya'da ekoturizm faaliyetleri 54 ulusal parkında ve rezervinde yaşayan yerel Afrika yaban hayatının yanı sıra kamusal ve özel girişimlerin teşebbüsü ile özel ve topluluğa ait çiftlik ve kutsal alanların etrafında gerçekleşmektedir. Yoğun turist talebe nedeniyle Kenya Turist Kurulu 2002 yılında konaklama sağlayıcıları için Ekolojik Derecelendirme Programı çalışmalarına başlamıştır. Sürdürülebilir enerji kaynakları ile donanımlı, yerel kimliğe uygun konaklama tipi olan "Eco-lodges" yaygın biçimde kullanılmaktadır. Bu konaklama tiplerinin bir kısmı yatırımcılar ve yerel halkın işbirliği yapması ile oluşturulurken birçoğu yerel topluluğa aittir (Anonim, 2020c). Kenya'da bulunan önemli ekoturizm alanları Şekil 2.12'de verilmiştir.

Nairobi National Park

Ngong Tepeleri

Amboseli National Park

Şekil 2.12. Kenya önemli ekoturizm alanları (Anonim, 2014b)

Palau: Pasifik Okyanusu'nun Mikronezya bölgesindeki bir ada ülkesi Palau'ya son yıllarda mercan resifleri ve balık türlerinin olağanüstü deniz ortamını ziyarete gelenlerin sayısı önemli ölçüde artmıştır. 2015 yılında Ulusal Deniz Barınağı ilan edilmiş Palau deniz kaynaklarını korumak ve ekoturizmi teşvik etmek için koruma girişimleri geliştirmektedir. Palau önemli ekoturizm alanları Şekil 2.13'te verilmiştir. 2017 yılında Palau adalarına gelen tüm ziyaretçilere ziyaretleri sırasında bozulmamış çevreye saygı göstermek için pasaportlarında yer alan;

- Deniz canlıları ve kalıntılarını hediyelik eşyalar amacıyla toplamayın,
- Yerel işletmeleri ve toplulukları destekleyin,
- Deniz canlılarını beslemeyin, kovalamayın ve doğal yaşama dokunmayın,
- Yürerken mercanların üzerine dokunmayın veya basmayın
- Kültür ve insanlar hakkında bilgi edinin
- Çöp atmayın şeklinde belge imzalatılmaktadırlar (Anonim, 2020c).

Babeldaob'daki Ngardmau Şelalesi

Palau Samanyolu, Rock Adaları

Kayangel Atoll Belau, Palau

Şekil 2.13. Palau önemli ekoturizm alanları (Anonim, 2017)

Vietnam: Vietnam, zengin kültürü ve geniş doğal güzelliklere sahip bir bölgedir (Anonim, 2020c). Vietnam'da doğa temelli turizm etkinlikleri özellikle ülkenin ulusal kalkınmasında önemli bir rol oynamakta ve korunan alanları çevreleyen kırsal alanlarda sosyo-ekonomik gelişmeyi desteklemektedir. 1998 yılında Vietnam'daki 9,5 milyon yerli turistten yaklaşık % 51'i ve 1,2 milyon yabancı turistten % 33'ü doğa temelli turizme katılmış ve ülkeyi ziyaret eden yabancı turistlerin % 5-8'i her yıl doğa temelli turlara katılmaktadır (An, Markowski, Bartos, Rzenca, Namiecinski, 2019). Vietnam önemli ekoturizm bölgeleri Şekil 2.14' te verilmiştir.

Tam Dao National Park

Cat Ba National Park

Bach Ma National Park

Şekil 2.14 Vietnam önemli ekoturizm bölgeleri (Anonim, 2020a)

Kamboçya: 2007 yılında 1,3 milyon ekoturist ağırlamış ve 190 Milyon ABD Doları gelir elde eden ülke ülke GSYİH'sında madencilikten sonra ekoturizm sektörü ikinci sırada gelmektedir. 2010 yılında 2 milyon ziyaretçiye ve 290 Milyon ABD Doları gelire ulaşıldığı tahmin edilmektedir. (Baka, 2012) Kamboçya önemli ekoturizm bölgeleri Şekil 2.15' te verilmiştir.

Reasmey Phum Piri Kiri

Chambok Ecotourism Site

Kratie Province

Şekil 2.15. Kamboçya önemli ekoturizm alanları (Anonim, t.y.l)

2.4.7. Türkiye’de ekoturizm

Ülkemizde ziyaret amacıyla gelen turistlere TÜİK tarafından uygulanan anketlerde “doğa amaçlı” seçeneği olmadığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından uygulanan çalışma olmadığı için ekoturizm arzı ve talebine yönelik analiz ve yorum yapmak oldukça zordur. Fakat yabancı ve yerli turistlerin trekking, rafting, kuş gözlemciliği vb. ekoturizm faaliyetlerine katılmayı tercih etmektedirler (Baka, 2002).

Üç tarafı denizlerle çevrili yaklaşık 8000 km uzunluğunda sahillere sahip, yüz ölçümünün %26’sı ormanlarla kaplı olan, çeşitli uygarlıkların izlerini içerisinde barındıran, dört mevsimin aynı anda yaşanabildiği ve nispeten bozulmamış doğal güzellikleri ile ülkemizin turizm potansiyeli oldukça yüksektir (Baka, 2002; Berik, 2018).

Ülkemizde ekoturizm kavramı resmi olarak ilk kez 8. Beş yıllık kalkınma planında (2001-2005) geçmektedir (Polat 2008; Açiksöz, Görmüş ve Karadeniz, 2010). Planda ekoturizmi geliştirmek amacıyla Tabiatı Koruma Alanları, Milli Park ve benzeri Korunan Alanlar geliştirilecek ve yaygınlaştırılacaktır şeklinde karar alınmıştır. (DPT, 2000) .

Ülkemizde ekoturizme yönelik kaynakların çoğunu tabiat alanları, tabiat koruma alanları, tabiat anıtları ve milli parklar gibi korunaklı alanlar ile nispeten bozulmamış alanlar oluşturmaktadır (Baka, 2002).

Dünya genelinde sürdürülebilir alternatif turizm yaklaşımlarına artan yönelim karşısında ülkemizde turizm etkinliklerini 7 bölgede 4 mevsim uygulanmasına yönelik girişimlerde bulunmuştur. Bu girişimler kitle turizmi karşısında oluşturulmuş alternatif turizm çeşitlerini kapsamaktadır. Turizm Bakanlığı turizm faaliyetlerini çeşitlendirmeyi ve kıyıalanları üzerindeki baskıları azaltmak için ve turizmi tüm mevsime yaymak ve az gelişmiş bölgelere sosyo-ekonomik faydalar sağlamak amacıyla turizm çeşitlendirmesi projesi kapsamında çeşitli alternatif turizm türleri geliştirmiştir. Bu alternatif turizm türleri ekoturizm faaliyeti altında yapılabilecek turizm türleri (Yayla turizmi, trekking, kuş gözlemciliği botanik turizmi vb.) ve Kültürel turizm, İnanç turizmi, İpek Yolu, Antik kentler ve tarihi çekim yerleri gibi turizm çeşitlerinden oluşmaktadır. Ülkemizde ekoturizm faaliyetlerine yönelik geliştirilmiş projeler Çizelge 2.15’te verilmiştir (Baka, 2002; Arslan, 2005; Benzer Kılıç, 2006; Bekiroğlu, 2008; Polat, 2008; Berik, 2018; Ünal, 2018; Akoğlu, 2018; Ankaya Ünal vd., 2018).

Çizelge 2.15. Turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesine yönelik geliştirilmiş projeler

Proje	İçeriği
Eko-turizm Yönetim Planı Hazırlanması ve Fiziksel Plan Hazırlığı (Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planı 2007-2013)	<i>GAP Eko-Turizm Bölgesi- Antalya Ekoturizm Bölgesi, Antalya Doğusu ve Mersin Eko-Turizm Bölgesi- Batı ve Orta Karadeniz Eko-Turizm Bölgeleri için;</i> Planlama çalışmalarına yol gösteren koruma-kullanma dengelerini gözetererek alanın sürdürülebilir kullanımını sağlayan yönetim planları hazırlanacaktır. Yönetim Planları kararlarına uygun olarak ekoturizmin gelişmesine yönelik fiziki gelişim planları hazırlanacaktır (Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planı 2007-2013).
Biyolojik Çeşitlilik ve Sürdürülebilir Doğal Kaynak Yönetimi (GEF II) Projesi:	Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından Dünya Bankası destekli proje ile ülkemizin önemli biyocoğrafik bölgelerini temsil eden ve biyolojik çeşitlilik bakımından zengin olan Kayseri-Sultan Sazlığı, Artvin-Camili, Antalya-Köprülü Kanyon Milli Parkı, Kırklareli-İğneada'da ekoturizm projeleri uygulanmaktadır (Polat, 2008; Berik,2018).
Kaz Dağları Milli Parkının Ekoturizm Amaçlı Master Planının HazırlanmasıProjesi:	2011 yılında Türkiye ve Yunanistan Ekoturizm Komitelerince imzalanan “Çevre Konusunda İşbirliği Anlaşması” ile Kazdağı Milli Parkının ekoturizm alanı olarak geliştirilmesi kararı alınmıştır (Polat, 2008; Berik, 2018).
Mavi Bayrak projesi	Temiz, bakımlı, donanımlı, güvenli ve dolayısıyla uygar bir çevrenin sembolünü temsil eden Mavi Bayrak belirli niteliklere sahip plaj, marina ve yatlarla verilen uluslararası çevre ödülüdür. Plajlar için mavi bayrak; Öncelikle temiz deniz suyu sonrasında çevre eğitimi ve bilgilendirmeye önem veren gerekli donanıma sahip nitelikli bir çevre yönetimini temsil eder (Anonim, t.y.c).
Akdeniz-Ege Turizm Altyapısı Kıyı Yönetimi (ATAK) Projesi	1989 yılında Ege ve Akdeniz kıyılarında 2000 km. uzunluğundaki kıyı şeridi boyunca yer alan ilçe ve köylerin turizm gelişimine yönelik altyapı düzenlemeleri ve çevre koruma çalışmalarını içeren projedir (Arslan, 2005; Polat, 2008; Bekiroğlu, 2008).
Belek Yönetim Planı	1996'da Dünya Doğayı Koruma Birliği, Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşların girişimi ile doğal ve kültürel çevrenin korunması ve geliştirilmesi hedeflerinde oluşturulan yönetim planıdır (Polat, 2008; Bekiroğlu, 2008).
Turizm çeşitlendirme projeleri	Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından her mevsime ve talebe uygun geliştirilmiş çeşitli turizm aktiviteleri; Dağ-Doğa Yürüyüşü Projesi, Yayla Turizmi Projesi, Akarsu Turizmi Projesi, Bisiklet Tur Güzergâhlarının Belirlenmesi-Geliştirilmesi Projesi, Atlı Doğa Yürüyüşü Projesi, Mağara Turizmi Projesi, Sportif Olta Balıkçılığı Projesi, Kuş Gözlemciliği Projesi, Tarım- Çiftlik Turizmi Projesi, Botanik Turizmi Projesi, İpek Yolu Projesi (Anonim, t.y.m).
Orman ve Su İşleri Bakanlığı Stratejik Plan 2017-2021	Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğünce Ekoturizm planlarının yapılması, alan kılavuzluğu eğitim ve vazifelendirmenin yapılması, ziyaretçi yönetim programlarının geliştirilmesi ve uygulamaya konulması kanuni yükümlülük haline getirilmiş (Stratejik Plan 2017-2021).

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Araştırmanın ana materyalini Kofçaz ilçesinin idari sınırları içerisinde yer alan doğal, kültürel ve tarihi değerler oluşturmaktadır. Kofçaz, Kırklareli iline bağlı 26 km mesafede düşük nüfus yoğunluğuna sahip bir ilçedir (Anonim, t.y.d). Ülkemizin Kuzeybatı doğrultusunda Yıldız (Istranca) Dağlarının eteklerinde yer alan ve 2019 yılı nüfusu 2.308 olan ormanlık alan içerisinde 530.830 km² yüzölçümüne sahip ilçedir. İlçe, 1/25.000 ölçekli pafta bölümlerinden D17C3, D18D4, D18D3, D18C4, E17B2, E18A1, E18A2, E18B1, E18A3 içerisinde yer alıp, 2 Mahalle (Yeşilli, Yeni Mahalle) ve 16 köyden (Ahlatlı, Ahmetler, Aşağıkanara, Beyci, Devletliagaç, Elmacık, Karaabalar, Kocatarla, Kocayazı, Kula, Malkoçlar, Tastepe, Tatlıpınar, Terzidere, Topçular, Yukarıkanara) oluşmaktadır (Şekil 3.1).

İlçenin sahip olduğu **Doğal Değerler**; Engebeli arazi yapısından dolayı ve sahip olduğu doğal su kaynaklarından dolayı Kofçaz ilçesi civarında yer alan su uçuş şelalesi ile Kula köyü civarında yer alan Dolapdere şelaleleri, Kocayazı köyü civarında asker çeşmesi - ayvaltı mesire alanları, Ayazma Mağarası, orman, doğa yürüyüş ve mesire alanları ve doğal dere kaynakları bulunmaktadır. **Kültürel Değerler**; Kofçaz, sahip olduğu konumu dolayısıyla Trak, Bizans ve Anadolu kültürünün etkisi altında kalmış bir ilçedir. Kofçaz'ın birçoğu Osmanlı-Türk döneminde kurulmuş köklü tarihe sahip köyleri bulunmaktadır. Anadolu erenleri önderliğinde yöreye iskân ettirilen Alevi-Bektaşî inancına sahip Amuca kabilesine mensup topluluklar varlıklarını halen sürdürmektedir. Bazı köylerin nüfus yapısı ise Balkanlar'dan gelen göçler ile bölgeye yerleşmiş Pomak, Boşnak, Muhacir ve yerliler olarak adlandırılan Gacal topluluklarından oluşmaktadır. Topçubaba Festivali, Elmacık Bahar Şenlikleri ve Köylerin sahip olduğu özgün dokuları çalışma alanının kültürel değerlerini oluşturmaktadır. **Tarihi Değerler**: İlçede, Kırklareli Müze Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen Kültür Envanteri Çalışmaları kapsamında; çalışma alanında 21 dolmen ve 46 Tümülüs, 3 Nekropol (Karaabalar Ahmetler köyü arasında yer alan alan), 1 manastır (Kula köyü civarı), 2 kale kalıntısı (Yukarıkanara ve Karaabalar köyleri civarı), 7 Mezarlık alanı, 2 köy cami haziresi ve 1 tavla binası (Malkoçlar köyü) tescillenmiştir.

Şekil 3.1. Çalışma alanının konumu

Araştırma konusu ve örnek alana ilişkin yapılmış aşağıda maddeler halinde belirtilen çalışmalar ikincil materyal olarak değerlendirilmiştir. Bu kapsamda çalışma alanının veri tabanı oluşturulmasında;

- ***Koçcaz Belediyesi'nden alınan 1/25.000 ölçekli D17C3, D18D4, D18D3, D18C4, E17B2, E18A1, E18A2, E18B1, E18A3 nolu sayısal topoğrafik haritalar;*** çalışma alanı sınırının saptanması, eğim analizi, bakı analizi, yükseklik grupları ve su varlığı gibi verilerin analizi için kullanılmıştır.
- ***Kırklareli ili 1/25.000 ölçekli Çevre Düzen Planı ve Raporu;*** çalışma alanı ile ilgili ileriye dönük alınmış kararların tespiti için kullanılmıştır.
- ***Kırklareli İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'nden alınan 1/25.000 ölçekli Toprak Haritaları;*** çalışma alanının sahip olduğu toprak özellikleri ile ilgili büyük toprak grupları, arazi kullanım yetenek sınıfları, şimdiki alan kullanımı, erozyon, toprak derinliği ve diğer toprak özellikleri (taşlık, bataklık vs.)'nin saptanması, analizlerin yapılması için gerekli toprak haritalarının oluşturulması amacıyla kullanılmıştır.
- ***Koçcaz Orman İşletme Şefliğinden alınan 1/25.000 ölçekli Meşcere Haritası;*** araştırma alanının orman varlığı ve bitki örtüsünü gösteren haritaların oluşturulması için kullanılmıştır.
- ***Kırklareli Müze Müdürlüğü tarafından yürütülen Kültür Envanteri Çalışmaları kapsamında tespiti yapılmış kültür varlıkları ve sit alanların tescil edilme istemi raporu;*** tarihi ve arkeolojik değere sahip kalıntıların saptanması ve haritalandırılması için kullanılmıştır.
- ***Koçcaz İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğünden elde edilen Koçcaz 2013- 2018 yılı Briefing raporu;*** çalışma alanının sosyo-ekonomik yapısı hakkında bilgi edinmek, tarım ve hayvancılık faaliyetlerini gösteren çizelgeler oluşturmak amacıyla kullanılmıştır.
- ***Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü'nün Kırklareli ilinin istasyonlarına (Kıyıköy, Kırklareli, Koçcaz, Demirköy, Üsküp, Kırklareli Üniversitesi) ait uzun yıllar (1980-2018) iklim verileri*** ve çalışma alanının yakın çevresinde yer alan Elhovo, Burgas, Ahtopol kentlerinin ortalama iklim değerleri CLIMATE-DATA.ORG' tan alınan verileri; çalışma alanının iklim özelliklerinin belirlenmesi amacıyla ekoturizm planlamasına yönelik olarak sıcaklık, nem, yağış ve rüzgâr değerlerini gösteren çizelge ve haritaların oluşturulması amacıyla kullanılmıştır.

- *Konu ile yakından ilgili bazı kurum ve kuruluşların (Kültür ve Turizm Bakanlığı, YÖK, Tübitak) kütüphanelerinden elde edilen veriler*; kuramsal temeller bölümünün oluşturulmasında kullanılmıştır.
- *Çalışma alanı olarak seçilen alana ilişkin tezler, makaleler, raporlar kitaplar ve broşürler*; kuramsal temeller bölümünün oluşturulmasında kullanılmıştır.

3.2. Yöntem

Bu araştırma çalışmanın amacı ve önemi, literatür verilerinin toplanması, alan analizi, Ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi ve son olarak Sonuç ve önerilerin geliştirilmesi aşamaları olmak üzere 5 aşamada yürütülmüştür.

1. **Aşama (Çalışmanın amacı ve öneminin belirlenmesi)**; Çalışmada, üst ölçek plan kararları ile paralel olarak, bölgenin sahip olduğu, eko turizme kaynak oluşturan doğal ve sosyo-kültürel peyzaj değerlerinin saptanarak, yere özgün karakteristiklerin belirlenmesi çerçevesinde, ekoturizme uygun alanların ortaya konması amaçlanmıştır. Bu kapsamda Kırklareli İli Kofçaz İlçesi'nin sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj özellikleri belirlenerek bölgenin sahip olduğu ekoturizm potansiyelinin saptanması amaçlanmıştır. Tezin giriş kısmında çalışmanın amacı ve önemi detaylı şekilde açıklanmıştır.
2. **Aşama (Literatür verilerinin toplanması)**: Bu aşama; çalışma alanı ve konusu özelinde ilgili kaynaklardan, kurumlardan ve arazi çalışmalarından elde edilen bilgilerin toplanması ile oluşturulmuştur.

Çalışma konusuna ilişkin tez, makale ve raporlar; teze yönelik amaç, önem ve yöntem çerçevesinin belirlenmesi aşamalarında kullanılmıştır.

Kurumlardan (Kofçaz Belediyesi, Kırklareli İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Kofçaz Orman İşletme Şefliği, Kofçaz İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlükleri) elde edilen veriler kapsamında; çalışma alanına ilişkin; topoğrafik yapı, iklim, toprak özellikleri, jeolojik yapı, su varlığı, doğal bitki örtüsü, yaban hayatı (fauna), demografik yapı, sosyo-ekonomik yapı, ulaşım ve erişebilirlik durumu, geleneksel yaşam biçimi, festival, şenlikler ve inanç etkinlikleri ve tarihi turistik ve arkeolojik değerleri ortaya konmuştur.

Arazi çalışması kapsamında elde edilen veriler kapsamında; Kofçaz Belediye Başkanı ve köy muhtarları ile gerçekleştirilen görüşmeler gerçekleştirilmiş, köyler ve yakın çevrelerine ait görseller materyaller oluşturulmuştur. Bu kapsamda elde edilen verilerle özellikle çalışma alanının sosyo-kültürel verileri ortaya konmuştur.

3. Aşama (Alan analizi): Literatür verileri, arazi gezileri ve yerel halk ve muhtarlarla yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular kapsamında çeşitli değerlendirmeler yapılmıştır. Bu kapsamda çalışma alanının doğal ve sosyo-kültürel değerlerine ilişkin olarak, ArcGis 10.1 programı çerçevesinde aşağıda maddeler altında verilen çeşitli haritalar üretilmiştir. Bununla birlikte; çalışma alanının iklim yapısı, bitki dokusu ve hayvan varlığına ilişkin veriler de çizelgelerle sunulmuştur. Oluşturulan haritalar ve çizelgeler çalışma alanının ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi aşamasında kullanılmıştır.

- Kofçaz Belediyesi'nden elde edilen 1/25.000 ölçekli topoğrafik haritalardan alanın yükseklik, eğim, bakı, hidrolojik yapı ve ulaşım durum haritaları oluşturulmuştur.
- Kırklareli İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'nden alınan 1/25.000 ölçekli toprak haritalarından; büyük toprak grupları, arazi kullanım yetenek sınıfları, şimdiki alan kullanımı, erozyon, toprak derinliği ve diğer toprak özellikleri (taşlık, bataklık vs.) haritaları oluşturulmuştur.
- Kofçaz Orman İşletme Şefliği'nden alınan 1/25.000 ölçekli Meşcere Haritası ile çalışma alanının sahip olduğu orman varlığını gösteren harita oluşturulmuştur.
- Meteoroloji Genel Müdürlüğünden elde edilen Kırklareli istasyonlarına (Kıyıköy, Kırklareli, Kofçaz, Demirköy, Üsküp, Kırklareli Üniversitesi) ait veriler (1980-2018) ve çalışma alanının yakın çevresinde yer alan Elhovo, Burgas, Ahtopol kentlerinin ortalama iklim değerleri CLIMATE-DATA.ORG' tan alınıp alanın iklim haritaları Kriging yöntemi kullanılarak Doğal Peyzaj Çekiciliği Analizi başlığı altında oluşturulmuştur.
- Kırklareli Müze Müdürlüğü tarafından yürütülen Kültür Envanteri Çalışmaları kapsamında; tespiti yapılmış Kültür Varlıkları ve Sit Alanların Tescil Edilme İstemi Raporu'ndan elde edilen bilgiler doğrultusunda, alanda var olan tarihi ve arkeolojik değerleri gösteren haritalar oluşturulmuştur.

- Yapılmış çalışmalardan elde edilen veriler kapsamında alanda yayılış gösteren bitki ve hayvan varlığına yönelik çizelgeler oluşturulmuştur.
- Kofçaz İlçesi 16 köy yerleşimine ilişkin, kadastral durum paftalarından elde edilen bilgilerin Google Earth görüntülerine işlenmesi sonucu vaziyet planlarına yönelik haritalar oluşturulmuştur.

4. Aşama (Ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi): Bu aşamanın genel çerçevesini EKOS yöntemi oluşturmaktadır. Bu aşama; EKOS yöntemi değerlendirme kriterlerinin belirlenmesi, değerlendirme kriterleri kapsamında haritaların oluşturulması ve ekoturizme uygun alanların saptanması için elde edilen haritaların karşılaştırılması olmak üzere 3 aşamadan oluşmaktadır.

- **EKOS yöntemi değerlendirme kriterlerinin belirlenmesi**

EKOS (Ecotourism Opportunity Spectrum - Ekoturizm Fırsat Spektrumu), ilk olarak Boyd ve Butler (1996) tarafından Rekreatyonel Fırsat Spektrumu (ROS) ve Turizm Fırsatı Spektrumu (TOS) fikirlerini içeren ekoturizm planlamasının kendine özgü ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiş, kaynak yönetimi alanında kullanılan bir değerlendirme yöntemidir (Butler ve Boyd, 1996; Fagence, 2001). Butler ve Boyd (1996)'in geliştirdikleri yöntemde; erişilebilirlik, ekoturizm ve diğer kaynak kullanımları arasındaki ilişki, bir bölgedeki turistik yerler, mevcut turizm altyapısının varlığı, kullanıcı seviyesi gerekli beceri ve bilgi, sosyal etkileşim düzeyi, etkilerin kabul edilme derecesi ve kullanım seviyesi üzerinde kontrol, alanların uzun vadede uygulanabilirliğini sağlamak için gerekli yönetim türü olmak üzere sekiz temel bileşen kullanılmıştır (Butler ve Boyd, 1996; Fagence, 2001).

Butler ve Boyd (1996) tarafından ekoturizm potansiyellerinin belirlenmesi amacıyla geliştirilen EKOS yöntemi, zaman içerisinde çeşitli araştırmacılar (Açıksöz vd., 2010; Uzun vd., 2010; Kiper vd., 2016; Safarabadi 2016; Salıcı, 2018; Meydan, 2020) tarafından geliştirilerek kullanılmıştır. EKOS yöntemi çerçevesinde araştırmacıların ele aldıkları temel değerlendirme kriterleri Çizelge 3.1'de verilmiştir.

Çizelge 3.1. EKOS yönteminde temel alınan değerlendirme kriterleri

<i>Araştırmacılar</i>	Boyd ve Butler (1996)	Açıksöz vd., (2010)	Uzun vd., (2010)	Kiper vd., (2016)	Safarabadi (2016)	Salıcı (2018)	Meydan (2020)
<i>Değerlendirme kriterleri</i>							
Topoğrafik yapı çeşitliliği		✓	✓	✓	✓		✓
Eşsiz Güzellik		✓	✓		✓	✓	
Orman – Doğal bitki varlığı		✓	✓	✓	✓	✓	
Yaban hayatı çeşitliliği		✓		✓	✓	✓	
İklim (Yıllık Ort. Sıcaklık, Yağış, Rüzgar ve Nem)				✓			✓
Toprak Varlığı (Drenaj, Erozyon, Arazi Kullanım Yetenek Sınıfları)				✓			✓
Jeolojik yapı							✓
Doğal kaynaklara ortalama uzaklık-ulaşım					✓		✓
Karayolları ve Anayollara erişim				✓	✓		✓
Alana mevsime bağlı ulaşılabilirlik durumu						✓	
Ulusal parka uzaklığı		✓					
Şehir/İlçe merkezine uzaklığı		✓	✓				
Su kaynağına yakınlık-ulaşım			✓	✓			✓
Yerleşim merkezlerine erişim				✓			
Ulaşım aracı tipi	✓						
Genç nüfus potansiyeli		✓	✓				✓
Eğitim durumu / okur yazarlık durumu		✓	✓				✓
Gelenseksel yerleşim dokusu				✓			✓
Geleneksel sosyal aktiviteler (Festival, Tören vb.)				✓	✓		✓
Sağlık birimleri		✓	✓	✓			✓
Eğitim birimleri		✓					
Yiyecek içecek tesisleri		✓	✓	✓			✓
Tarihi-arkeolojik değerler		✓	✓		✓		✓
Mevcut Rekreasyon üst yapı durumu						✓	
Mevcut rekreasyon-ekoturizm faaliyetleri		✓	✓			✓	✓
Görülecek yerlerin sayısı					✓		
Ekoturizm alanlarının büyüklükleri					✓		
Araştırma alanında yer alan önemli yerlerin sayısı					✓		
Yıllık ziyaretçi ve Turist çekme sayısı					✓		

Çizelge 3.1. EKOS yönteminde temel alınan değerlendirme kriterleri (Devam)

Ekoturizm için bilinç seviyesi		✓	✓			✓	✓
Kullanılan kaynaklara ziyaretçilerin etkileri	✓					✓	
Sosyal etkileşim durumu (ziyaretçi-yerel halk, ziyaretçi-ziyaretçi)	✓					✓	
Yerel halkın turizme bakış açısı				✓			✓
Ziyaretçilerin alan ile ilgili bilgi düzeyi ve beklentileri	✓			✓			
Organizasyonel yetenek		✓	✓				
İnsan kaynakları (rehberler vs.)		✓					✓
Ekoturist için konaklama		✓	✓	✓			✓
Ulaşım altyapısının kalitesi		✓	✓				
Altyapı araçları (foseptik, elektrik, su, haberleşme sistemleri vb.)		✓	✓	✓	✓	✓	✓
Ekoturizm etkinliğine aracı olan kişi-kurumlar	✓						
Ekoturizme yönelik bilgi kanalları	✓						
Diğer kaynaklarla ilişkili aktiviteler	✓						
Doğal, Kültürel ve Kentsel yönlere odaklı aktiviteler	✓						
Tarımsal üretim		✓	✓				
Hayvansal üretim		✓	✓				

Bu tez çalışması kapsamında; 1996 yılında Boy ve Butler tarafından geliştirilen EKOS yönteminin temelinde yer alan değerlendirme kriterleri ile Açıksöz vd., 2010; Uzun vd., 2010; Kiper vd., 2016; Safarabadi, 2016; Salıcı, 2018; Meydan, 2020 tarafından çalışma alanlarına uyguladıkları temel değerlendirme ölçütleri geliştirilerek, çalışma alanı özelinde ölçütler oluşturulmuştur (Çizelge 3.2). Bu kapsamda; ulaşılabilirlik, doğal peyzaj çekiciliği, sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği ekonomik yapı çekiciliği, turistik altyapı olanakları ve turistik üstyapı olanakları olmak üzere 6 temel kriter altında 19 değerlendirme faktörü ve 27 alt kriter belirlenmiştir. Her bir kriter çalışma alanı ile ilgili literatür bilgileri, doğal ve kültürel peyzaj özellikleri ve oluşturulan haritalar ve yerel halk ile yapılan görüşmelerden elde edilen bilgiler doğrultusunda her bir köy için ayrı ayrı 1'den 4'e kadar puanlama yapılmış ve elde edilen puanlar sonucuna göre çalışma alanı içerisinde yer alan 16 köy ve 1 ilçe merkezinin sahip olduğu ekoturizm potansiyeli ortaya çıkarılmıştır (1= az uygun, 2= orta uygun, 3= uygun, 4= çok uygun).

Ekos yönteminde kullanılan ölçütler mekânsal olarak alana uyarlanabilir olacak şekilde ele alınmıştır. Bu kapsamda yöntemde kullanılan parametreler geliştirilirken, turizm ve ekoturizm potansiyeli belirleme çalışmalarından da yararlanılmıştır.

Erişilebilirlik; Bu kriterin puan değeri aralıkları (1-4), Cengiz vd., (2009)'nin yapmış oldukları çalışmada belirtilen yürüme mesafeleri ve Golany (1982)'nin belirtmiş olduğu ulaşım mesafesi sınıfları (Topay, 2003) kapsamında ele alınmış ve Yola erişim, Yerleşim merkezlerine erişim, Doğal peyzaj kaynaklarına erişim ve Su kaynaklarına (dere, baraj) erişim mesafeleri çalışma alanı özelinde puanlamaya tabi tutulmuştur.

Doğal peyzaj çekiciliği; Sıcaklık alt kriterinin puan değeri aralıkları (1-4), Toy (2019) ve Erkek vd. (2020)'nin belirtmiş oldukları literatürde belirlenmiş olan konfor zonları (termal his ve stres seviyeleri) değer aralıkları kapsamında ele alınmıştır.

Yağış; Ülker (1992)'nin belirttiğine göre insan konforu açısından en uygun bölgeleri yarı-kurak bölgeler oluşturmaktadır (Cengiz, 2003). Bu alt kriterinin puan değeri aralıkları (1-4) Elçi (1987)'nin yapmış olduğu yıllık yağış ortalama sınıflandırması kapsamında oluşturulmuştur (Cengiz, 2003).

Rüzgâr; ortalama rüzgâr hızı 0 - 5 m/s olan yerler konfor açısından uygun yerlerdir (Çetin vd., 2010). Bu kapsamda rüzgâr alt kriterinin puan değerleri aralıkları bu bilgiden yararlanılarak oluşturulmuştur.

Nem; alt kriterinin puan değeri aralıkları (1-4), Mieczkowski (1985)'in belirttiğine göre; nispi nemin, %30-%70 arası olduğu ortamlar konfor açısından uygun kabul edilmekle birlikte 20-27 °C sıcaklıkta nispi nemin %20-%80 arası olması da uygun olarak değerlendirilmektedir (Kiper vd., 2017). Bu kapsamda nem alt kriterinin puan değerleri aralıkları bu bilgiden yararlanılarak oluşturulmuştur.

Ülker (1992)'ye göre, 2000 m. yüksekliğe kadar insan bünyesine herhangi bir rahatsızlık oluşmamaktadır (Cengiz, 2003). Çalışma alanının karakteristik bitki örtüsünü oluşturan meşe ağaçları Lalapaşa- Kırklareli hattı üzerinde 300 metre yükseklikte yayılış göstermeye başlamaktadır (Güler, 2013). Bu kapsamda bu alt kriterin puan değer aralığı yukarıda belirtilen faktörler göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur.

Eğim, Havur (2002)'ye göre Trekking hattının eğim dereceleri %20'lere kadar çıkabilmektedir (Topay 2003). Milli parklar kanunu (1983)'na göre, eğimi %0-20 olan alanlar

rekreasyon faaliyetleri için elverişli, %20-40 eğimli alanlar ekonomik olarak rekreasyon amacıyla kullanıma uygun olmayan alanlardır (Bekdemir, P, A., 2009). Bu kapsamda eğim kriterinin puan değer aralıkları bu bilgi kapsamında oluşturulmuştur.

Bakı, Erol(1993)' ün belirttiğine göre; Güney bakılar sıcak ve güneşli olup kuzey bakılar ise daha serin ve gölgelidir (Kiper vd., 2007). Bu kapsamda sert karasal iklime sahip çalışma alanın bakı kriterinin puan değer aralıkları bu faktörler göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur.

Erozyon, Güzelmansur (2012)' a göre erozyon görülmeyen bölgeler rekreasyon faaliyetleri için çok uygun alanlar olup, erozyon şiddet kademelerine göre uygunluk durumu azalmaktadır.

Drenaj, Bir alanda var olan drenaj problemi rekreasyon aktivitelerinin türünü ve kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir (Akten, 2008). Bu alt kriterin puan değer aralıklarının oluşturulmasında toprak haritalarından yararlanılmıştır.

Arazi kullanım yetenek sınıfları, bu kriter 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 13. Maddesinde "Mutlak tarım arazileri ile özel ürün arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz" yer almaktadır. Bu kapsamda tarım arazisi olarak kullanılan 1. ve 2. Sınıf mutlak tarım arazileri ekoturizm faaliyetleri kapsamında en düşük puan değer aralığını almıştır.

Jeolojik ve jeomorfolojik yapılar, Yaşlıca (1986)'ya göre, rekreasyon planlamalarında önem taşıyan jeolojik ve jeomorfolojik yapı bir alandaki yer şekillerinin özelliklerini beraber tanımlamaktadır. Herhangi bir bölgenin; yer hareketleri, deprem durumu, toprak kayması, fay hatları vb. durumlar jeolojik yapı ile ilgilidir. Jeolojik etmenler topoğrafyanın şekillenmesinde ve görülmeye değer alanların oluşmasında önemli yer tutmaktadır. Herhangi bir bölgenin jeomorfolojik karakterini oluşturan en önemli etmenler, bölgenin eğim ve yükseklik grubudur (Bekdemir, 2009). Bu kapsamda Jeolojik ve jeomorfolojik yapı değerlendirme puanları oluşmasında çalışma alanında yaygın olarak görülen yer alan dik yamaçlar, çok dik yamaçlar ve tepe gibi yeryüzü şekillerinin bulunabilirliği değerlendirilmiştir.

Geleneksel turizmin olumsuz etkilerini en aza indirmeye çalışan ekoturizm kavramı Wood'a göre; Doğal alanlara ziyaret amaçlı seyahat, Çevrenin kültürünü ve doğal tarihini anlamak, Ekosistemin bütünlüğünü değiştirmemeye özen göstermek, doğal kaynakların

korunmasını yerel halk için faydalı kılan ekonomik fırsatlar üretmek şeklinde tanımlamıştır (Doan, 2000). Bu kapsamda ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde önemli yer tutan; Geleneksel yerleşim dokusu, Geleneksel sosyal aktiviteler (Festival, Kutlama, Tören vb.), Tarihi Arkeolojik Değerler, Mevcut Rekreasyon Faaliyetleri, Okur-yazarlık Durumu, Geleneksel yaşam kültürü çeşitliliği, İçme Suyu, Elektrik, İletişim Araçlarının Varlığı ve Yeme İçme Olanakları Varlığı çalışma alanında ekoturizm potansiyel saptanması çalışmasında alt kriterler olarak belirlenmiştir. Bu alt kriterlerin puan aralıklarının oluşturulmasında yapılan arazi gezileri, muhtarlar, yerel halk ve literatürde yer alan bilgiler doğrultusunda, yerleşim alanlarında bu kriterlerin var olup olmadığı değerlendirilmiştir. Çiftçilik faaliyetlerindeki çeşitlilik; ekilebilir arazilerin bulunduğu alanlar ile ekilebilir arazi olmayan alanların kapsadıkları alanlar değerlendirilmiş olup, bu alanların olup olmaması kapsamında puan aralığı oluşturulmuştur. Sağlık Birimlerine Uzaklık (sağlık ocağı) çalışma alanı içerisinde var olan sağlık birimlerine uzaklıklar değerlendirilerek puan aralıkları oluşturulmuştur.

Çizelge 3.2. EKOS yöntemine ilişkin değerlendirme ölçütleri (Boyd ve Butler, 1996; Topay 2003, Cengiz vd., 2009, Açıksöz vd, 2010; Uzun vd., 2010; Gültekin, 2014; Kiper vd., 2017, Meydan, 2020'nin yapmış olduğu çalışmalardan yararlanılarak geliştirilmiştir)

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ VE ALT BİRİMLERİ			PUAN (1-4)
1. ERİŞİLEBİLİRLİK	1- Ana Yollara Erişim (Yürünebilirlik)		
	Yola erişim (m)	0-1000 m	4
		1000.1-3000 m	3
		3000.1-5000 m	2
		>5000.1 m	1
	2- Yerleşim Merkezlerine Erişim (Yürünebilirlik)		
	Yerleşim merkezlerine erişim mesafesi (m)	0-1000 m	4
		1000.1-3000 m	3
		3000.1-5000 m	2
		>5000.1 m	1
	3- Ekoturizm Kaynaklarına Erişim (Yürünebilirlik)		
	Doğal peyzaj kaynaklarına erişim (m)	0-1000 m	4
		1000.1-3000 m	3
		3000.1-5000 m	2
		>5000.1 m	1
	Su kaynaklarına (dere, baraj) erişim (m)	0-1000 m	4
1000.1-3000 m		3	
3000.1-5000 m		2	
>5000.1 m		1	

Çizelge 3.3. EKOS yöntemine ilişkin değerlendirme ölçütleri (Boyd ve Butler, 1996; Topay 2003, Cengiz vd., 2009, Açüksöz vd, 2010; Uzun vd., 2010; Gültekin, 2014; Kiper vd., 2017, Meydan, 2020'nin yapmış olduğu çalışmalardan yararlanılarak geliştirilmiştir) (Devam)

2- DOĞAL PEYZAJ ÇEKİCİLİĞİ	4- İklim		
	Sıcaklık (°C)	18.1-23	4
		13.1- 18 veya 23.1-29	3
		8.1-13 veya 29.1-35	2
		0-8 veya 35.1-41	1
	Yağış (mm)	500.1-1250.1	4
		250.1-500 veya 1250-1500	2
		0-250 veya 1500.1>	1
	Rüzgâr hızı (m/s)	0-5	4
	Nem (%)	30-70	4
		20-29.9 veya 70.1-80	3
	5- Topoğrafik yapı		
Yükseklik (m)	300.1-2000	4	
	0-300	3	
Eğim (%)	% 0-20	4	
	%20.1-40	3	
	% 40.1 ve üzeri	2	
Bakı	Güney, Güneydoğu, Güneybatı	4	
	Doğu, Batı	2	
	Kuzey, Kuzeydoğu, kuzeybatı	1	
6- Doğal bitki varlığı	Orman Varlığının bulunduğu alanlar	4	
	Orman Varlığının olmadığı alanlar	1	
7- Yabani hayvan varlığı	Yabani hayvan varlığının bulunduğu alanları	4	
	Yabani hayvan varlığının bulunmadığı alanları	1	
8- Jeolojik ve jeomorfolojik yapı	Jeolojik ve jeomorfolojik yapıların görüldüğü alanlar	4	
	Jeolojik ve jeomorfolojik yapıların görülmediği alanlar.	1	
9-Toprak			
Toprak Drenajı	Drenaj sorunu yok	4	
	Drenaj sorunu var	1	
Erozyon	Yok yada hafif	4	
	Orta şiddetli	3	
	Şiddetli	2	
	Çok şiddetli	1	
Arazi kullanım yetenek sınıfları	VI, VII, VIII Sınıf	4	
	V, IV. Sınıf	3	
	III. Sınıf	2	
	I.ve II. Sınıf	1	

Çizelge 3.3. EKOS yöntemine ilişkin değerlendirme ölçütleri (Boyd ve Butler, 1996; Topay 2003, Cengiz vd., 2009, Açıksöz vd, 2010; Uzun vd., 2010; Gültekin, 2014; Kiper vd., 2017, Meydan, 2020'nin yapmış olduğu çalışmalardan yararlanılarak geliştirilmiştir) (Devam)

3- SOSYO-KÜLTÜREL PEYZAJ ÇEKİCİLİĞİ	10- Geleneksel yerleşim dokusu	Geleneksel yaşam tarzlarının sürdürüldüğü alanlar	4
		Geleneksel yaşam tarzların sürdürülmediği alanlar	1
	11- Geleneksel sosyal aktiviteler (Festival, Kutlama, Tören vb.)	Geleneksel sosyal aktivitelerin gerçekleştirildiği yerleşimler	4
		Geleneksel sosyal aktivitelerin gerçekleştirilmediği yerleşimler	1
	12- Tarihi Arkeolojik Değerler	Tarihi arkeolojik değerlerin bulunduğu alanlar	4
		Tarihi arkeolojik değerlerin bulunmadığı alanlar	1
	13- Mevcut Rekreasyon Faaliyetleri	Rekreasyon faaliyetlerinin gerçekleştirildiği alanlar	4
		Rekreasyon faaliyetlerinin gerçekleştirilmediği alanlar	1
	14-Okur-yazarlık Durumu	% 80 ve üzeri mevcut olma	4
		%79.1 ve altı mevcut olma	1
	15-Geleneksel yaşam kültürü çeşitliliği	Geleneksel yaşam kültürü çeşitliliğinin bulunduğu alanlar	4
		Geleneksel yaşam kültürü çeşitliliğinin bulunmadığı alanlar	1
4- EKONOMİK YAPI ÇEŞİTLİLİĞİ	16- Çiftçilik faaliyetlerindeki çeşitlilik	Çeşitli çiftçilik faaliyetlerinin bulunduğu alanlar	4
		Çeşitli çiftçilik faaliyetlerinin bulunmadığı alanlar	1
5- TURİSTİK ALT YAPI OLANAKLARI	17- İçme Suyu, Elektrik, İletişim Araçlarının Varlığı	Altyapı olanaklarının bulunduğu alanlar	4
		Altyapı olanaklarının bulunmadığı alanlar	1
6-TURİSTİK ÜST YAPI OLANAKLARI	18-Yeme İçme Olanakları Varlığı	Geleneksel yemek kültürüne sahip yerleşimler	4
		Geleneksel yemek kültürüne sahip olmayan yerleşimler	1
	19- BirimlerineUzaklık Sağlık (sağlık ocağı)	0-5000 m	4
		5000-10000 m	3
		10000-15000 m	2
<15000 m	1		

- Değerlendirme kriterleri kapsamında haritaların oluşturulması

Bu aşamada; EKOS yöntemi çerçevesinde oluşturulan değerlendirme kriterlerine göre puanlar verilmiştir. Bulunabilirlik kriterinin uyarlanması, ilgili kriterin o alanda bulunabilir olması, alansal özelliklerde de kriterin alansal olarak fazla bulunması o kriterin alacağı puanı belirlemiştir. Her bir kriter puanlamaya uygun olarak haritalara işlenmiştir. Bu kapsamda Erişilebilirlik, Turistik Altyapı Olanakları, Turistik Üstyapı

Olanakları, Doğal Peyzaj Çekiciliği, Ekonomik Yapı Çeşitliliği ve Sosyo-Kültürel Peyzaj Çekiciliği ana başlıkları ayrı ayrı değerlendirilerek haritaları oluşturulmuş ve 1'den 4'e kadar puanlama yapılarak hangi alanın hangi başlık için, az uygun, orta uygun, uygun ve çok uygun olduğunu gösteren haritalar oluşturulmuştur (EK 1).

- **Ekoturizme uygun alanların saptanması için elde edilen haritaların çakıştırılması**

Her bir kriter puanlamaya uygun olarak haritalara işlendikten sonra üst üste çakıştırma yöntemi Mc Harg (1969)'ın "Overlay" (haritaların üstüste çakıştırılması yöntemi) ile tek bir paftada ArcGIS programında birleştirilerek tüm alanın ekoturizm anlamında potansiyeli ortaya konmuştur. Bu çerçevede; çalışma alanı özelinde ekoturizm gelişimi için; az uygun, orta uygun, uygun ve çok uygun alanlar saptanmıştır.

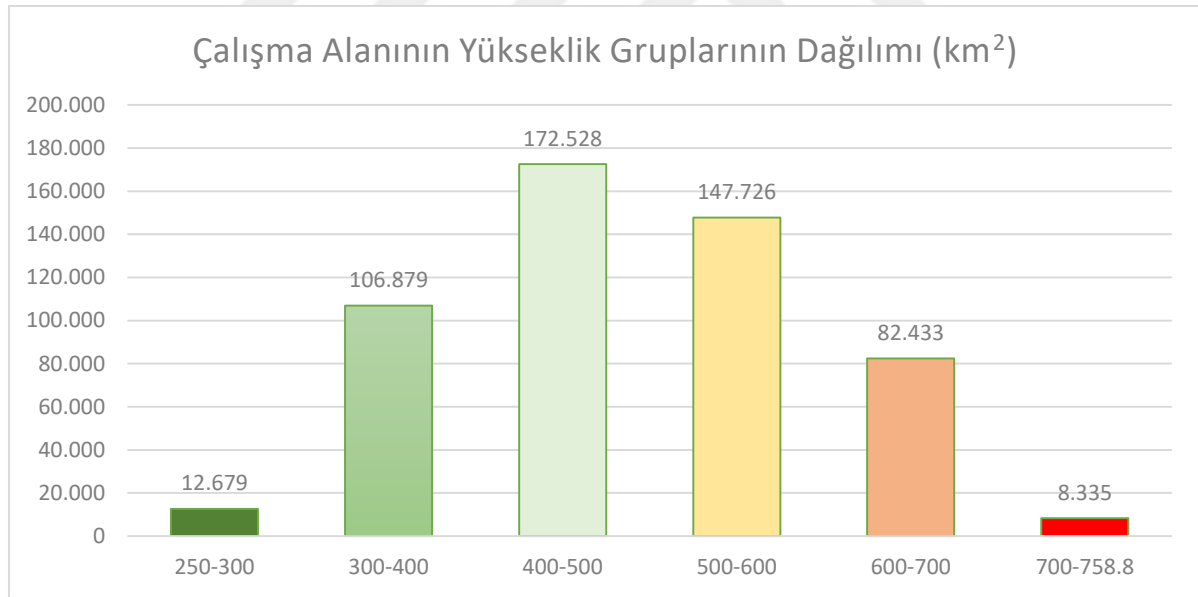
5.Aşama (Sonuç ve önerilerin geliştirilmesi): Uygunluk analizi sonucunda, çalışma alanının ekoturizme yönelik potansiyeli ortaya konmuş ve ekoturizm etkinlikleri çerçevesinde çeşitli öneriler geliştirilmiştir.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Çalışma Alanı ve Yakın Çevresinin Doğal Peyzaj Özellikleri

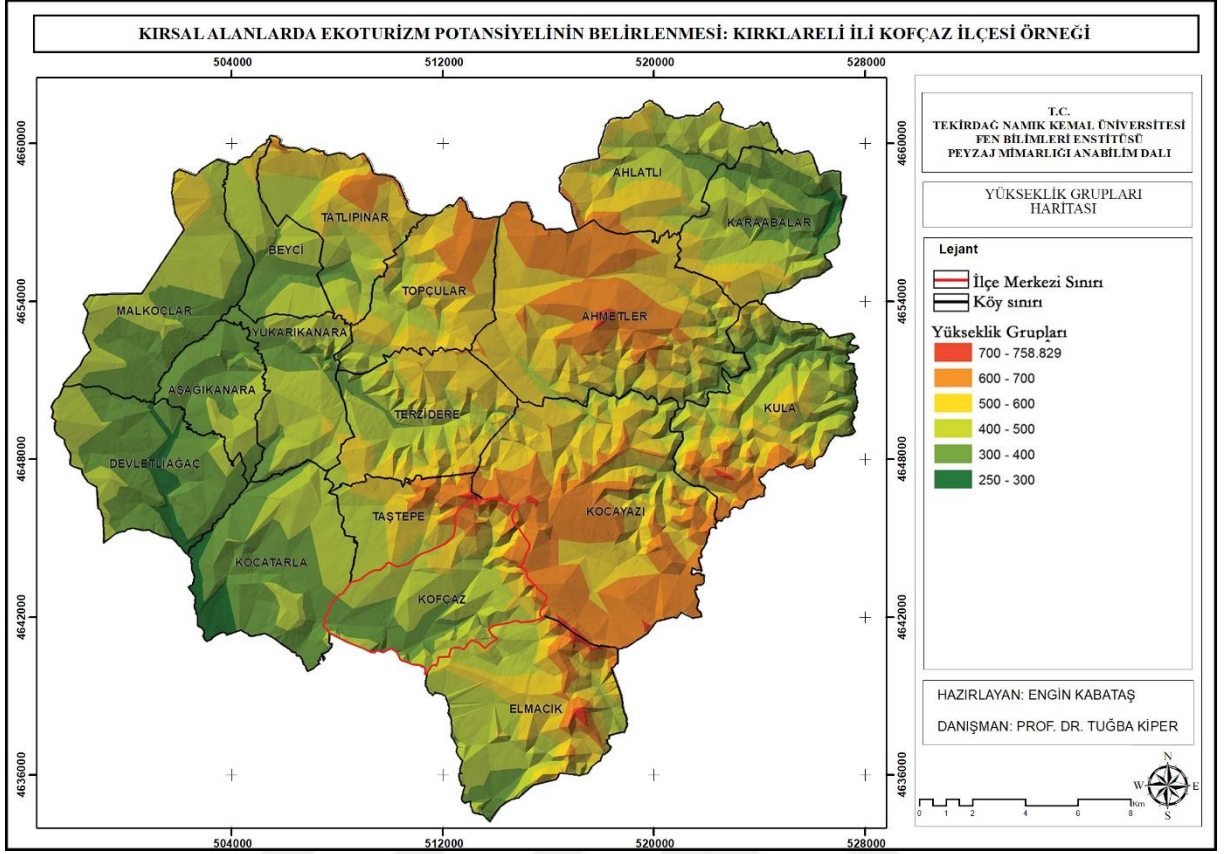
4.1.1. Topoğrafik yapı

Çalışma alanının sahip olduğu yükseklik, eğim ve bakı durumunu gösteren haritalar ArcGIS 10.1 programı aracılığıyla oluşturulmuştur. Engebeli arazi yapısına sahip ilçenin doğu ve kuzey kısımlarında yer alan ilçe merkezi, Taştepe köyünün bir kısmı, Ahmetler ve Kocayazı köyleri 500-750 metre arasında değişen yükseklikler ile ilçenin en yüksek noktalarını oluşturmaktadır. Engebeli arazi yapısı ve çok sayıda ye alan doğal dereleri çalışma alanının jeomorfolojik yapısında çok fazla tepe, yamaç ve vadi oluşumuna neden olmuştur. Çalışma alanının yükseklik gruplarının çalışma alanı içerisinde kapladıkları alanlar Şekil 4.1’de verilmiştir. İlçenin Batı kısmını oluşturan Beyci, Malkoçlar, Aşağıkanara, Yukarıkanara, Devletliagaç, Kocatarla, Terzidere köyleri 250-400 metre aralığında değişen yükseklikleri ile en düşük yüksekliğe sahip köylerdir (Şekil 4.2).

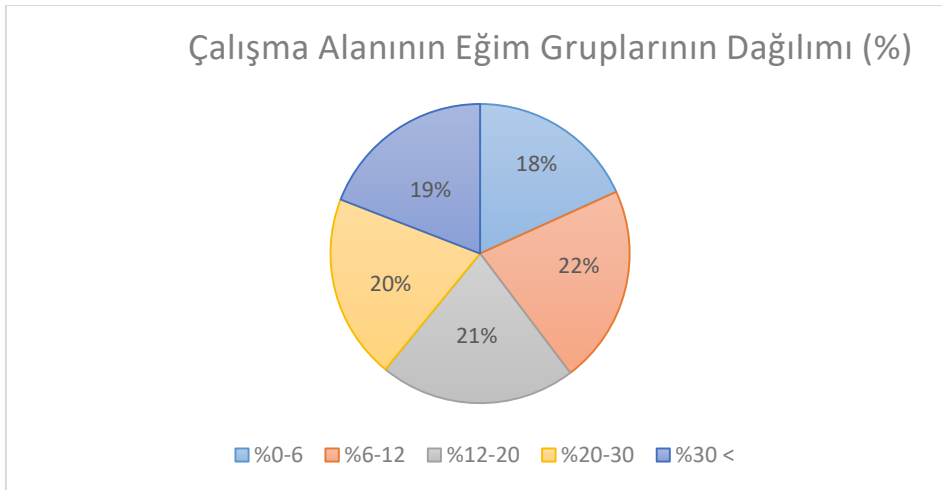
Şekil 4.1. Yükseklik gruplarının alansal dağılımı

Kocayazı ve Ahmetler köylerinde görülen 700-758.8 yükseklik grubu çalışma alanı içerisinde çok az bir alanı kaplamaktadır. Çalışma alanını batısı ile Kuzeydoğu sınır bölgeleri 250-300 metre yükseklik grubunun bulunduğu alanları oluşturup, alanın iç kesimleri çoğunlukla 400-700 metre yüksekliğe sahip alanlardan oluşmaktadır.

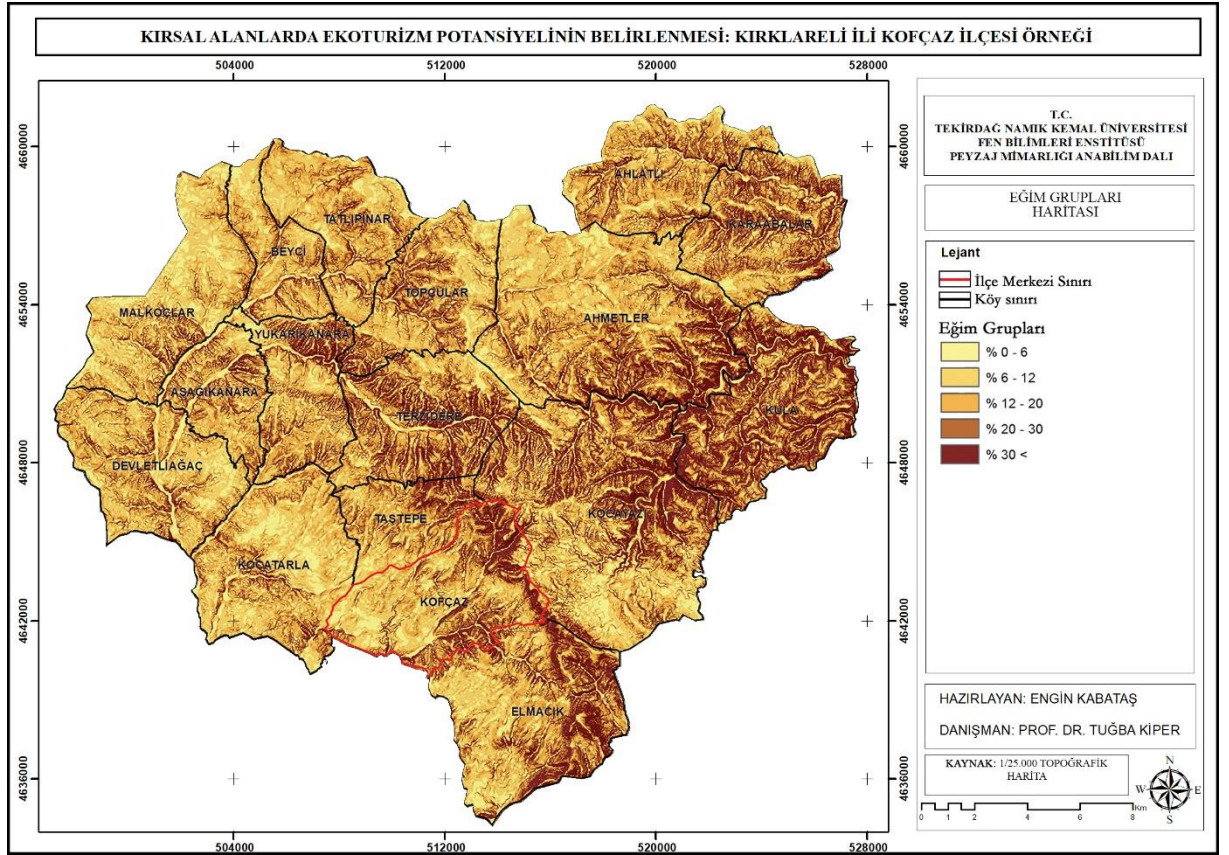
Şekil 4.2. Kofçaz ilçesi yükseklik grupları haritası (Orjinal)

Eğim durumu; 0-6, 6-12, 12-20, 20-30, 30 ve üzeri olmak üzere 5 gruba sınıflandırılmıştır. Çalışma alanı içerisinde eğim gruplarının kapladığı alanlar yüzdelik olarak Şekil 4.3'te verilmiştir.

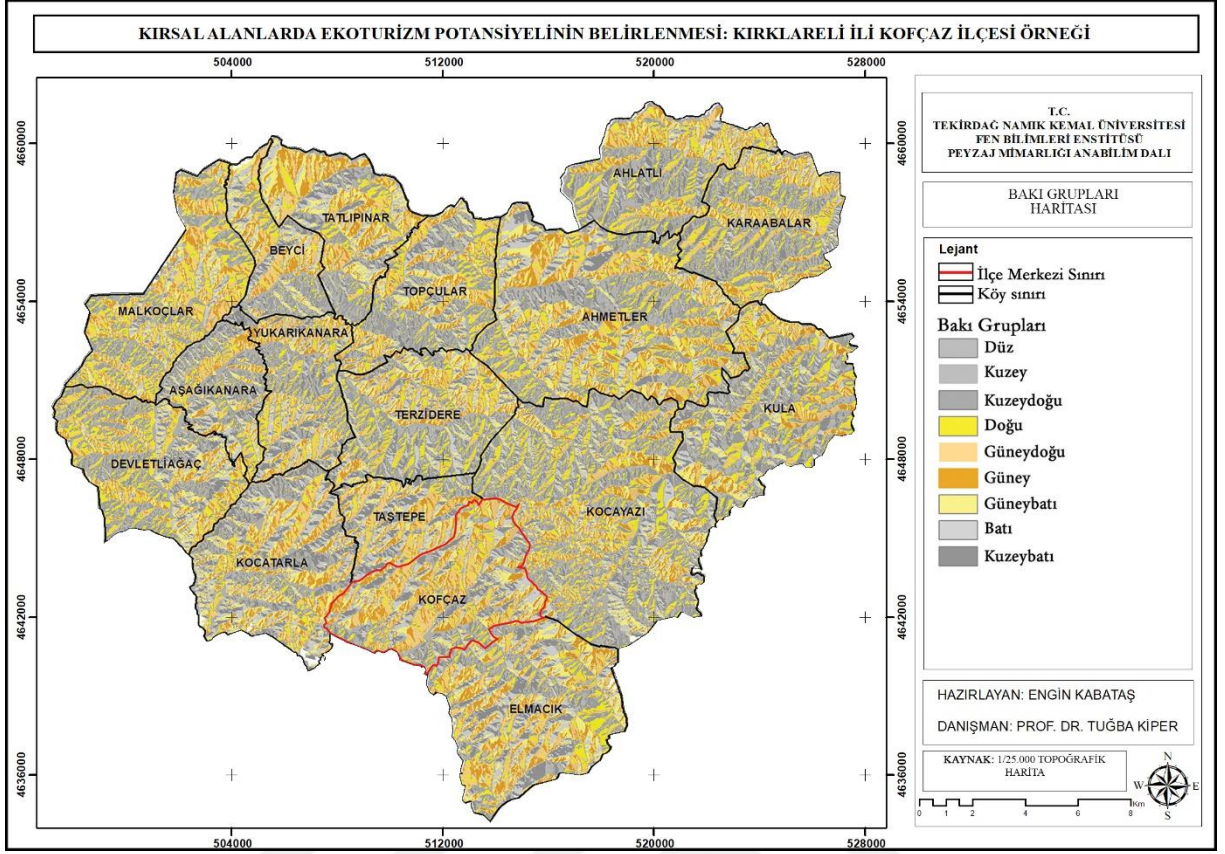
Şekil 4.3. Eğim gruplarının alansal dağılımı

Her eğim grubu alan içerisinde neredeyse eşit şekilde alan kaplamaktadır. İlçe merkezinin kuzeybatısı, Terzidere, Kocayazı, Kula, Karaabalar ve Elmacık köyünün doğu kısımları % 0'dan başlayıp % 30 ve üzerine kadar değişen eğim faktarı ile en eğimli bölgelerdir. İlçenin kuzey batı kısmı dere yataklarının geçtiği bölgeler haricinde % 0 - 12 arasında değişen eğime sahiptir (Şekil 4.4). Arazi yapısının eğimli bir yapıya sahip olması ekoturizm faaliyetleri için kaynak teşkil edecek potansiyellerin oluşmasını sağlamakta ve etkinliklerin çeşitlenmesini sağlamaktadır.

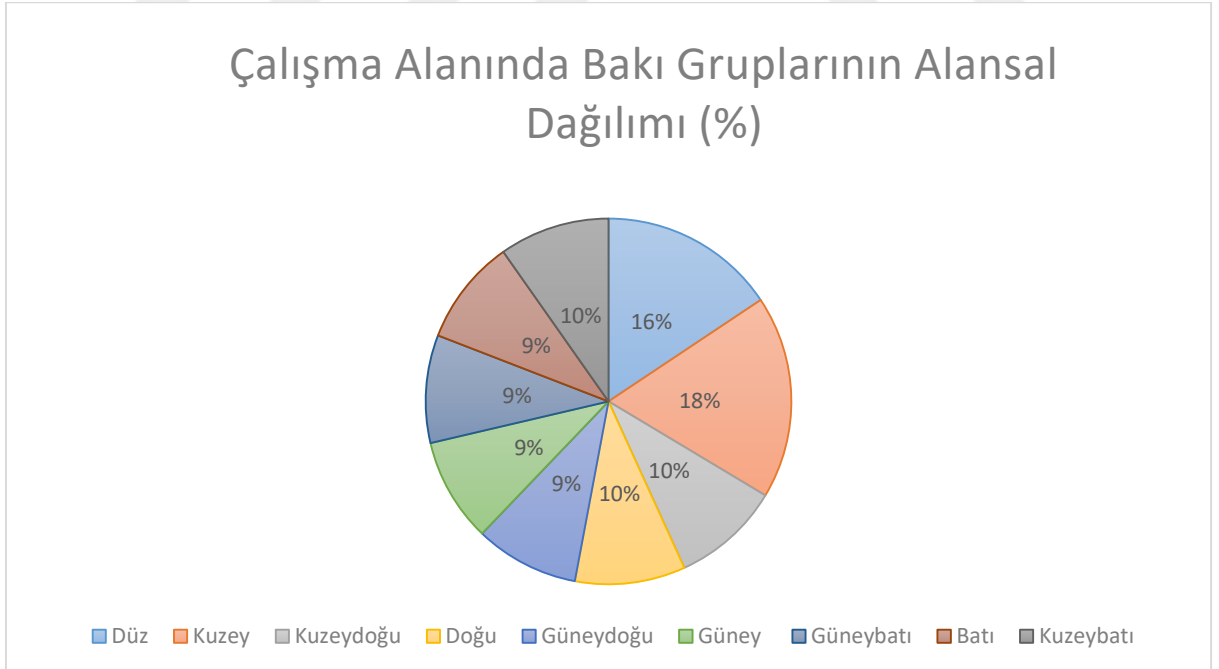

Şekil 4.4. Kofçaz ilçesi eğim grupları haritası (Orjinal)

Çalışma alanının bakı durumunu gösteren harita Şekil 4.5'te verilmiştir. Alan sahip olduğu engebeli arazisi ile Kuzey bakar yoğun olmakla birlikte tüm yönlere farklı oranlarda bakıya sahiptir (Şekil 4.5). Çalışma alanı içerisinde bakı durumunun alana göre dağılımı Şekil 4.6'da verilmiştir.

Şekil 4.5. Kofçaz ilçesi baki haritası (Orjinal)

Şekil 4.6. Çalışma alanı baki durumunun alansal dağılımı

4.1.2. İklim yapısı

Çalışma alanı sınırları içerisinde; yazları sıcak ve kurak, kışların soğuk ve yağışlı geçtiği tipik karasal iklim görülüp, hâkim rüzgâr yönü kuzeydoğudur (Anonim, 2016d). Meteoroloji Genel Müdürlüğünden alınan Kofçaz ilçesinin uzun yıllara ait (1980-2018) iklim verileri ve ortalamaları Çizelge 4.1’de verilmiştir.

Çizelge 4.1. Kofçaz ilçesi uzun yıllar iklim değerleri (1980-2018).

Parametre =>	Sıcaklık (°C)	Yağış (mm)	Rüzgâr (m/s)	Nispi Nem (%)
Ocak	2.4	77.4	3.2	85.9
Şubat	4.9	67.5	3.9	87.6
Mart	7.5	85.3	3.6	81.0
Nisan	12.3	60.9	3.0	66.6
Mayıs	16.2	58.7	3.0	72.7
Haziran	20.1	79.4	2.8	69.4
Temmuz	22.7	34.3	2.7	66.4
Ağustos	23.1	7.1	3.6	65.2
Eylül	19.1	43.5	3.3	67.9
Ekim	12.6	55.4	3.2	80.7
Kasım	9.1	63.5	3.3	84.3
Aralık	3.8	23.3	3.3	81.4
Ortalama	12.9	656.8	3.2	75.8

Bir alanın ziyaretinde iklim önemli yer tutmaktadır. Çok sıcak ve nemli havalar ile aşırı soğuk ve yağışlı havalar ziyaretçiler için problem oluşturmakta ve alanın ziyaret amacıyla tercih edilmemesine yol açmaktadır. Bu konuda biyoklimatik konfora sahip alanlar önemli avantajlara sahiptir. Biyoklimatik konfor için ele alınan değerler;

- Sıcaklık 15-27
- Nispi Nem %30-70
- Rüzgâr Hızı 0-6 m/s şeklindedir (Çetin, Topay, Kaya ve Yılmaz, 2010).

Bu değerler incelendiğinde çalışma alanı sıcaklık bakımından 12.8°C yıllık ortalaması ile biyoklimatik konforun altında görülmesine rağmen turizm faaliyetlerinin en çok gereklelendirildiği yaz ve bahar aylarında ilçenin ortalama sıcaklığı 18 °C ve nem oranı %69.8 olup Nisan - Ekim ayları arasında çalışma alanı biyoklimatik konfor açısından uygun olduğu görülmektedir.

4.1.3. Toprak zellikleri

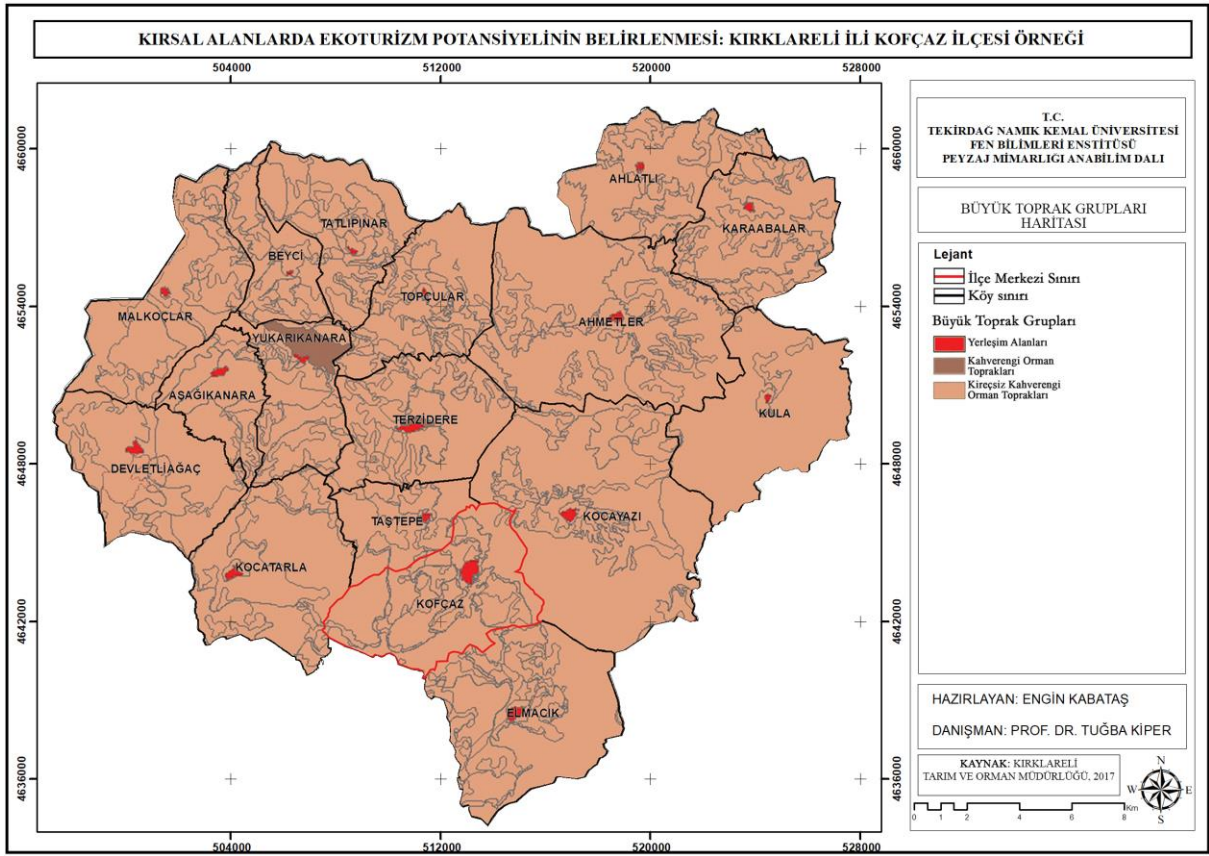
Kırklareli genelinin toprak oluşumunda rol alan ana materyal, kireçsiz magmatik ve metamorfik kayalar olduğu için bölge üzerinde oluşan toprakların %74.62'lik kısmı kireç oranı düşük toprak tiplerinden oluşmaktadır (DP, 2011). Kırklareli İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'nden elde edilen veriler kapsamında, Kofçaz ilçesine ait toprak tipleri aşağıda verilmiştir.

Büyük Toprak Grupları

Çalışma alanı büyük toprak grubu özelliklerine ait harita Şekil 4.7'de verilmiştir. Çalışma sahasının 48411.9 hektarını, kireçsiz kahverengi orman toprakları oluşurmaktadır. Yukarıkanara ve Terzidere köylerinin bir kısmında yaklaşık 291.8 hektarlık alanda kahverengi orman toprak tipi görülmektedir (Şekil 4.7).

Kahverengi Orman Toprakları: Yüksek kireç içeriğine sahip ana madde üzerinde oluşan bu toprakların reaksiyonları; nötr veya kalevi olup, zayıf gelişmiş katmanlardan oluşurlar. Drenajları iyi olup, alt toprağın taban kısımlarında kireç birikmesi görülmektedir (Anonim, 2020f).

Kireçsiz Kahverengi Orman Toprakları: Doğal verimlilikleri fazla olmayan kireçsiz topraklardır. Üst kısımda koyu renkli katman ve altta farklı bir katmana sahip olup reaksiyon asit, nötr veya kalevidir (Anonim, 2020f).

Şekil 4.7. Kofçaz ilçesi büyük toprak grupları haritası (Orjinal)

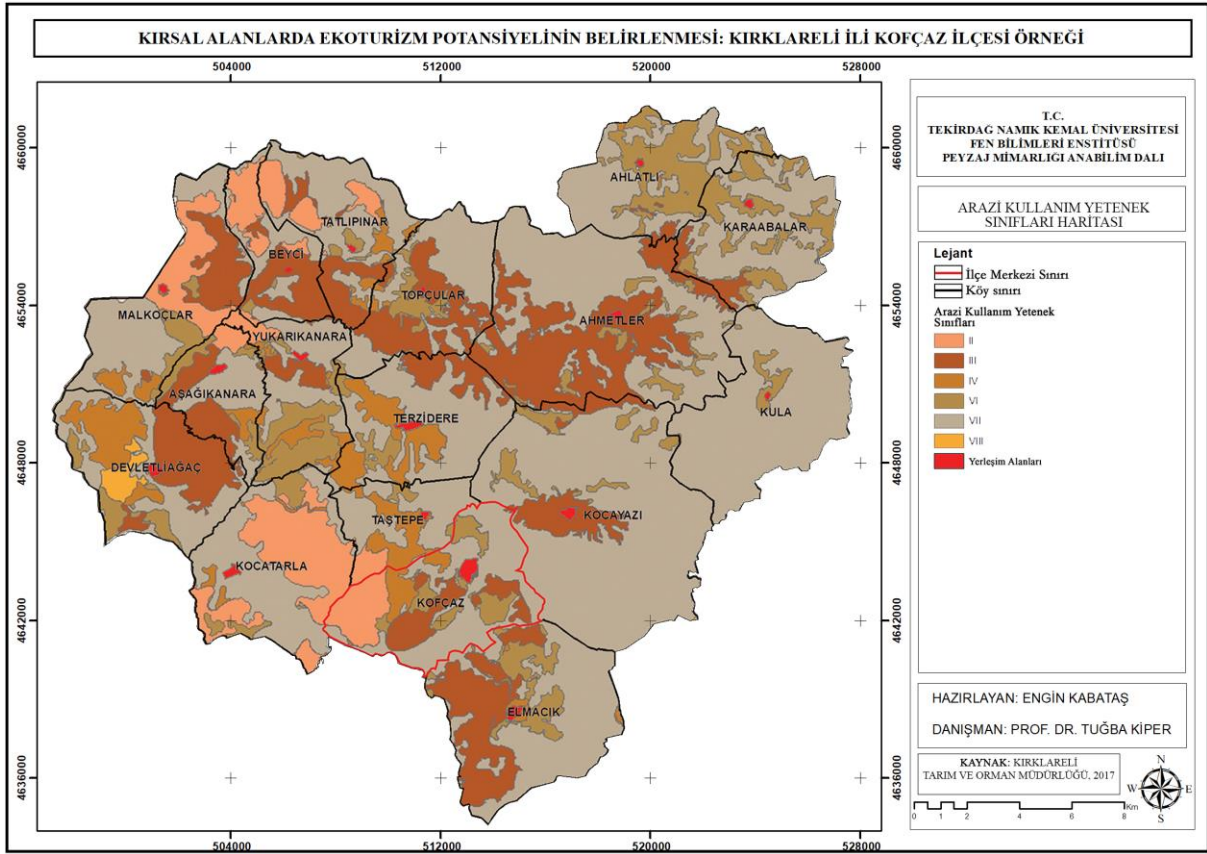
Arazi Kullanım Yetenek Sınıfları

8 sınıftan oluşan ve I'den VIII'e doğru toprağın verimlilik durumu azaldığını ifade eden sınıflandırmadır. Bu sınıflandırmaya göre I-IV. Sınıf topraklar tarımsal üretimde kullanılan işlemeli tarıma uygun, V-VII. Sınıf toprak işlemeli tarıma uygun olmayan arazileri ve VII. Sınıf araziler ise Tarıma elverişsiz arazileri ifade etmektedir (TR 2 Batı Marmara Bölgesi Tarım Master Planı, 2007).

Çalışma alanı sınırları içerisinde I. Sınıf tarım arazisi bulunmamakta ve bölgede hâkim olarak toprak işlemeli tarıma uygun olmayan VII. Sınıf tarım arazisi yaygın olarak görülmektedir (Çizelge 4.2, Şekil 4.8). Toprak işlemeli tarıma uygun arazilerin azlığı nedeniyle bölgede oluşturulacak alternatif ekoturizm faaliyetleri ile ekonomik kazanç alternatifleri oluşacaktır.

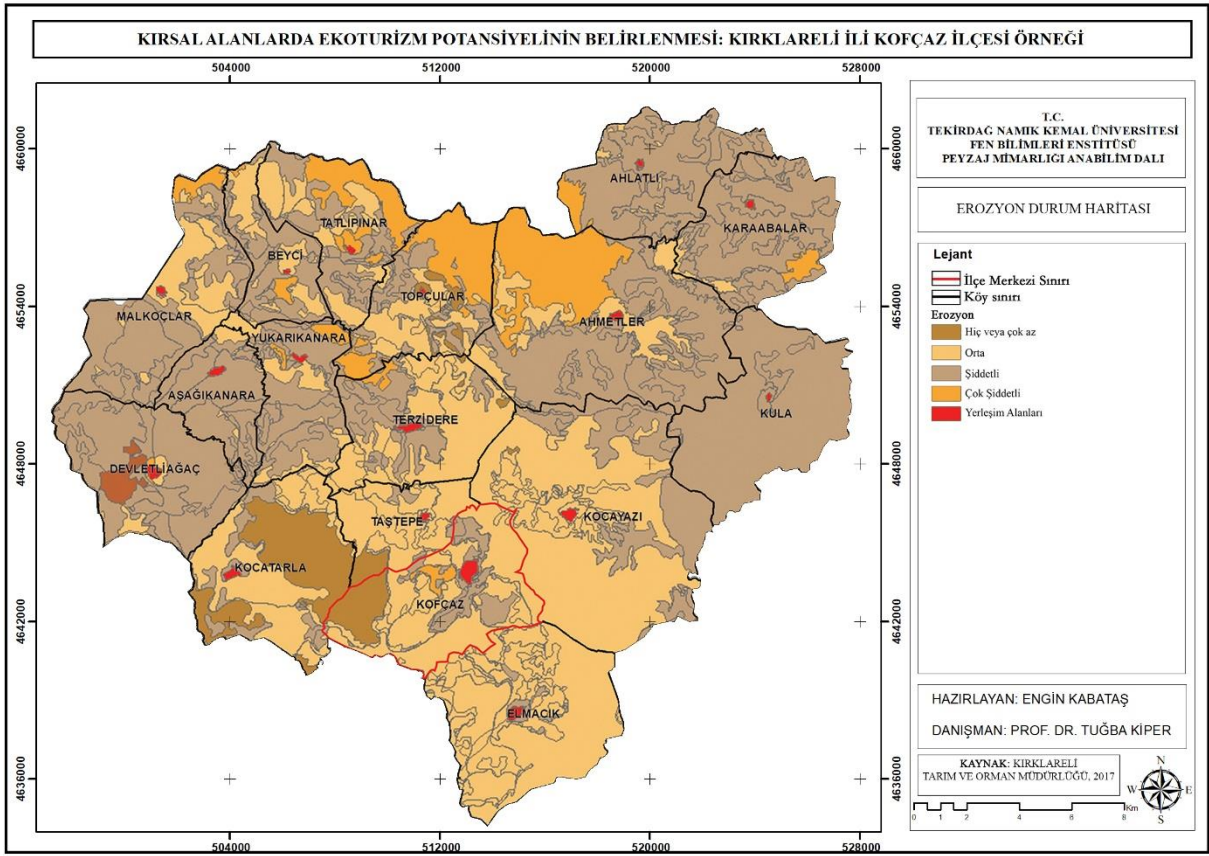
Çizelge 4.2. Arazi kullanım yetenek sınıflarının alansal dağılımı

Arazi Kullanım Yetenek Sınıfları	Alan (Hektar)	Oransal Dağılım (%)
II	3749.7379	% 8
III	9006.9355	% 18.9
IV	2516.9288	% 5
VI	5582.6859	% 11
VII	27817.8084	% 57
VIII	197.0699	% 0.1

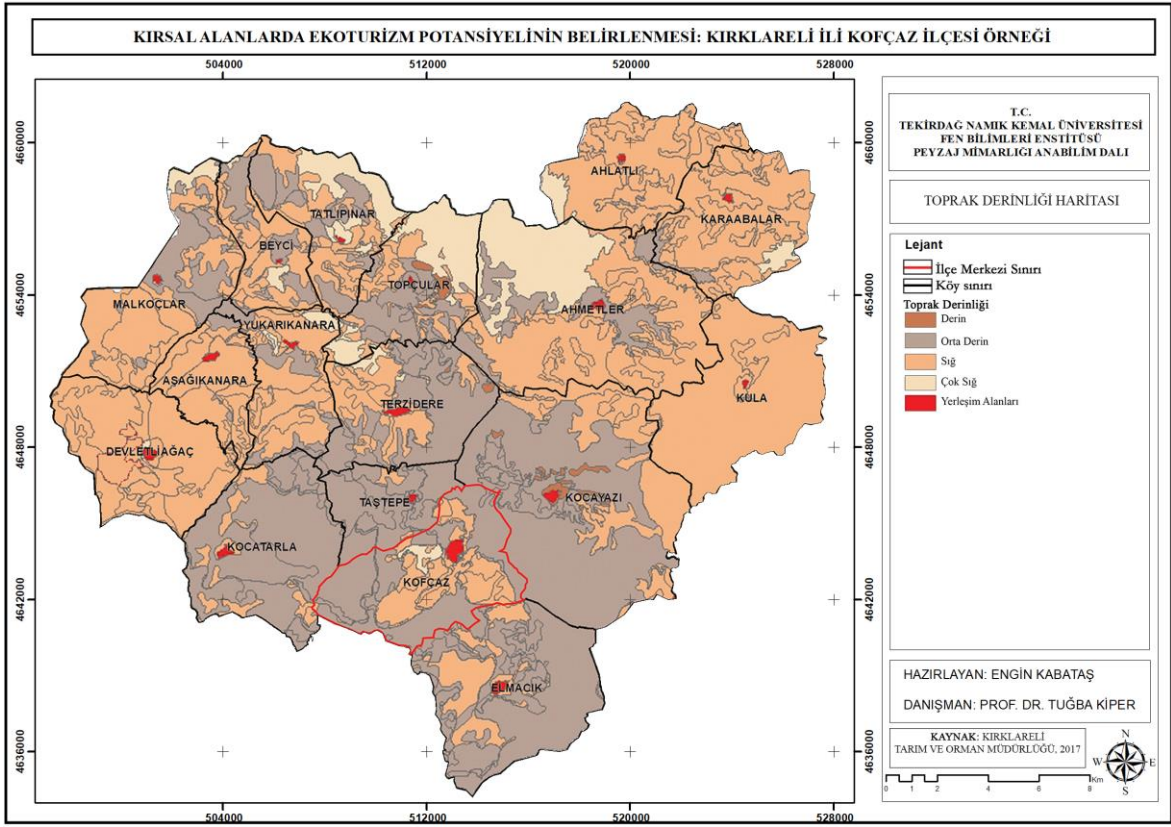
Şekil 4.8. Kofçaz ilçesi arazi kullanım yetenek sınıfları haritası (Orjinal)

Çalışma alanının erozyon haritası Şekil 4.9’da verilmiş olup, çalışma alanının genelinde erozyon hâkim olarak orta ve şiddetli biçimde görülmekte ve hiç erozyon olmayan bölge çok az bir alanı kapsamaktadır.

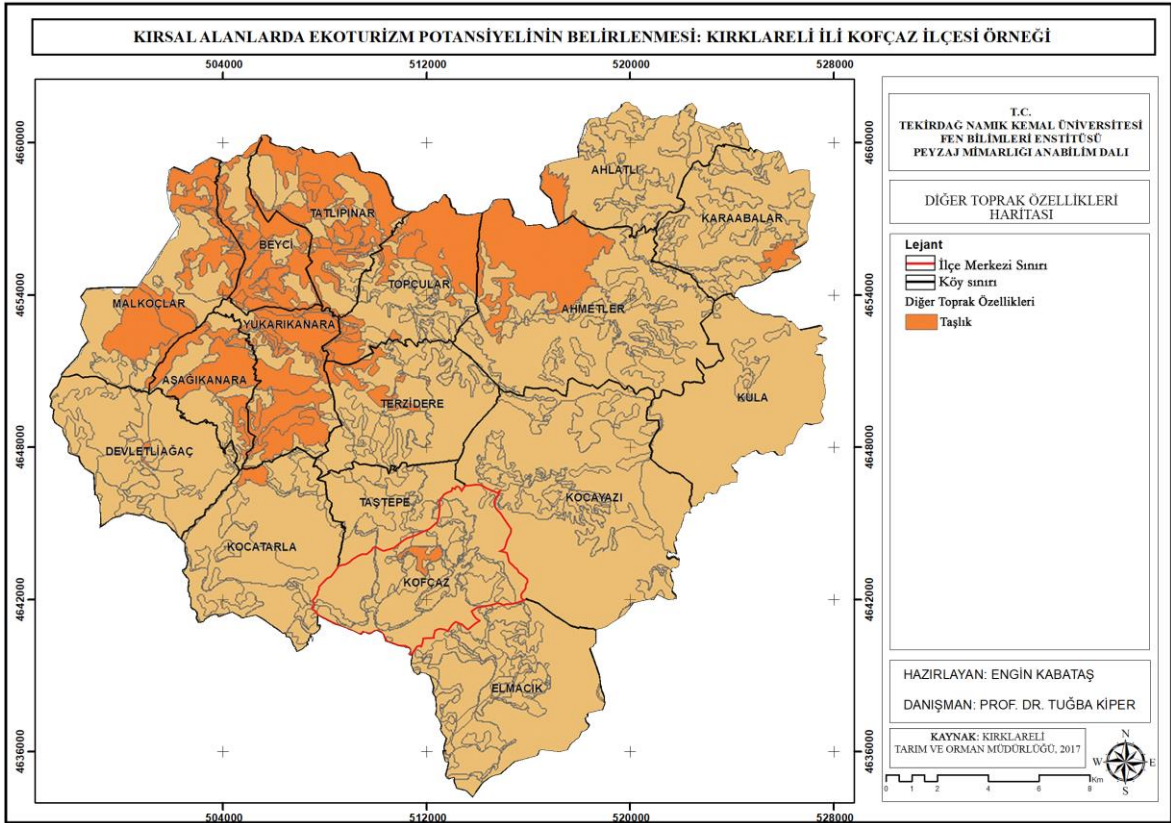

Şekil 4.9. Kofçaz ilçesi erozyon haritası (Orjinal)

Çalışma alanının toprak derinliği ve taşlık bölgelerini gösteren haritalar Şekil 4.10 ve 4.11’de verilmiştir. Kırklareli Tarım ve Orman Müdürlüğü’nden alınan toprak özellikleri haritası içerisinde diğer toprak özellikleri (DTO)’ne ait verilerde çalışma alanı içerisinde drenaj problemi yönünden sorunlu alanları göstermek için belirtilen; yetersiz drenaj (y) ve kötü drenaj (f) bulunmamaktadır.

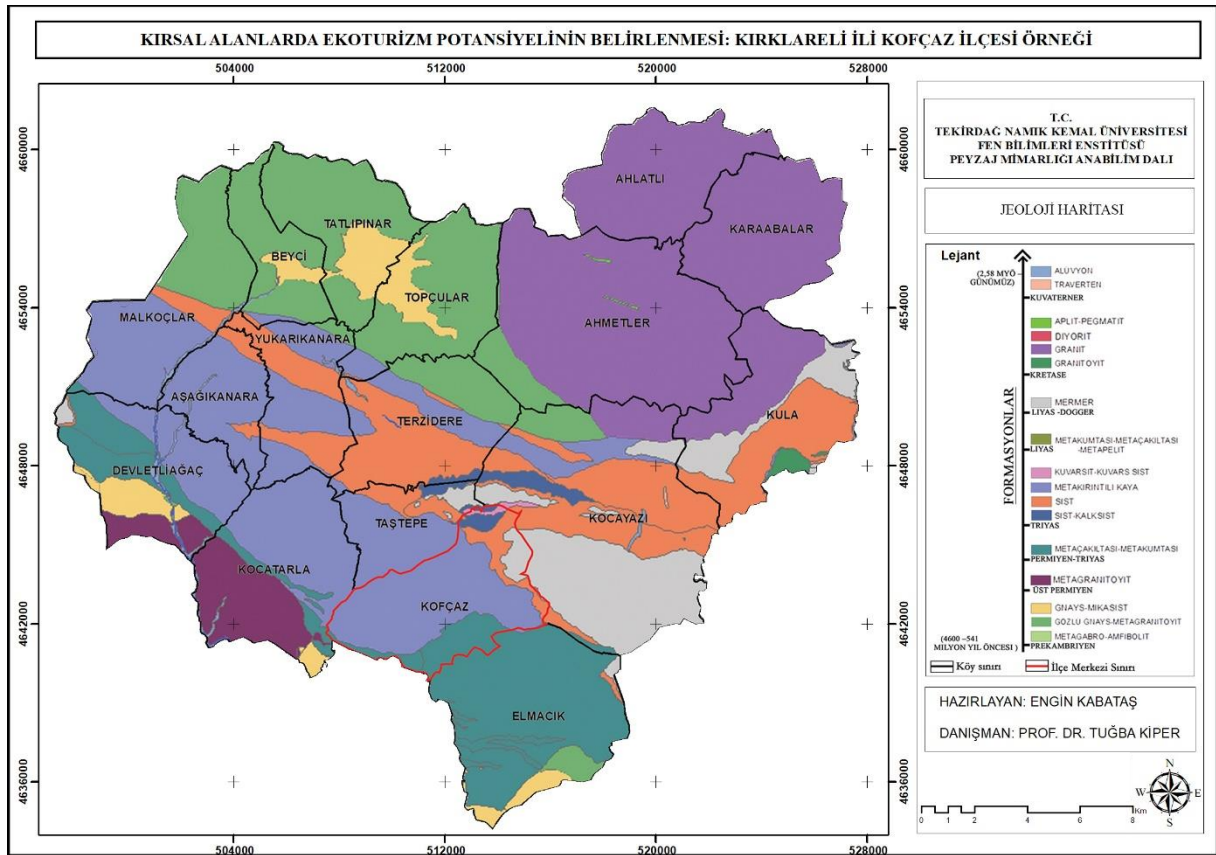
Şekil 4.10. Kofçaz ilçesi toprak derinliği haritası (Orjinal)

Şekil 4.11. Kofçaz ilçesi diğer toprak özellikleri haritası (Orjinal)

4.1.4. Jeoloji

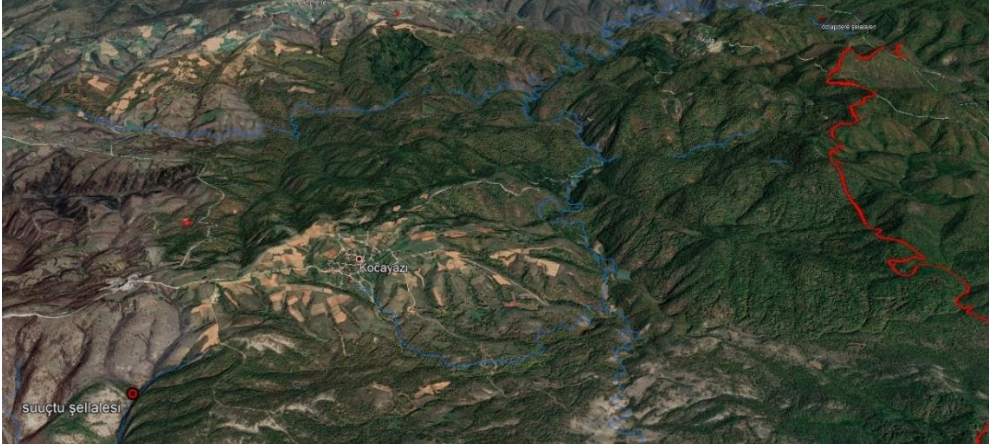
Çalışma alanının jeolojik yapısını oluşturan yer küre; Mahya Grubu, Dağkarapınar Üyesi ve Cefalıkdağ, Çkapılı, Ortaköy, Kabadağ Granodiyori Formasyonlarından oluşmaktadır. Çalışma alanı içerisinde bulunan ve 8 farklı zamanda oluşmuş kayaç tipleri Şekil 4.12’de verilmiştir. Alan içerisinde yer alan 17 çeşit farklı kayaç türü Yerçekilleri Oluşumları Gözlemciliği, Gem Safari (Süstaşları Toplama Gezisi) gibi çeşitli ekoturizm aktivitelerinin oluşturulmasında değerlendirilebilir.

Şekil 4.12. Kofçaz ilçesi jeoloji haritası (Orjinal)

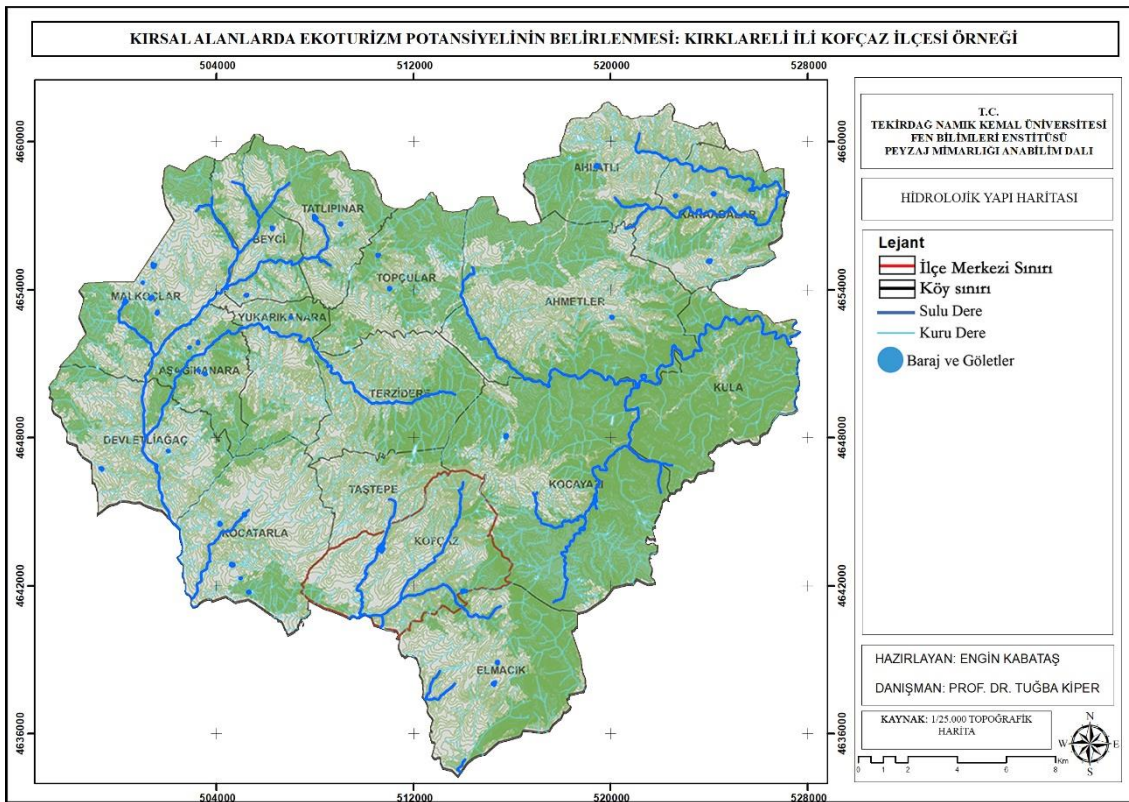
4.1.5. Su varlığı

Çalışma alanı sınırlarında içerisinde birçok dere geçmektedir. Alanın engebeli arazisi akan dereler belirli yerlerde şelaleleri oluşturmaktadır. Bu tür oluşumlar alanın turizm potansiyelini arttırmaktadır. Özellikle alanın doğu kısmında, Istranca Dağlarının içerisinde kalan bölgede derin vadiler içerisinde yer alan dere kenarlarında özel tur şirketleri ile gruplar halinde ve bireysel olarak kampçılık, dağ yürüyüşü, fotoğrafçılık vb. aktiviteler için kullanılmaktadır (Şekil 4.13).

Şekil 4.13. Kofçaz-Kocayazı-Kula köyleri vadiler ve dereler

Tatlıpınar köyünün kuzeyinden Bulgaristan sınırından başlayan ve Ergene nehrine bağlanan Teke Deresi 119.25 km uzunluğa sahip olup, Kırklareli Kayalıköy barajına kaynak sağlamaktadır. Ayrıca Kocayazı köyünden akan dereler de kayalı barajına kaynak sağlamaktadır (Kırklareli ili 2014 yılı çevre durum raporu). Kofçaz ilçesine ait hidrolojik yapı haritası Şekil 4.14’te verilmiştir.

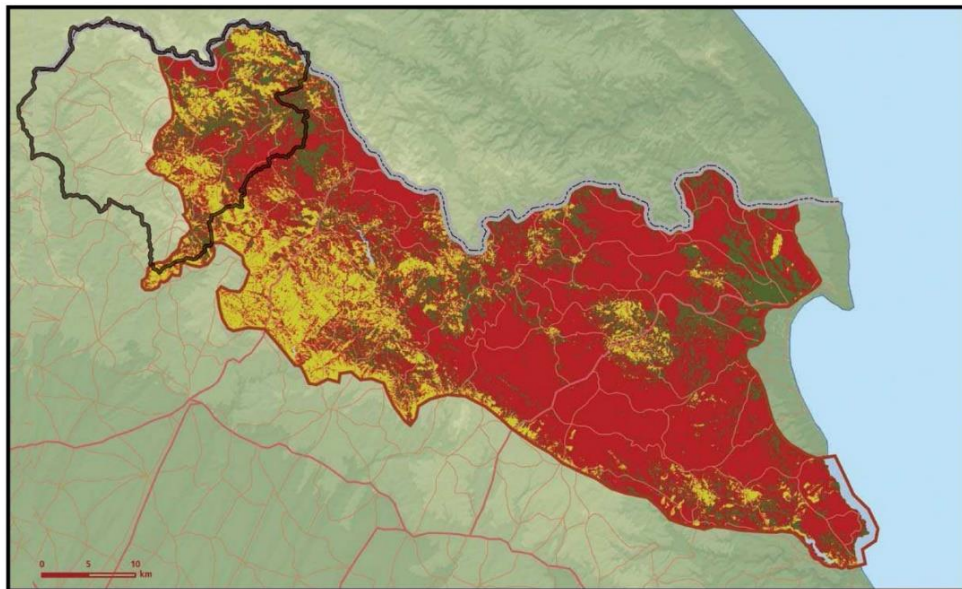
Şekil 4.14. Kofçaz ilçesi hidrolojik yapı haritası (Orjinal)

4.1.6. Doğal bitki örtüsü

Çalışma alanının yaklaşık % 47 sini (251,470 km²) orman alanlar oluşturmaktadır. Çalışma alanının doğusunda yer alan Istranca dağlarının konumu Şekil 4.15'te verilmiştir. Bu alan meşe, gürgen ve kayın ağaçlarından oluşan yoğun orman alanları ile kaplıdır. Çalışma alanının batı kısmı yoğun olarak meşe ağaçları ve tarım arazilerinden oluşmaktadır (Şekil 4.16). Doğa temelli turizm etkinliklerinde doğal bitki örtüsünün çeşitliliği ve yoğunluğu farklı aktiviteler gerçekleştirebilmek için önem arz etmektedir.

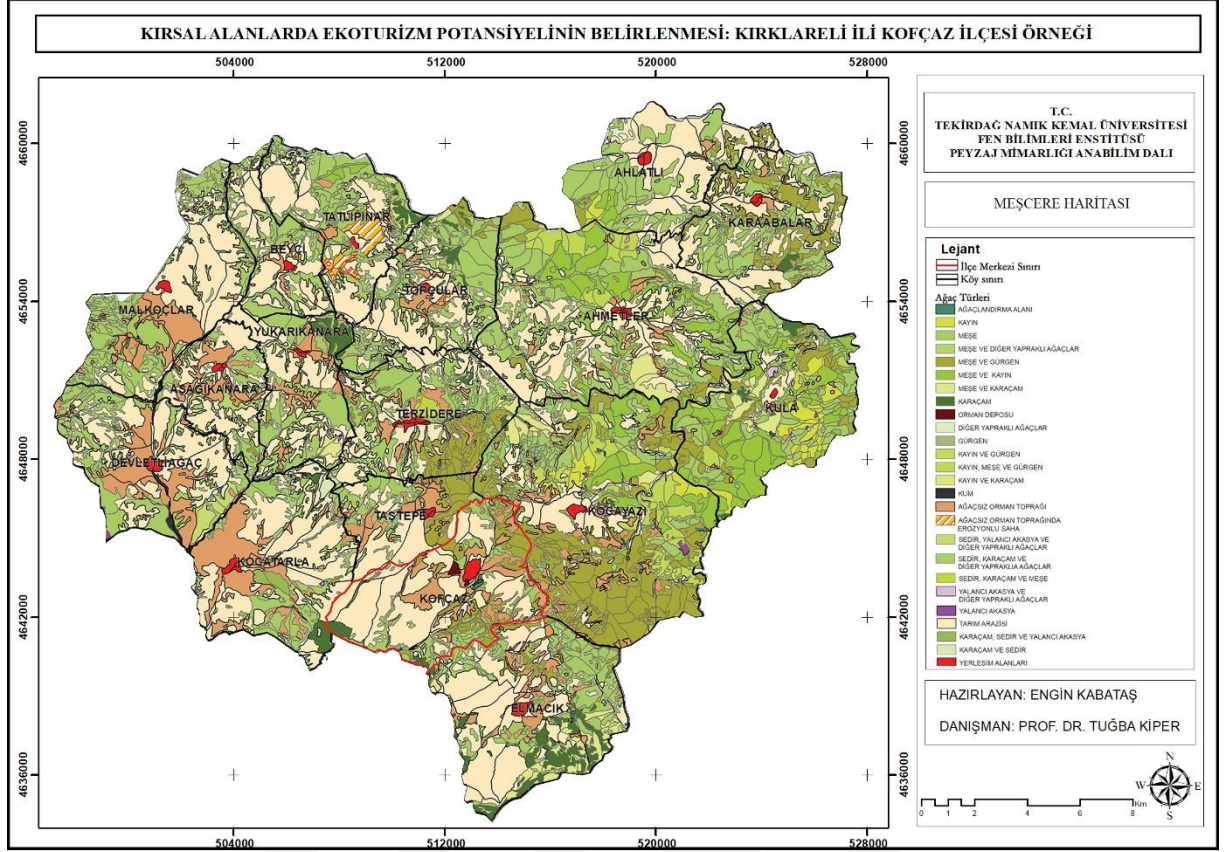

Istranca Dağları önemli doğa alanı topografya haritası

Istranca Dağları önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Şekil 4.15. Istranca Dağları önemli doğa alanları bitki örtüsü haritası (Anonim, t.y.h)

Şekil 4.16. Koğcaz ilçesi meşere haritası (Orjinal)

Yapılan literatür çalışmaları kapsamında çalışma alanı ve yakın çevresinde görülebilecek doğal bitki türleri Çizelge 4.3'te verilmiştir.

Çizelge 4.3. Çalışma alanı ve yakın çevresinde yer alan bitki türleri (YMBP, 2010; Uruşak Akalın, Özhatay, Güler, Ersoy, Başak, Yeşil, Oral ve Demirci, 2012; Güler, 2013)

<i>Acer campestre</i>	<i>Fragaria vesca</i>	<i>Poa annua</i>
<i>Achillea setacea</i>	<i>Fraxinus ornus</i>	<i>Poa bulbosa</i>
<i>Aegilops markgrafii</i>	<i>Fumaria officinalis</i>	<i>Poa infirma</i>
<i>Aegilops triuncialis</i>	<i>Galium aparine</i>	<i>Poa trivialis</i>
<i>Agaricus campestris</i>	<i>Galium spurium</i>	<i>Polygonum pulchellum</i>
<i>Agrimonia eupatoria</i>	<i>Galium verum</i>	<i>Polypogon monspeliensis</i>
<i>Agrostemma githago</i>	<i>Ganoderma lucidum</i>	<i>Polyporus arcularius</i>
<i>Ajuga chamaepitys</i>	<i>Genista carinalis</i>	<i>Potentilla argentea</i>
<i>Ajuga laxmannii</i>	<i>Geranium dissectum</i>	<i>Potentilla calabra</i>
<i>Alcea pallida</i>	<i>Geranium lucidum</i>	<i>Potentilla crantzii</i>
<i>Allium flavum</i>	<i>Geranium pusillum</i>	<i>Potentilla recta</i>
<i>Allium guttatum</i>	<i>Geum urbanum</i>	<i>Primula vulgaris</i>
<i>Alopecurus aequalis</i>	<i>Glyceria plicata</i>	<i>Prunella laciniata</i>
<i>Alopecurus geniculatus</i>	<i>Goniolimon collinum</i>	<i>Prunella vulgaris</i>
<i>Althaea officinalis</i>	<i>Gypsophia muralis</i>	<i>Psoralea sp.</i>
<i>Anchusa officinalis</i>	<i>Heliotropium suaveolens</i>	<i>Pteridium aquilinum</i>
<i>Anemone pavonina</i>	<i>Heracleum sphondylium</i>	<i>Pyreantha coccinea</i>
<i>Anthyllis vulneraria</i>	<i>Herniaria glabra</i>	<i>Pyrus amygdaliformis</i>

<i>Apera spica-venti</i>	<i>Hieracium</i> sp.	<i>Pyrus elaeagnifolia</i>
<i>Armeria cariensis</i>	<i>Hordeum vulgare</i>	<i>Quercus cerris</i>
<i>Arum byzantinum</i>	<i>Hypericum perforatum</i>	<i>Quercus infectoria</i>
<i>Arum maculatum</i>	<i>Hypericum thasium</i>	<i>Quercus pubescens</i>
<i>Asperula rumelica</i>	<i>Inula ensifolia</i>	<i>Ranunculus aquatilis</i>
<i>Asperula tenella</i>	<i>Inula heterolepis</i>	<i>Ranunculus illyricus</i>
<i>Asplenium trichomanes</i>	<i>Inula oculus-christi</i>	<i>Ranunculus trichophyllus</i>
<i>Astragalus thracicus</i>	<i>Juncus bufonius</i>	<i>Reseda lutea</i>
<i>Avena fatua</i>	<i>Juncus inflexus</i>	<i>Rorippa sylvestre</i>
<i>Batis maritima</i>	<i>Juncus striatus</i>	<i>Rosa canina</i>
<i>Berteroa stricta</i>	<i>Knautia drymeia</i>	<i>Rosa iberica</i>
<i>Botriochloa ischaemum</i>	<i>Knautia macedonica</i>	<i>Rubia tinctorium</i>
<i>Bromus arvensis</i>	<i>Koeleria cristata</i>	<i>Rumex conglomeratus</i>
<i>Bromus diandrus</i>	<i>Koeleria degeni</i>	<i>Rumex tuberosus</i>
<i>Bromus squarrosus</i>	<i>Lactarius piperatus</i>	<i>Ruscus hypoglossum</i>
<i>Calluna vulgaris</i>	<i>Lamium amplexicaule</i>	<i>Russula aurata</i>
<i>Campanula macrostachya</i>	<i>Lathyrus hirsutus</i>	<i>Sagina apetata</i>
<i>Campanula persicifolia</i>	<i>Lathyrus laxiflorus</i>	<i>Salvia verbenaca</i>
<i>Campanula rapunculus</i>	<i>Lathyrus nissolia</i>	<i>Salvia verticillata</i>
<i>Capsella bursa-pastoris</i>	<i>Lavatera punctata</i>	<i>Sanguisorba minor</i>
<i>Carduus candicans</i>	<i>Legousia</i> sp.	<i>Saponaria officinalis</i>
<i>Carlina corymbosa</i>	<i>Leontodon crispus</i>	<i>Scabiosa argentea</i>
<i>Carpinus orientalis</i>	<i>Linaria genistifolia</i>	<i>Scilla bifolia</i>
<i>Catabrosa aquatica</i>	<i>Linum bienne</i>	<i>Scirpoides holoschoenus</i>
<i>Centaurea cyanus</i>	<i>Logfia arvensis</i>	<i>Scleranthus perennis</i>
<i>Centaurea salicifolia</i>	<i>Logfia minima</i>	<i>Scutellaria albida</i>
<i>Centaureum</i> sp.	<i>Lotus</i> sp.	<i>Sedum hispanicum</i>
<i>Chelidonium majus</i>	<i>Luzula forsteri</i>	<i>Setaria viridis</i>
<i>Chenopodium botrys</i>	<i>Lychnis coronaria</i>	<i>Silene conica</i>
<i>Chondrilla juncea</i>	<i>Lycium barbarum</i>	<i>Silene italica</i>
<i>Circaea lutetiana</i>	<i>Lycoperdon perlatum</i>	<i>Silene subconica</i>
<i>Cistus</i> sp.	<i>Lycoperdon umbrinum</i>	<i>Sisymbrium altissimum</i>
<i>Clematis viticella</i>	<i>Lysimachia punctata</i>	<i>Sisymbrium officinale</i>
<i>Clinopodium vulgare</i>	<i>Lysimachia vulgaris</i>	<i>Sonchus asper</i>
<i>Cnicus benedictus</i>	<i>Lythrum salicaria</i>	<i>Sorbus torminalis</i>
<i>Convolvulus elegantissimus</i>	<i>Malva neglecta</i>	<i>Stachys angustifolia</i>
<i>Coriolus versicolor</i>	<i>Matricaria chamomilla</i>	<i>Stachys cretica</i>
<i>Cornus mas</i>	<i>Melampyrum arvense</i>	<i>Stachys thirkei</i>
<i>Corylus avellana</i>	<i>Melica ciliata</i>	<i>Stellaria holostea</i>
<i>Crataegus monogyna</i>	<i>Mespilus germanica</i>	<i>Stellaria media pallida</i>
<i>Crepis foetida</i>	<i>Micropyrum tenellum</i>	<i>Stipa capillata</i>
<i>Crocus biflorus</i>	<i>Minuartia anatolica</i>	<i>Stipa pulcherrima</i>
<i>Crocus flavus</i>	<i>Minuartia glomerata</i>	<i>Taeniatherum caput-medusae</i>
<i>Crocus pallasii</i>	<i>Misopates orontium</i>	<i>Tanacetum pantenium</i>
<i>Crocus pulchellus</i>	<i>Moehringia trinervia</i>	<i>Teucrium chamaedrys</i>
<i>Crucianella angustifolia</i>	<i>Moenchia mantica</i>	<i>Thymus longicaulis</i>
<i>Cruciata laevipes</i>	<i>Muscari armeniacum</i>	<i>Thymus striatus</i>
<i>Cuscuta campestris</i>	<i>Mycelis muralis</i>	<i>Tilia argentea</i>
<i>Cystopteris fragilis</i>	<i>Myosotis arvensis</i>	<i>Torilis japonica</i>
<i>Dactylis glomerata</i>	<i>Myosotis laxa</i>	<i>Tribulus terrestris</i>
<i>Dianthus calocephalus</i>	<i>Myrrhoides nodosa</i>	<i>Trifolium affine</i>
<i>Dianthus corymbosus</i>	<i>Nepeta nuda</i>	<i>Trifolium alpestre</i>
<i>Dianthus giganteus</i>	<i>Nigella</i> sp.	<i>Trifolium campestre</i>
<i>Dianthus leptopetalus</i>	<i>Onosma</i> sp.	<i>Trifolium purpureum</i>
<i>Dianthus pinifolius</i>	<i>Ophrys mammosa</i>	<i>Trifolium repens</i>

<i>Dianthus roseoluteus</i>	<i>Orchis morio</i>	<i>Trifolium spumosum</i>
<i>Digitalis lanata</i>	<i>Orchis purpurea</i>	<i>Trifolium vesiculosum</i>
<i>Diplotaxis muralis</i>	<i>Orchis tridentata</i>	<i>Tripleurospermum parviflorum</i>
<i>Dorycnium graecum</i>	<i>Origanum vulgare</i>	<i>Trisetum flavescens</i>
<i>Echinosperrum sp.</i>	<i>Orlaya grandiflora</i>	<i>Triticum aestivum</i>
<i>Elymus elongatus</i>	<i>Ornithogalum comosum</i>	<i>Urtica dioica</i>
<i>Epilobium angustifolium</i>	<i>Ornithogalum montanum</i>	<i>Urtica urens</i>
<i>Epilobium hircitum</i>	<i>Ornithogalum sibthorpii</i>	<i>Verbena officinalis</i>
<i>Epilosium lanceolatum</i>	<i>Oxalis corniculata</i>	<i>Veronica anagallis-aquatica</i>
<i>Eragrostis minor</i>	<i>Paeonia peregrina</i>	<i>Veronica chamaedrys</i>
<i>Eryngium campestre</i>	<i>Parietaria judaica</i>	<i>Veronica pectinata</i>
<i>Erysimum diffusum</i>	<i>Phleum exaratum</i>	<i>Veronica polita Fries</i>
<i>Euphorbia amygdaloides</i>	<i>Phleum phleoides</i>	<i>Vicia cracca</i>
<i>Euphorbia stricta</i>	<i>Phlomis pungens</i>	<i>Vicia grandiflora</i>
<i>Fagus orientalis</i>	<i>Pilosella auriculoides</i>	<i>Vincetoxicum hirundinaria</i>
<i>Ferulago confusa</i>	<i>Pilosella hoppeana</i>	<i>Viola sieheana</i>
<i>Festuca callieri</i>	<i>Piptatherum coerulescens</i>	<i>Xeranthemum annuum</i>
<i>Festuca gigantea</i>	<i>Plantago holosteum</i>	<i>Xeranthemum cylindraceum</i>
<i>Festuca heterophylla</i>	<i>Plantago lanceolata</i>	<i>Xeranthemum sp.</i>
<i>Festuca jeanpertii</i>	<i>Plantago majör</i>	<i>Ziziphora capitata</i>

4.1.7. Fauna (yaban hayatı)

Istranca dağlarının eteklerinde yer alan, yoğun orman dokusu ile insan eli ile tahribatın yok denecek kadar az olduğu bozulmamış doğal alanlar oldukça çeşitli canlıya yaşam ortamı sunmaktadır. Bölgede kalıcı veya geçici olarak yaşayan hayvan türleri içerisinde (Anonim, 2014a);

- Memelilerden: nadasa geyik, karaca, yaban domuzu, tavşan, sincap, tarla sincabı,
- Yırtıcılardan: kurt, çakal, tilki, vahşi kedi, kır sansarı, ağaç sansarı, Avrupa kokarcası;
- Kuşlardan: Bayağı sülün, çil keklik, keklik, Bildircin, Avrasya çulluğu, Tahtalı, Üveyik ve korunan kuş türleri arasında alaca baykuş ile kukumav bulunur.

Ayrıca: kara çaylak, yılan kartalı, bayağı şahin ve atmaca ile serçegillerden; ağaçkakan ve uzun bacaklı kuş türleri yaşamaktadır (Anonim, 2014a).

Çalışma alanı içerisinde yer alan birçok dere, özellikle Kula köyü çevresinde alabalıklara doğal yaşam ortamı oluşturmaktadır. Kocayazı köyünde yıllık kapasitesi 25 ton olan alabalık üretim tesisi kapatılmıştır. (Kırklareli il çevre durum raporu, 2008).

Yapılan literatür çalışmaları kapsamında Yaban Hayatı Uzmanı Şafak Arslan tarafından Kofçaz ilçesinde gözlemlenen kuş türleri Çizelge 4.4' te verilmiştir.

Çizelge 4.4. Kofçaz ilçesi kuş türleri (Anonim, 2019b)

<i>Accipiter nisus</i>	<i>Hirundo rustica</i>
<i>Apus apus</i>	<i>Lanius collurio</i>
<i>Apus melba</i>	<i>Lanius minor</i>
<i>Aquila heliaca</i>	<i>Larus michahellis</i>
<i>Buteo buteo</i>	<i>Linaria cannabina</i>
<i>Buteo rufinus</i>	<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Carduelis carduelis</i>	<i>Oenanthe isabellina</i>
<i>Cecropis daurica</i>	<i>Oenanthe oenanthe</i>
<i>Chloris chloris</i>	<i>Oriolus oriolus</i>
<i>Ciconia ciconia</i>	<i>Parus major</i>
<i>Ciconia nigra</i>	<i>Passer domesticus</i>
<i>Clanga pomarina</i>	<i>Passer montanus</i>
<i>Columba livia</i>	<i>Pelecanus onocrotalus</i>
<i>Columba palumbus</i>	<i>Phoenicurus ochruros</i>
<i>Corvus corax</i>	<i>Phylloscopus collybita</i>
<i>Corvus cornix</i>	<i>Pica pica</i>
<i>Cuculus canorus</i>	<i>Saxicola rubicola</i>
<i>Delichon urbicum</i>	<i>Serinus serinus</i>
<i>Dryobates minor</i>	<i>Streptopelia decaocto</i>
<i>Emberiza melanocephala</i>	<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Falco subbuteo</i>	<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Falco tinnunculus</i>	<i>Turdus merula</i>
<i>Fringilla coelebs</i>	<i>Turdus philomelos</i>
<i>Galerida cristata</i>	<i>Turdus viscivorus</i>
<i>Garrulus glandarius</i>	<i>Upupa epops</i>

Yapılan literatür çalışmaları kapsamında Kırklareli bölgesinde yayılış gösteren kelebek türleri Çizelge 4.5'te verilmiştir.

Çizelge 4.5. Kırklareli bölgesinde yayılış gösteren kelebek türleri (Anonim, t.y.j)

<i>Aglais urticae</i> (Aglais)	<i>Phengaris arion</i> (Büyük Korubeni)
<i>Kirinia roxelana</i> (Ağaç Esmeri)	<i>Lycaena alciphron</i> (Büyük Morbakırgüzeli)
<i>Hipparchia statilinus</i> (Ağaç Karameleği)	<i>Satyrium ilicis</i> (Büyük Sevbeni)
<i>Limenitis reducta</i> (Akdeniz Hanımeli kelebeği)	<i>Chazara briseis</i> (Cadı)
<i>Aporia crataegi</i> (Aliçbeyazı)	<i>Argynnis paphia</i> (Cengaver)
<i>Melitaea athalia</i> (Amannisa)	<i>Maniola jurtina</i> (Çayiresmeri)
<i>Hipparchia fatua</i> (Anadolu Karameleği)	<i>Brenthis hecate</i> (Çift Noktalı Brentis)
<i>Nymphalis egea</i> (Anadolu Yırtıkırtığı)	<i>Libythea celtis</i> (Çitlembikkelebeği)
<i>Polyommatus admetus</i> (Anormal Çokgözlü)	<i>Polyommatus amandus</i> (Çokgözlü Amanda)
<i>Vanessa atalanta</i> (Atalanta)	<i>Aricia anteros</i> (Çokgözlü Balkanmavisi)
<i>Argynnis pandora</i> (Bahadır)	<i>Polyommatus coridon</i> (Çokgözlü Çillimavi)
<i>Cupido decoloratus</i> (Balkan Everesi)	<i>Polyommatus daphnis</i> (Çokgözlü Dafnis)
	<i>Aricia agestis</i> (Çokgözlü Esmer)

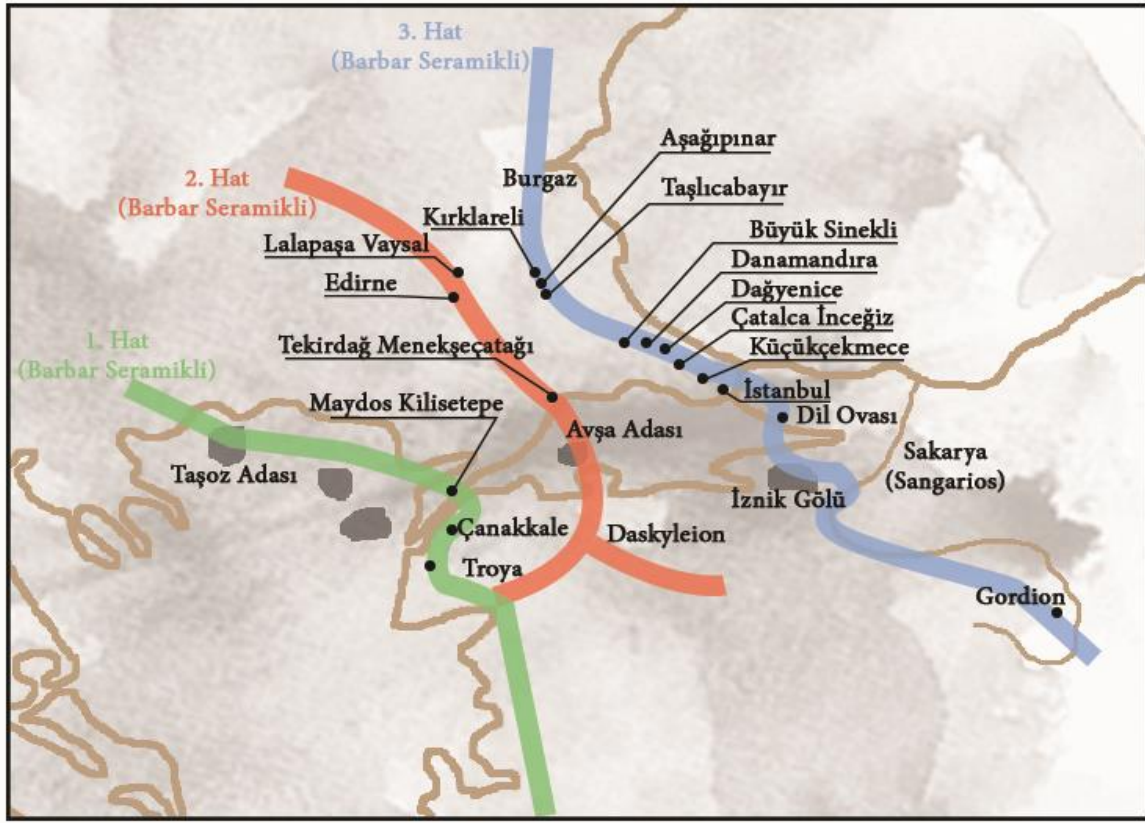
<i>Tarucus balkanicus</i> (Balkankaplanı)	<i>Aricia eumedon</i> (Çokgözlü Geraniummavisi)
<i>Melitaea phoebe</i> (Benekli Büyük İparhan)	<i>Polyommatus bellargus</i> (Çokgözlü Gökmavisi)
<i>Melitaea didyma</i> (Benekli İparhan)	<i>Polyommatus icarus</i> (Çokgözlü Mavi)
<i>Lycaena phlaeas</i> (Beneklibakırgüzeli)	<i>Polyommatus thersites</i> (Çokgözlü Menekşemavisi)
<i>Heteropterus morpheus</i> (Beyaz Benekli Zıpızıp)	<i>Euchloe ausonia</i> (Dağ Öyklosu)
<i>Clossiana euphrosyne</i> (Beyazinci)	<i>Vanessa cardui</i> (Dikenkelebeği)
<i>Brenthis daphne</i> (Böğürtlen Brentisi)	<i>Maniola telmessia</i> (Doğu Çayiresmeri)
<i>Lycaena dispar</i> (Büyük Bakırgüzeli)	<i>Parnassius mnemosyne</i> (Dumanlı Apollo)
<i>Pieris brassicae</i> (Büyük Beyazmelek / Lahanakelebeği)	<i>Pyrgus malvae</i> (Ebegümece Zıpızıpı)
<i>Fabriciana adippe</i> (Büyük İnci)	<i>Iphiclides podalirius</i> (Erik Kırlangıçkuyruk)
<i>Hipparchia syriaca</i> (Büyük Karamelek)	

4.2. Çalışma Alanı ve Yakın Çevresinin Kültürel Peyzaj Özellikleri

4.2.1. Tarihi gelişim

Kofçaz ve çevresine ilk kez kimler ve hangi tarihte yerleştiklerine yönelik net bir bilgi olmamasına rağmen, arkeolojik kalıntıların değerlendirilmesi ile Trak kabileleri tarafından bu bölgenin M.Ö. 4200-4000 yılları arasında yerleşim alanı olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir. Asya, Afrika ve Avrupa'nın kesiştiği yer olan, Avrupa'nın Güneydoğu bölgesi 4. Jeolojik Zamandan itibaren iklim ve yaşam koşullarının elverişliliği bakımından insan topluluklarının tercih ettiği bir bölgedir (Cambaz ve Hatipoğlu, 2013).

Antik kentler döneminde oluşturulmuş çeşitli malzemelerin kalıntıları (çömlek kap vs.), yine bu dönemden kalma Tümülüs, dolmen ve höyükler Kofçaz ve çevresinin yerleşim yeri olarak kullanıldığının kanıtını oluşturmaktadır. Çeşitli dönemlerde meydana gelen göç hareketlerinin yolları, ilçe üzerinden geçtiği araştırmacılar üzerinden kanıtlanmıştır. Özellikle Trak/Frig halklarının Erken Demir çağ döneminde varlıklarına işaret eden kalıntılara rastlanmıştır. Trak/ Frig halklarının ulaşımına ait bir rota Kofçaz ilçesinden geçmektedir. En eski geçiş hattı olan bu hat ilk dönem göçmenlerinin kullandığı Bulgaristan Burgaz'dan, Pudizo (Kofçaz), Bizye (Vize), Utsurgaz (Pınarhisar), Cenofrurio (Büyüksinekli), Astatuas, Çatalca, Melantiada (Yarımburgaz) boyunca Byzantion (İstanbul) yoludur (Yıldırım, 2008; Cambaz ve Hatipoğlu, 2013). Antik yolları gösteren haritalar Şekil 4.17 ve 4.18' de verilmiştir.

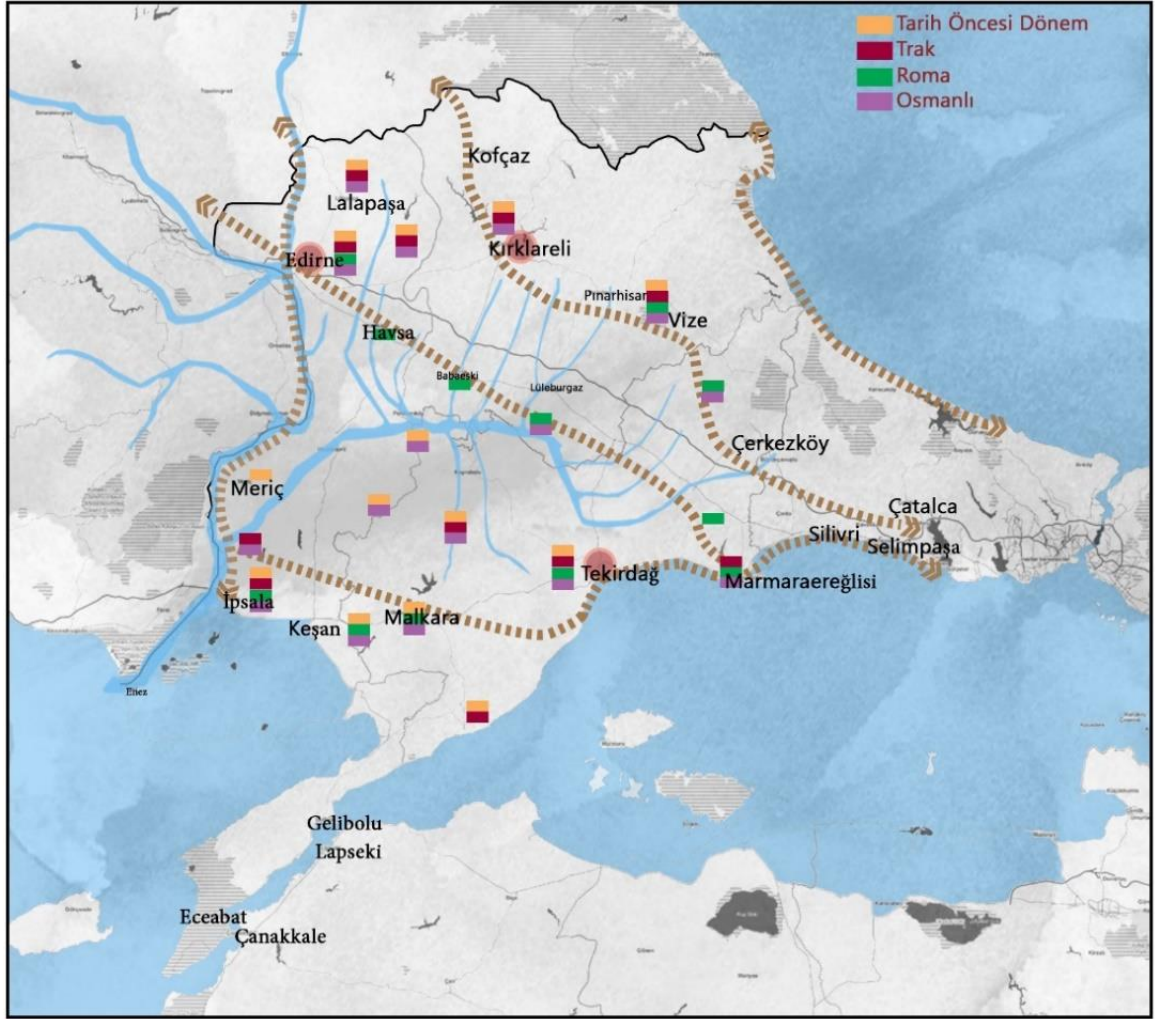

Şekil 4.17. Erken demirçığ yol rotaları (Aydınğün ve Aydınğün, 2013)

Yukarıda verilen rotanın benzeri, İstanbul-Büyükçekmece'den başlayarak Vize'den Kofçaz'a Ergene havza sınırı ve Istranca Dağları'nın etekleri boyunca kuzeye uzanan Ergene havzası kuzey koridorunda yer alan eski Roma aksı olarak değerlendirilmiştir (Şekil 4.18). Balkanlar ile İstanbul'u bağlayan Ergene havzasının kuzey kısmı geçmişte en yoğun yerleşim alanı olarak kullanılmış bölgedir (Çekül, 2012).

M.S 395'te Roma imparatorluğu, Doğu ve Batı Roma olarak ikiye ayrıldığı süreçte Trakya bölgesi, Doğu Roma'da kalmıştır. M.S. XIV. Yüzyıla kadar Bizans İmparatorluğunun egemenliğinde kalan Trakya bölgesi, İstanbul'un fethi (1453) ile Osmanlı imparatorluğu himayesine girmesine karşın Kırklareli bölgesi 1361 yılında, Kofçaz İlçesi 1369 yılında Osmanlı İmparatorluğuna katılabılmıştır. Fakat 1877 yılında Ayastefanos antlaşmasının imzalanması ile (Osmanlı-Rus Savaşı sonucu) bölge Bulgaristan Prensiğinin himayesine girmiştir. 1878 yılında Berlin Antlaşması sonucu, Osmanlı Devleti Bölgeyi tekrar himayesi altına almıştır. Balkan savaşları ile Bulgaristan, Birinci Dünya savaşı ile Yunan orduları tarafından işgale uğramış olan bölge Kurtuluş savaşı sonucunda 1922 yılında Türk topraklarına

dâhil edilmiştir. Kofçaz ilçesi, Cumhuriyet döneminde bucak (nahiye) konumunda iken 1959 yılında ilçe olmuştur (Cambaz ve Hatipoğlu, 2013; Anonim, t.y.b; Anonim, 2016d).

Şekil 4.18. Ergene havzası kuzey koridoru (Çekül, 2012)

4.2.2. Demografik yapı

1959 yılında ilçe olduğunda köyleriyle birlikte 12.500 nüfusa sahip Kofçaz, günümüzde ülkemizde en düşük nüfus yoğunluğuna sahip ilçe durumuna gelmiştir. TÜİK verilerinden elde edilen bilgilere göre, 2019 yılı merkez ilçe nüfusu 604 olup köylerin nüfusu toplamı 1704 ve toplam nüfus 2308 dir (Çizelge 4.6) (TÜİK, 2019; Anonim, t.y.d).

Çizelge 4.6. Kofçaz ilçesi ve köylerinin yıllara göre nüfus durumu (TÜİK, 2019)

Yıl	Merkez			Köyler			Merkez ve Köyler Toplamı
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	
1970	-	-	868	-	-	5894	6852
1980	-	-	1082	-	-	8973	6055
1985	-	-	1278	-	-	4420	5698
1990	-	-	1306	-	-	3698	5004
1997	-	-	1487	-	-	2720	4207
2000	-	-	1538	-	-	2628	4166
2007	690	357	1047	1152	1089	2241	3288
2008	394	357	751	1137	1075	2212	2963
2009	363	339	702	1114	1063	2177	2879
2010	343	329	672	1099	1027	2126	2798
2011	513	373	886	1085	1030	2115	3001
2012	558	297	855	1062	1007	2069	2924
2013	372	306	678	1057	967	2024	2702
2014	437	294	731	1022	954	1976	2707
2015	451	291	742	992	910	1902	2644
2016	436	266	702	970	892	1862	2564
2017	401	276	677	904	853	1757	2434
2018	348	296	644	885	839	1724	2368
2019	327	277	604	887	817	1704	2308

Yıllara göre nüfus değişimi verilen tablo incelendiğinde, 2007 yılından 2019 yılına kadar erkek nüfus oranının kadın nüfus oranına göre daha yüksek olduğu görülmektedir. İlçe ve köylerinde 60-64 yaş grubu en yüksek nüfus oranına sahip olmakla birlikte sırasıyla 65-69, 50-54, 70-74, 45-49 ve 75-79 yaş aralığı bölgedeki nüfus yoğunluğunu oluşturmaktadır. Sonuç

olarak bölgede ki aktif nüfus yoğunluğunu yüksek yaş grubunda bulunan bireyler oluşturmaktadır.

Yaş gruplarına göre nüfusun dağılımı Çizelge 4.7’de verilmiştir. İlçenin yaş ortalaması yaklaşık olarak 50.9’dur. Genç nüfusun bölgeden göç ettiği ve yaşlı nüfusun artış gösterdiği Kofçaz gibi kırsal bölgelerde, ekoturizm gibi etkinliklerle yerel halka istihdam yaratacak farklı sektörlerin gelişmesi bölge kalkınmasına önemli katkılar sağlayabilir.

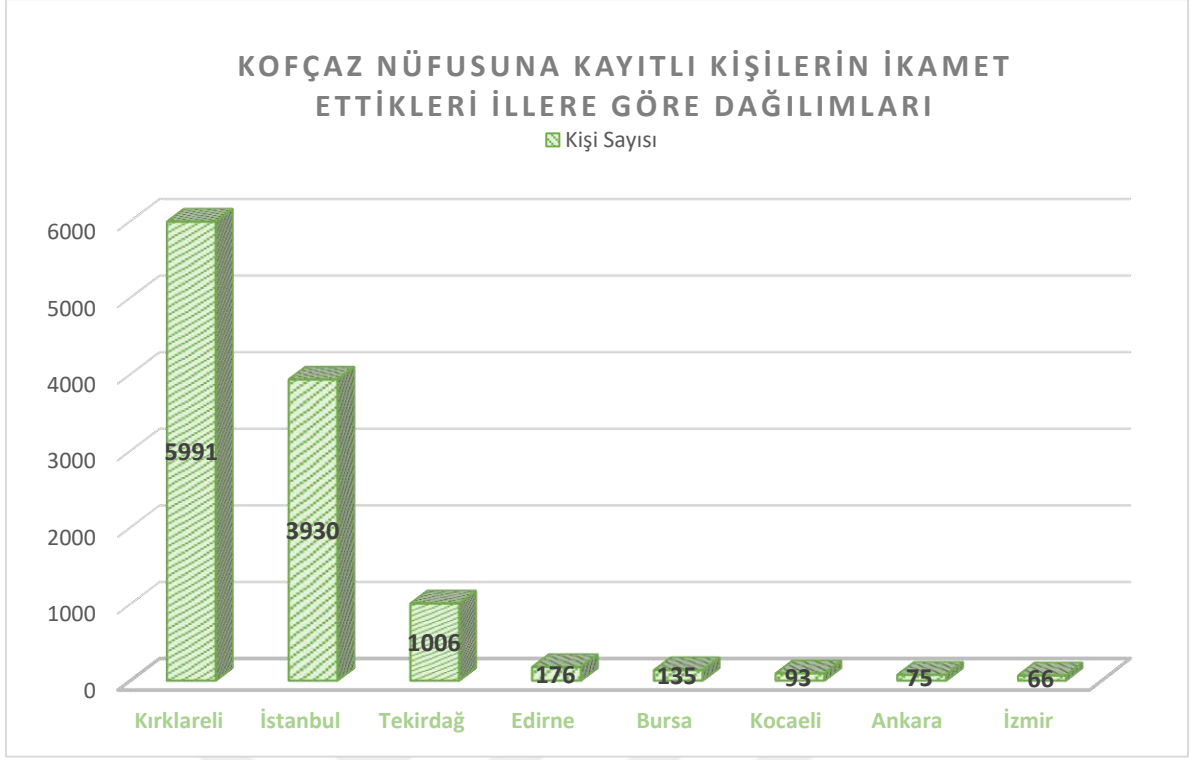
Çizelge 4.7. Nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı (TÜİK, 2019)

Yaş Grupları	Erkek	Kadın	Toplam
0-4	30	27	57
5-9	45	29	74
10-14	34	42	76
15-19	38	40	78
20-24	73	44	117
25-29	51	39	90
30-34	48	32	80
35-39	71	41	112
40-44	72	40	112
45-49	73	52	125
50-54	101	90	191
55-59	125	102	227
60-64	129	120	249
65-69	117	103	230
70-74	78	109	187
75-79	53	68	121
80-84	42	59	101
85-89	26	42	68
90 +	8	15	23
Toplam	1214	1094	2318

2019 yılı TÜİK verilerine göre ilçe nüfusuna kayıtlı olup, ilçe dışında ikamet eden toplam nüfus sayısı 11.833’ tür (Çizelge 4.8). Bu çizelge incelendiğinde ilçeden göç eden nüfusun büyük çoğunluğu, Kırklareli merkez ilçede (5991) ve sırasıyla İstanbul, Tekirdağ, Edirne, Bursa, Kocaeli, Ankara, İzmir ve Çanakkale illerinde ikamet ettiği görülmektedir (Şekil 4.19) (Tük, 2019; Anonim, t.y.d).

Çizelge 4.8. Kofçaz İlçe nüfusuna kayıtlı olup ilçe dışında ikamet eden kişiler (TÜİK, 2019)

İkamet Edilen İl	Sayı	İkamet Edilen İl	Sayı	İkamet Edilen İl	Sayı
Kırklareli	5991	Samsun	5	Kastamonu	1
İstanbul	3930	Van	5	Kilis	1
Tekirdağ	1006	Şırnak	5	Osmaniye	1
Edirne	176	Burdur	4	Rize	1
Bursa	135	Elazığ	4	Sinop	1
Kocaeli	93	Kayseri	4	Afyonkarahisar	0
Ankara	75	Tokat	4	Artvin	0
İzmir	66	Adıyaman	3	Ağrı	0
Çanakkale	43	Iğdır	3	Batman	0
Antalya	31	Kahramanmaraş	3	Bayburt	0
Balıkesir	31	Konya	3	Bingöl	0
Mersin	25	Kütahya	3	Bitlis	0
Eskişehir	22	Sivas	3	Erzincan	0
Manisa	17	Trabzon	3	Gaziantep	0
Ordu	17	Ardahan	2	Karaman	0
Aydın	14	Bilecik	2	Kars	0
Yalova	13	Düzce	2	Kırıkkale	0
Hatay	9	Erzurum	2	Kırşehir	0
Muğla	8	Isparta	2	Malatya	0
Sakarya	8	Karabük	2	Mardin	0
Bolu	7	Çorum	2	Muş	0
Denizli	7	Şanlıurfa	2	Nevşehir	0
Diyarbakır	7	Aksaray	1	Siirt	0
Zonguldak	7	Amasya	1	Tunceli	0
Adana	6	Bartın	1	Uşak	0
Niğde	6	Gümüşhane	1	Yozgat	0
Giresun	5	Hakkâri	1	Çankırı	0

Şekil 4.19. Kofçaz nüfusuna kayıtlı kişilerin ikamet ettikleri illerin dağılımı (TÜİK, 2019)

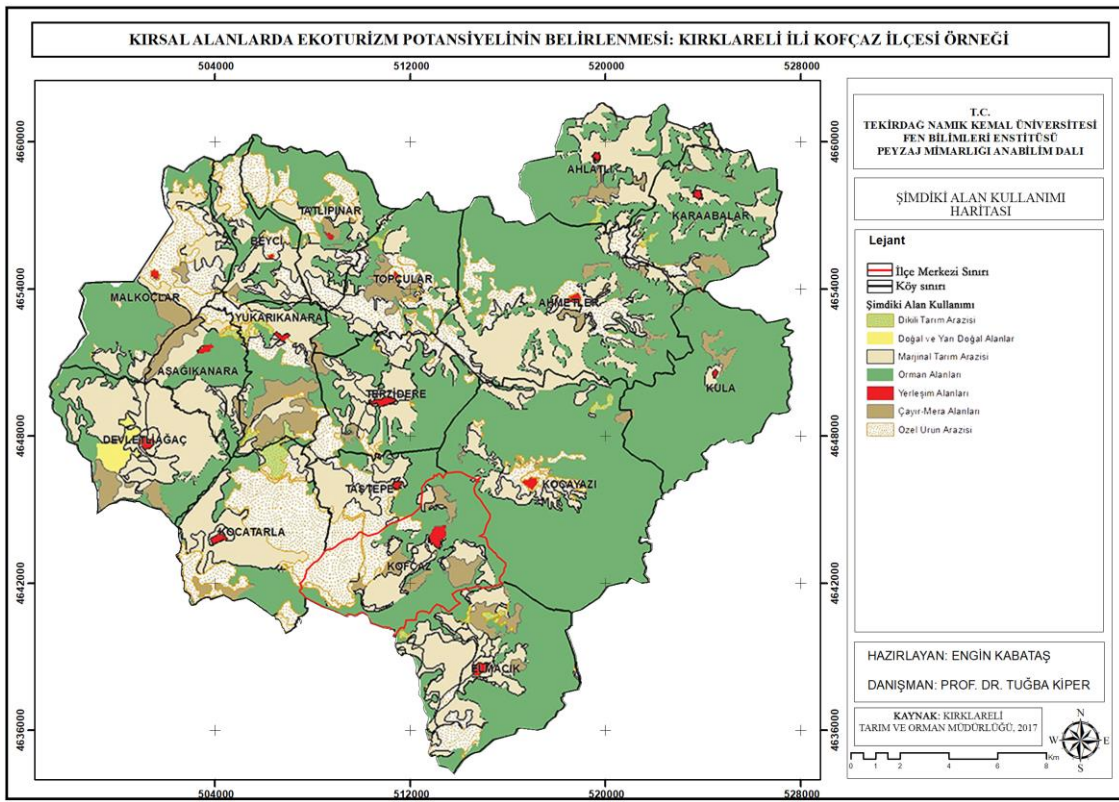
4.2.3. Sosyo-ekonomik yapı

Ülkemizdeki ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasını ortaya koymak amacıyla 2017 yılında yayımlanmış rapora göre, 970 ilçe sosyo-ekonomik açıdan önem arz eden konular kapsamında 32 değişken dikkate alınarak sıralama işlemi gerçekleştirilmiştir. Sıralamada değişkenler kapsamında elde edilen puanlar ile 1' den 6' ya kadar değişen farklı kademeler oluşturulmuş ve Kofçaz ilçesi 757. sırada ve 5. kademede yer almıştır. Sekiz ilçeye sahip Kırklareli ilinde Kofçaz ilçesi sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi bakımından son sırada yer almaktadır (Gültekin, Acar, Meydan, Işık, Kazancık, Bilen ve Özsan, 2017).

Kofçaz ilçesinin temel geçim kaynağını çiftçilik faaliyetleri oluşturmaktadır. İlçenin kuzey bölgesinde kısmı olarak ormancılık faaliyetleri yürütülmektedir. 2018 yılı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü verilerine göre ilçede ekilebilir arazi 106,830 km², çayır-mera alanı 13,591 km², orman alanları 251,470 km² ve kültür dışı arazi 158,939 km² olmak üzere ilçenin sahip olduğu toplam arazi 530,830 km² alanı kapsamaktadır (Çizelge 4.9). Arazi varlığının çalışma alanı içerisinde dağılımını gösteren harita Şekil 4.20' de verilmiştir.

Çizelge 4.9. Kofçaz ilçesi şimdiki alan kullanımı ve alanları

Arazi Türü	Alan (km ²)	Yüzde (%)
Ekilebilir Arazi	106,830	20,16
Çayır – Mera	13,591	2,56
Orman	251,470	47,50
Kültür Dışı Arazi	158,939	29,83
Toplam	530,830	100

Şekil 4.20. Kofçaz ilçesi şimdiki alan kullanım haritası (Orjinal)

Bölgede gelişmiş sulama sistemleri olmadığı için yoğun olarak kuru tarım faaliyetleri kapsamında, tarla bitkileri üretimi yapılmaktadır. En çok üretilen ürün olarak buğday ön sıralarda yer alıp sırasıyla silajlık mısır ve ayçiçeği üretimi ilçede en çok üretilen tarla bitkilerini oluşturmaktadır. Bölgede kuraklık verimi çok olumsuz etkilemektedir. 2017 yılında 54,519 km² alandan 21,642 ton buğday elde ederken 2018 yılında 51,5 km² alandan 11,900 ton buğday elde edilmiştir. 2015 yılı itibari ile toplu meyve üretimi artış göstermiş ve yumrulu bitkiler (soğan, sarımsak) üretimi ilçe genelinde azalmıştır (Çizelge 4.10).

Çizelge 4.10. Kofçaz 2013- 2018 yılı tarımsal üretim miktarları (Kofçaz İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2019)

		2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hububat	A	29.250	34.000	22.359	22.169	21.642	11.900
	B	85.000	85.000	74.532	73.899	54.519	51.500
Buğday	A	19.200	22.000	17.379	17.189	18.348	9.000
	B	55.000	55.000	57.932	57.299	45.869	45.000
Arpa	A	300	300	300	300	247	200
	B	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Yulaf	A	2.400	2.400	1.500	1.500	1.500	1.000
	B	8.000	8.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Çavdar	A	300	300	180	180	212	100
	B	1.000	1.000	600	600	550	500
Tritikale	A	7.000	6.000	3.000	3.000	2.840	1.600
	B	20.000	20.000	1.000	10.000	7.100	8.000
Yem Bitkileri	A	18.760	18.760	11.535	10.077	18.272	4.500
	B	8.200	8.200	3.845	3.359	5.550	4.500
Yonca	A	60	60	66	69	472	350
	B	200	200	221	232	350	350
Macar Fiği	A	1.000	1.000	537	519	1.800	1.200
	B	2.500	2.500	1.344	1.299	1.200	1.200
Adi Fiğ	A	200	200	80	80	80	200
	B	500	500	200	200	200	200
Silajlık Mısır	A	17.500	17.500	7.280	5.698	16.000	14.000
	B	5.000	5.000	2.080	1.628	4.000	3.500
Bakliyat	A	1.620	1.620	1.200	1.200	1.200	1.200
	B	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
Fasulye	A	120	120	120	120	120	120
	B	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
Bağ-Bahçe Ürünleri	A	2.218	2.218	4.896	4.896	4.896	4.896
	B	1.365	1.365	2.448	2.448	2.448	2.448
Sebze	A	675	675	675	675	675	675
	B	675	675	675	675	675	675
Toplu Meyve	A	140	140	347	347	342	342
	B	658	658	1.738	1.738	1.738	1.738
Bağ	A	35	35	35	35	35	35
	B	35	35	35	35	35	35
Yağlı Tohumlar	A	2.250	2.550	2.432	2.550	2.202	2.800
	B	17.000	17.000	16.215	17.000	13.457	14.000
Ayçiçeği	A	2.550	2.550	2.432	2.550	2.202	2.800
	B	17.000	17.000	16.215	17.000	13.457	14.000
Yumru Bitkiler	A	350	350	350	350	98	98
	B	110	110	110	110	72	72
Soğan	A	320	320	320	320	90	80
	B	80	80	80	80	60	50
Sarımsak	A	30	30	30	0	8	8
	B	---	---	---	---	12	12

A: Üretim (ton), B: Ekiliş Alanı (Dekar)

İlçe genelinde yaygın olarak küçükbaş hayvan yetiştiriciliği yapılmakla birlikte, büyükbaş hayvancılık ve arıcılık faaliyetleri gerçekleştirilen çiftçilik faaliyetleridir. İlçe genelinde nüfusun yaşlanması, genç nüfusun bölgeden göç etmesi ve artan maliyetler bölgede hayvancılık faaliyetlerinin azalmasına neden olmuştur (Çizelge 4.11).

Çizelge 4.11. Kofçaz ilçesi 2013-2018 yılları hayvancılık faaliyetleri (Kofçaz İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2019)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Büyükbaş Hayvan Sayısı	6.458	5.448	4.902	4.255	3.808	4.135
Küçükbaş Hayvan Sayısı	28.250	29.364	28.215	28.135	27.585	24.000
Fenni Arı Kovan Sayısı	935	1.125	1.300	1.500	1.450	1.650
Eski Tip Arı Kovan Sayısı	1.152	1.020	950	875	173	950
Toplam Hayvan Sayısı	36.975	36.957	33.117	32.390	31.393	28.135

İlçe konumundan dolayı sanayi bölgelerine uzak olduğu için büyük ölçekli sanayi kuruluşu bulunmamaktadır. Var olan konfeksiyon fabrikası kapanmış durumdadır. Ayrıca hasat zamanı bölgede yetişen doğal ürünlerin reçele dönüştürülmesi amacıyla dönemsel olarak çalışan yerel bir firma 2012 yılından bu yana Köysel markası ile üretim gerçekleştirmektedir (Çakır, 2013).

4.2.4. Ulaşım ve erişebilirlik durumu

Kırklareli'nin ulaşım alt yapısı karayolu ve demir yolundan oluşup, en önemli ve baskın kullanılan ulaşım tipi karayolu ulaşımıdır (Şekil 4.21). İl sınırları içerisinde toplam karayolu uzunluğu 646 kilometredir. Doğu- Batı yönünde Kırklareli'nin en önemli yollarını Türkiye - Avrupa bağlantısını ve İstanbul-Edirne bağlantısını sağlayan yollar oluşturmaktadır. Kuzey - Güney yönündeki en önemli karayolu bağlantılarını ise Dereköy-Kırklareli-Babaeski-Pehlivanköy karayolu Aziziye sınırına kadar uzanarak, Bulgaristan ile bağlantı ve İğneada-Demirköy-Pınarhisar-Lüleburgaz karayolu Karadeniz ile bağlantı sağlamaktadır (Trakya Bölgesi Mevcut Durum Raporu, 2012; Anonim, t.y.1).

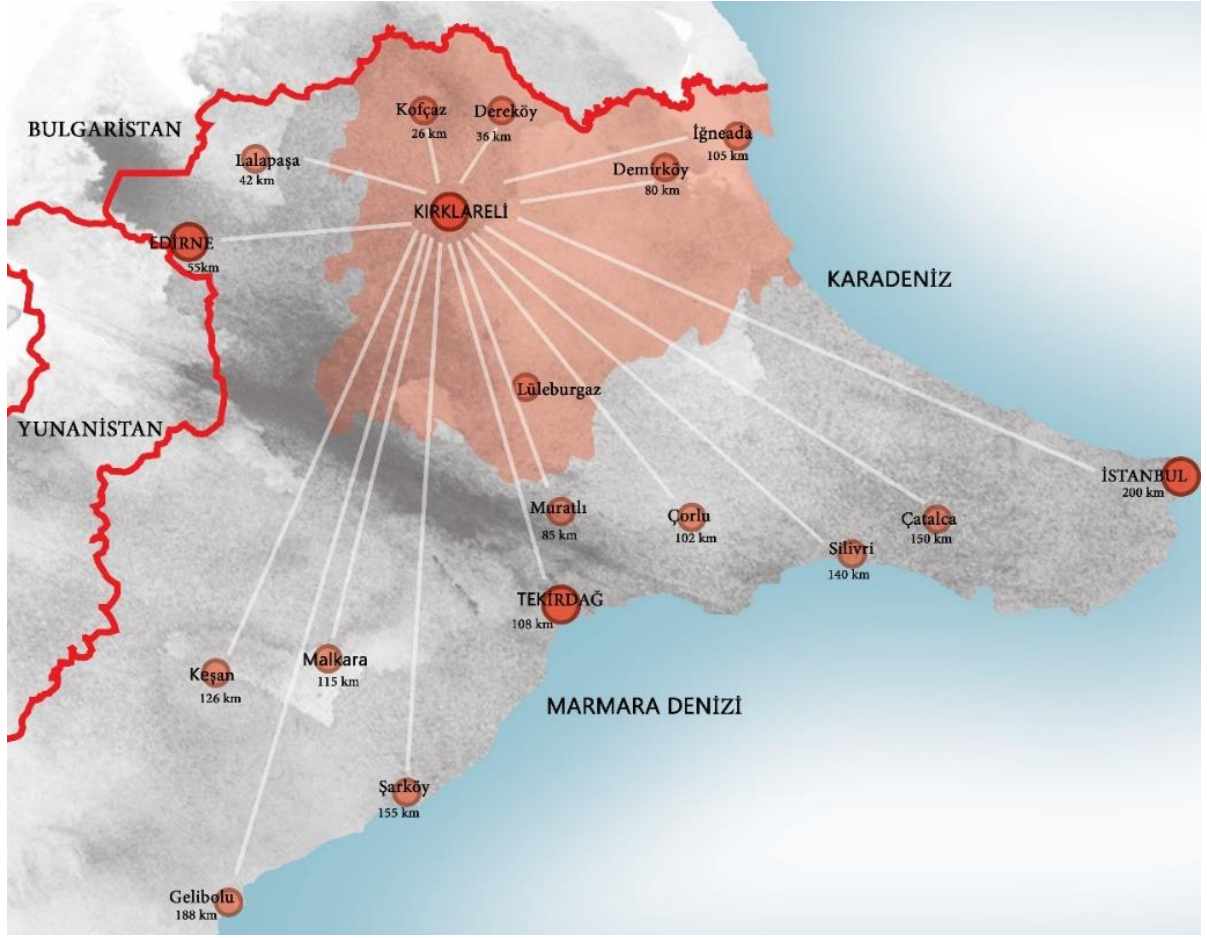
Kırklareli ilinin ikinci sıradaki ulaşım türünü oluşturan demiryolu ulaşımının il içerisindeki toplam uzunluğu 110 kilometredir. Edirne ve Avrupa ile bağlantıyı sağlayan demiryolu ulaşımı Kırklareli il sınırlarına Büyükkarıştıran Türkgeldi'den giriş yapmaktadır. Alpulludan ayrılan bir hat Kırklareli merkeze, Babaeski ve Lüleburgaz'a da altı kilometre mesafede servis hat ile bağlantı sağlanmaktadır. Kırklareli'nde Demiryolu taşımacılığı yolcu

taşımacılığının aksine askeri ve ticari nakliye faaliyetlerini (orman ürünleri, tarımsal ürünleri vb.) gerçekleştirmek amacıyla kullanılmaktadır (Trakya Bölgesi Mevcut Durum Raporu, 2012).

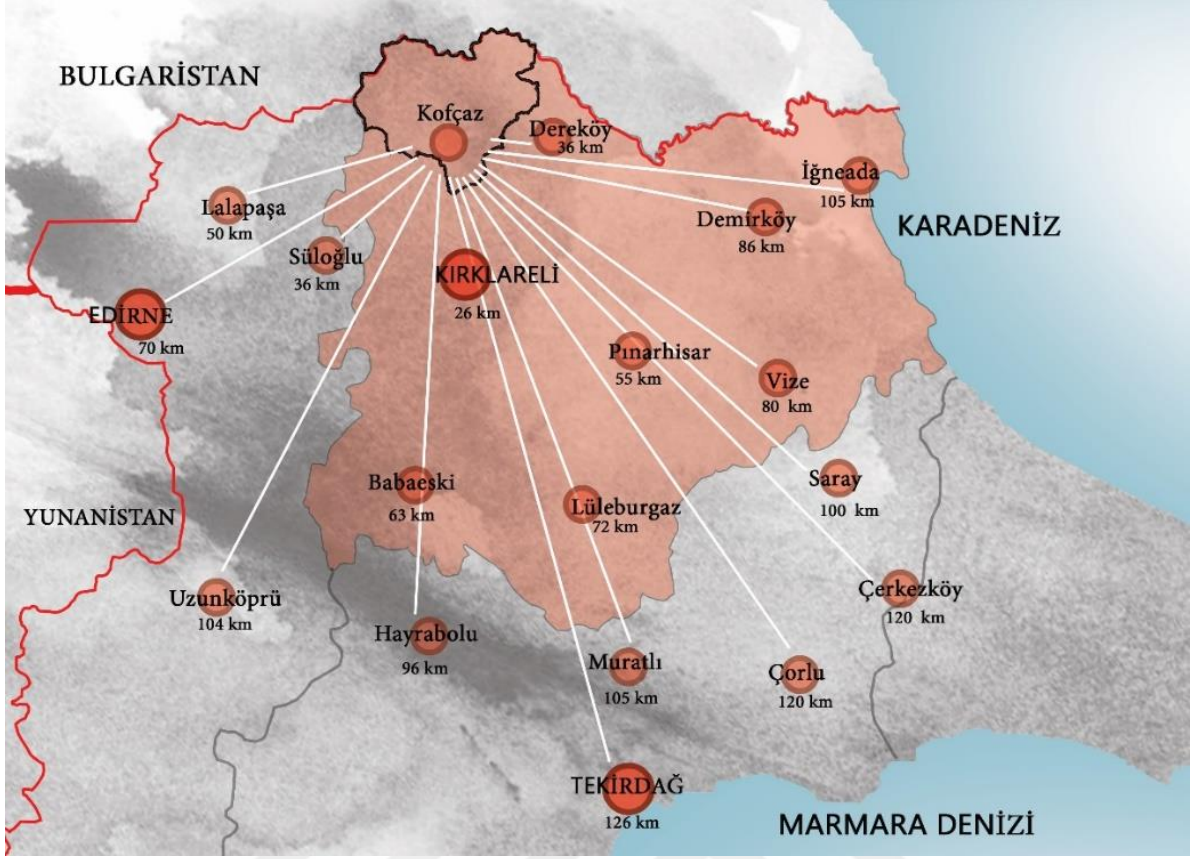
Şekil 4.21. Marmara ulaşım haritası (Orjinal)

Yakın iller arasında Kırklareli'nden Edirne' 55 km, Tekirdağ 108 km ve İstanbul 200 km uzakta yer almaktadır. Kırklareli'nden yakın çevrede bulunan il ve ilçelere ait uzaklıklar Şekil 4.22' de verilmiştir.

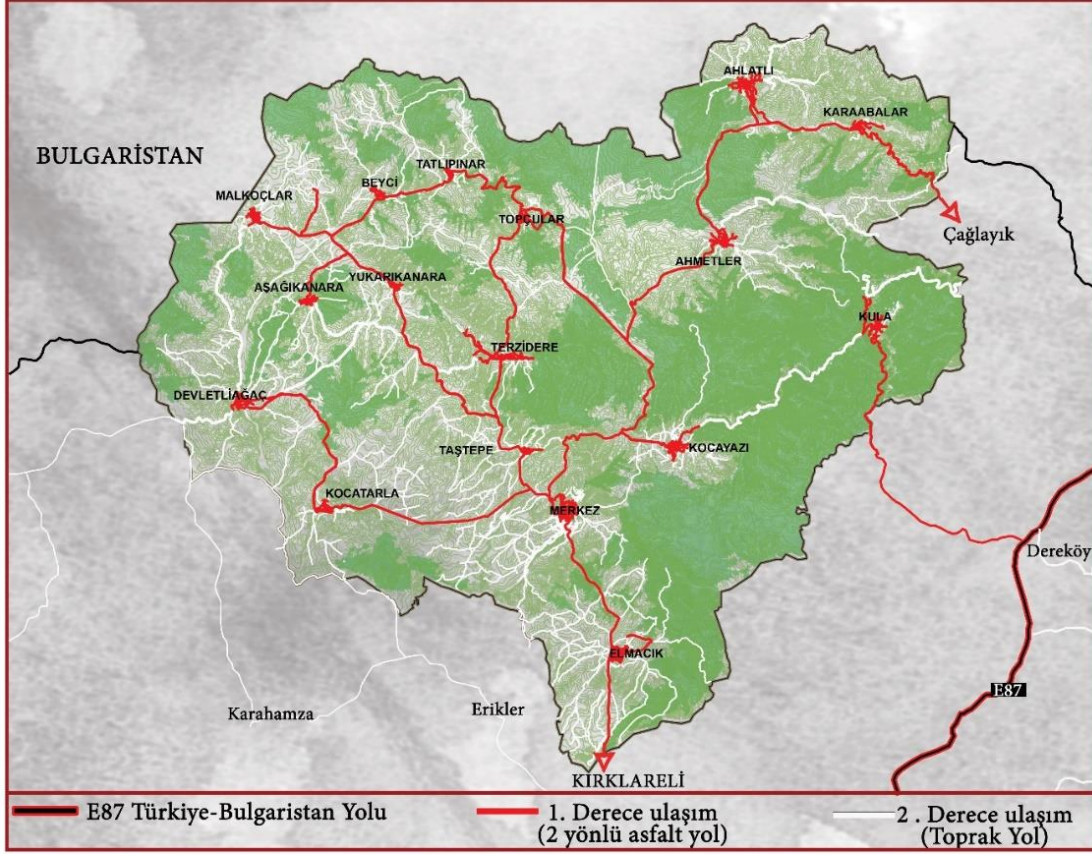
Şekil 4.22. Kırklareli ve yakın çevresindeki yerleşimlerin uzaklıkları (Orjinal)

Kırklareli merkeze 26 km uzaklıkta mesafede yer alan Koçaz İlçesine ulaşım gidiş geliş çift yönlü asfalt yol ile sağlanmaktadır. İlçenin yakın çevresine ait mesafeler Şekil 4.23'te verilmiştir.

Şekil 4.23. Kofçaz ve yakın çevresindeki yerleşim uzaklıkları (Orjinal)

İlçe içerisinde bulunan köylerden Kula köyü hariç, diğer köylerin birbirleri ile bağlantısı 2 yönlü asfalt yolla sağlanmaktadır. Devletiağaç köyünden Malkoçlar, Aşağıkanara ve Yukarıkanara köylerine doğrudan ulaşım stabilize toprak yolla sağlanmaktadır (Şekil 4.24). Kofçaz merkezden köylere ulaşım mesafeleri Çizelge 4.12’te verilmiştir.

Şekil 4.24. Kofçaz ve köyleri ulaşım haritası (Orjinal)

Çizelge 4.12. Kofçaz ve köyleri arasında ki mesafeler

İlçe-köy	Mesafe
Kofçaz'dan Elmacık köyüne	6.2 km (2 yönlü Asfaltyol)
Kofçaz'dan Taştepe köyüne	4 km (2 yönlü Asfaltyol)
Kofçaz'dan Kocayazı köyüne	9 km (2 yönlü Asfaltyol)
Kofçaz'dan Kocatarla köyüne	11 km (2 yönlü Asfaltyol)
Kofçaz'dan Devletliagaç köyüne	19 km (2 yönlü Asfaltyol)
Kofçaz'dan Aşağıkanara köyüne	16 km (2 yönlü Asfaltyol)
Kofçaz'da Yukarıkanara köyüne	14 km (2 yönlü Asfaltyol)
Kofçaz'dan Terzidere köyüne	10 km (2 yönlü Asfaltyol)
Kofçaz'dan Malkoçlar köyüne	20 km (2 yönlü Asfaltyol)
Kofçaz'dan Beyci köyüne	20 km (2 yönlü Asfaltyol)
Kofçaz'dan Tatlıpınar köyüne	22 km (2 yönlü Asfaltyol)
Kofçaz'dan Topçular köyüne	16 km (2 yönlü Asfaltyol)
Kofçaz'dan Ahmetler köyüne	18 km (2 yönlü Asfaltyol)
Kofçaz'dan Ahlatlı köyüne	25 km (2 yönlü Asfaltyol)
Kofçaz'dan Karaabalar köyüne	28 km (2 yönlü Asfaltyol)
Kofçaz'dan Kula köyüne	20 km (Kocayazı Köyü – Kula arası stabilize toprak yol)

4.2.5. Geleneksel yaşam biçimi

Koçaz İlçesi coğrafi konumu nedeniyle Trak, Bizans ve Anadolu gibi kültürlerin etkisine maruz kalmış bir bölgedir. Bulgaristan sınırına yakın konumda yer alan köylerin bazıları Anadolu erenleri önderliğinde bölgeye getirilmiş Alevi-Bektaşî inancına sahip Türkmen topluluklarından oluşmaktadır. Köylerin bazılarında Gacallar, Muahcirler, Pomaklar, ve Boşnak olarak adlandırılan topluluklardan oluşmaktadır (Interreg-IPA CBC Bulgaristan – Türkiye Programı, 2018). Topçular, Ahmetler, Devletliğaç, Karaabalar, Tatlıpınar, Beyci, Malkoçlar, Kocatarla, Ahlatlı, Aşağı Kanara ve Yukarı Kanara Köyleri Ehli-Beyte bağlı Bektaşî geleneğine, diğer köyler ise Sünnî geleneğine bağlı yaşamaktadır. Bu köyler, Ehli-Beyte bağlı Bektaşî topluluklarından Balım Sultan Erkânı uygulayan Babagan kolu “Amuca” Kabilesine bağlıdırlar. Ertuğrul Gazi soyundan gelen Amuca kabilesi Kayseri’de Şeyh Bedreddini tahirkatına bağlı iken Koçaz Ahmetler köyüne yerleşmişler, Emir Ali oğlu Abdal Ahmet Baba tarafından büyük bir kısmını günümüzde özel kıyafetleri ile dikkat çeken Balım Sultan Bektaşîliğine geçirilmiş ve burada zamanla on farklı köy oluşturmuşlar. “Amucalar” günümüzde Şeyh Bedreddinî, Babagan kolu Bektaşî ve Sünnî inancına göre yaşamlarını sürdürmektedirler. Ülkemizde 94, Bulgaristan’da 38 yerleşim alanında toplu olarak yaşayan Amucalar, yedi nesil akraba evliliği olmamak koşuluyla kendi aralarında evlilik bağı sürdürmektedirler (Engin, 2000; Engin, 2009; Tarik, 2011; Engin ve Çakır, 2013).

Amuca Toplumunda Sofra Erkânı

Amuca toplumunda yemek “lokma” olarak adlandırılmakta ve sofraya lokma serme denilmektedir. Gelen misafirlere hal hatır sorulduktan sonra, kadın erkek birlikte oturulan sofraya genellikle mutfağa kurulup, çok kalabalık olması halinde çocuklar için ayrı sofraya oluşturulmaktadır. İbadetten sonra kurulan sofraların kendine has kuralları vardır. Amucalar, Bektaşîler ve Şeyh Bedreddinilerin sofraları çerağlar uyarıldıktan, namazlar kılındıktan, büyük gülbank yapıldıktan sonra, mürşitlerin lokma gelsin demesi sonucu kurulan büyük bir meydan sofrasından oluşmaktadır. Mürşit sofraya tercümanını okurken herkes ellerini sofraya veya masanın kenarına koyup niyaz etmektedir. Baş öne eğilmiş biçimde dinlenir ve hafif sesle Allah Allah denilmektedir. Mürşit Hü dediğinde herkes Hü der ve sofraya yiyeceklerin gelmesi ile sofraya duası okunmaya başlanır. Dua sonrası yemeğe önce tuz ile başlanmaktadır. Sofraya önce tuz, ekme, çatal, kaşık, peynir, salatalar, dem ve dem bardaklarının geldiği ve toplanma amacına göre ana yemeklerin geldiği yemek sırası bellidir. Toplanma amacı matem değil semah sonrası içinse; çorba, pilav ve tatlı çeşitleri gelmektedir. Sofraya hiçbir zaman boş tabak, bardak

konulmaz, çatal kaşık ters konulmaz ve bardak sayıları 3, 5, 7 gibi tek sayı olacak şekilde sofraya konur. Oturma düzeni hizmet edecek kişiler çabuk kalkıp rahatsızlık vermeyecek yerlere oturmakta ve oturma sırası nasip (Bektaşiliğe giriş yaşı) ve yaş sırasına göre oturmaktadırlar. Meydan (muhabbetin olduğu yer) sofrası olarak adlandırılan Mürşit sofrasında, genellikle kadınlar ve yaşlılar bulunmazlar ve onlar için Bacı Ana Sofrası kurulmaktadır. Oluşturulan sofralardan meydan sofrası sol tarafta Bacı ana sofrası sağ kısımda yer almaktadır (Engin ve Çakır, 2013).

Amuca topluluğuna özgü gerçekleştirilen bir gelenek olan deve oynatma geleneği, Trakya bölgesinde gerçekleştirilenlerden farklıdır. Kasım devesi diye adlandırılan bu gelenekte, ağaçtan yapılmış deve ile 7 Kasım gecesi köyün delikanlıları ev ev gezer, köyün kızları belli evlerde eğlenmek için toplanır ve ilkokulu bitiren erkek çocuklar pişmiş tavuk getirerek kasım devesini gezdirme hakkını kazanmaktadır. Amucalarda Hıdırellez ve 7 Kasım tarihleri, çoban ve çırakların işi bıraktığı ve işe alındığı tarihtir. Bu tarihte köylerde kasım lokması adında hamur yiyeceği dağıtılmaktadır. Ayrım yapılmadan her ev gezilir ve ev sahibine “deveci geldi duydun mu ambara buğday koydun mu” şeklinde seslenir ve deve sadece kızların bulunduğu evde sözde sahibinin "mercimek aşını pişirdim deveyi yere düşürdüm " seslenmesi ile yere çökmektedir. Bu esnada sözde hoca çağırılır ve hoca bilinen dualar yerine genellikle argo kelimeler ile etrafı güldürür (Engin, 1997).

Köy muhabbeti, hıdrallez, gelin pidesi, ad koyma matem gibi muhabbet amacıyla ve önemli zamanlarda çörek kesme geleneği yapılmaktadır. Matem amaçlı toplanmalar haricinde çörek yapılırken içerisine madeni bir para koyulur ve pişirilir. Gerçekleştirilen muhabbet sonrası çörek hangi amaç için yapılmışsa niyet edilerek 12 parçaya bölünür. Kesim esnasında para ortaya çıkarsa kesimi yapan bir sonraki muhabbet için çöreği yapar. Paranın kime çıktığı mutlaka çöreği yapan kişiye söylenir. Bu gelenek sadece Amuca topluluğu tarafından gerçekleştirilmektedir. Ayrıca bu toplulukta sofrada kaşık düşmesinin o haneye misafir geleceği, meydan sofralarında dervişlerin mutlaka başlarına bişey takması gerektiği, yemek yerken birinin boğazına takıldığında sevdiği kişilerin aç olduğu anlamına geldiği, yemeği tencereden yiyenlerin düğününde kar ya da yağmur yağacağı, ekşi hamur mayasının dışarıya verilmesi evin bereketini azaltacağı gibi inanışlarda vardır (Engin ve Çakır, 2013). Kavurmanın benzeri olan küplere basılmış et sızdırması olarak adlandırılan yiyecek, üzüm, ahlat, kızılıklık turşusu Amuca kabilesi mensupları tarafından yapılmaktadır (Çakır vd., 2014).

Gacallar; Kofçaz ilçe merkezinde ve Elmacık köyünde yoğunluk gösteren bu topluluk yerli halkı ifade etmektedir. Gacallar batı ve doğu Trakya'da Osmanlıdan öncede var olduğu için kendilerini Trakya'nın sahibi olarak görmektedirler. Hıdraz ve Düğün gibi kutlamalarda eskiden at yarışı ve güreş müsabakası gibi etkinlikler yapılmaktaymış (Kalafat ve Ulutin, 2015; Atıcı, 2016).

Pomaklar; Ataları Kuman-Kıpçak Türkleri olan ve XI. Yüzyılda Orta Asya'dan balkanlara gelen Pomaklar Müslümanlığı benimseyerek zamanla Osmanlı devletine katılmışlardır (Kemaloğlu, 2013). Güney Slavca ağızlarından biri olarak kabul edilen, kendilerine özgü konuşma türü Pomakça olarak adlandırılmaktadır (Özcan, 2013). Kofçaz ilçesi içerisinde Kocayazı, Kula ve Taştepe köylerinde yaşamaktadırlar (Çakır vd., 2014).

Boşnaklar; Bosna-Hersek, Sancak ve Kosova Bölgelerinde yaşayan Boşnaklar 1453 yılında Osmanlı yönetimine geçmeleriyle Müslümanlığı belirlemişler ve 1878-1970'li yıllarda Avusturya-Macaristan yönetiminin yoğunluk kazanması sonucu bölgede bulunan Boşnaklar çareyi göç etmekte bulmuşlar. Kendilerine özgü Boşnakça dilini konuşmaktadırlar. Kofçaz İlçesinde Taştepe köyü Boşnak topluluğundan oluşmaktadır (Sızan, 2016; Demirel, 2008). Boşnaklar yöreye Boşnak usülü kuru et, Boşnak mantısı, Boşnak böreği gibi ürünleri kazandırmışlardır (Çakır vd., 2014).

Muhacirler; (Göçmenler)1877-1878 Osmanlı- Rus savaşı sonlarında Doğu Trakya Bölgesine Bulgaristan'dan gelen topluluklardır. Özellikle Cumhuriyet döneminde Bulgaristan'da yapılan yoğun baskılar sonucunda 1931, 1935, 1950, 1951, 1970 ve 1989-1990 yılları arasında büyük göçler görülmektedir (Demiray, 2008). Yörede Bulgaristan göçmenlerini ifade etmek için kullanılan kelimedir. Kofçaz Merkez ilçe yeşillik Mahallesinde yoğun olarak yaşadıkları görülmektedir.

Çalışma alanı içerisinde yer alan köyler ve hakkındaki bilgiler her köy için ayrı ayrı aşağıda verilmiştir.

Ahlatlı

Yaklaşık 2415 ha alana sahip, Kofçaz ilçe merkezine 25 km mesafede ve ilçenin kuzeydoğusunda yer alan, TÜİK 2019 nüfus verilerine göre 29 erkek ve 24 Kadın olmak üzere 53 nüfuslu ve 22 haneden oluşan Kırklareli’ndeki Bektaşî geleneğine bağlı Amuca kabilesi tarafından Trakya’da yaklaşık 1500 yıl önce kurulan ilk on köyden biridir (Şekil 4.25 ve 4.26) (Engin, 2000; Tarik, 2011; Çakır, 2013).

Karaçam (1995)’ e göre; İlk olarak Ah Atlı olan köyün adı, zamanla halk arasında dil kolaylığı bakımından Alatlî olarak değişmiştir (Çakır, 2013; Atıcı, 2016). Köy sınıra yakın olduğu için iki defa Bulgar ve bir defa Yunan saldırısına uğramış ve bu saldırılar öncesi köy yaklaşık 350 haneden oluşmaktaymış (Anonim, 2012a).

Tarım ve hayvancılık köyün temel geçim kaynağını oluşturmakta ve Balkan kuru fasulyesi ve yeşil mercimek gibi hububatları meşhurdur (Çakır, 2013) .

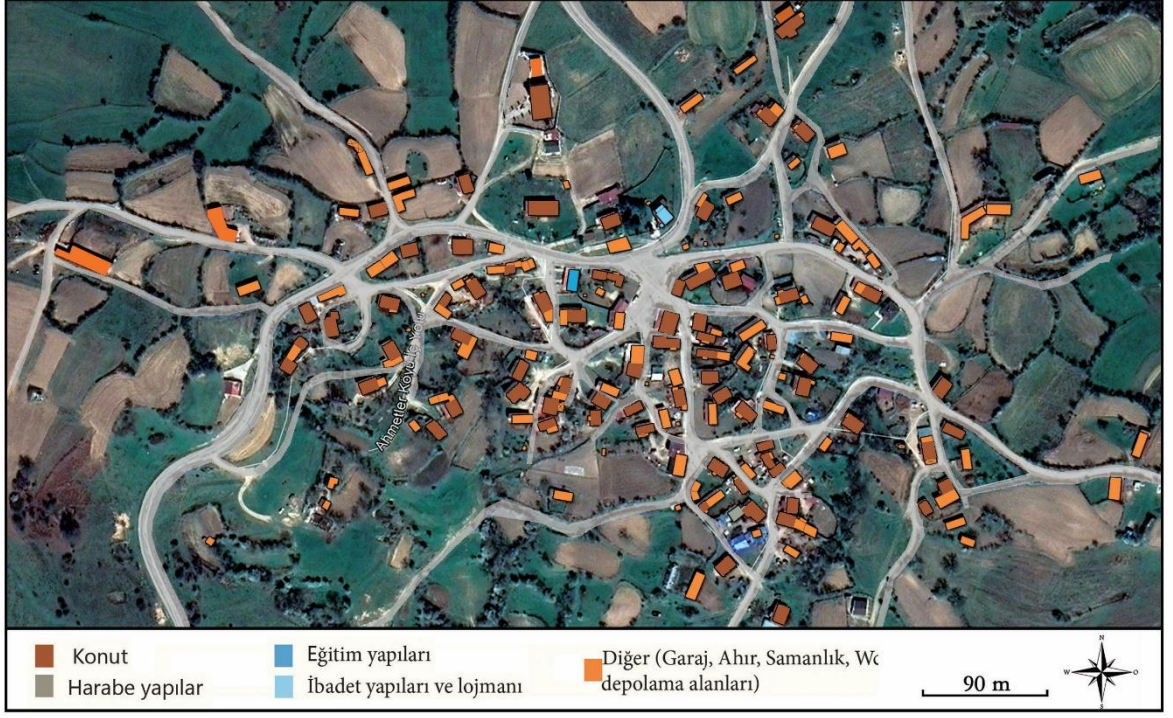
Şekil 4.25. Ahlatlı köyü genel görünümü

Şekil 4.26. Ahlatlı köyü vaziyet planı (Orjinal)

Ahmetler

Yaklaşık 5542 ha alana sahip, Kofçaz ilçe merkezine 18 km mesafede ve ilçenin kuzeydoğusunda yer alan, TÜİK 2019 nüfus verilerine göre 63 erkek ve 62 kadın olmak üzere 125 nüfuslu ve 42 haneden oluşan Kırklareli’ndeki Bektaşî geleneğine bağlı Amuca kabilesi tarafından Trakya’da yaklaşık 1500 yıl önce kurulan ilk köydür (Şekil 4.27 ve 4.28).

Şekil 4.27. Ahmetler köyü vaziyet planı (Orjinal)

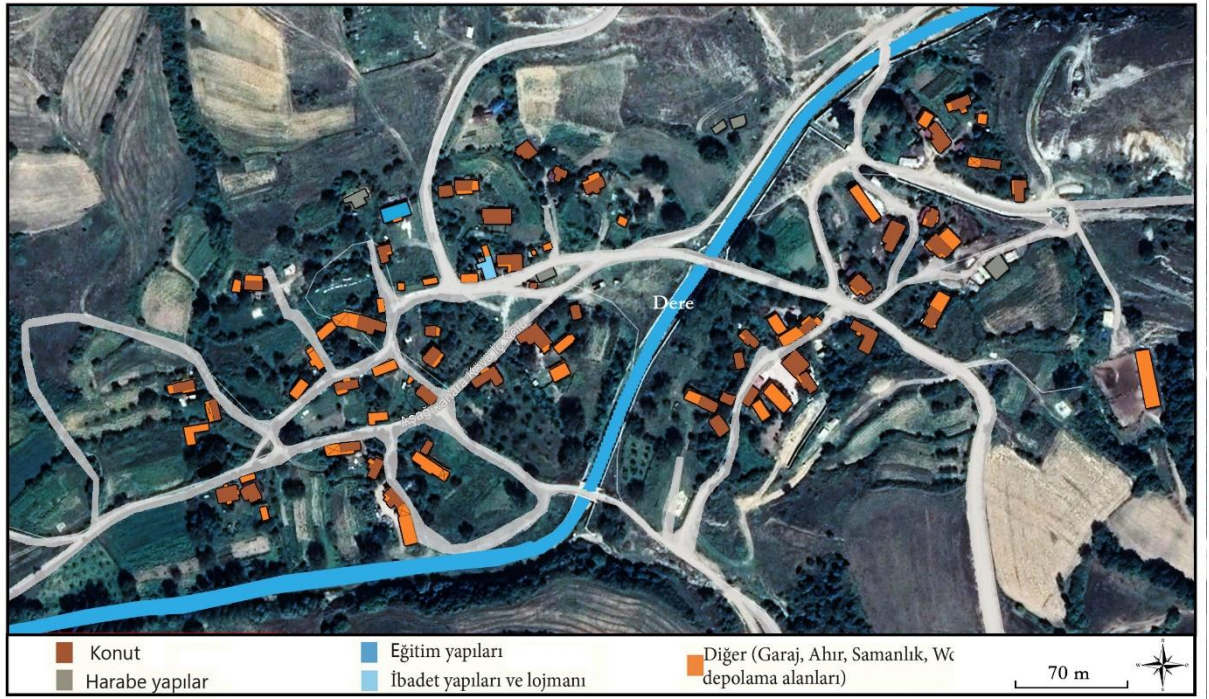
Şekil 4.28. Ahmetler köyü genel görünümü

Sınıra yakın olmasından dolayı işgallere maruz kalmıştır. 700 metreyi bulan yükseklikle ilçenin en yüksek kesimlerinde orman içerisinde yer alan köyün başlıca geçim kaynağını tarım ve ormancılık oluşturmaktadır (Tarik, 2011; Anonim, 2012a; Çakır, 2013; Atıcı, 2016)

Aşağıkanara

Yaklaşık 1432 ha alana sahip, Kofçaz ilçe merkezine 14 km mesafede ve ilçenin kuzeybatısında yer alan, TÜİK 2019 nüfus verilerine göre 16 erkek ve 12 Kadın olmak üzere 28 nüfuslu ve 20 haneden oluşan Kırklareli’ndeki Bektaşî geleneğine bağlı Amuca kabilesine mensup köydür (Şekil 4.29, 4.30) (Engin, 2000).

Karaçam (1995)’ e göre; Eski kayıtlarda köy Kanara’i Zir olarak geçmektedir. Kanara salhane anlamına gelir ve hayvanların topluca kesildiği yer anlamında kullanılan bir kelimedir. Tarihi kayıtlarda bu bölgede çok sayıda hayvan çiftliği olduğuna dair bilgiler bulunmaktadır. Bu yüzden Osmanlı döneminde ordunun et ihtiyacının karşılamak amacıyla hayvan üretimi ve kesiminin bu yörede yapıldığı düşünülmektedir. Halkın başlıca geçim kaynağını tarım ve hayvancılık faaliyetleri oluşturmaktadır (Çakır, 2013; Anonim, 2012a; Atıcı, 2016).

Şekil 4.29. Aşağıkanara köyü vaziyet planı (Orjinal)

Şekil 4.30. Aşagıkanara köyü genel görünüm

Beyci

Yaklaşık 1432 ha alana sahip, Kofçaz ilçe merkezine 20 km mesafede ve ilçenin kuzeybatısında yer alan, TÜİK 2019 nüfus verilerine göre 33 erkek ve 23 Kadın olmak üzere 56 nüfuslu ve 20 haneden oluşan Kırklareli'ndeki Bektaşî geleneğine bağlı Amuca kabilesine mensup köydür (Engin, 2000) (Şekil 4.31, 4.32).

Şekil 4.31. Beyci köyü genel görünüm

Şekil 4.32. Beyci köyü vaziyet planı (Orjinal)

Karaçam (1995)' e göre; Beyci köyü “Peçomahalle-Pençomahalle” olarak anılmaktadır. Köy Tatlıpınar köyünün Pençe mahallesinden ayrılan kişiler tarafından kurulmuş ve 1952 yılında köyün ismi Beyci olarak değiştirilmiştir (Anonim, 2012a; Çakır, 2013; Atıcı, 2016).

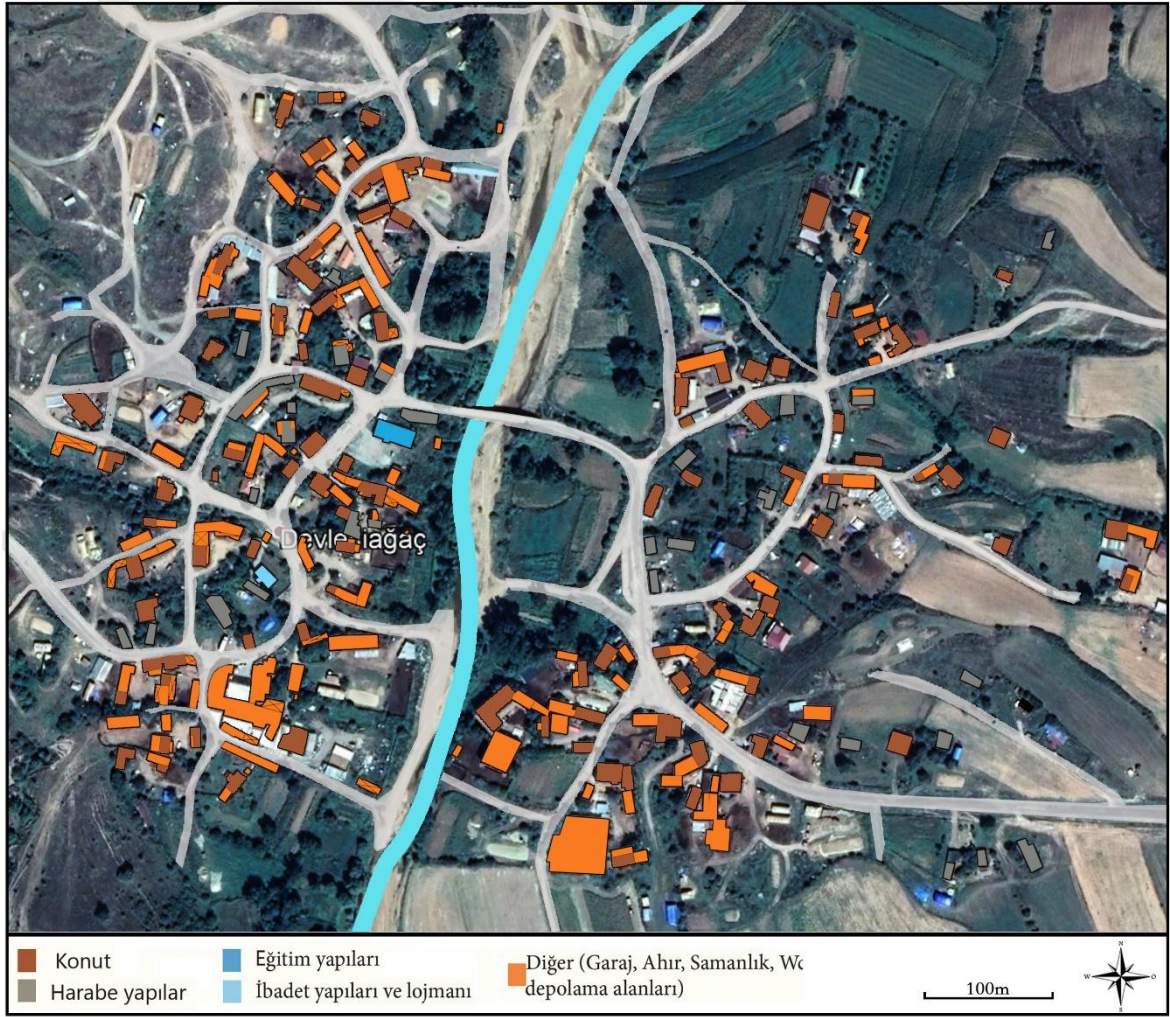
Köy kurulduktan sonra Devletliğaç, Düzorman ve Tekirdağ Kılavuzlu köylerinden bu köye göç edenler olmuştur (Tarık, 2011). Köyün başlıca geçim kaynağını Tarım, Hayvancılık ve Ormacılık faaliyetleri oluşturmaktadır.

Devletliğaç

Yaklaşık 2893 ha alana sahip, Kofçaz ilçe merkezine 19 km mesafede ve ilçenin kuzeybatısında yer alan, TÜİK 2019 nüfus verilerine göre 92 erkek ve 74 kadın olmak üzere 166 nüfuslu ve 55 haneden oluşan Kırklareli’ndeki Bektaşî geleneğine bağlı Amuca kabilesine mensup sınır köyüdür (Şekil 4.33, 4.34) (Engin, 2000).

Şekil 4.33. Devletliagaç köyü genel görünümü

Şekil 4.34. Devletliagaç köyü vaziyet planı (Orjinal)

Daha sonraları köye Bulgaristan'ın Alvanar köyünden Ali Koçlular olarak bilinen kişiler göç etmişler ve köyde Balım Sultan Bektaşileir, Gülşeni ve Ali Koçlular'a mensup kişiler yaşayıp birbirleri ile evlenerek akrabalık oluşturmuşlar (Tarik, 2011).

Karaçam (1995)' e göre; Devletliagaç köyü tarih boyunca Türk kalmış ve Bulgaristan'a düzenlenecek seferlerin yönetim merkezini bu köy oluşturmuştur. Rumlar bu köyü toplanma yeri anlamında Ausgube olarak adlandırmışlar (Anonim, 2012a; Çakır, 2013; Atıcı, 2016).

Köyde başlıca geçim kaynağını tarım ve hayvancılık faaliyetleri oluşturmaktadır. Trakya eski kaşarı ya da Kırklareli Kaşarı olarak bilinen her biri ortalama 11-12 kg ağırlığında tekerlek şeklinde üretilip her birine kelle olarak isimlendirilen inek, koyun ve keçi sütü karıştırılarak üretilen geleneksel peynir Kofçaz ilçesinin bu bölgelerinde üretilmektedir. Ayrıca köyde 2000'li yıllara kadar Çul-Çultar- ve Çimdik denen dokumalar yapılmaktadır (Çimdik ve Çultar; yere sermek amacıyla, Çul; hayvanların üstlerini örtmek için kullanılan dokumalardır) (Kurtulmuş,2010; Şahin, 2013; Anonim, 2015).

Elmacık

Yaklaşık 3735 ha alana sahip, Kofçaz ilçe merkezine 6 km mesafede ve ilçenin güneydoğusunda yer alan, TÜİK 2019 nüfus verilerine göre 120 erkek ve 119 kadın olmak üzere 239 nüfuslu ve 175 haneden oluşan Gacal topluluklarının oluşturduğu köydür (Şekil 4.35, Şekil 4.36).

Köyde, 300-350 yıllık 20 metre boyunda 18 metre tepe çaplı ve 1.21 metre gövde çapına sahip *Quercus cerris* (Saçlı Meşe) ve 300-350 yıllık 20 metre boyunda 30 metre tepe çaplı ve 1.33 cm gövde çapına sahip *Quercus petraea* (Sapsız Meşe) anıt ağaç olarak tescillenmiştir (Kırklareli İli 2018 yılı Çevre Durum Raporu).

Bölgede yaşanan iki köyün birleşmesi ile oluşan köy, ismini rivayete göre bölgede yetişen küçük elmalardan almıştır. Köy geçimini tarım ve hayvancılık faaliyetleriyle gerçekleştirmektedir. Balkan Türklerinde yaygın olan hamur işi yemekleri, bulgurlu düğün böreği ve köy mantısı meşhurdur (Anonim, 2012a; Anonim, 2020).

2016 yılında bölgede bulunan hamasi tepe, küçük baba tepe ve koca bayır tepelerinde birden fazla kalkış (Take Off) alanları hazırlanarak Kırklareli'nde ilk olan yamaç paraşütü uçuş alanı oluşturulmuştur. Bölgenin yamaç paraşüt merkezi olması için gerekli çalışmalar ve etkinlikler yapılmaktadır (Anonim, 2016b).

Şekil 4.35. Elmamacık köyü genel görünüm

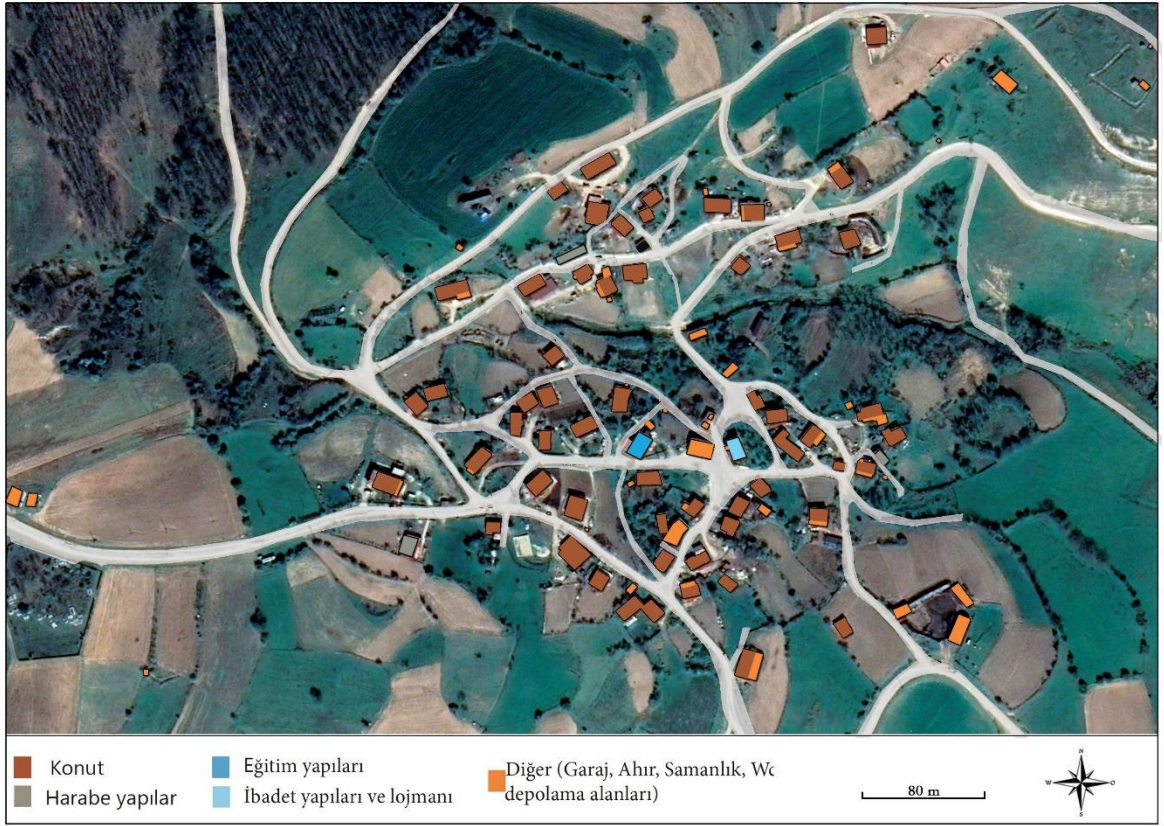

Şekil 4.36. Elmamacık köyü vaziyet planı (Orjinal)

Karaabalar

Yaklaşık 2223 ha alana sahip, Kofçaz ilçe merkezine 28 km mesafede ve ilçenin kuzeydoğusunda yer alan, TÜİK 2019 nüfus verilerine göre 45 erkek ve 46 Kadın olmak üzere 91 nüfuslu ve 35 haneden oluşan Kırklareli’ndeki Bektaşî geleneğine bağlı Amuca kabilesine mensup sınır köyüdür (Şekil 4.37, 4.38) (Engin, 2000).

Karaçam (1995)’ e göre; Osmanlı döneminde köy Kara-abalar ya da Karabalak isimleriyle bilinmektedir. Gezici bir derviş olan Halk Edebiyat ozanı Hayrani 19. Yüzyılda bu köyde yetişmiştir. Eski Türk kültürüne bağlı yaşayan köyün temel geçim kaynağını tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır (Anonim, 2012a; Çakır, 2013; Atıcı, 2016).

Şekil 4.37. Karaabalar köyü vaziyet planı (Orjinal)

Şekil 4.38. Karabalar köyü genel görünüm

Kocatarla

Yaklaşık 3268 ha alana sahip, Kofçaz ilçe merkezine 11 km mesafede ve ilçenin kuzeyinde yer alan, TÜİK 2019 nüfus verilerine göre 48 erkek ve 44 Kadın olmak üzere 92 nüfuslu ve 41 haneden oluşan Kırklareli’ndeki Bektaşî geleneğine bağlı Amuca kabilesine mensup köydür (Şekil 4.39, 4.40) (Engin, 2000). Halkın geçim kaynağını tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır (Çakır, 2013; Atıcı, 2016).

Şekil 4.39. Kocatarla köyü genel görünüm

Şekil 4.40. Kocatarla köyü vaziyet planı (Orjinal)

Kocayazı

Yaklaşık 6065 ha alana sahip, Kofçaz ilçe merkezine 9 km mesafede ve ilçenin doğusunda yer alan, TÜİK 2019 nüfus verilerine göre 112 erkek ve 113 Kadın olmak üzere 225 nüfuslu ve 120 haneden oluşan Pomak köyüdür (Şekil 4.41, 4.42).

Balkan savaşlarının sonlarına kadar bölgede Türk-Bulgar nüfusunun karışık yaşamış ve balkan savaşları sonrası Bulgarlar yöreden göç etmişlerdir. Köyün eski adı Kofçaz'dır. Şuan ki Kofçaz'ın ismi o dönemlerde Keşirlikmiş. İlçe merkezinin burası olması istenmiş fakat bölge halkı istemediğinden dolayı Keşirlik İlçe olmuş ve Kofçaz ismini almış, bu köy de Kocayazı ismini almıştır. Pomak böreği (tikva), Kaçamak ve Kuru fasulye köyün meşhur yemeklerindedir. Özellikle Kuru fasulyesi ile bölgede ünlüdür. Istranca dağlarının güney eteklerinde yer alan bu köy gerek ormanı gerekse su kaynakları bakımından oldukça zengindir.

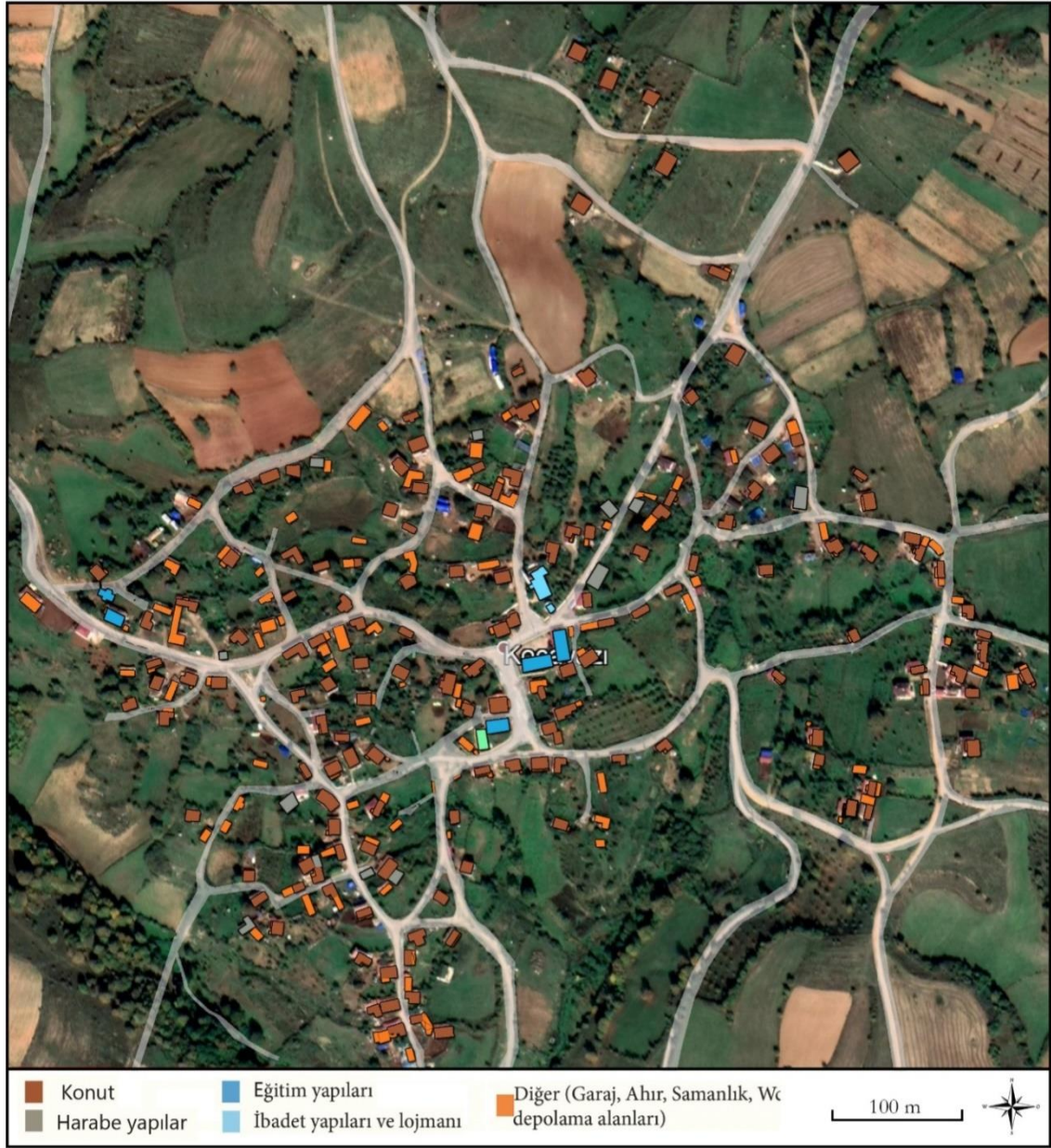
Köyde üç adet ayazma(kaynak), Ayva Altı ve Asker Çeşmesi mesire yerleri yörenin ilgi çeken yerleridir (Çakır, 2013).

Şekil 4.41. Kocayazı köyü genel görünümü

Değirmendere bölgesinde elektirkli değirmenlerin yaygın olmadığı zamanlarda Çavuş, Muhtar, Gucuva, Ramadan ve Pıze değirmenleri adlarıyla bilinen birçok değirmen varmış fakat günümüzde yok olmuşlar. Ayrıca Değirmenderenin suyunun içe suyu olarak kullanılmaya başlanması ile derenin debisinde düşüş meydana gelmiştir. Köyde faal olmayan bir adet alabalık üretim tesisi bulunmaktadır. Köyün geçim kaynağını tarım, hayvancılık ve ormancılık faaliyetleri oluşturmaktadır.

Eskiden köy Şayak Dokuma ile pantolon ve ceket yapımı ve Kebe denilen çoban paltosu üretimi meşhurmüş, Şayak dokunduktan sonra dere içerisine kurulan aba dolaplarında döndürülerek yapılmaktaymış. Söylenenlere göre; 1930 yılında Kırklareli'ni ziyaret eden Atatük'e hediye olarak şayak dokuma ceket verilmiş ve yazın serin kışın sıcak tutan bu dayanıklı malzemedan Atatürk takım elbise yapılmasını talep eder ve bu kumaşın üretimine en az hardaliye kadar önem verilmesini vasiyet etmiştir (Kurtulmuş, 2010; Anonim, 2020).

Şekil 4.42. Kocayazı köyü vaziyet planı (Orjinal)

Kula

Yaklaşık 3308 ha alana sahip, Kofçaz ilçe merkezine 20 km mesafede ve ilçenin kuzeydoğusunda yer alan, TÜİK 2019 nüfus verilerine göre 45 erkek ve 26 Kadın olmak üzere 71 nüfuslu ve 86 haneden oluşan Pomak köyüdür (Şekil 4.43, 4.44).

Şekil 4.43. Kula köyü vaziyet planı (Orjinal)

Istranca dağlarının eteklerinde yer alan bu köy doğal ve kültürel peyzaj özellikleri ile oldukça önem teşkil etmektedir. Yörenin sap çatılı evleri günümüzde kaybolmaya yüz tutmuş sivil mimari örneklerini barındıran Pomak köyüdür(Şekil 4.45). Yöre geçimini ormancılık, hayvancılık ve tarım faaliyetleri ile sürdürmektedir.

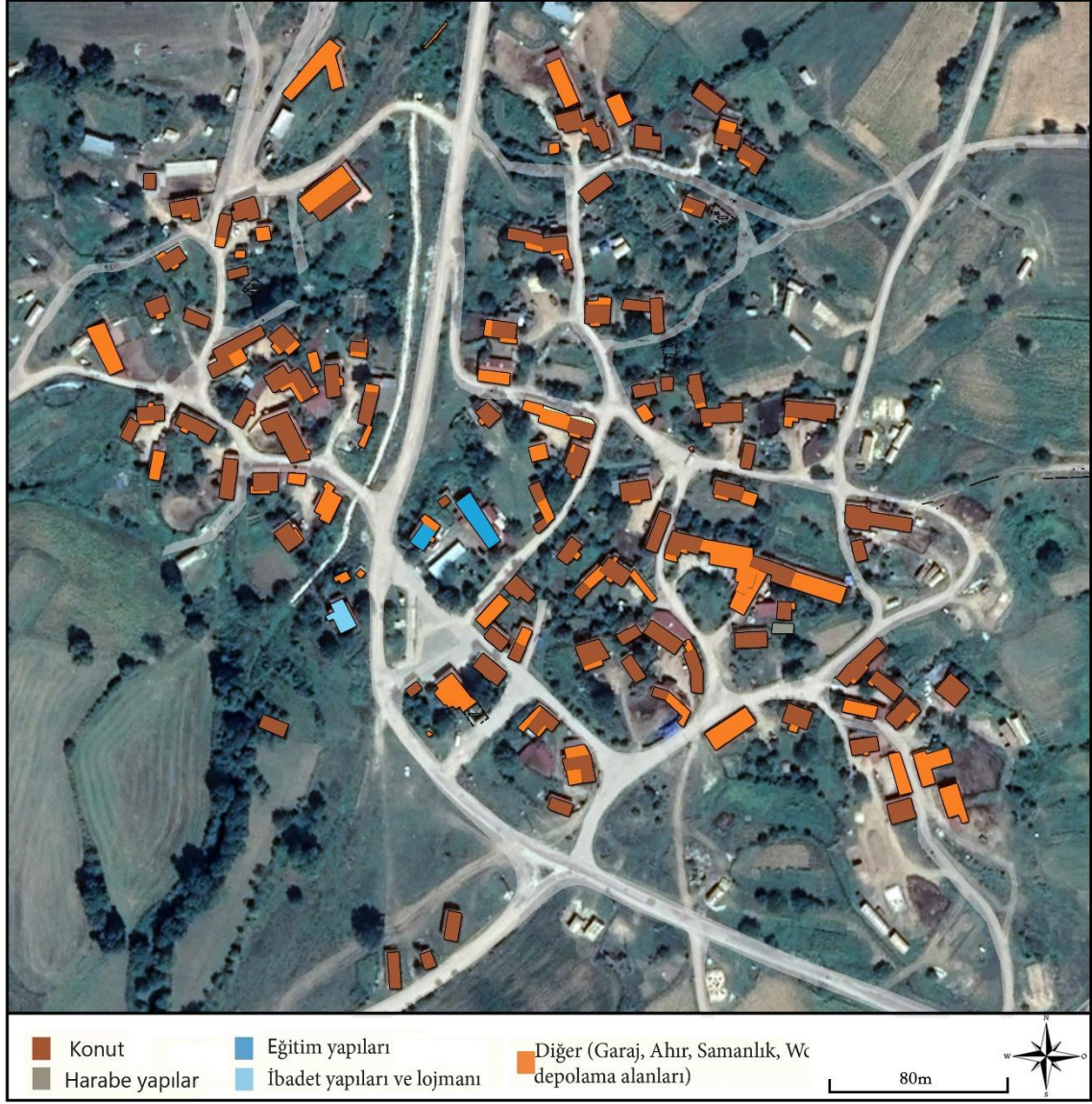
Şekil 4.44. Kula köyü genel görünüm

Şekil 4.45. Kula köy evi (Anonim, 2020e)

Malkoçlar

Yaklaşık 2867 ha alana sahip, Kofçaz ilçe merkezine 20 km mesafede ve ilçenin kuzeybatısında yer alan, TÜİK 2019 nüfus verilerine göre 44 erkek ve 46 Kadın olmak üzere 90 nüfuslu ve 38 haneden oluşan Kırklareli’ndeki Bektaşî geleneğine bağlı Amuca kabilesine mensup sınır köyüdür (Şekil 4.46, 4.47) (Engin, 2000).

Şekil 4.46. Malkoçlar köyü vaziyet planı (Orjinal)

İsmi Akıncı komutanlarından Malkoçoğulları ailesinden gelen köyde Osmanlı zamanı döneminde Gümrük kapısı bulunmaktaymış ve ayrıca Balkan savaşı öncesi Kırklareli Demiryolunun bu köyden Bulgaristan'a geçirilmesi ile ilgili proje oluşturulmuş (Anonim, 2012a; Çakır, 2013).

Şekil 4.47. Malkoçlar köyü genel görünüm

Halk geçimini tarım ve hayvancılık ile sağlamaktadır. Ayrıca köyde 2000’li yıllara kadar Çul-Çultar- ve Çimdik denen dokumalar yapılmaktaymış (Çimdik ve Çultar; yere sermek amacıyla, Çul; Hayvanların üstlerini örtmek için kullanılmaktaymış.)(Kurtulmuş, 2010; Anonim, 2012a).

Taştepe

Yaklaşık 1369 ha alana sahip, Kofçaz ilçe merkezine 3 km mesafede ve ilçenin kuzeyinde yer alan, TÜİK 2019 nüfus verilerine göre 44 erkek ve 35 Kadın olmak üzere 79 nüfuslu ve 35 haneden oluşan Boşnakların yoğun olarak yaşadığı köydür (Şekil 4.48, 4.49).

Köy ismini hemen yakınında yer alan taşlık tepeden almakta fakat halk arasında kolay söylendiği için Tastespe olarak söylenmektedir. Köyün temel geçim kaynağını tarım, hayvancılık ve ormancılık sağlamaktadır (Anonim, 2012a; Çakır, 2013).

Taştepe, Bulgaristan’da 1980’li yıllarda var olan çetelerin barınak yerlerini oluşturmuştur. Türk tarihinde Bulgar Sadık olarak bilinen Sadık Poğda ve çetesi ile Lefter Kaptan çetesi Taştepe köyünde barınmıştır (Çakır, 2013).

Şekil 4.48. Taštepe vaziyet planı (Orjinal)

Şekil 4.49. Taštepe köyü genel görünüm.

Tatlıpınar

Yaklaşık 2260 ha alana sahip, Kofçaz ilçe merkezine 28 km mesafede ve ilçenin kuzeyinde yer alan, TÜİK 2019 nüfus verilerine göre 33 erkek ve 26 Kadın olmak üzere 59 nüfuslu ve 95 haneden oluşan Kırklareli’ndeki Bektaşî geleneğine bağlı Amuca kabilesine mensup köydür (Şekil 4.50, Şekil 4.51) (Engin, 2000).

Şekil 4.50. Tatlıpınar vaziyet planı (Orjinal)

Şekil 4.51. Tatlıpınar köyü genel görünüm

Ayrıca köyde, 2000’li yıllara kadar Çul-Çultar- ve Çimdik denen dokumalar yapılmaktaymış (Çimdik ve Çultar; yere sermek amacıyla, Çul; Hayvanların üstlerini örtmek için kullanılmaktaymış.) (Kurtulmuş, 2010).

Karaçam (1995)’e göre; eski dönemlerde bölgede Ermeni mahallesi olduğundan söz edilmektedir (Anonim, 2012a; Çakır, 2013; Atıcı, 2016)

Terzidere

Yaklaşık 2702 ha alana sahip, Kofçaz ilçe merkezine 10 km mesafede ve ilçenin kuzeyinde yer alan, TÜİK 2019 nüfus verilerine göre 105 erkek ve 98 kadın olmak üzere 203 nüfuslu ve 100 haneden oluşan Kırklareli’ndeki Bektaşî geleneğine bağlı Amuca kabilesine mensup sınır köyüdür (Şekil 4.52, 4.53) (Engin, 2000).

Karaçam (1995)’e göre 1402’li yıllarda Balkanlara egemen olan Yıldırım Beyazıt’ın oğullarından Emir Süleyman’ın oğlunun lalasının terzibaşı Zağnus olduğu ve köyün isminin buradan geldiğine inanılmaktadır (Çakır,2013; Atıcı,2016).

Vadi üzerine kurulmuş köyde temel geçim kaynağını tarım ve hayvancılık faaliyetleri oluşturmaktadır. Yörenin müzik kültürünün yaşatılmasında önemli yeri olan emekli öğretmen ve mahalli THM sanatçısı Hasan Öztürk bu köylüdür (Kurtulmuş, 2010; Anonim, 2012a).

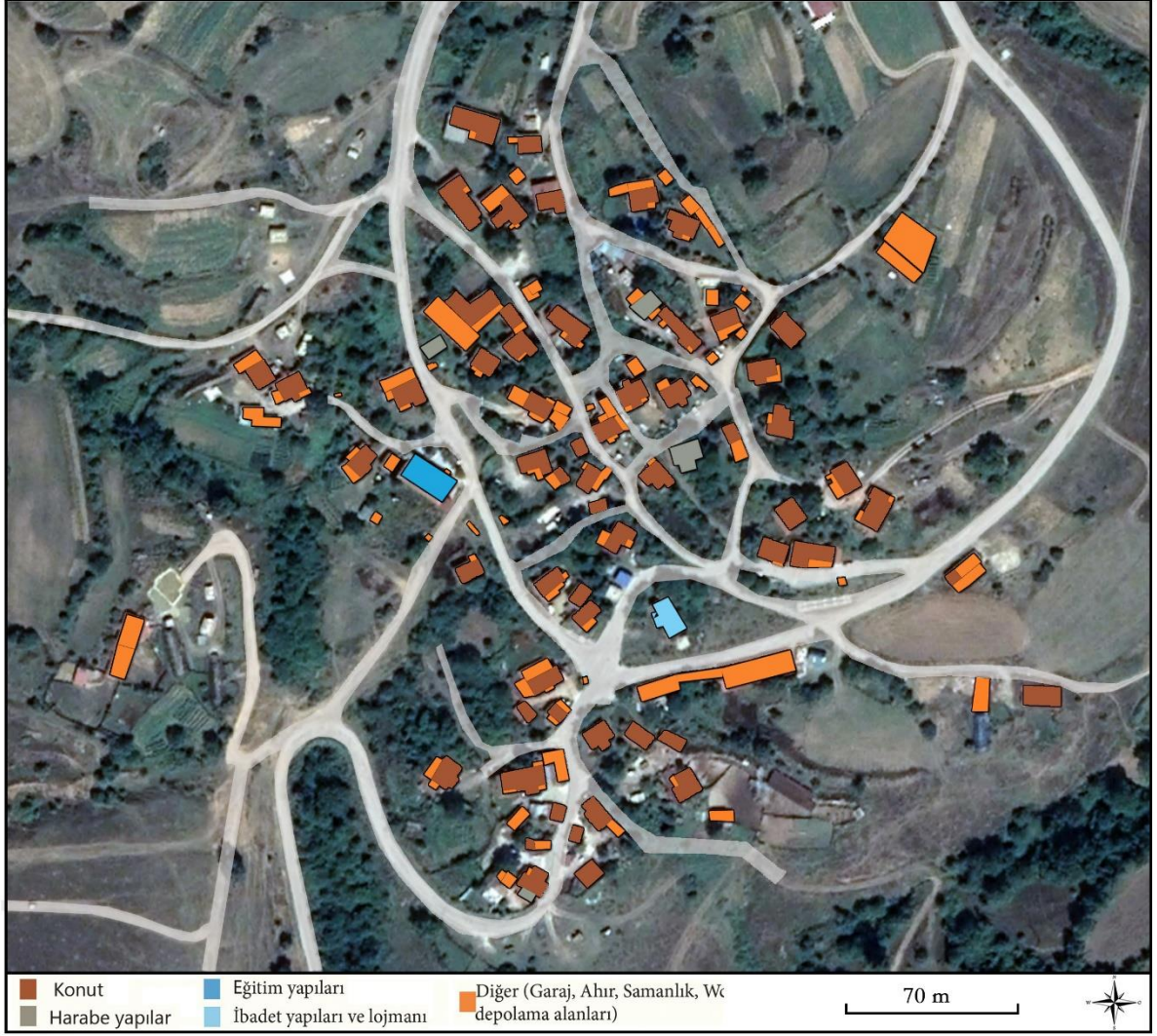
Şekil 4.52. Terzidere köyü vaziyet planı (Orjinal)

Şekil 4.53. Terzidere genel görünüm

Topçular

Yaklaşık 2342 ha alana sahip, Kofçaz ilçe merkezine 16 km mesafede ve ilçenin kuzeyinde yer alan, TÜİK 2019 nüfus verilerine göre 29 erkek ve 43 Kadın olmak üzere 72 nüfuslu ve 33 haneden oluşan Kırklareli'ndeki Bektaşî geleneğine bağlı Amuca kabilesine mensup köydür (Şekil 4.54, 4.55) (Engin, 2000).

Şekil 4.54. Topçular köyü vaziyet planı (Orjinal)

Şekil 4.55. Topçular köyü genel görünüm

Yukarıkanara

Yaklaşık 1939 ha alana sahip, Kofçaz ilçe merkezine 14 km mesafede ve ilçenin kuzeyinde yer alan, TÜİK 2019 nüfus verilerine göre 29 erkek ve 24 Kadın olmak üzere 53 nüfuslu ve 29 haneden oluşan Kırklareli’ndeki Bektaşî geleneğine bağlı Amuca kabilesine mensup köydür (Şekil 4.56, 4.57) (Engin, 2000).

Şekil 4.56. Yukarıkanara köyü vaziyet planı (Orjinal)

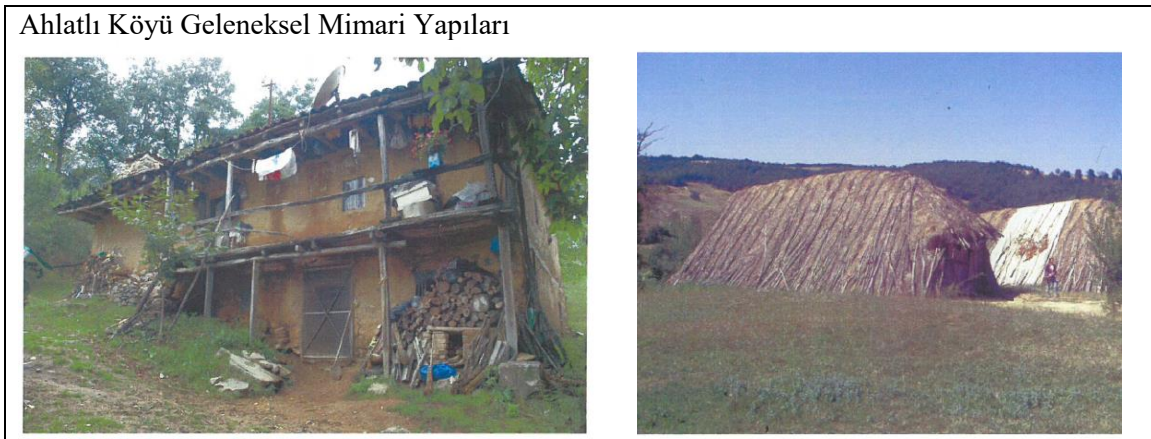
Şekil 4.57. Yukarıkanara köyü genel görünüm

Köyün eski dönemlerde adı Büyük Kanara anlamına gelen Kanar'ı Bala olarak adlandırılmıştır. Aşağı kanara köyü ile birlikte kurulmuştur (Tarik, 2011; Çakır, 2013).

Tarihi içerisinde Türk, Bulgar, Boşnak, Pomak ve Yerliler (Gacal) gibi farklı toplulukların bir arada ya da yakın çevrelerde yer almaları kırsal bölge için gerekli ev, ahır, ambar, samanlık vs. gibi mekânların kendine özgü nitelikleri ile ülke ölçeğinde nadir görülen mimari tarza sahip yapıların oluşmasına yol açmıştır. Özellikle Yunanistan ve Bulgaristan da eski tarihlerde yaygın olan ve ülkemizde örneği sadece Trakya bölgesinde bulunan ve genellikle ahır, ambar, samanlık yapmak için kullanılan “İğmeli Yapı” türleri Kofçaz köylerinde yaygın biçimde görülmektedir. Çalışma alanı içerisinde ki köylerin sahip olduğu geleneksel mimari bölgenin yüksek kesimlerinde tek katlı olanlar genellikle az pencereli, kareye yakın dikdörtgen şeklinde ve yüksek kırma çatılı olup çatı malzemesi genelde saz bitkisinin saplarından veya çavdar bitkisinin saplarından oluşmaktadır. Güney yönüne konumlandırılan evlerin giriş ve pencereleri bu yönde olup bu cephenin duvarı dalörgü sistemi kullanılarak yapılmaktadır. Kuzey cephe kâgir olup iki yan duvarın bir kısmı ve ya tamamı kâgir olup bazı evlerin kuzey cephelerinde ahır samanlık gibi yapılar görülebilmektedir. İki katlı ev yapılarında alt kat genelde samanlık, ahır vb. amaçla kullanılmaktadır. Üst katta giriş kısmında sundurma olarak adlandırılan çıkma bulunur (Eres, 2013).

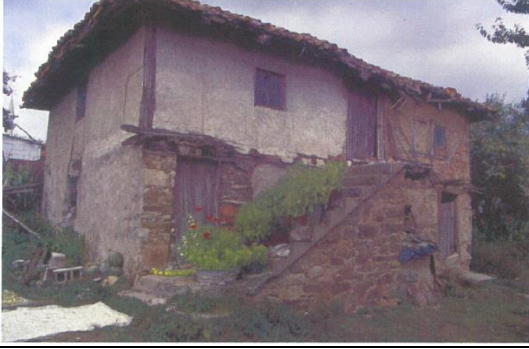
Köylerin sahip olduğu kırsal mimari 2013 yılında Kofçaz Belediyesi ile Bolyavoro Belediyesi'nin Avrupa Birliği Sınırötesi İşbirliği Programı kapsamında “Yerel Doğal Kaynakların ve Kültürel Mirasın Valorizasyonu için İşbirliği Oluşturulması” projesi kapsamında Doç. Dr. Zeynep Eres tarafından ortaya çıkarılmıştır (Çizelge 4.13).

Çizelge 4.13. Kofçaz köyleri geleneksel mimarisi (Eres, 2013)

Çizelge 4.13. Kofçaz köyleri geleneksel mimarisi (Eres, 2013)(Devam)

Ahmetler Köyü Geleneksel Mimari Yapılar

Aşağıkanara Köyü Geleneksel Mimarisi

Beyci Köyü Geleneksel Kışla Yapısı

Elmacık Köyü Geleneksel Mimarisi

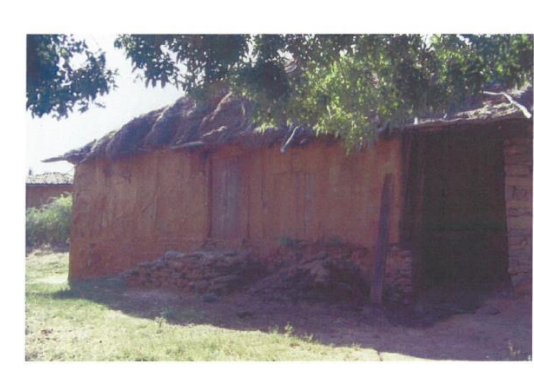
Karaabalar Köyü Geleneksel Ambar Yapısı

Kocayazı Köyü Geleneksel Mimarisi

Malkoçlar Köyü Geleneksel Mimarisi

Çizelge 4.13. Kofçaz köyleri geleneksel mimarisi (Eres, 2013)(Devam)

Yüksek (2008)'in "Geleneksel Anadolu Mimarlığında Ekolojik Uygulamalar Üzerine Bir Araştırma (Kırklareli Kırsal Alan Örneği)" başlıklı doktora tezi çalışması kapsamında; Kula Köyü'nde yer alan 2 katlı yapı modeli ekolojik uygulamaların ilkelerini içeren ve değerlendirme yapabilmek amacıyla oluşturulmuş 44 maddeden 35'ini karşıladığı sonucuna varılmıştır.

Geleneksel yapıların sahip olduğu ekolojik özellikleri bulunduran bu yapıların birçoğu artık kullanılmamakta ve harabe durumda, bu geleneksel mimarinin yok olmasının önüne geçilmelidir. Bu yapılar, restore edilerek misafirhane veya köy müzeleri haline dönüştürülebilir. Bu yapılar köylerin sahip olduğu geleneksel yaşam tarzını yansıtan araç gereçlerle donatılarak geleneksel yaşam tarzlarının yok olmasının önüne geçilebilir. Ekoturizm aktiviteleri için kırsal mimari rotaları kapsamında bu yapılar değerlendirilebilir ve bu tür geleneksel yapı dokuları ekoturizm aktivitelerinin çeşitliliğine katkı sağlayabilir.

4.2.6. Festival, şenlikler ve inanç merkezleri

Hıdırellez kutlamaları

Bölgede, Mayıs ayında başlayan ve coşkuyla kutlanan Hıdırallez şenlikleri üç gün boyunca sürmektedir. Amuca topluluğuna mensup olanlar Hıdırellez'den bir gün önce koyunlarını sağır ve bu sütün bir kısmı yoksul kişilere dağıtıldıktan sonra geriye kalanı peynir yapılır. O günün gecesi birkaç hane bir arada toplanır ve yapılan peynir yenir. Toplanan kişilerden eğlence amacıyla peyniri tuttukları elini başından aşırarak yemeye çalıştığı "Aşırtmalı Peynir Yeme" oyunu oynarlar (Engin,2001; Çakır, 2013). Bu gece Hıdırellez ateşi yakılır ve herkes üzerinden atlar. Mani çömleği adını verdikleri çömleğe yüzük atılır. Ruhani varlıklardan korunmak amacıyla yakılan ateşin korundan kürek yardımıyla alınır ve üzerine devesil otu koyularak ev etrafında 3 tur dolaşılır ve kadınlar bu gece ellerine kına yakarlar. Sabah erken saatlerde evden aldıkları üzerine yağ sürülmüş ekmekleri kuyuya gidip sürerler ve 3 kova su çekilip yere atılır ve üzerinden atlanılır. Dönüşte çimen üzerinde 3 kez yuvarlanır ve bir gün önce hazırlamış oldukları salıncaklarda sallanırlar. Daha sonra ağaçlardan yeşil dal kırılır ve o sabah inekler yeşil dallar ile otlatılmaya gönderilir. Devamında Mani Çömleği bir gül fidanının altına koyulur ve her hane çörek yapar ve çöreğin içerisine bir adet madeni para koyulur. Çörek kesilirken önce Allah'a ve misafirlere niyet edilir, madeni parayı bulan kişinin yıl içinde kimin şanslı olacağına inanılır ve eğer para bıçağa denk gelirse tekrar çörek yapılır. Maddi gücü yerinde olanlar kuzu keserler. Gülün altına koyulan mani çömleğinden gözleri bağlı bir erkek çocuğa kızlar sırasıyla yüzük çektirerek çekilen yüzüklere mani okurlar. Bu yörede Hıdırellez çobanların işe alınıp iş bıraktığı tarihtir ve o gün yapılan tüm isteklerin kabul edileceğine inanılır (Çakır, 2013).

Hıdırellezin son ve en eğlececi günü yaşlı kadınlar dede kılığında genç kızları kovalarlar, koyu giyimli yüzünün yarısı beyaza, yarısı siyaha boyanmış iki kadın heybesinde kedi yavruları olan eşeğe ters bindirilir. Ekmek isteme türküsü söylenerek yerden bir avuç toprak alınır ve herkes toprağa ne istiyorsa resmini çizer (Çakır, 2013).

Nazari Şenliği

Yukarıkanara köyünde, Hıdırellezden bir ay önce perşembe günü herkes işini bırakır ve nazari niyetleri tutar ve haftaya Perşembe günü niyet çömllekleri çıkarılır, baharın, bolluk ve bereketin gelişi için kurbanlar kesilir, eğlence ve kutlamalar gerçekleştirilir. Kadın ve erkekler

için ayrı sofralar kurulur çocuklar doğadan toplamış oldukları çiçeklerle evleri dolaşarak nazari türküsü söylerler (And, 2012; Morgül, 2014; Anonim, 2016c).

Nazari Türküsü

Oyna nazari nazari
Şimdi geldi pazari
Pazarinin şalvarı
Beş yumurtaya yalvarı
Olluçak olsun
Bollucak olsun
Kocakarılar yoğursun
Genç karılar doğursun
Nazariye ne gelir
Bir maşrapa su gelir
Ollucak olsun
Bollucak olsun (Anonim, 2016c).

Ceviz ve bal festivali

İlçenin tanıtılmasına katkıda bulunması amacıyla birincisi 2014 yılında ve ikincisi 2017 yılında düzenlenmiş festivallerdir.

Fasülye ve bal festivali

2015 yılında Kocayazı köyünün yörede yetişen ürünlerinin tanıtımını yapmak amacıyla gerçekleştirdiği festivaldir.

Elmacık köyü bahar şenliği

Köyden göç edenlerin yoğun biçimde katılımıyla gerçekleşen bu şenlik, her yıl mayıs ayında Elmacık köy korusunda düzenlenmektedir (Çakır, 2013). Yağmur duası etkinliği sonunda yemekler dağıtılıyor ve diğer gün kuru içerisinde çeşitli eğlence ve kutlamalar gerçekleşmektedir (Şekil 4.58).

(Anonim, 2012b)

(Anonim, 2013a)

(Anonim, 2012b)

Şekil 4.58. Elmamacik köyü bahar şenliği

Topçu Baba kurban töreni

Önceleri pazartesi günleri yapılan bu etkinlik, çalışanların iş günü olması nedeniyle etkinliğe katılamayanlar olduğu için Haziran ayının ikinci cumartesi gününde yapılmaya başlanmıştır. Topçular köyünde Topçu Baba Türbesi'nin bulunduğu koruluk alanda gerçekleştirilmektedir. Tören günü misafirler Türbenin bulunduğu alana gelirler, Türbeden 6-7 metre uzakta bulunan etrafi açık dolap üzerine mum yakarlar devamında Türbe içerisine giren kişiler dua eder ve mezara arkalarını dönmeden dışarıya çıkarlar. Kurban getiren kişiler kurbanlarını kesim görevlilerine teslim ederler. Kesilen kurbanlar kazanlarda kaynatılır ve yapılan yemekler yenilir. Katılımcılar; koyun keçi, koç, dana, horoz gibi hayvanlardan ve şeker, tuz, pirinç, kuru fasulye, ekmek, hoşaf yapmak için meyve gibi gıda ürünleri getirirler. Yemekler oluncaya kadar katılımcılar otururlar, eğlenirler ve yöresel ozanların şiirlerini, sazlarla çalıp söylenen deyişleri dinlerler gelen semah grupları gösterilerini gerçekleştirirler. Kesilen kurban derileri açık arttırma ile satılarak gelecek yıl yapılacak etkinliklere gelir elde edilmektedir (Engin, 1996; Kurtulmuş, 2010; Tarik, 2011).

Gül Baba kurban töreni

Söylenenlere göre 300 yıl kadar önce her yer karlarla kaplı iken köye kucağında kırmızı güller bulunan bir Bektaşi babası gelmiştir. Köy halkı ihtiyara gülleri nereden bulduğunu sorduklarında şimdi türbesinin olduğu yeri söylemiştir. İhtiyara inanmayan halk gidip gösterdiği tepeye bakıyor ve gerçekten her yerde güllerin olduğunu görüyorlar. Geri dönen halk Güllü Babanın ölmüş olduğunu görüyorlar ve Güllü Babayı gösterdiği güller açmış o bölgeye, bugünkü Ahmetler köyünün çıkışında yer alan köy mezarlığının yüksek kesimine defnetmişler ve zamanla Güllü Baba halk arasında Gül Baba söylemine dönüşmüş. Aradan yıllar geçtikten sonra köy halkından birkaç kişinin rüyasına girip bana bir türbe yapın yağmurun altında ıslanıyorum dediği rüyalar bazı köyde yaşayan bazı kişiler tarafından görülmüş ve bir türbe yapılmış. Her yıl katılımcıların yıl içerisinde adanmış oldukları adaklarını burada keserler ve toplu şekilde yemek yemektirler (Engin, 1996; Tarik, 2011).

Topçu Baba kurbanından sonra, Ahmetler köyünde Topçu Baba kurbanında hizmet eden Ahmetler, Topçular ve Tatlıpınar köylerinin hizmet ederek Perşembe günü gerçekleştirildikleri tıglama (kurban kesme) geleneğidir. Katılımcılar Topçu Baba kurbanında olduğu gibi yiyecek gıda getirmektedirler. Kesilen kurbanların derileri açık arttırma usulü ile satılarak gelecek yıl yapılacak etkinliklere gelir elde edilmektedir. Gül Baba türbesi köyün en yüksek noktasında devlet yardımıyla 1991 yılında yeniden yapılmıştır. Gül Baba türbesinin alt kısmında erenler pınarı isimli çeşmesi vardır. Gül Baba'nın asıl kabri Macaristan'da yer almakta ve bu türbenin herkes tarafından nazarlama (Nazarlama, halkın sağlığında saygı duyduğu, büyüklüğüne inandığı kişilerin “Beni arayan burada bulsun” gibi dualarla belli noktaları tıslımlamaları, işaretlemeleridir (Hanılçe ve Tepecik, 2016).

Amuca topluluğunda deve oynatma geleneği

Amuca topluluğuna özgü gerçekleştirilen bir gelenek olan deve oynatma geleneği, Trakya bölgesinde gerçekleştirilenlerden farklıdır. Kasım devesi diye adlandırılan bu gelenekte ağaçtan yapılmış deve ile 7 Kasım gecesi köyün delikanlıları ev ev gezer, köyün kızları belli evlerde eğlenmek için toplanır ve ilkokulu bitiren erkek çocuklar pişmiş tavuk getirerek kasım devesini gezdirme hakkını kazanmaktadır. Trakya bölgesinde 7 Kasım çoban ve çırakların işi bıraktığı ve işe alındığı tarihtir. Bu tarihte köylerde kasım lokması adında hamur yiyeceği dağıtılmaktadır. Ayrım yapılmadan her ev gezilir ve ev sahibine “deveci geldi duydun mu? ambara buğday koydun mu?” şeklinde seslenir ve deve sadece kızların bulunduğu evde sözde

sahibinin "mercimek aşını pişirdim deveyi yere düşürdüm " seslenmesi ile yere çökmektedir. Bu esnada sözde hoca çağırılır ve hoca bilinen dualar yerine genellikle argo kelimeler ile etrafi güldürür (Engin, 1997).

Kofçaz ve çevresindeki inanç merkezleri

Dünya üzerinde geniş alanlara yayılmış ve köklü tarihe sahip Türkler, çeşitli nedenlerle sık sık göç etmişlerdir. Bu göç hareketleri, sahip oldukları kültüründe etkilenmesine ve şekillenmesine yol açmıştır. Bu nedenle İslamiyet'i benimseyen Türklerin Orta Asya'dan getirmiş oldukları bir takım inanışlar İslam inanışında yeri olmasa bile hala varlığını devam ettirmektedir (Çıblak, 2008). İnanılan külte göre de farklı inanç türleri oluşmuştur. Bu inanışların bir kısmını oluşturan Türbe ve Yatır ziyaretleri Kofçaz ilçesinde de varlığını devam ettirmektedir (Çizelge 4.14).

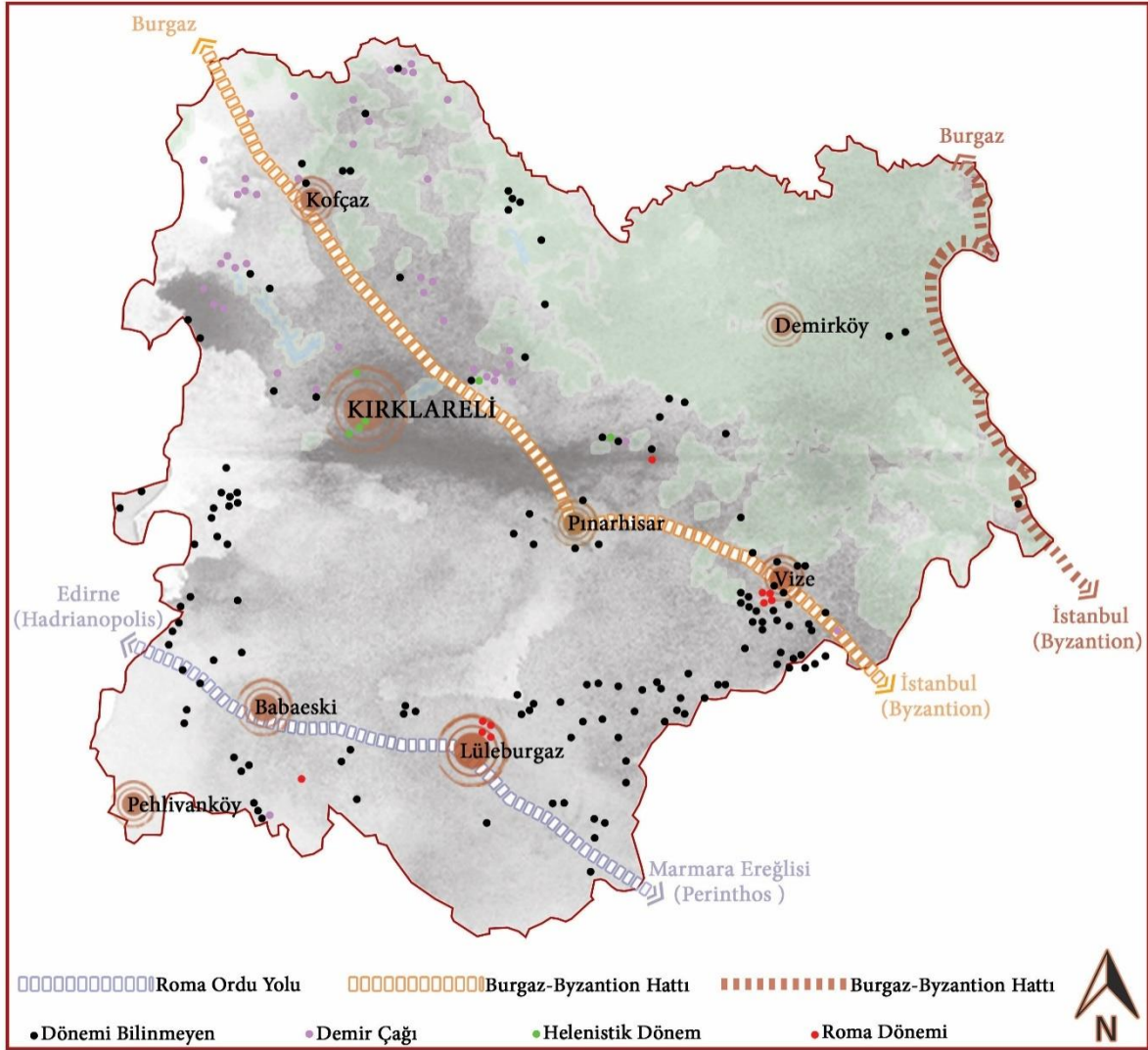
Çizelge 4.14. Kofçaz inanç merkezleri (İnce, 2007; Öden, 2013'ten derlenmiştir.)

	<u>Türbe ve Yatırlar</u>
Veli Kültürü	Akyazılı Nazarlaması (Ahmetler Köyü), Ahmet Baba (Ahmetler Köyü), Arzu Baba (Ahmetler Köyü), Erenler Bayırı Babası (Ahmetler Köyü) Gül Baba (Ahmetler Köyü), Kızıl Deli (Ahmetler Köyü) Yağmurlu Baba (Yatır) (Ahmetler Köyü), Erikli Baba (Malkoçlar Köyü) Höyük Baba (Tümsek tepe) (Malkoçlar Köyü) Mercan Baba (Türbe) (Topçular Köyü), Topçu Baba (Türbe) (Topçular Köyü) Kalfa Baba (Yatır) (Tatlıpınar Köyü)
Taş Kültürü	Delikli Kaya Ziyaretleri (Malkoçlar Köyü)
Su kültürü	Dere Kurbanı Geleneği (Beyci ve Terzidere Köyü)

4.2.7. Tarihi turistik ve arkeolojik değerler

İlçe Trak, Bizans ve Anadolu kültürlerinin yaşam sürdüğü bölgede yer alması, Trak/Frig halklarının Erken Demir Çağında kullanmış oldukları göç yolları (Aydınğün ve Aydınğün, 2013) ile Roma Ordu Yolu'nun geçiş güzergâhı üzerinde bulunması (Şahin, 2008) bölgede o dönemin ihtiyaçları doğrultusunda oluşturulmuş mekânların çeşitliliğinin yansımaya neden olmuştur.

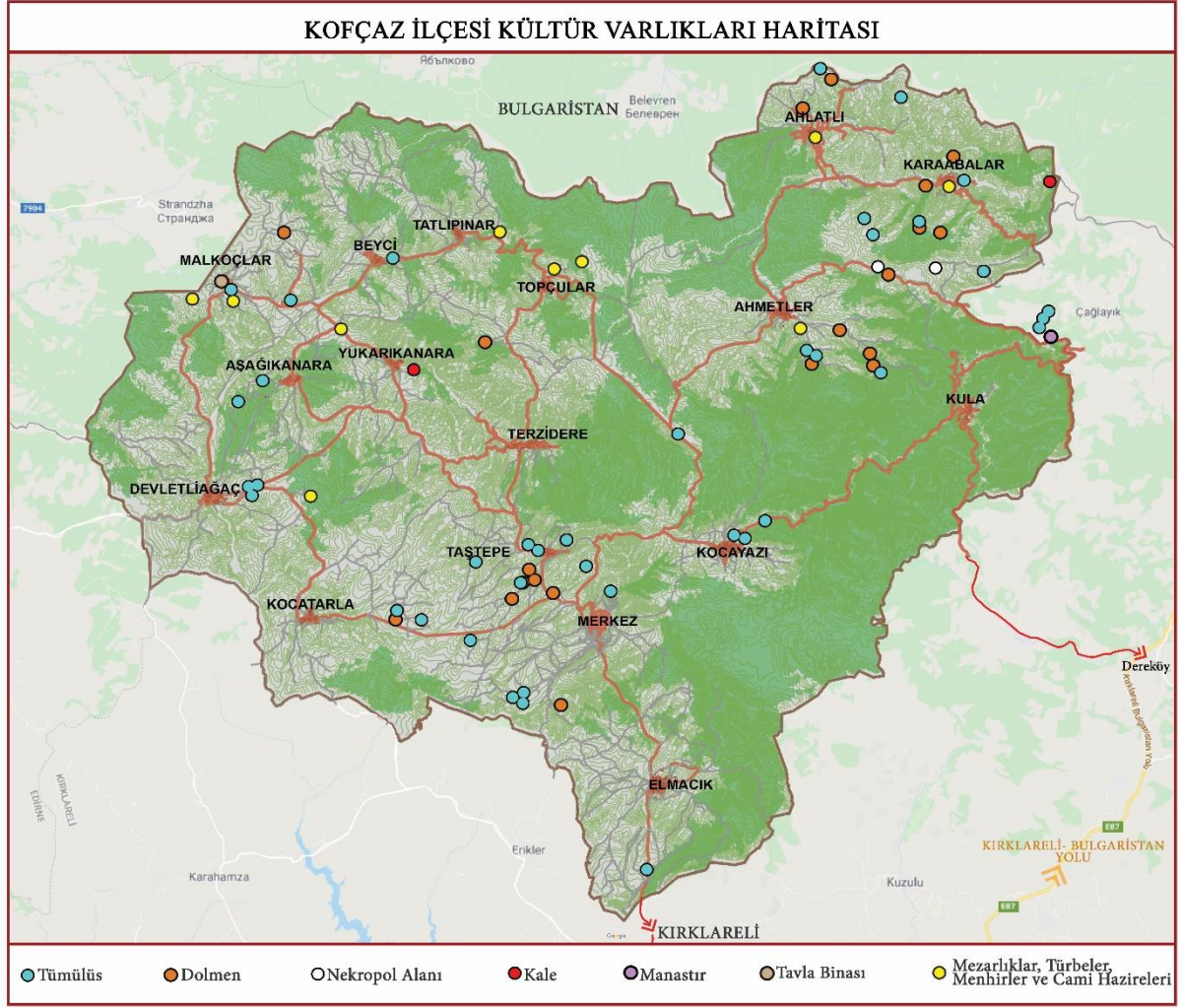
Bu güzergâhların çevrelerinde yapılmış Tümülüslerin günümüze ulaşmasından bölgenin yaşam alanı olarak uzun zamanlardan bu yana kullanıldığı anlaşılmaktadır (Şekil 4.59).

Şekil 4.59. Kırklareli tarihi yol rotaları ve tarihi kalıntılar (Yıldırım, 2008'deki haritaların birleştirilmesi ile oluşturulmuştur.)

Balkan savaşlarında birçok köy işgallerle yakılıp yıkılmalara maruz kaldığı için köyler ya tekrar kurulmuş ya da başka alanlara taşınarak tekrar kurulmuş. Bu yüzden klise, okul gibi tarihi yapılara rastlanmamıştır. Ayrıca bölge iklimine yönelik yapılarda ahşap malzeme kullanımının yoğunluğu da tarihi yapıların yok olmasına neden olduğu düşünülmektedir (Eres, 2013).

İlçe sınırları içerisinde yer alan çok sayıda Dolmen (Kapaklıkaya), Tümülüs (Tumbatepe), Menhir (Dikilitaş), Türbe – Yatır, bir kaç kale ve manastır kalıntısı ve tavla binası Şekil 4.60'te verilmiştir (Karaman vd., 2012).

Şekil 4.60. Kofçaz ilçesi kültür varlıkları haritası (Orjinal)

İlçede Kırklareli Müze Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen Kültür Envanteri Çalışmaları kapsamında; 21 dolmen (Çizelge 4.15.), 46 Tümülüs (Çizelge 4.16), 3 Nekropol alanı (Çizelge 4.17), 1 manastır (Çizelge 4.18), 2 kale kalıntısı (Çizelge 4.19), 1 tavla binası (Çizelge 4.20), 7 Mezarlık alanı ve 2 köy cami haziresi (Çizelge 4.21) tescillenmiştir (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015).

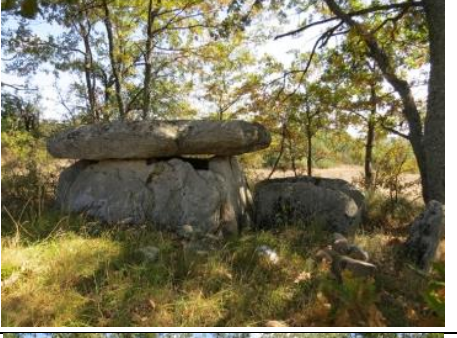

Çizelge 4.15. Kofçaz ilçesi Dolmenleri (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015; Anonim, t.y.a) yararlanılarak oluşturulmuştur.)

<p>Yeni Mahalle Dolmeni; Tek odalı, Dramos (Giriş kısmı) kısmı zarar görmüş. Mimari Çağ; M.Ö.1200-800 Enlem: 41°55'15.21"K Boylam: 27° 8'32.22"D</p>		
<p>Mercan Baba Dolmeni; Tek odalı, Dramos (Giriş kısmı) kısmı zarar görmüş. Mimari Çağ; M.Ö.1200-800 Enlem: 42° 1'31.79"K Boylam: 27° 6'51.00"D</p>		
<p>Kocatarla Mercimek Tepe Dolmeni;Yıkılmış halde taşları durmaktadır. Mimari Çağ; M.Ö.1200-800 Enlem: 41°56'49.02"K Boylam: 27° 4'46.71"D</p>		
<p>Taştepe Kavakdere Dolmeni; İyi bir şekilde korunmuş ve iki odalıdır. Mimari Çağ; M.Ö.1200-800 Enlem: 41°55'15.21"K Boylam: 27° 8'32.22"D</p>		
<p>Taştepe Mezarlık Dolmeni;Kısmen toprağa gömülü ve iki odalıdır. Mimari Çağ; M.Ö.1200-800 Enlem: 41°57'30.50"K Boylam: 27° 7'51.37"D</p>		

Çizelge 4.15. Kofçaz ilçesi Dolmenleri (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015; Anonim, t.y.a) yararlanılarak oluşturulmuştur.) (Devam)

<p>Taştepe Deliklitaş Dolmeni; Yan duvarları toprağa gömülü, üst kapak taşı devrilmiş tek odadan oluşur. Mimari Çağ; M.Ö.1200-800 Enlem: 41°57'23.51"K Boylam: 27° 7'39.36"D</p>		
<p>Taştepe Yılanpınar Dolmeni; Dağılmış vaziyette ve taşları kısmen toprağa gömülü ve birden fazla odası vardır. Mimari Çağ; M.Ö.1200-800 Enlem: 41°57'5.86"K Boylam: 27° 7'26.51"D</p>		
<p>Taştepe Kuru Dolmeni; üst taşları bulunmayan üç odalı ve yan taşları kısmen toprağa gömülüdür. . Mimari Çağ; M.Ö.1200-800 Enlem: 41°57'11.20"K Boylam: 27° 8'23.81"D</p>		
<p>Ahmetler Höyükler Bayırı Dolmeni; Tek odalı olup Dramos kısmının batısında yer alan taş bloğu yoktur. gömülüdür. . Mimari Çağ; M.Ö.1200-800 Enlem: 42° 1'16.03"K Boylam: 27°14'13.28"D</p>		
<p>Ahmetler Kapakkaya 1 Dolmeni; Üç odalı olup iyi korunmuştur. Mimari Çağ; M.Ö.1200-800 Enlem: 42° 1'46.89"K Boylam: 27°14'49.73"D</p>		

Çizelge 4.15. Kofçaz ilçesi Dolmenleri (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015; Anonim, t.y.a) yararlanılarak oluşturulmuştur.) (Devam)

<p>Ahmetler Kapakkaya 2 Dolmeni; Tek odalı olup üst taş plağı yan tarafa devrilmiş..</p> <p>Mimari Çağ; M.Ö.1200-800</p> <p>Enlem: 42° 1'44.37"K Boylam: 27°14'48.69"D</p>		
<p>Ahmetler Harmanbayırı Dolmeni; Tek odalı olup taşları devrilmiş ve kırılmış durumda.</p> <p>Mimari Çağ; M.Ö.1200-800</p> <p>Enlem: 42° 1'19.39"K Boylam:27°15'28.41"D</p>		
<p>Şaban'ın Höyükleri Dolmeni; Tek odalı olup, doğu kısmındaki taş bloğu ile üst kısımdaki taş bloğu yoktur.</p> <p>Mimari Çağ; M.Ö.1200-800</p> <p>Enlem: 42° 1'12.06"K Boylam: 27°15'34.41"D</p>		
<p>Ahlathlı Balıkçı Dolmeni; Tek odalı olup iyi bir şekilde korunmuştur.</p> <p>Mimari Çağ; M.Ö.1200-800</p> <p>Enlem: 42° 6'6.83"K Boylam: 27°14'38.17"D</p>		
<p>Ahlathlı Kozaalçağı Dolmeni; Taş bloklar yıkılmış durumdadır.</p> <p>Mimari Çağ; M.Ö.1200-800</p> <p>Enlem: 42° 5'35.57"K Boylam: 27°13'58.55"D</p>		

Çizelge 4.15. Kofçaz ilçesi Dolmenleri (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015; Anonim, t.y.a) yararlanılarak oluşturulmuştur.) (Devam)

<p>Karaabalar Şarlak Dolmeni; Tek odalı olup kuzey kısmı toprak altında bulunmaktadır. Mimari Çağ; M.Ö.1200-800 Enlem: 42° 4'45.79"K Boylam: 27°17'25.00"D</p>		
<p>Karaabalar İkizce Dolmenler; Tek odalı olup iyi korunabilmiştir. 4 metre doğusunda yıkılmış bir dolmen daha vardır. Mimari Çağ; M.Ö.1200-800 Enlem: 42° 3'26.18"K Boylam: 27°17'0.21"D</p>		
<p>Malkoçlar Deliklitaş 1 Dolmeni; Dağılmış durumdadır. Mimari Çağ; M.Ö.1200-800 Enlem: 42° 3'25.69"K Boylam: 27° 2'17.22"D</p>		
<p>Karaabalar Kayalık Sırtı Dolmeni; Tek odalı olup, üst taş plaka içeriye çökmüş. Mimari Çağ; M.Ö.1200-800 Enlem: 42° 3'32.15"K Boylam: 27°16'35.95"D</p>		
<p>Karaabalar Şerif Hocanın Pınarı Sırtı Dolmeni; Tek odalı olup dağılmış durumdadır. Mimari Çağ; M.Ö.1200-800 Enlem: 42° 2'41.73"K Boylam: 27°15'53.16"D</p>		

Çizelge 4.15. Kofçaz ilçesi Dolmenleri (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015; Anonim, t.y.a) yararlanılarak oluşturulmuştur.) (Devam)

<p>Karaabalar Yeşil Kapak Dolmeni; Tek odalı olup dağılmış durumdadır. Mimari Çağ; M.Ö.1200-800 Enlem: 42° 4'15.33"K Boylam: 27°16'45.14"D</p>		
--	---	--

Çizelge 4.16. Kofçaz ilçesi Tümülüsleri (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015; Anonim, t.y.a) yararlanılarak oluşturulmuştur.)

<p>Taşltepe 1 Tümülüsü Yükseklik;1,5-2 m Çap: 15-20 m Üzerinde tarım yapıldığı için yassılaştırmıştır. Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°55'21.06"K Boylam: 27° 7'40.49"D</p>		
<p>Taşltepe 2 Tümülüsü Yükseklik; 6 - 7 m Çap: 20-25 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°55'16.08"K Boylam: 27° 7'38.62"D</p>		
<p>Taşltepe 3 Tümülüsü Yükseklik; 2 m Çap: 7-8 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°55'17.47"K Boylam: 27° 7'35.17"D</p>		

Çizelge 4.16. Kofçaz ilçesi Tümülüsleri (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015; Anonim, t.y.a) yararlanılarak oluşturulmuştur.) (Devam)

<p>Taşlıtepe 4 Tümülüsü Yükseklik; 3-4 m Çap: 15-20 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°56'20.64"K Boylam: 27° 6'30.26"D</p>		
<p>Devletli ağaç Höyükler 1 Tümülüsü Yükseklik; 1.5-2 m Çap: 10-12 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°58'53.83"K Boylam: 27° 1'32.65"D</p>		
<p>Devletli ağaç Höyükler 2 Tümülüsü Yükseklik; 1-1.5 m Çap: 6-7 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°58'53.08"K Boylam: 27° 1'30.91"D</p>		
<p>Devletli ağaç Höyükler 3 Tümülüsü Yükseklik; 1.5-2 m Çap: 10-12 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°58'55.27"K Boylam: 27° 1'28.49"D</p>		

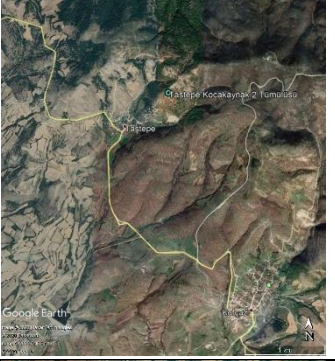

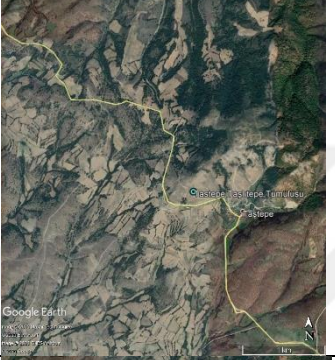

Çizelge 4.16. Kofçaz ilçesi Tümülüsleri (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015; Anonim, t.y.a) yararlanılarak oluşturulmuştur.) (Devam)

<p>Devletliğaç Höyükler 4 Tümülüsü Yükseklik; 1-1.5m Çap: 10-12 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°58'56.84"K Boylam: 27° 1'34.43"D</p>		
<p>Devletliğaç Höyükler 5 Tümülüsü Yükseklik; 0.5-1m Çap:6-7 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°58'55.69"K Boylam: 27° 1'27.09"D</p>		
<p>Kocatarla Mercimek TepeTümülüsü Yükseklik; 1.5-2 m Çap: 8-10 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°56'50.36"K Boylam: 27° 4'50.39"D</p>		
<p>Kocatarla Onbaşı BayırıTümülüsü Yükseklik; 1.5-2 m Çap: 8-10 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°56'41.68"K Boylam: 27° 5'24.73"D</p>		

Çizelge 4.16. Kofçaz ilçesi Tümülüsleri (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015; Anonim, t.y.a) yararlanılarak oluşturulmuştur.) (Devam)

<p>Tastepe Deliklitaş Tümülüsü Yükseklik; 1 m Çap: 5-6 m Mimari Çağ; Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°57'23.51"K Boylam: 27° 7'39.36"D</p>		
<p>Mandıralık Tümülüsü Yükseklik; 3-4 m Çap: 10-12 m Mimari Çağ; Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°57'13.98"K Boylam: 27° 9'37.13"D</p>		
<p>Kayaçık Tümülüsü Yükseklik; 2-3 m Çap: 8-10 m Mimari Çağ; Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°57'38.73"K Boylam: 27° 9'7.39"D</p>		
<p>Tastepe Kocakaynak 1 Tümülüsü Yükseklik; 2.5-3 m Çap: 10-12 m Mimari Çağ; Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°58'4.58"K Boylam: 27° 8'39.00"D</p>		

Çizelge 4.16. Kofçaz ilçesi Tümülüsleri (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015; Anonim, t.y.a) yararlanılarak oluşturulmuştur.) (Devam)

<p>Tastepe Kocakaynak 2 Tümülüsü Yükseklik; 1.5-2m Çap: 7-8 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°58'3.64"K Boylam: 27° 8'40.26"D</p>		
<p>Tastepe Taşlıtepe Tümülüsü Yükseklik; 2-3m Çap: 12-15 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°57'58.67"K Boylam: 27° 7'50.87"D</p>		
<p>Tastepe Tavşantepe Tümülüsü Yükseklik; 1.5-2m Çap: 10-12 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°57'50.52"K Boylam: 27° 6'39.04"D</p>		
<p>Kocayazı Paraşuttepe 2 Tümülüsü Yükseklik; 2m Çap: 7-8 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°58'8.93"K Boylam: 27°12'38.15"D</p>		

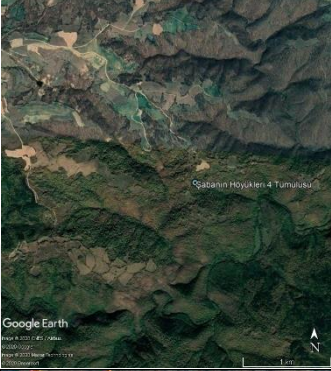

Çizelge 4.16. Kofçaz ilçesi Tümülüsleri (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015; Anonim, t.y.a) yararlanılarak oluşturulmuştur.) (Devam)

<p>Kocayazı Kula Yolu Tümülüsü Yükseklik; 2m Çap: 7-8 m Mimari Çağ; Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°58'25.28"K Boylam: 27°13'5.36"D</p>		
<p>Kocayazı Mevziler 1 Tümülüsü Yükseklik; 3-4m Çap: 10-12 m Mimari Çağ; Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°59'54.13"K Boylam: 27°11'10.22"D</p>		
<p>Kocayazı Mevziler 2 Tümülüsü Yükseklik; 2-3m Çap: 8-10 m Mimari Çağ; Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°59'53.41"K Boylam: 27°11'11.42"D</p>		
<p>Ahmetler Höyükler Bayırı 1 Tümülüsü Yükseklik; 3-4m Çap: 12-15 m Mimari Çağ; Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 42° 1'16.34"K Boylam: 27°14'12.12"D</p>		

Çizelge 4.16. Kofçaz ilçesi Tümülüsleri (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015; Anonim, t.y.a) yararlanılarak oluşturulmuştur.) (Devam)

<p>Ahmetler Höyükler Bayırı 2 Tümülüsü Yükseklik; 2-3m Çap: 8-10 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 42° 1'15.20"K Boylam: 27°14'15.75"D</p>		
<p>Şaban'ın Höyükleri 1 Tümülüsü Yükseklik; 8-9m Çap: 30-35 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 42° 1'6.70"K Boylam: 27°15'37.17"D</p>		
<p>Şaban'ın Höyükleri 2 Tümülüsü Yükseklik; 7-8m Çap: 30-35 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 42° 1'4.46"K Boylam: 27°15'38.33"D</p>		
<p>Kocayazı Paraşuttepe 1 Tümülüsü Yükseklik; 4-5m Çap: 13-15 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°58'9.32"K Boylam: 27°12'33.47"D</p>		

Çizelge 4.16. Kofçaz ilçesi Tümülüsleri (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015; Anonim, t.y.a) yararlanılarak oluşturulmuştur.) (Devam)

<p>Şabanın Höyükleri 3 Tümülüsü Yükseklik; 4-5m Çap: 20-25 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 42° 1'0.60"K Boylam: 27°15'40.52"D</p>		
<p>Şabanın Höyükleri 4 Tümülüsü Yükseklik; 2-2.5m Çap: 15-20 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 42° 0'57.79"K Boylam: 27°15'42.71"D</p>		
<p>Ahlathı Höyükeyrek Tümülüsü Yükseklik; 1.5-2m Çap: 8-10 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 42° 5'43.24"K Boylam: 27°16'14.71"D</p>		
<p>Ahlathlı Balıççı Tümülüsü Yükseklik; 3-4m Çap: 10-15 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 42° 6'16.50"K Boylam: 27°14'21.40"D</p>		

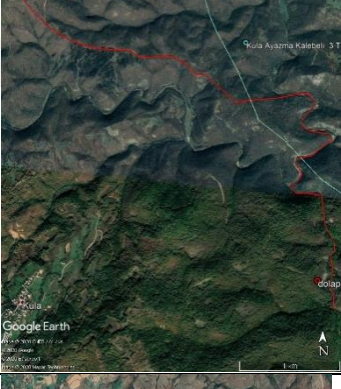

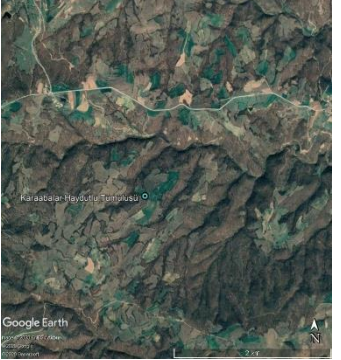

Çizelge 4.16. Kofçaz ilçesi Tümülüsleri (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015; Anonim, t.y.a) yararlanılarak oluşturulmuştur.) (Devam)

<p>Karaabalar Ağaçsızhöyük Tümülüsü Yükseklik; 2-2.5m Çap: 8-10 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 42° 4'16.66"K Boylam: 27°17'38.60"D</p>		
<p>Karaabalar Petre Tepesi Tümülüsü Yükseklik; 2-2.5m Çap: 8-10 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 42° 3'34.22"K Boylam: 27°16'34.80"D</p>		
<p>Aşağı Kanara Teldirekalçağı Tümülüsü Yükseklik; 2-2.5m Çap: 8-10 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 42° 0'49.78"K Boylam: 27° 1'48.38"D</p>		
<p>Aşağı Kanara Gırka Tepe Tümülüsü Yükseklik; 2-2.5m Çap: 8-10 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 42° 0'49.78"K Boylam: 27° 1'48.38"D</p>		

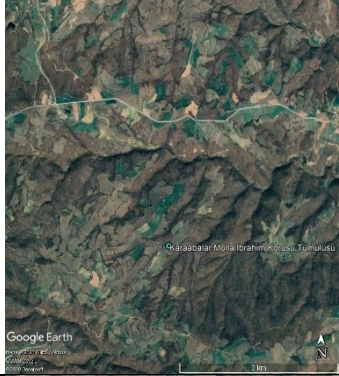

Çizelge 4.16. Kofçaz ilçesi Tümülüsleri (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015; Anonim, t.y.a) yararlanılarak oluşturulmuştur.) (Devam)

<p>Malkoçlar Botaş Yolu Tümülüsü Yükseklik; 3-4m Çap: 8-10 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 42° 2'12.89"K Boylam: 27° 2'24.85"D</p>		
<p>Malkoçlar Höyükbaba Tümülüsü Yükseklik; 2.5-3m Çap: 10-12 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 42° 2'24.66"K Boylam: 27° 1'6.06"D</p>		
<p>Beyci Köyiçi Tümülüsü Yükseklik; 3-4m Çap: 10-12 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 42° 2'56.94"K Boylam: 27° 4'47.01"</p>		
<p>Karaabalar Kruşova Tümülüsü Yükseklik; 4-5m Çap: 20-25 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 42° 2'46.14"K Boylam:27°17'59.98"D</p>		

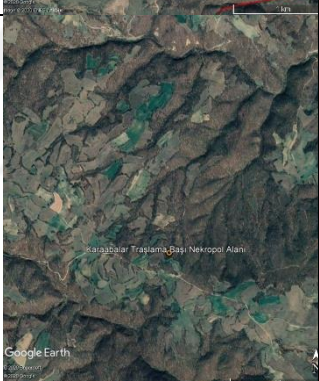

Çizelge 4.16. Kofçaz ilçesi Tümülüsleri (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015; Anonim, t.y.a) yararlanılarak oluşturulmuştur.) (Devam)

<p>Kula Ayazma Kalebeli 1 Tümülüsü Yükseklik; 4-5m Çap: 15-20 m Mimari Çağ; Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 42° 1'55.68"K Boylam: 27°19'26.48"D</p>		
<p>Kula Ayazma Kalebeli 2 Tümülüsü Yükseklik; 6-7m Çap: 25-30 m Mimari Çağ; Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 42° 1'52.54"K Boylam: 27°19'24.38"D</p>		
<p>Kula Ayazma Kalebeli 3 Tümülüsü Yükseklik; 6-7m Çap: 25-30 m Mimari Çağ; Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 42° 1'49.41"K Boylam: 27°19'22.95"D</p>		
<p>Karaabalar Haydutlu Tümülüsü Yükseklik; 6-7m Çap: 25-30 m Mimari Çağ; Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 42° 3'35.57"K Boylam: 27°15'21.89"D</p>		

Çizelge 4.16. Kofçaz ilçesi Tümülüsleri (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015; Anonim, t.y.a) yararlanılarak oluşturulmuştur.) (Devam)

<p>Karaabalar Molla İbrahim Korusu Tümülüsü Yükseklik; 6-7m Çap: 25-30 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 42° 1'49.41"K Boylam: 27°19'22.95"D</p>		
<p>Karaabalar Höyük Mezarlığı Tümülüsü Yükseklik; 2-2.5m Çap: 15-20 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 42° 4'10.79"K Boylam:27°16'56.50"D</p>		
<p>Elmacık Kalaycının Baraka Tümülüsü Yükseklik; 2-2.5m Çap: 15-20 m Mimari Çağ;Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°52'24.16"K Boylam:27°10'28.37"D</p>		

Çizelge 4.17. Kofçaz ilçesi Nekropol alanları (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015; Anonim, t.y.a) yararlanılarak oluşturulmuştur.)

<p>Kocayazı Çamlık Nekropol Alanı Yükseklik; 4-5m Çap: 15-17 m 1-1.5 m yükseltili 50 ye yakın mezar tepeleri bulunmakta Mimari Çağ; Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 41°58'41.33"K Boylam:27°14'18.95"D</p>		
<p>Karaabalar Kruşova Başı Nekropol Alanı 50 kadar 0.5-1.5 m arasında değişen yükseklikte küçük Tümülüslerden oluşur. Mimari Çağ; Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem:42° 2'51.26"K Boylam:27°16'58.67"D</p>		
<p>Karaabalar Traşlama Başı Nekropol Alanı 50 kadar 0.5-1.5 m arasında değişen yükseklikte küçük Tümülüslerden oluşur. Mimari Çağ; Erken Demir Çağı-M.S. 3.yy. Enlem: 42° 2'51.88"K Boylam:27°15'38.75"D</p>		

Çizelge 4.18. Kofçaz kula manastırı (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015; Anonim, t.y.a) yararlanılarak oluşturulmuştur.)

<p>Kula Manastırı Duvarları tamamen yıkılmış durumda kilise kalıntısı ve doğal mağara olan ayazmadan oluşmaktadır. Mimari Çağ;Geç Osmanlı Enlem: 42° 1'32.88"K Boylam: 27°19'28.67"D</p>		
--	---	--

Çizelge 4.19. Kofçaz kale kalıntıları (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015; Anonim, t.y.a) yararlanılarak oluşturulmuştur.)

<p>Karaabalar Kalesi</p> <p>1/3'ü Bulgaristanda olup, duvarları tamamen yıkılmış sınır hattı yolu kaleyi ikiye bölmektedir.</p> <p>Enlem: 42° 4'19.62"K Boylam: 27° 19'35.44"D</p>		
<p>Yukarıkanara Kalesi</p> <p>Mimari Çağ;Demir Çağı. Duvarları yıkılmış temel kalıntıları görülmektedir.</p> <p>Enlem: 42° 1'3.85"K Boylam: 27° 5'10.58"D</p>		

Çizelge 4.20. Malkoçlar tavla binası (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015; Anonim, t.y.a) yararlanılarak oluşturulmuştur.)

<p>Malkoçlar Tavla(Ahır) Binası</p> <p>Kare planlı (6X6 m), 4 metre yüksekliğinde ve 0.6 m kalınlığında duvarlardan oluşan gümrük çalışanlarının atlarını bağlamaları için kullandıkları yapı.</p> <p>Mimari Çağ: Erken Cumhuriyet</p> <p>Enlem: 42° 2'26.69"K Boylam: 27° 1'2.18"D</p>		
---	---	--

Çizelge 4.21. Eski mezalıklar, Türbeler, Menhirler ve Cami hazireleri (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015; Anonim, t.y.a) yararlanılarak oluşturulmuştur.)

<p>Hacı Mezarlığı Boyları 0.5-2 metre arasında değişen yazısız menhir şeklindeki taşlardan oluşan mezarlık alan.</p> <p>Enlem: 42° 1'47.05"K Boylam:27° 3'34.51"D</p>		
<p>Tatlıpınar Eski Mezarlığı Halkın eski Bulgar Mezarlığı olarak adlandırdığı, boyları0.5-2 metre arasında değişen yazısız menhir şeklindeki taşlardan oluşmaktadır.</p> <p>Enlem: 42° 3'27.83"K Boylam:27° 7'8.93"D</p>		
<p>Devletli ağaç Delikli taş Mezarlığı Boyları 0.5-2 metre arasında değişen yazısız menhir şeklindeki taşlardan oluşan mezarlık alan.</p> <p>Enlem: 41°58'51.87"K Boylam:27° 2'52.17"D</p>		
<p>Gül Baba Türbesi ve Mezarlığı Türbe binası ve Boyları0.5-1 metre arasında değişen yazısız mezar taşlarından oluşan mezarlık alanından oluşur.</p> <p>Mimari Çağ: Cumhuriyet Enlem: 42° 1'47.17"K Boylam: 27° 8'24.74"D</p>		

Çizelge 4.21. Eski mezarlıklar, Türbeler, Menhirler ve Cami hazireleri (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015; Anonim, t.y.a) yararlanılarak oluşturulmuştur.) (Devam)

<p>Topçu Baba Türbesi Türbe binası dikdörtgen planlı yığma taştan yapılmıştır. Enlem: 42° 2'48.65"K Boylam:27°13'55.47"D</p>		
<p>Topçular Eski Mezarlığı Boyları 0.5-2 metre arasında değişen yazısız menhir şeklindeki taşlardan oluşan mezarlık alan. Mimari Çağ: Osmanlı Enlem: 42° 2'55.86"K Boylam:27° 8'56.80"D</p>		
<p>Malkoçlar Koca Mezarlık Boyları 0.5-2 metre arasında değişen yazısız menhir şeklindeki taşlardan oluşan mezarlık alan. Mimari Çağ: Osmanlı Enlem: 42° 2'18.57"K Boylam:27° 0'11.74"D</p>		
<p>Ahlath Köy Cami Haziresi Boyları 0.5-1.5 metre arasında değişen yazısız menhir şeklindeki taşlardan oluşan mezarlık alan. Mimari Çağ: Osmanlı Enlem: 42°5'7.21"K Boylam:27°14'16.16"D</p>		

Çizelge 4.21. Eski mezarlıklar, Türbeler, Menhirler ve Cami hazireleri (Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015; Anonim, t.y.a) yararlanılarak oluşturulmuştur.) (Devam)

<p>Karaabalar Köy Cami Haziresi Boyları 0.5-1.5 metre arasında değişen yazısız menhir şeklindeki taşlardan oluşan mezarlık alan. Mimari Çağ: GeçOsmanlı</p> <p>Enlem: 42° 4'13.58"K Boylam:27°17'15.36"D</p>		
<p>Höyük Baba Menhirleri 2 metre boyunda ve 4 metre aralıklarla ayak ve baş kısımlarına dikilmiş taş gruplarından 2 adet vardır.</p> <p>Enlem: 42° 2'24.28"K Boylam: 27° 1'5.93"D</p>		

4.3. Ekos Yöntemi Çerçevesinde Uygunluk Analizleri

Çalışma alanının sahip olduğu ekoturizm olanakları, EKOS yöntemi kapsamında oluşturulmuş değerlendirme kriterleri ile saptanmıştır. Alanın sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj özellikleri kapsamında oluşturulmuş değerlendirme kriterleri ile alan içerisinde hangi bölgenin ekoturizm gelişimi açısından çok uygun, uygun, orta uygun ve az uygun şeklinde ortaya çıkarılmıştır. Bu kapsamda; 6 temel kriter, 19 değerlendirme ölçütü ve 27 alt değerlendirme kriteri oluşturulmuştur. Bu kriterler CBS ortamında, Arcgis 10.1 programı aracılığı ile dijital hale dönüştürülmüş ve değerlendirme kriterleri kapsamında Arcgis 10.1 programı aracılığı ile haritalar oluşturulmuştur. Bu haritaların oluşturulmasında, 27 alt değerlendirme kriterinin hepsine tek tek 1-4 arasında puan değeri verilmiş ve sonunda tüm puanlar toplanarak çalışma alanın ekoturizm potansiyeli ortaya çıkarılmıştır.

4.3.1. Erişebilirlik analizi

Erişebilirlik değerlendirme faktörü kapsamında; ana yollara erişim (yürünebilirlik), yerleşim merkezlerine erişim (yürünebilirlik), ekoturizm kaynaklarına erişim (doğal peyzaj kaynaklarına ve su kaynaklarına erişim) alt kriterleri değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Her bir alt kritere 1–4 arası değerlendirme puanı verilmiştir. Bu puanların verilmesinde Arcgis 10.1 programı içerisinde Geoprocessing altında yer alan Buffer aracı ile zonlar atılarak puan değerleri verilmiştir. 4-6 (ekoturizm gelişimi açısından az uygun), 7-9 (ekoturizm gelişimi açısından orta uygun), 10-12 (ekoturizm gelişimi açısından uygun) ve 13-16 (ekoturizm gelişimi açısından çok uygun) şeklinde değişen puan aralıklarından oluşturulmuş harita Şekil 4.61’de verilmiştir. Erişilebilirliğe yönelik uygunluk analizleri çerçevesinde oluşturulan haritalar EK-1 de verilmiştir

4.3.2. Doğal peyzaj çekiciliği analizi

Doğal peyzaj çekiciliği faktörü kapsamında iklim, topoğrafik yapı, doğal bitki varlığı, yabani hayvan varlığı, jeolojik ve jeomorfolojik yapı ve toprak özellikleri değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Bu kapsamda iklim başlığı altında Meteoroloji Genel Müdürlüğünden elde edilen Kırklareli istasyonlarına (**Kıyıköy, Kırklareli, Kofçaz, Demirköy, Üsküp, Kırklareli Üniversitesi**) ait veriler (1980-2018) ve çalışma alanının yakın çevresinde yer alan Elhovo, Burgas, Ahtopol kentlerinin ortalama iklim değerleri CLIMATE-DATA.ORG’ tan alınıp alanın iklim verileri Kriging yöntemi kullanılarak çalışma alanının iklim haritaları oluşturulmuştur (Şekil 4.62).

Kriging tarafsız tahminin optimum şekilde yapıldığı bir enterpolasyon tekniği olup, bilinen noktalardan alınan verileri kullanarak, diğer noktalardaki verilerin optimum değerlerini tahmin etmektedir (Başel Korkmaz vd., 2013). Kestane ve Ülgen (2013)’ün İzmir ili için biyoklimatik konfor bölgelerinin belirlenmesi çalışmasında enterpolasyon yöntemlerinin karşılaştırarak yapmış olduğu çalışma kapsamında (Çizelge 4.22) en doğru sonucu Simple Kriging Prediction Map verdiği için, bu çalışma kapsamında iklim haritalarının oluşturulmasında Kriging yöntemi kullanılmıştır.

Bu kapsamda İklim verileri Arcgis 10.1 programında Spatial Analyst Tools altında Interpolation içerisinde yer alan Kriging aracı ile dijital hale dönüştürülmüş ve çalışma alanının

sıcaklık, yağış, nem ve rüzgâr verilerinin hepsi tek tek 1-4 arasında değişen puanlamaya tabi tutulmuştur.

Çizelge 4.22. Karşılaştırmalı enterpolasyon teknikleri (Kestane ve Ülgen, 2013)

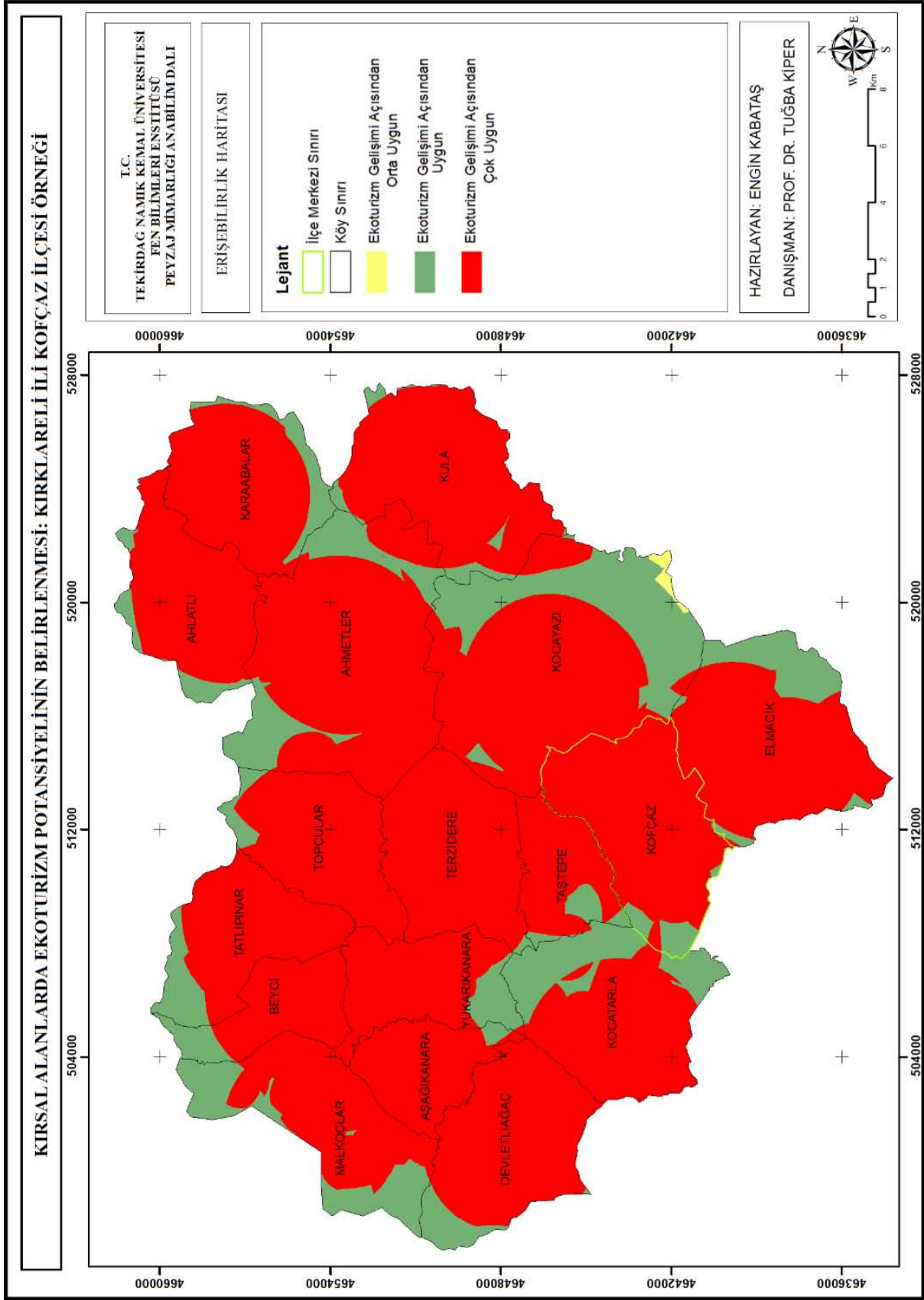
Yöntem	Ortalama Fark
Simple Kriging Prediction Map	0,322027637
Ordinary Kriging Prediction Map	0,373490475
Inverse Distance Weighted (IDW)	0,388374441
Universal Kriging Prediction Map	0,438593157

Topoğrafik yapıya ait puanlamada 1/25.000'lik topoğrafik haritadan üretilen yükseklik, eğim ve bakı haritaları raster veriden polygon veriye dönüştürülüp değerlendirme kriterleri kapsamında oluşturulan çizelgede yer alan puanlar kullanılmıştır.

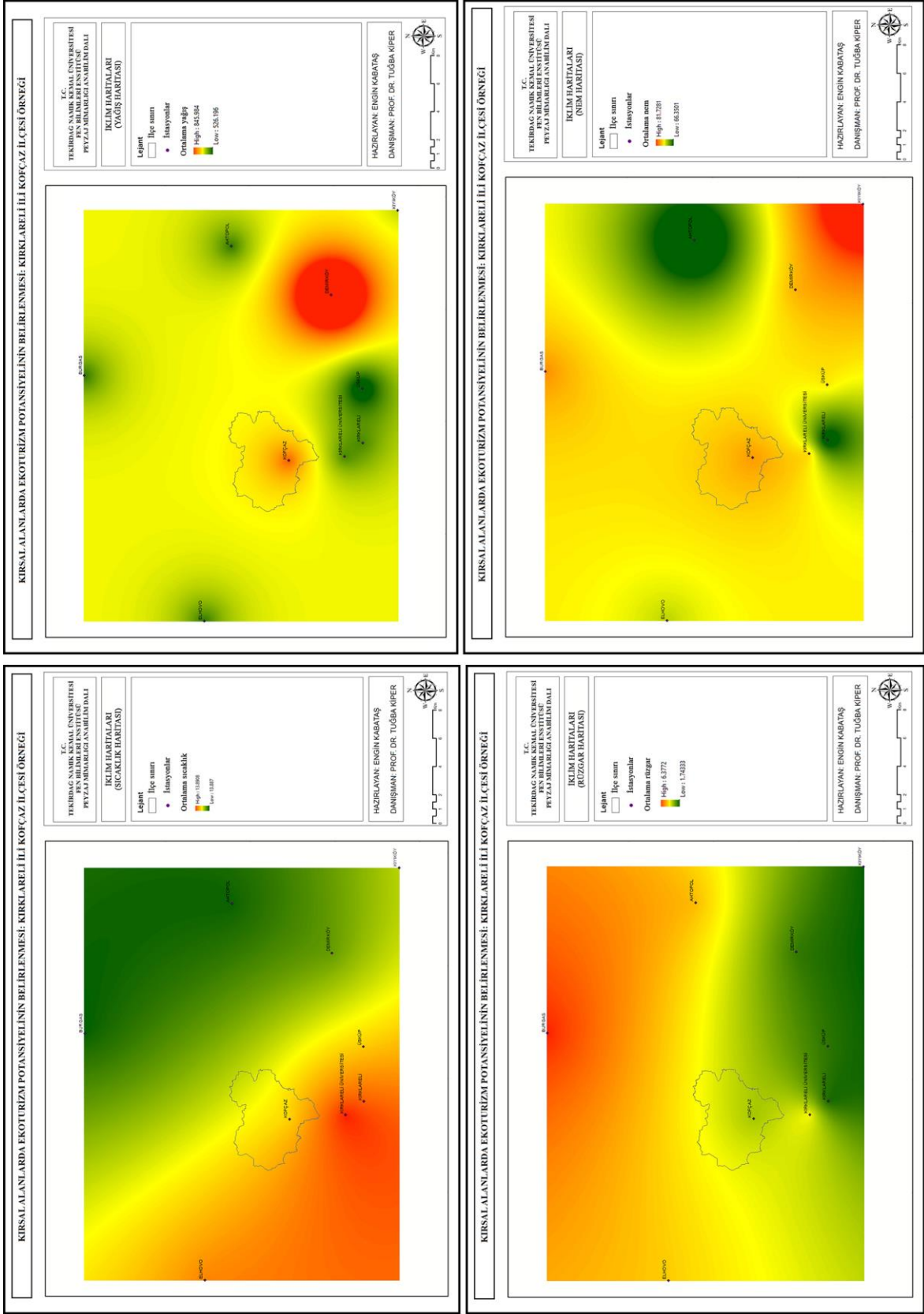
Doğal bitki varlığı ve yabani hayvan varlığı kapsamında meşcere haritalarında yer alan orman, çayır-mera alanları ve doğal – yarı doğal alanlara en yüksek puan bu alanlar dışındaki bölgelere 1 puan verilmiştir.

Jeolojik ve jeomorfolojik yapı kapsamında çalışma alanında yer alan dik yamaçlar, çok dik yamaçlar ve tepelerin var olduğu alanlar 4 olmadığı alanlar 1 puan olarak değerlendirilemeye tabi tutulmuştur. Toprak özelliklerine ait puanlamada drenaj, erozyon ve arazi kullanım yetenek sınıfları çizelge de yer alan puanlama ile değerlendirilmiştir.

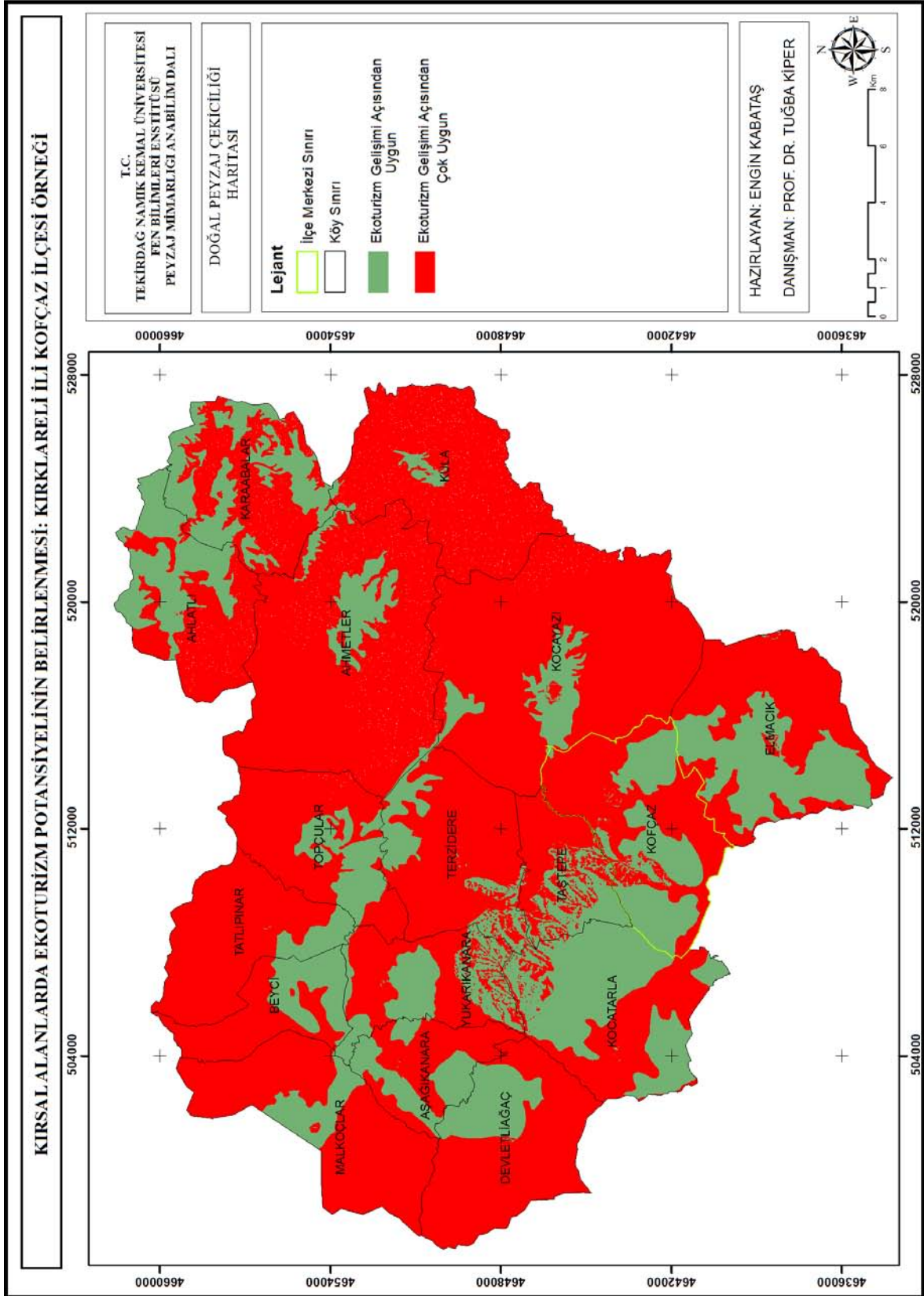
Doğal peyzaj çekiciliğine yönelik uygunluk analizleri çerçevesinde oluşturulan haritalar EK-1 de verilmiştir. Tüm bu verilerin sahip olduğu puanların toplanması sonucu oluşan Doğal peyzaj çekiciliği haritası Şekil 4.63'te yer almaktadır.

Şekil 4.61. Erişebilirlik haritası (Orjinal)

Şekil 4.62. Kofçaz ilçesi ve yakın çevresi iklim haritaları (Orjinal)

Şekil 4.63. Doğal peyzaj çekiciliği haritası (Orjinal)

4.3.3. Sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği analizi

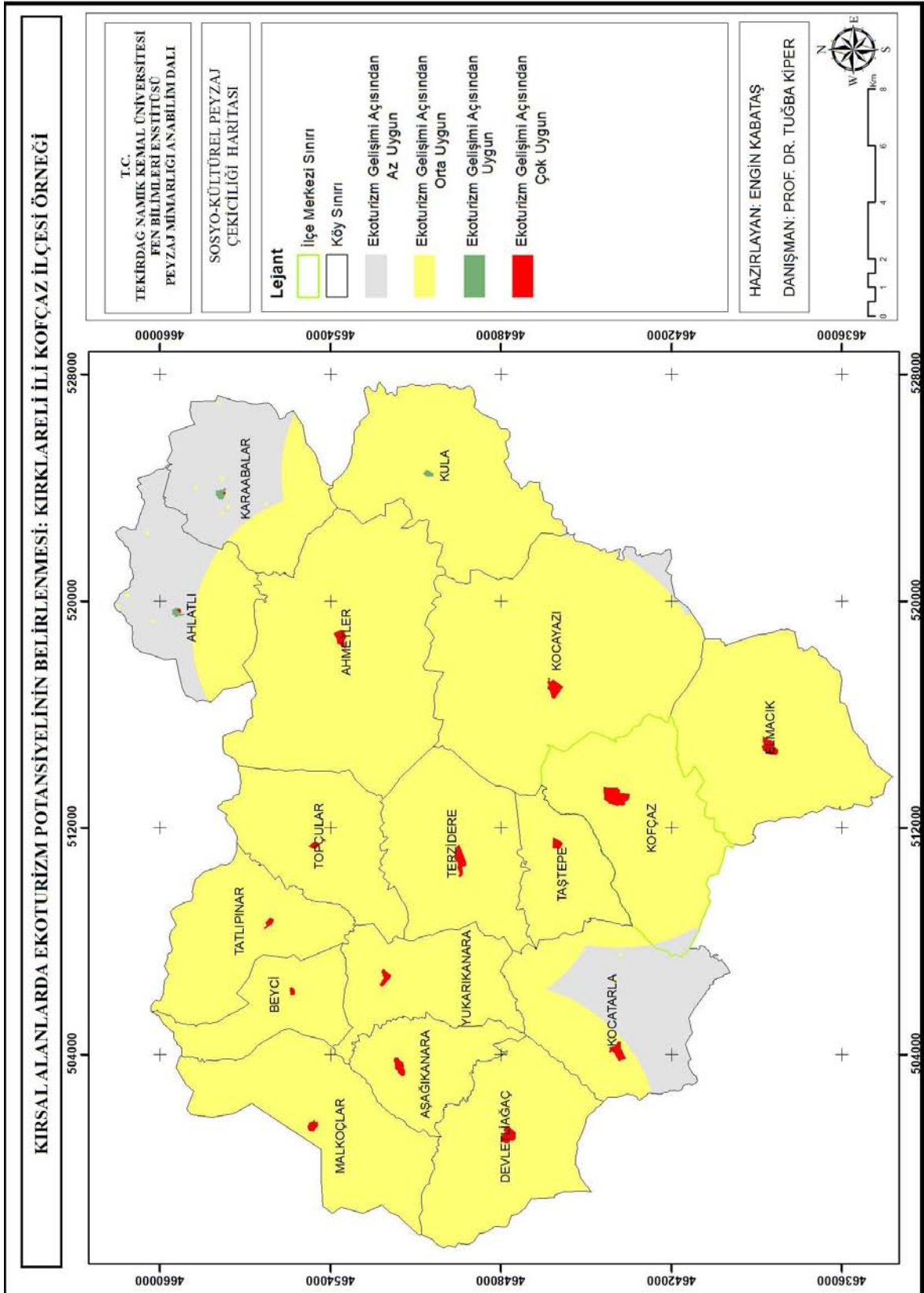
Sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği kapsamında geleneksel yerleşim dokusu, geleneksel sosyal aktiviteler (festival, kutlama, tören vb.), tarihi arkeolojik değerler, mevcut rekreasyon faaliyetleri, okur-yazarlık durumu ve geleneksel yaşam kültürü çeşitliliği alt kriterlerine ait puanlamalar gerçekleştirilmiştir.

Sosyo-kültürel peyzaj çekiciliğine yönelik uygunluk analizleri çerçevesinde oluşturulan haritalar EK-1 de verilmiştir. Değerlendirme sonucu oluşan uygunluk haritası Şekil 4.64'te verilmiştir. Değerlendirme sonucu oluşan harita Şekil 4.64'te verilmiştir.

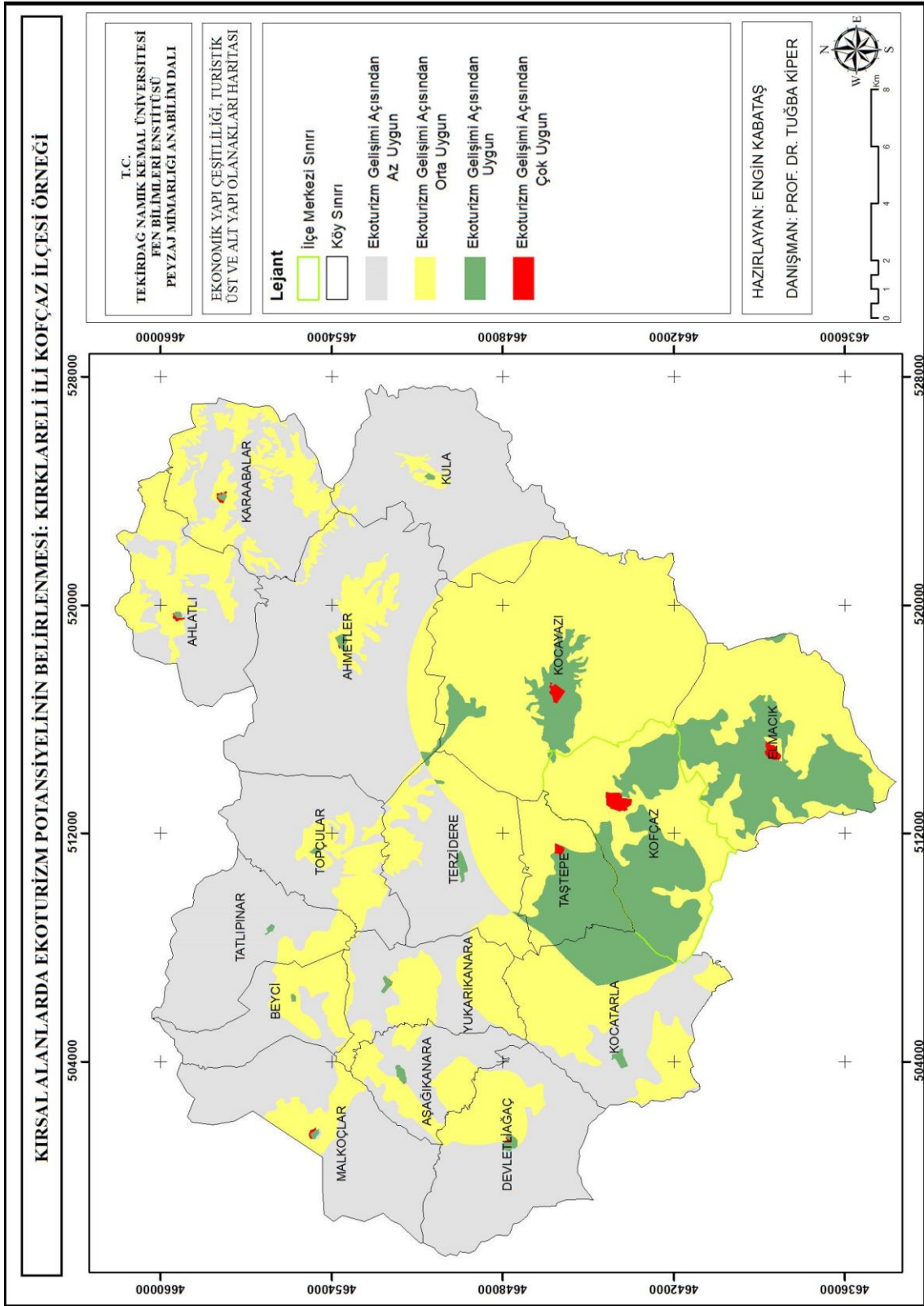
4.3.4. Ekonomik yapı çeşitliliği, turistik üst ve alt yapı olanakları analizi

Bu analizler kapsamında çiftçilik faaliyetlerindeki çeşitlilik, İçme suyu, elektrik ve iletişim araçlarının varlığı, Yemek kültürü varlığı ve Sağlık birimlerine uzaklık ile ilgili değerlendirme puanları Arcgis 10.1 programında oluşturulmuş ve oluşturulan puanlama sonucu oluşan harita Şekil 4.65' te verilmiştir.

Ekonomik yapı çeşitliliği ile turistik üst ve alt yapı olanaklarına yönelik uygunluk analizleri çerçevesinde oluşturulan haritalar EK-1 de verilmiştir

Şekil 4.64. Sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği haritası (Orjinal)

Şekil 4.65. Ekonomik yapı çeşitliliği, turistik üst ve alt yapı olanakları haritası (Orjinal)

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ekoturizm kavramının literatürde kabul edilmiş bir tanımı olmamasına karşın, çeşitli araştırmacılar tarafından yapılan tanımlamalarda ağırlıklı olarak;

- Doğa temelli
- Korumayı desteklemesi
- Eğitim ve değer bilme
- Yerel halkın kalkınması
- Yerel kültüre saygı ve destek göstermek
- Yerel halkın katılım göstermesi
- Sürdürülebilirlik

Kavramları kullanılmaktadır (Bknz. Çizelge 2.9). Bu kapsamda bu kavramlar bir bölgenin ekoturizm faaliyetleri gerçekleştirilmesine yönelik geliştirilirken dikkat edilmesi gereken temel özellikleri de oluşturmaktadır.

Ayrıca araştırmacılar tarafından yapılan çeşitli tanımlamalar ve yapılan potansiyel saptama çalışmalarında, bir bölgenin ekoturizm faaliyetine yönelik geliştirilebilmesi için aşağıda maddeler halinde verilen değerlerin birkaçına sahip olması gerekmektedir (Açıksöz vd., 2010; Uzun vd., 2010; Kiper vd., 2015).

- Nispeten zarar görmemiş doğal alanlar,
- Çeşitli bitki ve yabani hayvan türlerinin varlığı,
- Tarihi, arkeolojik değere sahip kalıntıları,
- Rekreasyon faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine uygun alanlar,
- Erişilebilir olma,
- Sosyo-kültürel ve Sosyo-ekonomik zenginlikler (Geleneksel yaşam biçimi, geleneksel üretim biçimi, geleneksel mimari vb.)
- Turistik üst ve altyapı olanakları.

Bu kapsamda çeşitli araştırmacıların geliştirerek kullanmış olduğu EKOS yöntemi; Boyd ve Butler (1996) tarafından, Rekreasyon Olanığı Spektrumu (ROS), Turizm Olanığı Spektrumu (TOS), Kabul Edilebilir Değişikliklerin Sınırları (LAC) ve Ziyaretçi Aktivite Yönetimi Süreci (VAMP) yöntemlerini temel alarak geliştirilmiştir. Ekoturizm kavramına

yönelik yapılan tanımlamalardan ve oluşturulma aşamasında kullanılan yöntemler incelendiğinde geliştirilen bu yöntemin, bir alanda rekreasyon faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi amacıyla, koruma-kullanma dengesi dahilinde alanın sahip olduğu tarihi, kültürel ve doğal verileri birlikte değerlendirilmeye tabi tutularak alanın ekoturizm potansiyeli ortaya çıkarılmaktadır.

Ekoturizm, doğal kaynaklara ve yerli halka zarar vermeden, insan eli ile tahribatın nispeten az olduğu bölgelerin turizm merkezleri olarak kullanılmasını savunduğu için sürdürülebilir bir kalkınma stratejisinin ideal bir bileşeni olarak görülmektedir (Drumm ve Moore, 2002). Bu kapsamda kırsal alan özelliklerini barındıran çalışma alanına yönelik literatür taramaları, yerel halk ve muhtarlar ile yapılan görüşmeler ve resmi kurumlardan elde edilen verilerden çalışma alanının nüfusunun giderek azaldığı, temel geçim kaynağını oluşturan çiftçilik faaliyetlerinde; ekilebilir arazilerin az olması ve yıllara göre toplam hayvan sayısında meydana gelen düşüş göz önüne alındığında, bölgede ekoturizm faaliyeti ile alternatif geçim kaynaklarının geliştirilmesi, çalışma alanındaki kısıtlı ekonomik faaliyetlerin çeşitlenmesine olumlu katkı sağlayacaktır. Üst ölçek kararlarında da bölgenin agro- turizm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine teşkil ettiğinin belirtilmesi ve yukarıda maddeler halinde yer alan, bir bölgenin ekoturizm faaliyetine yönelik geliştirilebilmesi için gerekli özelliklerden birçoğunu karşılıyor olması bölgenin ekoturizm potansiyelinin saptanması açısından uygun olduğunu göstermektedir.

Uzun vd., (2010) “Konya İli, Bozkır-Seydişehir-Ahırılı-Yalılıyük İlçeleri ve Suğla Gölü Mevkii Peyzaj Yönetimi, Koruma ve Planlama Projesi” kapsamında; ulusal, bölgesel, ve yerel ölçekte oluşturulan peyzaj sınıflandırma yönteminden hareketle, planlama alanına ilişkin peyzaj karakter tiplerinin belirlenmesi, peyzaj fonksiyonlarından yola çıkılarak, peyzaj ekolojisi temelli bir yaklaşımla sektörel peyzaj politikalarının da tanımlandığı ülkemizdeki ilk resmi peyzaj planının oluşturulması ve bunun uygulanmasındaki peyzaj yönetim biçiminin ortaya konulmasını amaçlamışlardır. Bu kapsamda çalışma Konya Kapalı Havzası ve İli, Bozkır-Seydişehir-Ahırılı-Yalılıyük İlçeleri ve köylerinde gerçekleştirilmiştir. Projenin sektörel peyzaj rehberi hazırlama aşamasında, Turizm/Ekoturizm ve Rekreasyon Gelişme Stratejileri ve Peyzaj Rehberi başlığında çalışılan bölgenin ekoturizm potansiyelinin olup olmadığını saptamak amacıyla EKOS yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda biyolojik-fiziksel, sosyo-kültürel ve ekonomik yapı bileşenlerinin ekoturizm olanağını sorgulamak için 18 ölçüt geliştirilmiş ve çalışma alanında yer alan 32 yerleşim birimine uygulanarak, her bir ölçüt için

1-4 arası değişen puanlar verilmiştir. Yapılan alışma kapsamında ele alınan değerlendirme ölçütleri ekoturizm tanımı ve özellikleri ile örtüşmektedir. Kofçaz ilçesi için geliştirilen değerlendirme ölçütleri oluşturulurken bu kapsamda ele alındığı için temel değerlendirme kriterleri benzerlik göstermektedir. Kofçaz ilçesine yönelik geliştirilen bu çalışma kapsamında ileriye dönük karar verme ve ekoturizm faaliyetine yönelik geliştirilebilecek alanların tespiti bölge veya ülke ölçeğinde yapılacak peyzaj planlama çalışmalarına altlık oluşturması açısından benzerlik göstermektedir.

Kiper vd., (2015)'nin Kırsal Kalkınma Amaçlı Ekoturizm Planlaması: K1yıköy Örneği adlı çalışmalarında, çalışma alanının ekoturizm potansiyelini uygunluk analizleri kapsamında Ekos (ekoturizm olanakları spektrum) yöntemi ile saptamışlardır. Bu kapsamda 6 temel değerlendirme kriteri altında 28 alt kriter 1-4 arası değişen puanlamaya tabi tutulmuştur. Bu değerlendirme kriterlerinin oluşturulmasında, ekoturizmin en önemli bileşenlerinden olan kırsal kalkınma ve sürdürülebilirlik kavramları çerçevesinde, bölgenin doğal ve kültürel peyzaj değerlerinin, sosyal ve ekonomik özelliklerinin bir arada değerlendirmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın devamında ekoturizm açısından potansiyel gösteren alanlarda tematik yürüyüş güzergâhları oluşturulmuştur. Kofçaz ilçesi genelinde yapılan ekoturizm potansiyeli saptaması çalışmasının değerlendirme kriterleri de; kırsal kalkınma ve sürdürülebilirlik kavramları çerçevesinde, bölgenin doğal ve kültürel peyzaj değerlerinin, sosyal ve ekonomik özellikleri göz önünde bulundurularak çalışma alanının sahip olduğu özellikleri doğrultusunda oluşturulmuştur. Bu kapsamda gerçekleştirilen ekoturizm potansiyeli saptama çalışmaları tematik yürüyüş güzergâhlarının oluşturulmasına altlık veri sağlayacaktır.

Meydan (2020)'ın Küre Dağları Milli Parkı'nın Kastamonu İl Sınırlarında Ekoturizm Potansiyelinin Ecos Yöntemi İle Belirlenmesi adlı çalışmasında doğal peyzaj çekiciliği, ulaşılabilirlik, turistik alt yapı olanakları, turistik üstyapı fırsatları ve sosyo-kültürel peyzaj çekiciliğinden oluşan 5 temel bileşen altında 21 alt değerlendirme kriteri 1-4 arası değişen puanlamaya tabi tutulmuştur. Ele almış olduğu değerlendirme kriterleri Ekos yönteminin temel kriterlerinden olduğu için Kofçaz ilçesi için gerçekleştirilmiş çalışmanın değerlendirme kriterleri ile benzerlik göstermektedir. Meydan (2020)'nin çalıştığı alan Küre dağları milli parkı sınırları içerisinde yer alması ekoturizme kaynak teşkil eden değerlerin korunması açısından güvenli bir bölge oluşturmaktadır. Kofçaz ilçesi sınırları içerisinde yer alan doğal ve kültürel değerler insan eli tahribata açıktır. Özellikle bölge de çok sayıda yer alan Dolmen ve Tümülüs kalıntıları insan müdahaleleri kapsamında ciddi tahribatlara maruz kalmıştır. Yapılan bu tez

çalışması ile var olan bu değerlerin yok olmasının önüne geçilmesi ve ekoturizm kapsamında değerlendirilerek kullanıma açılması bu tür kalıntıların zarar görmesinin ve yok olup gitmelerinin önüne geçilmesi açısından önemlidir. Özellikle Ekos yönteminin değerlendirme kriterlerinin önemli bir parçasını oluşturan kültürel değerlerin göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Bu kapsamda bu tür alanlarda yapılacak benzer çalışmalar ile var olan kültürel değerlerin tahrip edilmelerinin ve yok olmalarının önüne geçmek açısından önemli olup, ayrıca daha sonra farklı planlama çalışmalarında kullanabilmek adına bölgesel veri tabanı bilgilerinin oluşmasını sağlayacaktır.

Üst ölçekli plan kararlarında yer alan hedefler kapsamında ekoturizm, doğa turizmi gibi alternatif turizm türleri bakımından potansiyel sağlayan alanların kullanıma açılmadan önce bölgenin sahip olduğu doğal ve sosyo-kültürel peyzaj özellikleri detaylı bir biçimde analiz edilmelidir. Özellikle ekoturizm gibi doğa temelli turizm türlerine bölgede yer alan doğal ve sosyo-kültürel peyzaj özellikleri kaynak teşkil etmektedir. Bu kaynakların sürdürülebilir kullanımı kırsal bölgelerde alternatif gelir kaynaklarının gelişimine teşkil etmektedir. Bu kapsamda; Kofçaz ilçesi gibi kırsal özelliklerin hâkim olduğu, doğal ve sosyo-kültürel peyzaj özellikleri bakımından zengin özelliklere sahip alanlarda alternatif kaynakların geliştirilmesinde ekoturizm, bir araç olarak kullanılmalıdır. Özellikle ilçe sınırı içerisinde geniş alan kaplayan orman alanları (% 47,5) ve tarımsal üretim açısından verimli toprağa sahip olmayan araziler karşısında, Istranca Dağlarının eteklerinde yer alan ilçenin sahip olduğu doğal güzellikleri, doğal su kaynakları, zengin kültürel çeşitlilik ve bu kültürel çeşitliliğin sonucunda ortaya çıkmış geleneksel yaşam biçimi ile tarih boyunca çeşitli toplumların yaşamlarına ait izleri barındıran Kofçaz İlçesi gibi alanlar ekoturizm açısından kaynak teşkil etmektedir. Doğal ve sosyo-kültürel peyzaj özellikleri olarak iki temel başlık altında yer alan bu kaynaklar, çalışma alanlarının ekoturizm potansiyelinin saptanması amacıyla geliştirilmiş EKOS yönteminin temel değerlendirme kriterlerini oluşturmaktadır. Bu kriterler çalışma alanlarının sahip olduğu doğal ve sosyo-kültürel peyzaj özellikleri kapsamında alt değerlendirme kriterlerinin oluşturulmasını sağlamaktadır. Bir ekoturizm potansiyeli değerlendirme yöntemi olan EKOS, alanların sahip olduğu özellikleri kapsamında değerlendirilmesini sağlamaktadır. Bu da her alanın sahip olduğu kendine özgü özellikleri kapsamında değerlendirilmesine neden olmaktadır.

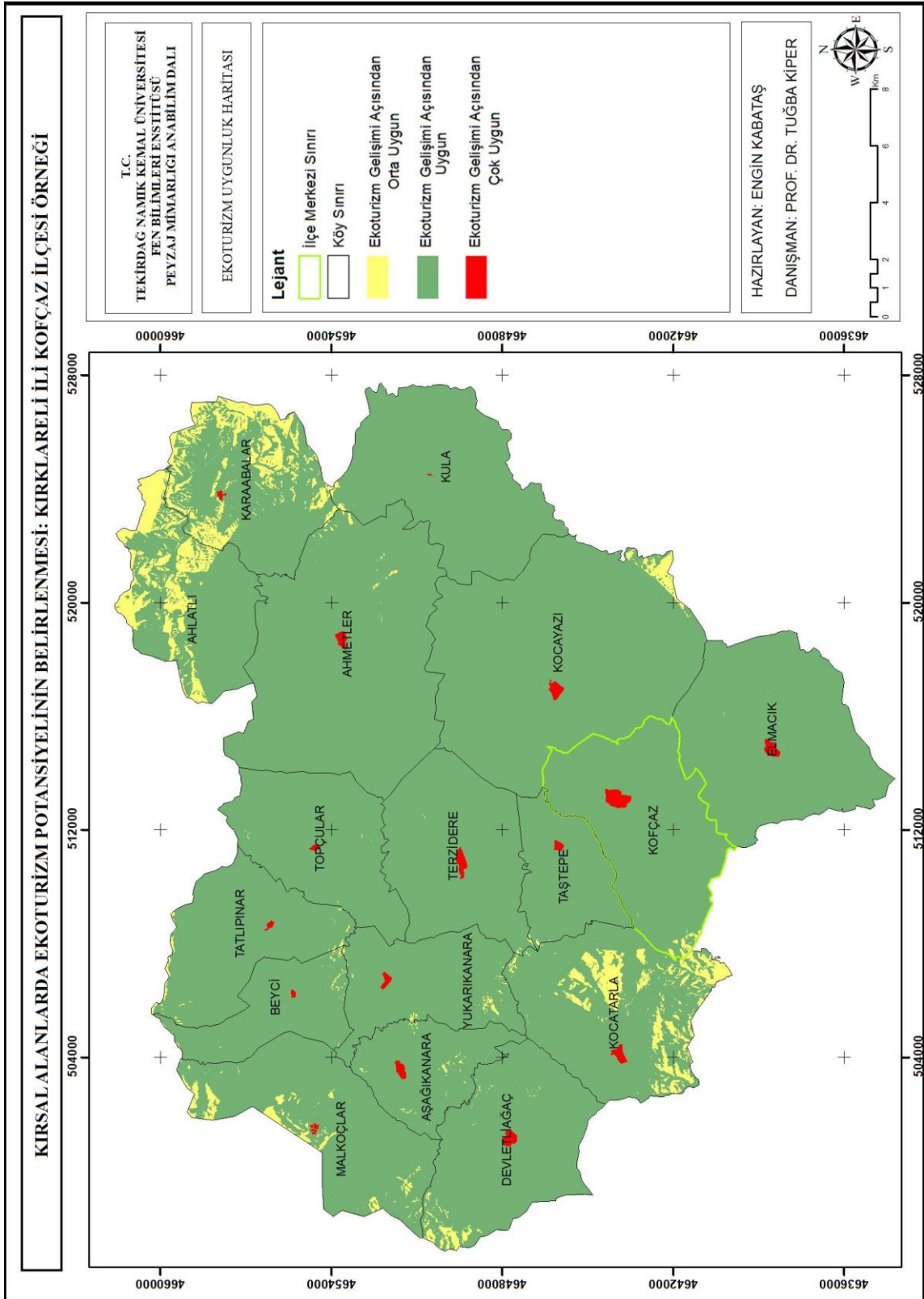
Araştırma kapsamında Kofçaz İlçesi idari sınırları, sahip olduğu doğal ve sosyo-kültürel peyzaj özellikleri kapsamında EKOS yöntemi dâhilinde değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Değerlendirme çizelgesinde yer alan 27 alt kriter; 16 köy ve Kofçaz ilçe merkezi için 1 ile 4 arasında değişen puan aralıkları ArcGIS programı aracılığıyla puanlanmıştır. ekoturizm olanağı açısından değerlendirildiğinde puanlar 27-108 arasında değişkenlik göstermiştir. Daha sonra 4'lü ölçekten yola çıkılarak maksimum ve minimum puanlar hesaplanarak, değer aralıklarına göre sıralama yapılmıştır (Çizelge 5.1).

Değerlendirme kriterlerinde yer alan 27 alt kriterin sahip olduğu puanlar, ArcGIS 10.1 programında dijital hale getirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucunda, çalışma alanı içerisinde; ekoturizm gelişimi açısından az uygun alanların (27-47) olmadığı tespit edilmiştir. Elde edilen puanlama sonucunda alan içerisinde dağılım gösteren 3 sınıfın alansal ve yüzdesel dağılımı Çizelge 5.1'de verilmiştir.

Çizelge 5.1. Ekoturizm olanağına ait değer aralıkları ve Kofçaz İlçesi ekoturizm gelişim durumu

Ekoturizm olanağına ait değer aralığı		Alan (km ²)	Yüzde (%)
88-108 arası	Çok yüksek (Ekoturizm gelişimi için çok uygun alanlar)	29,32	6
68-87 arası	Yüksek (Ekoturizm gelişimi için uygun alanlar)	473,243	89
48-67 arası	Orta (Ekoturizm gelişimi için orta uygun alanlar)	28,267	5
27-47 arası	Düşük (Ekoturizm gelişimi için az uygun alanlar)	-	-
Toplam		530,830	100

Pomak, Gacal, Muhacir, Boşnak ve Amuca kabilesine mensup kişilerin yaşadığı yerleşim alanlarından oluşan çalışma alanının köyleri ekoturizm açısından çok uygun alanlar olarak ortaya çıkmış olup yakın çevresinde yürüme mesafesinde ulaşılabilecek yakınlıkta ki doğal kaynakların alansal dağılımının yüksek olmasından dolayı yerleşim alanlarınınını yakın çevreleri ekoturizm gelişimi açısından uygun alanlardan oluşmaktadır. Bu kaspamda ArcGIS 10.1 programında oluşturulmuş Ekoturizm uygunluk haritası Şekil 5.1'de verilmiştir.

Şekil 5.1. Ekoturizm uygunluk haritası (Orjinal)

Çalışma alanı içerisinde çok sayıda tarihi kalıntı bulunması ve konumu dolayısıyla insan eli ile müdahalenin minimum düzeyde olduğu alan içerisinde, sanayi tesislerine yönelik herhangi bir faaliyetin gerçekleştirilmiyor olması alan için en önemli fırsattır. Bu kapsamda Istranca Dağlarının eteklerinde yer alan bu alan, hem biyolojik canlı çeşitliliği bakımından hem de sınır bölgesinde yer almasından dolayı savaş dönemlerine bağlı olarak yöreye yerleşmiş farklı topluluklardan oluşan zengin kültür çeşitliliğine sahiptir. Orman alanlarının geniş alanları kapsaması, tarım topraklarının zengin olmamasından dolayı bölge sürekli göç vermektedir. Nüfus sayısındaki azalma sadece bölgede yaşayan kişi sayısının azalması olarak görülmemelidir. Nüfusun azalması ve yaşlanması sonucu yerleşim alanlarında yer alan kültürel özelliklerin ve özellikle geleneklerin yok olmasına ve unutulmasına sebep olmaktadır. Sahip olunan kırsal kimlik bileşenlerinin yok olmasının önüne geçilmeli, özellikle gelenek-görenekler yazılı kaynaklara dönüştürülmelidir. Aksi takdirde bu tür özelliklere sahip tüm alanların sahip olduğu geleneksel yaşam biçimi yıllar geçtikçe kaybolacaktır. Örneğin; Kocayazı- Kula köyleri civarında bundan 40 - 50 yıl öncesine kadar onlarca su değirmeni olduğunu köyde yaşayanlar söylemektedir. Fakat günümüzde parçaları bile bulunmamaktadır. Yine bu bölgede yer alan Şayak dokumacılığı hakkındaki bilgileri günümüzde sadece bu bölgede yaşayan yaşlılar bilmektedir. Kaybolmaya yüz tutmuş bu tür bilgiler çalışma alanı etrafında gerek yemek kültürü, geleneksel mimarideki değişim, alan etrafında yer alan tarihi kalıntılarda meydana gelen insan tahribatları, gerek kutlama, şenlik, tören gibi geleneklerin artık yapılmadığı köy muhtarları ile yapılan görüşmelerde ve alanla ilgili daha önce yapılmış çalışmalarda saptanmıştır (Karaman vd., 2012; Cambaz ve Hatipoğlu, 2013; Çakır, 2013; Eres, 2013).

Farklı bölgelerde yapılan ekoturizm potansiyeli saptama çalışmaları kapsamında yerel halkın kalkınmasına yönelik var olan problemlere yönelik getirilen öneriler benzerlik taşımaktadır. Bunlar (Gültekin, 2014; Kiper, 2015; Meydan, 2020);

- Gençlerin kırsal bölgelerden göç etmesinin önüne geçilmesi,
- Çiftçilik faaliyetlerinde çeşitliliğin oluşturulması,
- Alternatif geçim kaynaklarının oluşturulması,
- Var olan yeme-içme potansiyellerinin geliştirilmesi,
- Bölge genelinde yöreye özgü yaşam kültürünün canlandırılması vb.

Üst ölçekli planlarda yer alan kararlar ve yapılan çalışmalar kapsamında doğa turizmi, ekoturizm faaliyetlerinin geliştirilmesine uygun bir alan olarak belirtilen çalışma alanında yapılan inceleme doğrultusunda alanın ekoturizm açısından potansiyeli yüksek bir olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda literatürde ekoturizmin en önemli temel özelliklerinden birini oluşturan **yerel halka fayda**; nüfus yoğunluğu oldukça düşük, ekilebilir arazilerin oldukça az olduğu bu alan için göç hareketlerini durdurmak, gençlere iş olanakları sağlamak konusunda oldukça önemli bir yeri bulunmaktadır. Oluşturulacak ekoturizm faaliyetleri ile bu alanda yeni iş olanakları gelişecek ve bölge halkının kalkınmasına fayda sağlayacaktır. Bu kapsamda; çalışma alanı içerisinde geliştirilebilecek ekoturizm etkinliklerine yönelik öneriler aşağıda verilmiştir;

Çalışma alanı içerisinde çok uygun alanları oluşturan 29,32 km² alanı kapsayan yerleşim alanları; sahip olduğu çeşitli kültürel özellik, yerleşim dokusu ve geleneksel yaşam tarzı ile farklı özellikler göstermektedir. Bu kapsamda yerleşim alanları içerisinde geleneksel yaşamı yansıtan yerleşim alanlarında geliştirilebilecek faaliyetler;

- Yerleşim alanlarının kültürünün kaybolmasının önüne geçilmesi adına kullanılmayan okul binaları köy müzeleri haline dönüştürülebilir,
- Hasat zamanı hasat şenlikleri yapılabilir,
- Var olan kutlama, şenlik ve anma etkinliklerinin sürekliliği sağlanabilir,
- Kaybolmaya yüz tutmuş geleneksel mimarinin yok olmasının önüne geçilebilir,
- Çeşitli rotalar oluşturulabilir (Lezzet rotaları, Geleneksel konut rotaları, Kutlama-Şenlik rotaları).
- Alanda geçmişte varolan ancak potansiyel taşıyan; çim-çultar-çimdik ve şayak dokumacılık faaliyetleri tekrar canlandırılabilir.
- Yerleşim alanlarında kullanılmayan köy evleri ziyaretçilerin konaklamasına yönelik restore edilebilir.

Çalışma alanında ekoturizm gelişimi açısından uygun alanlar 473,243 km² (%89) olup, en geniş alanları kapsamaktadır. Bu alanlar doğal peyzaj kaynakları (dereleler ve ormanlar) ile tarihi arkeolojik değerlerin (Dolmen, Tümülüs, Türbe, Menhir ve Nekropol alanı, Manastır ve Kale kalıntıları vb.) yoğun bulunduğu alanlardır. Bu alanlar sahip olduğu potansiyelleri kapsamında koruma-kullanma dengesi dâhilinde kontrollü olarak ekoturizm faaliyetlerinin kullanılması için gelişime açılmalıdır. Bu alanların çeşitli ekoturizm etkinlikleri ile desteklenmeleri, yetersiz olan ulaşım ve konaklama tesisleri ile desteklenmeleri sonucunda

ekoturizm açısından çok uygun alanlar haline dönüştürülebilirler. Böylece var olan doğal ve kültürel peyzaj özelliklerinin yok olmasının önüne geçilecektir. Bu kapsamda bu alanlarda geliştirilebilecek faaliyetler;

Öğrenme temalı faaliyetler;

- Botanik turizmi, doğa fotoğrafçılığı, yaban hayatı gözlemciliği, yerşekilleri oluşumları gözlemciliği, gem safari (süstaşları toplama gezisi), gökyüzü gözlemi gibi doğa ve bilim temalı rotalar oluşturulabilir,
- Tarihi arkeolojik alan gözlemciliği, kültür yürüyüşü gibi kültür temalı rotalar oluşturulabilir,
- Kutsal sayılan alanlara (Türbe, Tapınak vb.) ziyarete yönelik inanç temalı rotalar oluşturulabilir.
- Tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin ekoturizmle entegre edildiği (tıbbi-aromatik bitkilerin izlenmesi, çiftlik gezileri, hasat etkinlikleri, yöresel pazar vb.) rotalar oluşturulabilir.

Macera temalı faaliyetler;

- Trekking, hiking, bisiklet turizmi, atlı doğa yürüyüşü, yamaç paraşütü vb. havacılık sporları, rüzgâr sörfü, izcilik, orman devriyesi, oryantiring (yön bulma) vb. macera temalı rotalar oluşturulabilir.

Dinlenme temalı faaliyetler;

- Kamp ve karavan turizmine yönelik alanların tespiti ve bu alanların haritaları oluşturulabilir,
- Yörenin kırsal mimarisine uygun az sayıda grubun 2-5 konaklayabileceği konaklama tesisleri oluşturulabilir.

Çalışma alanı içerisinde yer alan yerleşim alanları ve yakın çevrelerinin sahip olduğu doğal ve kültürel özellikleri kapsamında gerçekleştirilebilecek ekoturizm etkinlikleri Çizelge 5.2'de verilmiştir.

Çizelge 5.2. Kofçaz ilçesi yerleşim merkezleri ve yakın çevresinde gerçekleştirilebilecek etkinlikler

Etkinlikler	Ahlath	Ahmetler	Aşağıkaranara	Beyci	Devletliagaç	Elmacık	Karaabalar	Kocatarla	Kocayazi	Kofçaz	Kula	Malkoçlar	Taştepe	Tatlıpınar	Terzidere	Topçular	Yukarıkanara
Doğa yürüyüşü-Trekking	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Bisiklet Turizmi	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Atlı Doğa Yürüyüşü	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Orman Devriyesi	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Yamaç Paraşütü						✓				✓		✓					
Doğa Fotoğrafçılığı	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Flora ve Fauna Gözlemciliği	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Süs taşı Toplama				✓		✓		✓	✓	✓	✓	✓			✓		
Kamp-Karavan		✓	✓						✓	✓	✓				✓		
İnanç turizmi		✓		✓								✓		✓	✓	✓	
Tarihi arkeolojik alan gözlemciliği	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Kutlama, Tören Şenlik etkinlikleri		✓			✓	✓			✓	✓						✓	✓

Çalışmada “**Kırsal alanlar; nüfus yoğunluğu, üretim biçimi, yerel peyzaj karakteri gibi doğal ve sosyo-kültürel değerleri ile özgünlük taşırlar. Aynı zamanda bu özgünlükler ekoturizmin kaynağını oluşturur**” savından hareketle; Kırklareli İli Kofçaz İlçesi'nde ekoturizm gelişimi açısından uygun alanlar saptanmıştır. Bu amaçla; Trakya Bölgesi Turizm Master Planı, 1/25000 ölçekli Kırklareli İl Çevre Düzen Planı, Kırklareli İli Tabiat Turizmi Master Planı gibi pek çok çalışmada ekoturizm açısından önem taşıyan yer olarak önerilen, çalışma alanına ilişkin olarak ekoturizm potansiyeli saptanmıştır. Tez çalışması kapsamında elde edilen sonuçlar aşağıda maddeler halinde verilen alanlara katkı sağlayacaktır.

- Çalışma alanına ait veriler ArcGIS 10.1 yazılımı ile sayısallaştırılarak doğal ve sosyo-kültürel peyzaj değerlerine ilişkin haritalara dönüştürülmüştür. Haritalardan elde edilen veriler gelecek yıllarda yapılacak planlama çalışmalarında yerel yönetim ve diğer araştırmacılara katkı sağlayacaktır. Özellikle kırsal yerleşimlere ait elde edilen veriler üst ve alt ölçekli plan kararlarında yerel yönetimlere altlık oluşturacaktır.
- Köy muhtarları ve yerel yöneticilerle yapılan görüşmeler ile alanın ekoturizme kaynak teşkil edecek sosyo-kültürel dokusuna ilişkin veriler temin edilmiştir. Bu da kırsal yerleşimlere ilişkin yere özgü potansiyelin saptanması açısından fayda sağlayacaktır.
- Kofçaz İlçesi 16 köy yerleşimine ilişkin, kadastral durum paftalarından elde edilen bilgilerin Google Earth görüntülerine işlenmesi sonucu vaziyet planlarına yönelik haritalar oluşturulmuştur. Her bir köy yerleşimine ilişkin oluşturulan vaziyet planları özellikle köy tasarım rehberlerinin hazırlanması ve alt ölçek planların oluşturulması sırasında oldukça önemli katkılar sağlayacaktır.
- Çalışma alanı özelinde uyarlamaların yapıldığı EKOS yöntemi ile ekoturizme uygun alanların belirlenmesi; özellikle ekoturizmin henüz uygulanmadığı alanlar için, mekansal ölçekte optimal alan kullanımını sağlayacaktır. Bu da mekânsal ölçekte ekoturizmin sağlıklı gelişimine yarar sağlayacaktır.
- Kofçaz'a ilişkin ekoturizm potansiyelinin saptandığı bu çalışmadan elde edilen sonuçlar, ekoturizme yönelik strateji ve eylem planlarının oluşumuna da katkı sağlayacaktır.
- Aynı zamanda ekoturizm gelişimi açısından uygun ve çok uygun olarak saptanan alanlar tasarım çalışmaları ile desteklenerek, tematik yürüyüş güzergâhlarının saptanması aşamasında da kullanılabilir.
- Çalışmadan elde edilen sonuçlar, alanın ekoturizm anlamında tanınırlığını arttırması açısından da önemlidir.

Sonuç olarak ekoturizm gelişimi açısından, doğal ve sosyo-kültürel peyzaj değerleri önemli bir kaynak teşkil etmektedir. Bu açıdan; Kırklareli İli Kofçaz ilçesi önemli bir ekoturizm potansiyeline sahiptir. Alanın; etnik yaşam biçimi, folklorik değerleri, festival ve şenlik gibi etkinlikleri, doğal peyzaj farklılıkları gibi pekçok değerleri de ekoturizmin çeşitlenmesinde aktif rol oynamaktadır.

KAYNAKLAR

- Açıksöz, S., Görmüş, S. and Karadeniz, N. (2010). Determination of ecotourism potential in national parks: Kure mountains national park, Kastamonu-Bartın, Turkey. *African Journal of Agricultural Research*, 5(8), 589-599.
- Akkirpik, A. (2011). *Hatay ili Samandağ ilçesi ekoturizm kullanımına yönelik peyzaj potansiyelinin saptanması* (Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Akten, M. (2018). *Isparta ovasının optimal alan kullanım planlaması üzerine bir araştırma* (Doktora Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Akoğlu, Z. (2018). Sürdürülebilir bir turizm türü: 'ekoturizm' (dünyadan ve Türkiye'den örnekler), *İstanbul Teknik Üniversitesi Konut Araştırma ve Eğitimi Merkezi*, Aralık 18.
- Alampay, B. R. and Libosada, M. C. (2003). *Development of a classification framework on ecotourism initiatives in the philippines*. Philippines: The PASCN Secretariat.
- An, L.T., Markowski, J., Bartos, M., Rzenca, A. and Namiecinski, P. (2019). An evaluation of destination attractiveness for nature-based tourism: Recommendations for the management of national parks in Vietnam. *Nature Conservation*, 32:51–80, <https://doi.org/10.3897/natureconservation.32.30753>.
- And, M. (2012). *Oyun ve bugü Türk kültüründe oyun kavramı* (3. baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Ankaya Ünal, F., Yazıcı, K., Balık, G. ve Aslan Gülgün, B. (2018). Dünyada ve Türkiye'de ekoturizm, sosyal-kültürel ve ekonomik katkıları. *Ulusal Çevre Bilimleri Araştırma Dergisi*, 1(2): 69-72.
- Anonim (2012a). Kofçaz köyleri. 20 Aralık 2012, Erişim adresi <https://www.trakyanet.com/trakya/kirklareli/kofcaz/174-koyler.html>.
- Anonim (2012b) Elmacık köyü. 8 Temmuz 2012, Erişim adresi https://www.facebook.com/pg/elmacikkoy/photos/?ref=page_internal.
- Anonim (2013a). Elmacık Köyü Bahar Şenlikleri Finali Köy Korusu'ndaki piknikle sona erdi. 29 Mayıs 2013, Erişim adresi <http://kirklarelihaberci.blogspot.com/2013/05/elmacik-koyu-bahar-senlikleri-finali-koy.html>.

- Anonim (2013b). Top 10 Ecuador ecotourism destinations. 10 December 2013, Erişim adresi <https://naturegalapagos.com/blog/10-best-green-places-in-ecuador/>.
- Anonim (2014a). B005.1.12.153 "Bolyarovo ve Kofçaz ilçelerindeki genç çevreciler arasında işbirliğini güçlendirerek doğa koruma kapasitesinin geliştirilmesi". INTERREG-IPA Bulgaristan-Türkiye Sınır ötesi İşbirliği Programı ile Avrupa Birliği, CCI No 2014TC16I5CB005 projesi.
- Anonim (2014b). The 70 best destinations in all of Kenya. 25 August 2014, Erişim adresi <http://www.travelstart.co.ke/blog/70-best-destinations-kenya/>.
- Anonim (2015). Kofçaz'ın köyleri. 4 Haziran 2015, Erişim adresi <http://www.marmarahaber.com.tr/haber/35840/kofcazin-koyleri.html>.
- Anonim (2016a). Kentlerin planlanması ve gelişimi gelecekte insanların kaderini de belirleyecek. 10 Mayıs 2016, Erişim adresi <http://www.ekoyapidergisi.org/2300-kentlerin-planlanmasi-ve-gelisimi-gelecekte-insanlarin-kaderini-de-belirleyecek.html>.
- Anonim (2016b). Kofçaz yamaç paraşütü kalkış alanı açılış etkinliği yapıldı. 26 Eylül 2016, Erişi adresi <http://kirklareliilozelidaresi.gov.tr/kofcaz-yamac-parasutu-kalkis-alani-acilis-etkinligi-yapildi>.
- Anonim (2016c). Kofçaz'da Nazari şenliği ile Selime Ana – notlar. 19 Temmuz 2016, Erişim adresi http://www.gazetetrakya.com/Haber/KOFCAZDA_NAZARi_SENLiGi_iLE_SELiME_ANA_NOTLAR/781100.html.
- Anonim (2016d). Kofçaz genel bilgiler. 14 Temmuz 2016, Erişim adresi <http://www.kofcaz.gov.tr/kofcaz-genel-bilgiler>.
- Anonim (2017). 10 amazing Palau points of interest you should visit when on Palau 31 January 2017, Erişim adresi <https://palaudivadventures.com/palau-points-of-interest/>.
- Anonim (2018). Guyana: a destination for eco-tourism. 17 July 2018, Erişim adresi <https://passionpassport.com/guyana-eco-tourism/>.
- Anonim (2019a). Guayana Tourism Authority National Exhibition Centre, Sophia, Georgetown, Guayana.
- Anonim (2019b). Kırklareli kuş gözlem. 3 Temmuz 2019, Erişim adresi <https://ebird.org/turkey/hotspot/L4516765>.

- Anonim (2020a). 10 best ecotourism destinations in Vietnam in 2020/2021. 8 April 2020, Erişim adresi <https://www.vietnamparadisetravel.com/blog/top-ecotourism-destinations-vietnam>.
- Anonim (2020b). Elmacık, Kofçaz. 18 Nisan 2020, Erişim adresi https://tr.wikipedia.org/wiki/Elmac%C4%B1k,_Kof%C3%A7az.
- Anonim (2020c). Entering the European market for nature and ecotourism. 5 February 2020, Erişim adresi <https://www.cbi.eu/market-information/tourism/nature-ecotourism/market-entry/>.
- Anonim (2020d). Kocayazı köyü. 27 Şubat 2020, Erişim adresi <http://sarantalikoylum.com/kocayazi-koyu/>.
- Anonim (2020e). Trakya Dergi. 21 Ocak 2020, Erişim adresi <https://twitter.com/TrakyaDergi/status/1219534154817327104>.
- Anonim (t.y.a) Kırklareli kültür varlıkları envanteri. Erişim adresi, <http://www.kirklarelienvanteri.gov.tr/sitler.php?id=5>.
- Anonim (t.y.b) Kofçaz. Erişim adresi <http://www.kirklareli.gov.tr/kofcaz>.
- Anonim (t.y.c) Mavi bayrak Türkiye. Erişim adresi, http://www.mavibayrak.org.tr/tr/icerikDetay.aspx?icerik_refno=10.
- Anonim (t.y.d) Nüfus durumu. Erişim adresi, <http://www.kofcaz.gov.tr/kofcaz-nufus-durumu>.
- Anonim (t.y.e). Ecotourism in Costa Rica: The ultimate eco travel guide. Erişim adresi <https://greenglobaltravel.com/ecotourism-in-costa-rica/>.
- Anonim (t.y.f). EU guidebook on sustainable tourism for development. Erişim adresi <https://www.unwto.org/EU-guidebook-on-sustainable-tourism-for-development>.
- Anonim (t.y.g). Glossary of tourism terms. Erişim adresi <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>.
- Anonim (t.y.h). Istranca Dağları. Erişim adresi, <https://www.dogadernegi.org/istranca-daglari/>.
- Anonim (t.y.i). Kırklareli genel bilgiler. Erişim adresi <https://kirklareli.csb.gov.tr/genel-bilgiler-i-3772>.
- Anonim (t.y.j). Kırklareli ili kelebek türleri ve fotoğrafları. Erişim adresi <http://www.adamerkelebek.org/ilPortfolyolari1.asp?il=KIRKLAREL%DD>.

- Anonim (t.y.k). Kırsal alan tanımı. Erişim adresi <https://sozluk.gov.tr/>.
- Anonim (t.y.l). The Best Ecotourism Sites in Cambodia. Erişim adresi <https://www.gocambodia.tours/best-ecotourism-sites-cambodia/>.
- Anonim (t.y.m). Turizmde ürün çeşitliliği. Erişim adresi <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-9872/turizmde-urun-cesitliliği.html>.
- Anonim, (2020f) Tarım ve Orman Bakanlığı, https://www.tarimorman.gov.tr/Belgeler/Mevzuat/Talimatlar/ToprakAraziSiniflamasiStandartlariTeknikTalimativeIlgiliMevzuat_yeni.pdf).
- Arslan, Y. (2005). Erdek ve çevresinin ekoturizm açısından değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (13) , 29-53.
- Atıcı, D. (2016). *Koçcaz ağzı (inceleme-metinler-sözlük)* (Yüksek Lisans Tezi), Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Aydingün, Ş. ve Aydingün, H. (2013). Erken demirçağ'da "İstanbul Boğazı" üzerinden Trak/Frig kavimlerinin Anadolu'ya geçişine ait ilk bulgular. *Arkeoloji ve Sanat*, 142: Ocak-Nisan.
- Bahar, O. ve Kozak, M. (2008). *Turizm ekonomisi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Başel Korkmaz, D, E., Satman, A. ve Serpen, U. (2013). Türkiye'nin tahmini yer altı sıcaklık haritaları. *11. Ulusal Tesisat Mühendisliği Kongresi*. 37-44, 17/20 Nisan 2013, İzmir.
- Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı (BAKA), (2012). *Ekoturizm sektör raporu*.
- Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı (BAKA), (2014). *Kırsal kalkınma planı (2014-2019)*.
- Batur, M., Binboğa, G., Binboğa, H., Küçükahmetler, Ö., Yardımcı Kaya, E., Çolak, A. ve Kocabaş, A. (2013). *İzmir ekoturizm rehberi*. İzmir, Ege Ormancılık Araştırma Enstitü Müdürlüğü.
- Bekiroğlu, M. (2008). *Uçmakdere'nin (Tekirdağ) doğal ve kültürel özelliklerinin ekoturizm açısından değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Fen bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.
- Bekdemir, P, A. (2009). *İstanbul-Azizpaşa ormanı içerisinde bir rekresyon planlama modeli oluşturulması* (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Benzer Kılıç, N. A. (2006). *Bolu-Göynük ve yakın çevresi doğal ve kültürel kaynaklarının ekoturizm açısından değerlendirilmesi* (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Berik, M. (2018). *Bolu ilinin ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi: Dörtdivan, Kıbrısçık ve Seben ilçeleri üzerine bir araştırma* (Yüksek Lisans Tezi), Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Blamey, R. K. (2001). Principles of Ecotourism. *The Encyclopedia of Ecotourism*. (Chapter 1) içinde (5-23). London: CABI Publishing.
- Boyd, S. W. and Butler, R. W. (1996). Managing ecotourism: an opportunity spectrum approach. *Tourism Management, Vol:17, No:8, 557-566*.
- Cambaz, E. ve Hatipoğlu, İ. (2013). *Lot 1 Cultural and natural assets research in Kofcaz/Turkey*. Initiation of partnerships for valorization of local natural assets and cultural heritage. Bulgaria- Turkey IPA Cross-Border Programme, CCI Number 2007CB16IPO008.
- Camilleri, M. A. (2018). The tourism industry: an overview. *In Travel Marketing, Tourism Economics and the Airline Product* (Chapter 1, 3-27). Switzerland: Springer Nature.
- Cengiz, T. , Özcan, H., Baytekin, H., Altınoluk , Ü., Kelkit, A., Özkök, F., Akbulak , C., Kaptan, Ayhan, Ç. (2009). *Gökçeada Arazi Kullanım Planlaması*. Tübitak Çaydag 107Y337 Nolu Hızlı Destek Projesi.
- Ceylan, S. ve Somuncu, M. (2018, 3-6 Ekim). Kırsal alanların dönüşümünü kavramsal bakımından yeniden düşünmek. TÜCAUM 30. Yıl Uluslararası Coğrafya Sempozyumu, Ankara.
- Chandel, A. and Mishra, S. (2016). Ecotourism revisited: Last twenty-five years. *Czech Journal of Tourism, 5(2)*, 135–154. DOI: 10.1515/cjot-2016–0008.
- Çakır, A. (2013). *Lot 2 Tourism Marketing Survey Kofcaz/Turkey*. Initiation of partnerships for valorization of local natural assets and cultural heritage. Bulgaria- Turkey IPA Cross-Border Programme, CCI Number 2007CB16IPO008.
- Çakır, A., Sezer, B. ve Küçükaltan, D. (2014). Trakya mutfağı'nda kültürel unsurlar: Kırklareli örneği. *Eko-Gastronomi Dergisi, 1(1)*, 49-67.

- Çakır, G. (2011). *İğneada ve çevresinde ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi ve kırsal kalkınma açısından değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.
- Çaltı, M., Turan, K., Uğurlu, K., Çakır, A., Çakır, G. ve Türkkın, N. (2013). *Istrancalar çevresinde ekoturizm çalıştayı*. Kırklareli: Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.
- Çekül, (2012). *Trakya kültür öncelikli bölgesel yol haritası birleştirici güç: doğa, su, kültür*.
- Çetin, M., Topay, M., Kaya, G. L. ve Yılmaz, B. (2010). Biyoiklimsel konforun peyzaj planlama sürecindeki etkinliği: Kütahya örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, A(1)*, 83-95.
- Çıblak, N. (2008). Çukurova'da halk hekimliği ve ilgili uygulamalarda eski Türk inançlarının izleri. *Türk Kültürü, 507(508)*, 199-214.
- Demir, S. (2011). *İğneada'nın ekoturizm potansiyelinin saptanması* (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Demirel, M. (2008). Türkiye'de Bosna göçmenleri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12 (2)*, 285-306.
- Diamantis, D. (1999). The concept of ecotourism: evolution and trends. *Current Issues in Tourism, 2 (2&3)*, 93-121.
- Doan, T. M., 2000. The effects of ecotourism in developing nations: an analysis of case studies. *Journal of Sustainable Tourism, 8(4)*, 288-304.
- Doğan, M. (2011). Mengen ve çevresinin ekoturizm potansiyelinin değerlendirilmesi. *Coğrafya Dergisi, 22*, 14-26.
- DPT, (2000). *Sekizinci beş yıllık kalkınma plan raporu (2001-2005)*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı.
- DPT, (2007). *Dokuzuncu kalkınma planı (2007-2013)*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı.
- Drumm, A. and Moore, A. (2002). *Ecotourism Development A Manual for Conservation Planners and Managers* (Volume 1). USA: The Nature Conservancy.
- Engin, R. (1996). Gül Baba ve geleneksel kurbanı. *Nefes Dergisi, 31*.
- Engin, R. (1997). Amucalar'da deve oynatma geleneği. *Folklor/Edebiyat 11(2)* 103-108.

- Engin, R. (2000).= Trakya ve Balkanlarda Bektaşilik. Uluslar Arası Anadolu İnançları Kongresi, (23-28 Ekim) Nevşehir.
- Engin, R. (2009). Geçmişten günümüze Trakya ve Bulgaristan'da Bektaşî ve Bektaşî süreklileri. *Geçmişten Günümüze Alevî-Bektaşî Kültürü*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Engin, R. ve Çakır, A. (2013). Amuca bektaşîlerinde sofrâ ve sofrâ erkânı. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, 65, 299-312.
- Eres, Z. (2013). *Lot 3 Bulgarian cultural monuments in Kofçaz Municipality*. Initiation of partnerships for valorization of local natural assets and cultural heritage. Bulgaria-Turkey IPA Cross-Border Programme, CCI Number 2007CB16IPO008.
- Erkek, E. Başaran, N., Atun, R., Kalaycı, Ö., Lamba, H., Öner, A., Çabuk, N, S., Uyguçgil, H. ve Ağaçasapan, B. (2020). Biyoklimatik konfor ve arazi kullanımı arasındaki ilişkinin CBS ve UA teknikleri kullanılarak incelenmesi: İzmir ili örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*. 20 (2020), 174-188.
- Fagence, M. (2011). *Strategies for developing ecotourism in Pacific Island countries*. Fiji: UNESCAP/SPTO.
- Fennell, D. (2008). *Ecotourism* (Third edition). London and New York: Taylor & Francis Group.
- Gale, T. and Hill, J. (2009). Ecotourism and environmental sustainability: an introduction. *Ecotourism and Environmental Sustainability Principles and Practice* (Chapter 1), 3-16.). London and New York: Taylor & Francis Group.
- Güler, N. (2013). *Kırklareli ili (Merkez, Babaeski, Kofçaz, Lüleburgaz, Pehlivan köy ve Pınarhisar) flora ve vejetasyonu*. Çevre ve Orman Bakanlığı Kırklareli Orman İşletme Müdürlüğü.
- Gültekin, P. (2010). *Düzce Uğursuyu ve Aksu havzaları ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi ve peyzaj yönetimi* (Yüksek Lisans Tezi), Düzce Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Düzce.
- Gültekin, P. (2014). *Uğursuyu ve Aksu havzalarında peyzaj planlama ve ekoturizm odaklı kırsal kalkınma* (Doktora Tezi), Düzce Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Düzce.
- Güven, Ş. (2013). Coğrafi işaretlerin önemi ve Vize (Kırklareli)'nin coğrafi işaretleri. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 23-37.

- Güzelmansur, A. (2012). Amik ovası ve yakın çevresinin sürdürülebilir alan kullanım planlaması. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Hanilçe, M. ve Tepecik, M. (2016). Anadolu'nun manevi önderlerinden bir eren: Ahi Mahmud Veli (Keçeci Baba). *Alevilik Araştırma Dergisi*, 12, 141-170.
- Hopkins, J. and Copus, A. (2018). *Definitions, measurement approaches and typologies of rural areas and small towns: a review*. United Kingdom: The Social, Economic and Geographical Sciences Group, The James Hutton Institute,
- Interreg-IPA CBC Bulgaristan – Türkiye Programı, (2018). *Türkiye Istranca bölgesindeki turizm kaynakları ve turizmin geliştirilmesi çalışma ve analiz raporları (Kırklareli ili)*. Istrancaların güzellikleri- Bulgaristan-Türkiye sınır ötesi bölgesindeki doğal ve kültürel mirasların araştırılması, keşfedilmesi ve yaygınlaştırılması projesi CB005.1.22.105.
- IPARD, (2014). Avrupa birliği katılım öncesi yardım aracı kırsal kalkınma programı (2014-2020). Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı.
- IUCN, (2017). International Union for Conservation of Nature. Sindh coast: a marvel of nature an ecotourism guidebook. IUCN Pakistan.
- İnce, Y. (2007). *İnanç turizmi potansiyeli açısından Kırklareli il ve ilçelerinin değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırklareli.
- Jin, W. (2017). *Ecotourism design a meaningful landscape for ecology and economy*. P2 Report, 18 Aralık, Netherlands.
- Kahyaoğlu, N., Güvendi, N., Karahan, S. ve Ertuğrul, M. H. (2019). *Gümüşhane ilinin ekoturizm potansiyeli açısından değerlendirilmesi*. IMFES, 03-05 Ocak, Kahramanmaraş.
- Kalafat, Y. ve Ulutin, H. (2015). Karşılaştırılmalı Gacal – Gerlova – Çıtak – Tozluk Türkleri halk inançları. *Kültür Evreni*, 26, 32- 49.
- Karaman, M., Arabul, Y. M., Özer, Y., Gündüz, N. ve Güneş, M. (2012). *Koçaz Vizyon Planı*. Trakya Kalkınma Ajansı.
- Kasalak, M. A. ve Akıncı, Z. (2015). Ekoturizmin yerel halk üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(1), 189- 196.

- Kasar, Y. (2015). *Rumkale arkeolojik sit alanı ve yakın çevresinin ekoturizm potansiyelinin peyzaj mimarlığı açısından değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Kemaloğlu, M. (2013). Bulgar ve Pomak. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 53 (2), 421-431.
- Kestane, Ö. Ve Ülgen, K. (2013) İzmir ili için biyoklimatik konfor bölgelerinin belirlenmesi. *SDU Teknik Bilimler Dergisi*, 3(5), 18–25.
- Khabbazi Aliasghari, P. ve Yazgan, M. E. (2012). Kırsal peyzaj ve ekoturizm. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 2(2), 5-9.
- Kırklareli İl Çevre Durum Raporu, (2008). Kırklareli Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü.
- Kırklareli İl Çevre Düzeni Planı [ÇDP], 2011. Kırklareli İl Özel İdaresi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Trakya Kalkınma Birliği, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Metropolitan Planlama ve Kentsel Tasarım Merkezi.
- Kırklareli İli Tabiat Turizmi Master Planı, (2016). *Kırklareli ili tabiat turizmi master planı (2016-2019)*. Kırklareli: T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü I.Bölge Müdürlüğü-Kırklareli Şube Müdürlüğü.
- Kırklareli İli 2014 Yılı Çevre Durum Raporu, (2015). Kırklareli Valiliği, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, ÇED, İzin ve Denetim Şube Müdürlüğü.
- Kırklareli İli 2018 Yılı Çevre Durum Raporu, (2018). Kırklareli Valiliği, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, ÇED, İzin ve Denetim Şube Müdürlüğü.
- Kırklareli Valiliği il Kültür Turizm Müdürlüğü, 2015. Kültür ve Turizm bakanlığı, Edirne Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu kararı.
- Kiper, T., Uzun O., Özdemir G. ve Üstün Topal T. (2015). *Kırsal kalkınma amaçlı ekoturizm planlaması: Kıyıköy örneği*. 213O298 Nolu Tübitak Projesi.
- Kiper T. Uzun O. ve Üstün Topal T. (2017). Rural development oriented ecotourism planning on catchment basin scale: the case of Pabuçdere and Kazandere. *Catchment Basins, Journal of Agricultural Science and Technology*, 19, 293-305.
- Kiper T., Korkut A. ve Üstün Topal T. (2017). Implementation of visual landscape analysis regarding eco tourism planning in Turkey. *Oxidation Communications*, 40, 1007-1020.

- Kiper T., Uzun O. ve Üstün Topal T. (2016). A method approach for identifying thematic footpaths in ecotourism: Kıyıköy Pabuçdere and Kazandere. *Basins, Fresenius Environmental Bulletin*, 25, 6139-6150.
- Kiper T., Uzun O., Özdemir G., ve Üstün Topal T. (2016). Orman köylerinde ekoturizm planlama sürecinde turistlerin rolü: Kıyıköy örneği. *Duzce University Journal of Forestry*, 12, 94-107.
- Kiper, T. (2006). *Safranbolu Yörükköyü peyzaj potansiyelinin kırsal turizm açısından değerlendirilmesi* (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kiper, T. ve Cengiz, T. (2011). *Trakya bölgesinde ekoturizm olanaklarının geliştirilmesi*. 3. Trakya Bölge Kalkınma ve Girişimcilik Sempozyumu, 21-22 Ekim, Tekirdağ.
- KKP, (2011). Kırsal kalkınma planı (2010-2013). Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı.
- Koçan, N. (2011). Murat Dağı'nın koturizm potansiyelinin belirlenmesi üzerine bir araştırma. *Iğdır Üniversitesi Fen bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(3), 69-75.
- Kozak, N., Kozak, M. A. ve Kozak, M. (2010). *Genel turizm ilkeler – kavramlar*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kurtulmuş, Z. (2010). *Kırklareli folklorundan (halk kültürü) örnekler*. Kırklareli Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.
- Kuter, N. ve Ünal, E. H. (2009). Sürdürülebilirlik kapsamında ekoturizmin çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel etkileri. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 9(2), 146-156.
- Kutlar, Y. (2015). *Kırsal yerleşmelere ilişkin mekânsal tasarım yaklaşımlarının değerlendirilmesi ve İzmir Çınardibi köyü örneği* (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Külekçi Akpınar, E. (2012). *Oltu ve Olur (Erzurum) ilçeleri doğal ve kültürel kaynaklarının ekoturizm açısından değerlendirilmesi* (Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Lackey, Q., Joyner, L. ve Bricker, K. (2017). Ecotourism outlook 2017. *Outdoor Recreation, Education & Tourism Lab*.

- Mahravan, A. (2012). *Eco-tourism and its architecture: a methodological framework for assessing progress towards sustainable development* (Doctor of Philosophy), Victoria University of Wellington, New Zealand.
- McHarg I. L. (1969). *Design with nature*. New York: John Wiley & Sons Inc. ISBN 0-471-11460-X.
- Meb, (2011). *Konaklama ve seyahat hizmetleri, turizm hareketleri*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Meydan, K. (2020), *Küre Dağları Milli Parkı'nın Kastamonu il sınırlarında ekoturizm potansiyelinin ECOS yöntemi ile belirlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Kastamonu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kastamonu.
- Morgül, Ş. (2014). Kırklareli ilinde eko turizm olanakları. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 12, 27-38.
- Nayir, O. (2009). *Isparta yöresi korunan doğal alanlarında ekoturizm talep ve eğilimlerinin belirlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Neil, J. and Wearing, S. (1999). *Ecotourism impacts, potentials and possibilities*. United Kingdom: Butherworth Heinemann.
- OECD, (2011a). *Regional typology*. Directorate for Public Governance and Territorial Development.
- OECD, (2011b). *Regions at a glance 2011*. OECD Publishing.
- OGM, (2012). Antalya ili doğa turizmi master planı. Orman ve Su İşleri Bakanlığı VI. Bölge Müdürlüğü, Burdur.
- Olalı, H., Nazilli, S. S., Kırıcıoğlu, N. E. ve Sümer, M. (1983). *Dış tanıtım ve turizm*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Orams, M. B. (2001). Types of ecotourism. *The Encyclopedia of Ecotourism*. (Chapter 2) içinde (23-36). London: CABI Publishing.
- Orhan, T. (2008). *Uzundere ilçesi ve yakın çevresinin ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi ve sınıflandırılması* (Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

- Orhan, T. ve Karahan, F. (2009). Uzundere ilçesi ve yakın çevresinin ekoturizm potansiyelinin değerlendirilmesi. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 11 (1), 27-42.
- Öden, M. U. (2013). *Kırklareli ili ve çevresindeki inanç merkezleri* (Yüksek Lisans Tezi), Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Özcan, S. (2013). *Pomak Kimliği*. Edirne: Ceren Yayıncılık.
- Polat, A. T. (2006). *Karapınar ilçesi ve yakın çevresinin peyzaj özelliklerinin ekoturizm kullanımları yönünden değerlendirilmesi üzerine bir araştırma* (Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Polat, A. T. (2008). *Ekoturizm Karapınar ilçesi ve yakın çevresi*. Konya: Karapınar Belediyesi.
- Polat, A. T. ve Önder, S. (2006). Karapınar ilçesi ve yakın çevresinin peyzaj özelliklerinin ekoturizm kullanımları yönünden değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi* 20 (40), 53-64.
- Priwati, S. (2000). *Understanding local community participation in ecotourism development: a critical analysis of select published literature* (Master Thesis), Michigan State University Department of Park, Recreation and Tourism Resources.
- Safarabadi, A. (2016). Assessing ecotourism potential for sustainable development of coastal tourism in Queshm Island, Iran. *European Journal of Geography* 7(4), 53 – 66.
- Salıcı, A. (2018). Application of ecotourism opportunities spectrum method in ecotourism resources: a case study of Samandağ Coastal areas in southern Turkey. *Applied Ecology and Environmental Research* 16(3), 2701-2715.
- Satya, L. (2015). Landscape planning guidelines for ecotourism in India case study: Shogi, Shimla. *Civil Engineering, Architecture and Environmental Engineering for Sustainable Development*, 8th International Conference.
- Seçkin, G. (2018). *Sürdürülebilir kentleşme bağlamında eko-kent önerisi: Kayseri Gesi örneği* (Yüksek Lisans Tezi), Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Sevinç, M. S., *Ekoturizm potansiyeli İzmir Çiçekli köy örneği* (Yüksek Lisans Tezi), İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Sezen, I., Yılmaz, S. ve Külekçi Akpınar, E. (2011). Ekoturizm için öneri alanlarıyla Bayburt. *I. Ulusal Akdeniz Çevre ve Orman Sempozyumu*, 26-28 Ekim, Kahramanmaraş.

- Sızan, E. (2016). *Kırklareli'de Boşnak halk kültürü* (Yüksek Lisans Tezi), Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Edirne.
- Stratejik Plan 2017-2021. Orman ve Su İşleri Bakanlığı.
- Surat, H., Yılmaz, H. ve Surat, Z. (2011). Yusufeli ve yakın çevresinin ekoturizm kullanım potansiyeli üzerine bir araştırma. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 34, 61- 88.
- Sustainable Tourism Report, (2016). Kenya Tourism Board.
- Swain, S. K. (2008). *Ecotourism*. India: Pondicherry University.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı, (2013) *Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018*. Ankara: Kalkınma Bakanlığı.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, (2018). *On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)*, *Turizm Özel İhtisas Komisyonu Raporu*. Ankara: Kalkınma Bakanlığı.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, (2019). *On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)*. Ankara: Kalkınma Bakanlığı.
- Tanlı Keserci, Z. (2017). Doğal ve kültürel peyzajın korunmasına yönelik ekoturizm odaklı bir peyzaj planlama yaklaşımı- Van örneği (Yüksek Lisans Tezi), Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Tarik, R. (2011). *Tekirdağ yöresi Alevi-Bektaşî kültürü (Kılavuzlu köyü örneği)* (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tekin, M. ve Kasalak, M. A. (2014). Ekoturizm girişimciliği bölgesel kalkınmadaki rolü. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32, 129-136.
- The International Ecotourism Society [TIES], (2015). <https://ecotourism.org/news/ties-announces-ecotourism-principles-revision/>
- Topay, M. (2003). *Bartın-Uluyayla peyzaj özelliklerinin rekreasyon-turizm kullanımları açısından değerlendirilmesi üzerinde bir araştırma* (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Toy, S. (2019). Doğu Anadolu bölgesinin biyoklimatik konfor değerlerinin turizm açısından zamansal ve mekansal dağılımlarının belirlenmesi. *International Rural Tourism and Development Journal Uluslararası Kırsal Turizm ve Kalkınma Dergisi*. 3 (2): 38-40.
- TR 2 batı Marmara bölgesi tarım master planı, (2007). Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı.

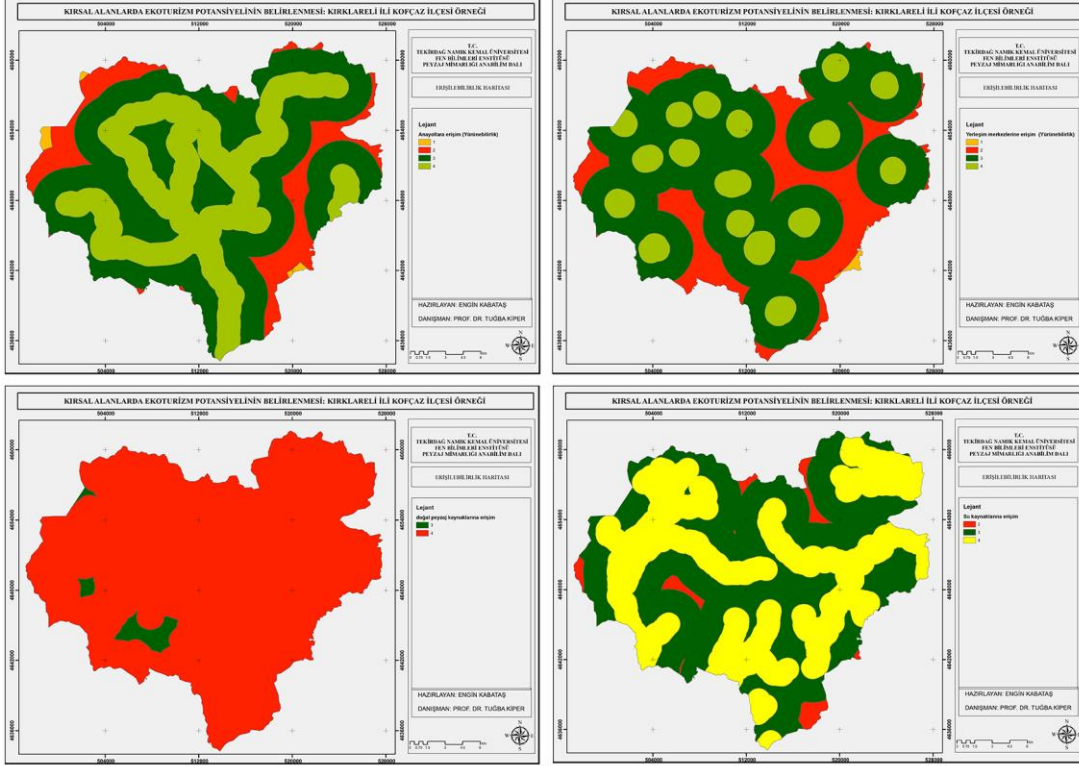
- Trakya bölgesi mevcut durum raporu, (2012). Trakya Kalkınma Ajansı.
- Trakya Bölgesi Turizm Master Planı 2013-2023,(2013). Trakya Kalkınma Ajansı.
- Tuna, M. (2007). *Turizm, çevre ve toplum Marmaris örneği*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], (2019). Temel istatistikler.
- Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planı 2007-2013 (2007). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi [UKKS] 2014-2020, (2014). Ankara
- Uruşak Akalın, E. Özhatay, F. N. Güler, N. Ersoy, H. Başak, N. Yeşil, Y. Oral, D. ve Demirci S. (2012). The flora of Yıldız Mountains (Kırklareli) Biosphere project area. *Turkish Journal of Botany*, 37, 225-269.
- Uzun O., Dilek F., Erduran F., Çetinkaya G., Açıksöz S. (2010). Konya ili, Seydişehir, Bozkır-Ahırlı-Yalılıyük ilçesi, Suğla gölü mevki "peyzaj yönetimi, koruma ve planlama projesi. Ankara: Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Doğa Koruma Dairesi Başkanlığı.
- Ün, E., Tutar, F., Tutar, E. ve Erkan, Ç. (2012). Ekonomik kalkınmada kırsal turizmin rolü: Türkiye örneği. *International Conference on Eurasian Economies*, 345-350.
- Walsh, T. and George, B. (2019). The ecotourism principle - practice divide: factors that limit the applicability of ecotourism principles into practice. *Turismo: Estudos & Práticas*, 8(2), 170-198.
- Weaver, D. B. (2001). Introduction to ecotourism. *The Encyclopedia of Ecotourism*. (Chapret 5) içinde (73-84). London: CABI Publishing.
- Witt, L. D. (2011). *An ecotourism model for South African National parks*, North-West University, Potchefstroom.
- Wood, M. E. (2002). *Ecotourism: principles, practices & policies for sustainability*. USA: United Nations.
- Yalçınalp, E. (2005). *Trabzon 'da bazı turizm merkezleri ölçeğinde yayla turizminin ekoturizm kapsamında incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

- Yalçınalp, E. (2010). *Uzungöl özel çevre koruma bölgesi 'nin biyotop haritalaması ve ekoturizm açısından değerlendirilmesi* (Doktora Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Yıldırım, Ş. (2008). *Doğu Trakya'da mezar tepelerinin ortaya çıkışı ve gelişimi* (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, F., Gültekin, L., Acar, S., Meydan, M. C., Işık, M., Kazancı, Bilen, L. ve Özsan M. E. (2017). *İlçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması araştırması*. Ankara Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü Yayını.
- YMBP (2010). *Fauna of Yildiz Mountains*. A report prepared on behalf of AGRER-Agriconsulting-AGRIN by M.Sözen and A. Karataş for the Ministry of Environment and Forestry, Ankara: Yildiz Mountains Biosphere Project Report Series No. 4.
- Young-Tae, K., Seok-Chool, K. and Yang, J. (2013). Study on ecotourism attitude of auto-campers and its feasibility of market segmentation based on ECOS model. *Hotel Management Studies*, 22(2), 239-263.
- Yüksek, İ. (2008). *Geleneksel Anadolu mimarlığında ekolojik uygulamalar üzerine bir araştırma (Kırklareli kırsal alan örneği)* (Doktora Tezi), Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Edirne.

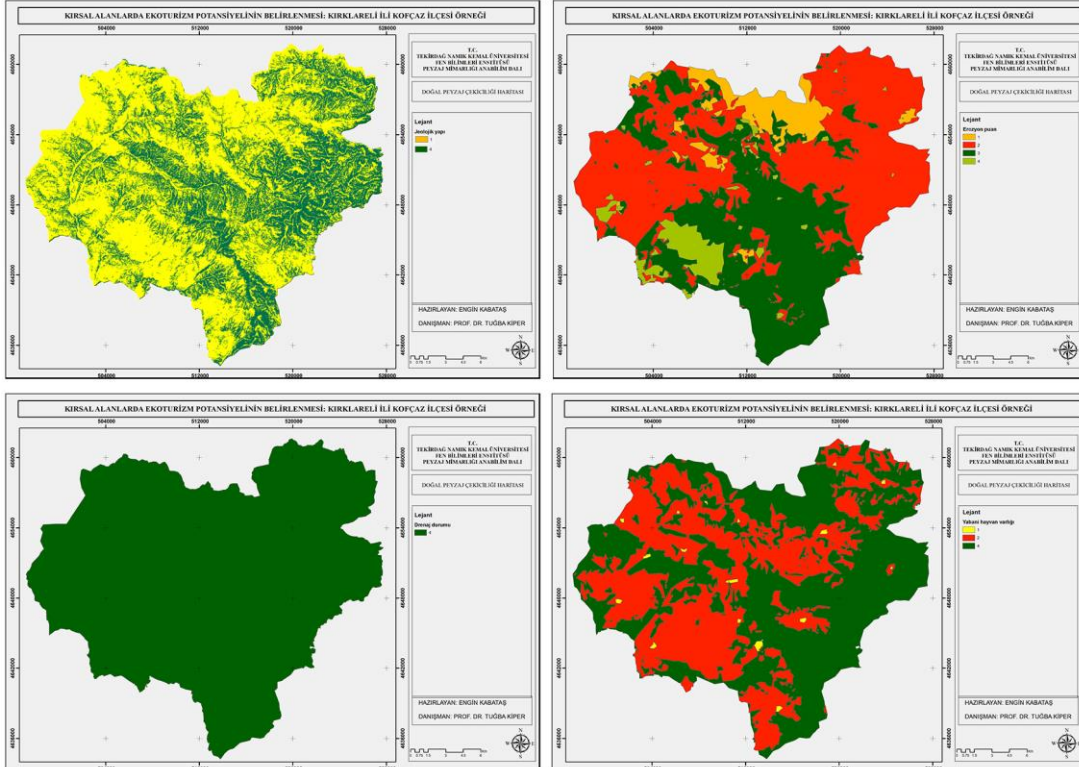
EKLER

EK 1- Ekos Yöntemine göre ekoturizm kaynak değerlemesinde kullanılan değerlendirme faktörleri ve değerlendirme alt kriterlerine göre oluşturulan haritalar

1. ERİŞİLEBİLİRLİK

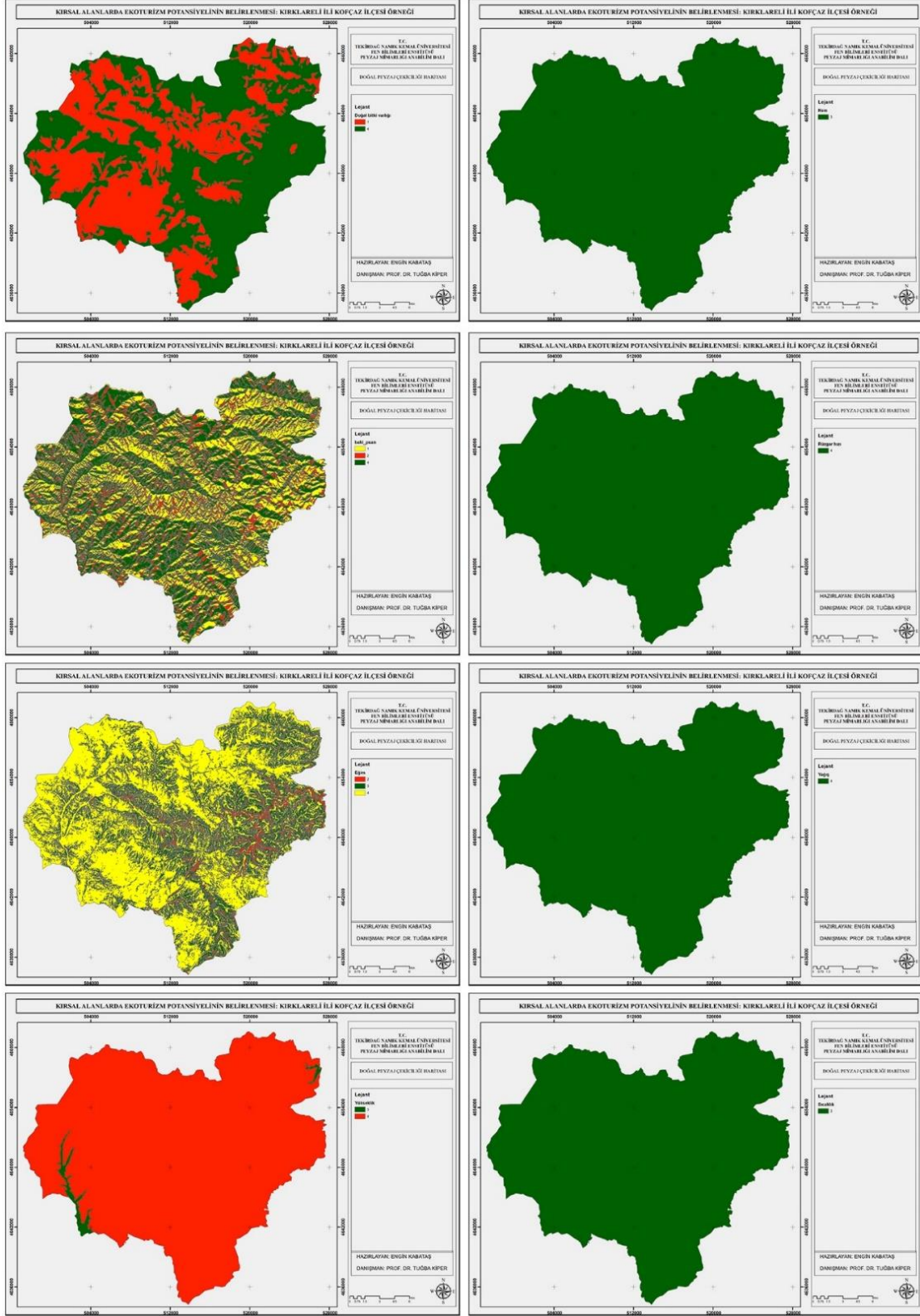

2. DOĞAL PEYZAJ ÇEKİCİLİĞİ

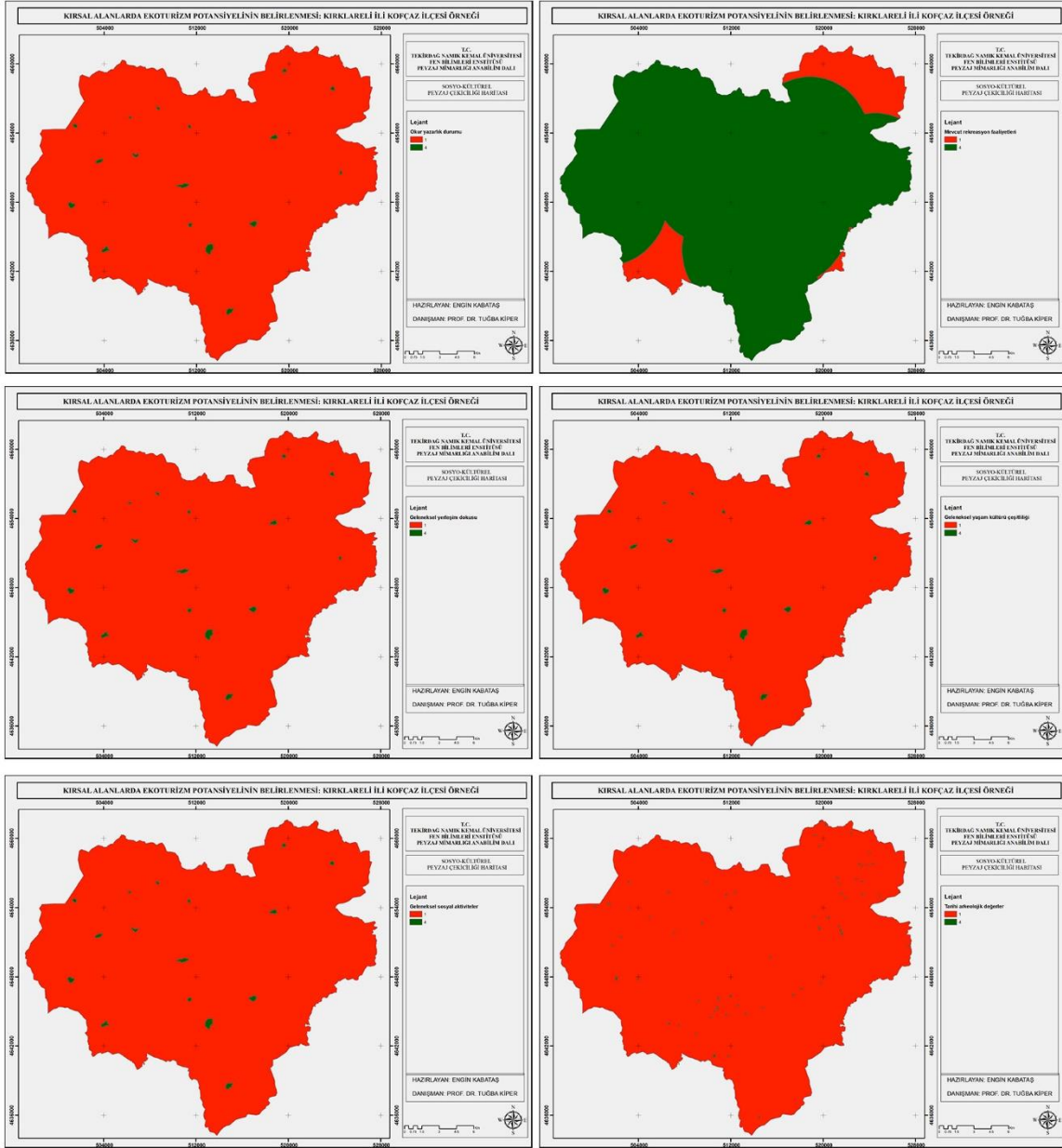
EK 1- Ekos Yöntemine göre ekoturizm kaynak değerlemesinde kullanılan değerlendirme faktörleri ve değerlendirme alt kriterlerine göre oluşturulan haritalar (Devam).

2. DOĞAL PEYZAJ ÇEKİCİLİĞİ

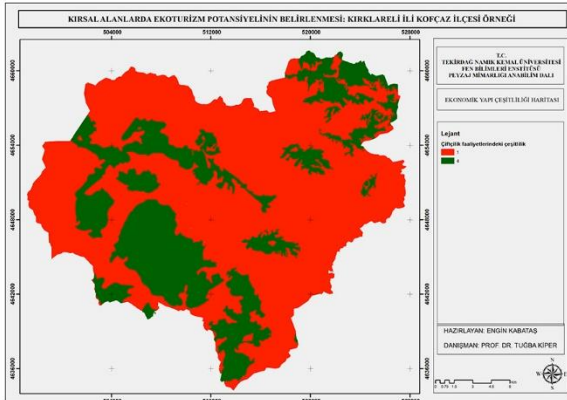

EK 1- Ekos Yöntemine göre ekoturizm kaynak değerlendirmede kullanılan değerlendirme faktörleri ve değerlendirme alt kriterlerine göre oluşturulan haritalar (Devam).

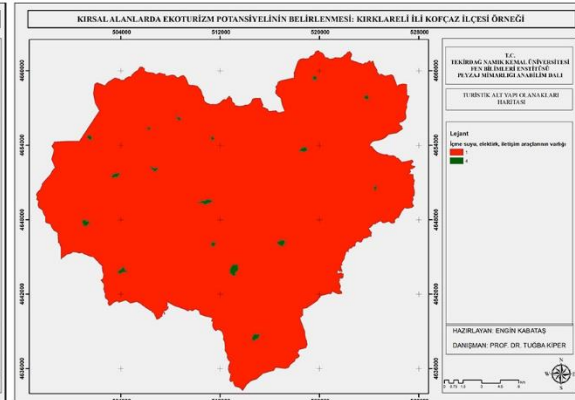
2. SOSYO KÜLTÜREL PEYZAJ ÇEKİCİLİĞİ

4. EKONOMİK YAPI ÇEŞİTLİLİĞİ

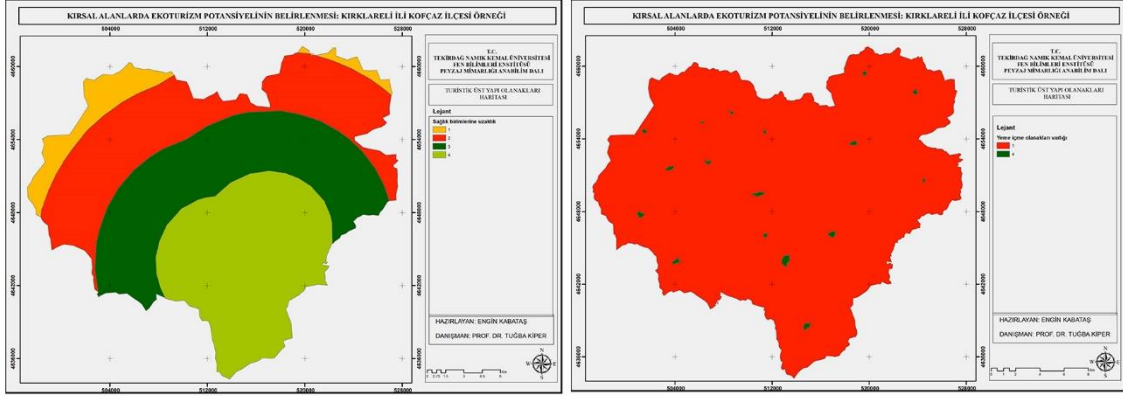

5. TURİSTİK ALT YAPI OLANAKLARI

EK 1- Ekos Yöntemine göre ekoturizm kaynak değerlemesinde kullanılan değerlendirme faktörleri ve değerlendirme alt kriterlerine göre oluşturulan haritalar (Devam).

6. TURİSTİK ÜST YAPI OLANAKLARI

ÖZGEÇMİŞ

Engin KABATAŞ 1994 yılında Kırklareli’nde doğdu. Çanakkale Mehmet Akif Ersoy Ticaret Meslek Lisesi, Bilişim Teknolojileri Alanı, Web Tasarım Dalından okul birinciliği ile mezun oldu. 2013-2017 yılları arasında Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümünden bölüm birinciliği ile mezun oldu ve Peyzaj Mimarı ünvanını aldı. 2017 yılında Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı’nda yüksek lisans eğitimine başladı. 23 Ocak 2020 tarihinde Kırklareli Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümüne Araştırma Görevlisi olarak atandı.

